

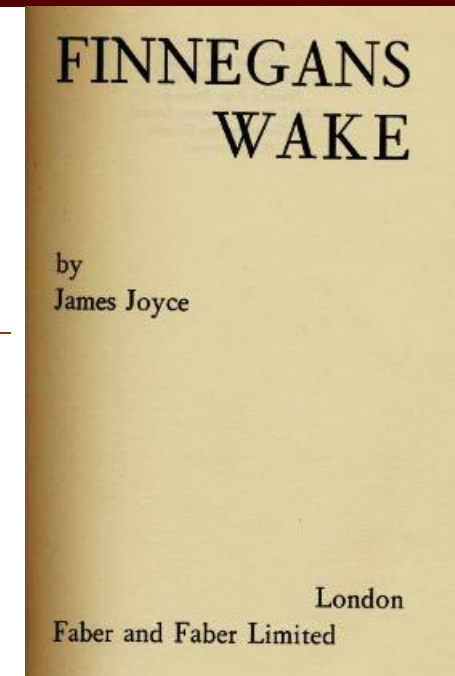
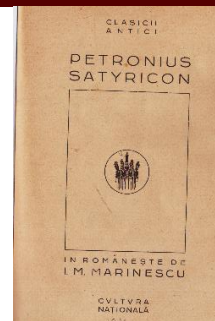
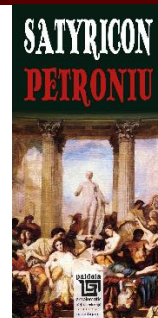
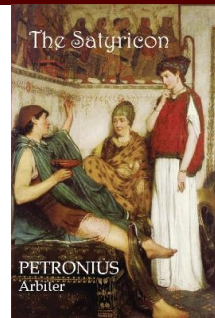
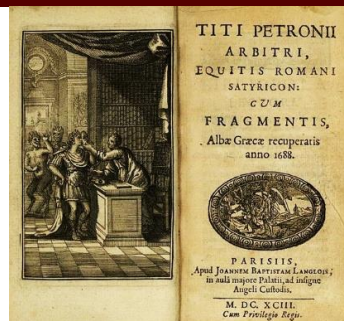
Joyce Lexicography Volume 126

As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

Satyricon

by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), French (1923)
in six volumes

Latin, English, and Romanian

Edited by
C. George Sandulescu & Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

1. Let us assume that *Satyricon* is a novel, though there are voices, not many, which deny the fact.
2. Let us assume that Joyce knew *Satyricon* extremely well in detail, on account of his Latin in a Catholic University. That is why he studied Italian. In this way, he practically covered all Romance languages, and his stay repeatedly sojourned in Zürich took care of his German. Joyce could write fluently in Italian (even published newspaper articles for money), French (he lived in Paris practically half of his life), and Danish and Norwegian because he corresponded with Henrik Ibsen in both these languages.

1. Why did Joyce open the first cinema-hall in Dublin?
2. *Finnegans Wake* was mostly written at night, after Joyce had listened to the radio: broadcasts were his hobby, and he listened to them regularly.
3. Joyce was the first to realize that the relationship between word and image was the most important binarity of the 20th century and after.

Conform teoriei romanului, primul și ultimul

1. Să considerăm că *Satyricon* este roman, deși există voci care afirmă contrariul, chiar dacă ele nu sunt multe la număr.
2. Să considerăm că Joyce cunoștea *Satyricon* profund și în detaliu, dat fiind că a studiat latina la o universitate catolică. Acesta a fost motivul pentru care a studiat italiana. În maniera lui proprie, Joyce a acoperit întreaga arie a limbilor romanice, iar șederea lui la Zürich, prelungită în mod repetat, i-a asigurat cunoștințele de limba germană. Joyce scria foarte bine în italiană (chiar a publicat articole de ziar în această limbă, toate scrise pentru bani), în franceză (a locuit la Paris jumătate din viața lui), și de asemenea în daneză și norvegiană – acestea din urmă fiind limbile în care Joyce a corespondat cu Henrik Ibsen.

1. De ce a deschis Joyce primul cinematograful din Dublin?
2. *Finnegans Wake* a fost scris în mare măsură după ce Joyce asculta radio noaptea: Joyce era pasionat de radio și asculta în fiecare noapte.
3. Joyce și-a dat seama primul că relația imagine-cuvânt e binaritatea cea mai importantă a secolului XX și după el.

1. Joyce comes very close to Petronius. Instead of modifying the image (like Fellini), Joyce modifies the structure of the word.
2. The structure of the two novels is **deliberately loose**, with very subtle implications. They were written in order to last in time, to become eternal literature.
3. Both situations and heroes are surprisingly similar.
4. Both the overall structure and the texture of details are extraordinarily similar. The young man (who is, to a large extent, the main hero) is Stephen Dedalus. In *Finnegans Wake*, Stephen becomes the main hero of the Honuphrius episode.

Key words

1. looseness of structure and texture
2. staccato manner, in which the fragments are apparently different.

Conclusion

It seems certain that Joyce knew Petronius, that he focused on the connection word-image.

The characters are similar, both in number and typology.

1. Joyce lucrează foarte aproape de Petronius. În loc de modificarea imaginii (Fellini), Joyce modifică interiorul cuvântului.
2. Structura celor două romane este **deliberat dezlânată**, cu implicații de mare subtilitate. Ele au fost scrise cu intenția de a rezista în timp, spre eternitate literară.
3. Corespondențele situațiilor și personajelor sunt surprinzător de apropiate.
4. Paralelele dintre scrierea lui Petronius și a lui Joyce, la nivelul structurii de ansamblu, cât și al texturii de detaliu, sunt extraordinar de apropiate. Tânărul (în mare măsură personajul principal) e Stephen Dedalus. În *Finnegans Wake*, Stephen devine personajul principal din Honuphrius.

Cuvinte cheie

1. dezlănare, la nivel de structură și textură
2. abordare staccato, cu aparentă lipsă de apropiere între pasaje.

Concluzie

Este sigur că Joyce cunoștea Petronius, că a mers pe ideea relației dintre cuvânt și imagine.

Numărul și tipologia personajelor sunt asemănătoare.

C. George Sandulescu

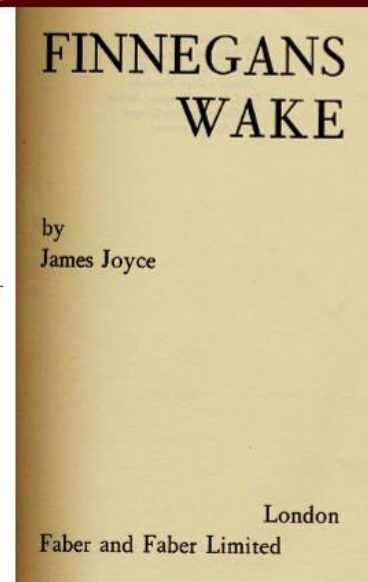
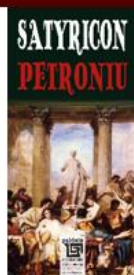
Joyce Lexicography Volume 126

As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

Satyricon

by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), French (1923)
in six volumes

Latin, English, and Romanian

Edited by
C. George Sandulescu & Lidia Vianu

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

CONTEMPORARY LITERATURE PRESS

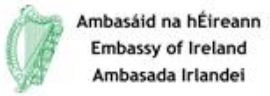
The online Publishing House of the University of Bucharest

Editura pentru studiul limbii engleze prin literatură

Lidia Vianu
Director

C. George Sandulescu
Executive Advisor

ISBN 978-606-760-082-7
© The University of Bucharest

Cover Design and overall Layout by
Lidia Vianu

Subediting: Silviu Buzatu, Dorina Constantin, Maria Rizoioi
Proofreading: Ioana Agafiței, Ioana Dumitru, Andrada Mingiuc, Constanța Tutunea
IT Expertise: Cristian Vîjea, Simona Sămulescu
PR Manager: Violeta Baroană

Acknowledgements

Petronius: *Satyricon*, <http://www.thelatinlibrary.com/petronius1.html>
The Satyricon of Petronius Arbiter, complete and unexpurgated translation by W.C. Firebaugh, in which are incorporated the forgeries of Nodot and Marchena, and the readings introduced into the text by De Salas, 1922, <http://www.gutenberg.org/files/5225/5225-h/5225-h.htm> .
 Petroniu: *Satyricon*. Traducere în limba română de Eugen Cizek, Paideia, București, 1995.
 Petronius: *Satyricon*. Traducere în limba română de I.M. Marinescu, Editura Cultura Nationala 1921, Colectia Clasicii Antici.
 L'Oeuvre de Pétrone. *Le Satyricon*. Traduction nouvelle et complète par Louis de Langle, Bibliothèque des curieux, Paris, 1923.
 Illustrations from Federico Fellini's *Satyricon*, 1969.

Contemporary Literature Press

Bucharest University
The Online Literature Publishing House
of the University of Bucharest

A Manual for the Advanced Study of
Finnegans Wake
in One Hundred and Thirty Volumes
 Totalling 5,000 pages
 by **C. George Sandulescu and Lidia Vianu**

<http://editura.mttlc.ro>

You can download our books for free,
including the full text of
Finnegans Wake line-numbered, at
<http://editura.mttlc.ro/>,
<http://sandulescu.perso.monaco.mc/>

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

Holograph list of
the 40 languages
used by
James Joyce
in writing
Finnegans Wake

Director
Lidia Vianu

Executive Advisor
C. George Sandulescu

Joyce Lexicography Volume 126

As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

Satyricon

by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)
in six volumes

Latin, English, and Romanian

Edited by
C. George Sandulescu & Lidia Vianu

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

1

XLV.

Satiricon liber
1st century AD

Oro te, inquit Echion
centonarius, melius loquere.
“Modo sic, modo sic”, inquit
rusticus: uarium porcum
perdiderat. Quod hodie non
est, cras erit: sic uita truditur.
Non mehercules patria melior
dici potest, si homines
haberet. Sed laborat hoc
tempore, nec haec sola. Non
debemus delicati esse; ubique
medius caelus est. Tu si aliubi

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“Don’t be so down in the
mouth,” chimed in Echion, the
ragman; “if it wasn’t that it’d
be something else, as the
farmer said, when he lost his
spotted pig. If a thing don’t
happen today, it may
tomorrow. That’s the way life
jogs along. You couldn’t name
a better country, by Hercules,
you couldn’t, if only the men
had any brains. She’s in hot

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

– Rogu-te, zice Echion,
negustorul de stofe¹, să
vorbești cum trebuie.
Câteodată neagră, câteodată
albă, a zis țăranul după ce a
pierdut un porc tărcat în mai
multe culori. Ceea ce este azi,
n-o să mai fie mâine: așa e
viața. N-ar fi oraș mai bun ca
ăsta, dacă ar avea oameni. Dar
acum suferă cumplit și nici nu
e singurul în oala asta. nu

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

«Te rog, zise Echion, un
negustor de preșuri, să
vorbești mai bine. Când așa,
când așa e viața, a zis țăranul
care-și pierduse porcul cel
bălțat. Azi ca și mâine, și
viața merge înainte.
În adevăr, nu s’ar putea spune
că-i un oraș mai fericit ca
acesta, dacă ar avea oameni
mai cum se cade. Dar nu-i
numai orașul nostru care

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

2

fueris, dices hic porcos coctos ambulare. Et ecce habituri sumus munus eccellente in triduo die festa; familia non lanisticia, sed plurimi liberti. Et Titus noster magnum animum habet, et est caldicerebrius. Aut hoc aut illud erit, quid utique. Nam illi domesticus sum, non est miscix. Ferrum optimum daturus est, sine fuga, carnarium in medio, ut amphitheater uideat. Et habet unde. Relictum est illi sestertium tricenties: decessit illius pater male. Vt quadringenta impendat, non sentiet patrimonium illius, et

water right now, but she ain't the only one. We oughtn't to be so particular; heaven's as far away everywhere else. If you were somewhere else, you'd swear that pigs walked around here already roasted. Think of what's coming! We'll soon have a fine gladiator show to last for three days, no training-school pupils; most of them will be freedmen. Our Titus has a hot head and plenty of guts and it will go to a finish. I'm well acquainted with him, and he'll not stand for any frame-ups. It will be cold steel in the best style, no running away, the shambles

trebuie să facem pe mofturoșii: peste tot este același cer. Tu, dacă ai fi în altă parte, ai spune că aici umblă porcii gata fripți prin oraș². Și, iată, o să avem o minunată întrecere între gladiatori, care o să țină trei zile la rând; n-au să fie sclavi de meseria asta, ci mai cu seamă liberti³. Și Titus al nostru⁴ are inima largă și mintea fierbinte. O să fie una sau alta, tot o să iasă ceva ca lumea din treaba asta. Căci eu stau toată ziua în casa lui și știu că nu o bălmăjește niciodată. Are să dea cele mai bune arme⁵, n-are să îngăduie

sufere pe aceste vremuri. Nu trebuie să fim năzuroși, peste tot e cerul la fel de aproape. Tu, dacă ai fi în altă parte, ai spune că pe aici se plimbă porcii fripți gata. În curând vom avea o strașnică luptă de gladiatori, timp de trei zile, cât vor ține sărbătorile. Ea va fi dată nu de o bandă de sclavi luată cu antrepriză, ci de foarte mulți liberti. Și Titus al nostru e mărinimos, e un spirit înflăcărat, e sau totul, sau nimic, dar e ceva, în tot cazul. Eu sunt omul lui de casă, el nimic nu face pe jumătate. Ni-se va da un fier bine călit:

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

3

sempiterno nominabitur. Iam Manios aliquot habet et mulierem essedariam et dispensatorem Glyconis, qui prehensus est cum dominam suam delectaretur. Videbis populi rixam inter zelotypos et amasiunculos. Glyco autem, sestertiarius homo, dispensatorem ad bestias dedit. Hoc est se ipsum traducere. Quid seruus peccauit, qui coactus est facere? Magis illa matella digna fuit quam taurus iactaret. Sed qui asinum non potest, stratum caedit. Quid autem Glyco putabat Hermogenis filicem unquam

will be in the middle of the amphitheatre where all the crowd can see. And what's more, he has the coin, for he came into thirty million when his father had the bad luck to die. He could blow in four hundred thousand and his fortune never feel it, but his name would live forever. He has some dwarfs already, and a woman to fight from a chariot. Then, there's Glyco's steward; he was caught screwing Glyco's wife. You'll see some battle between jealous husbands and favored lovers. Anyhow, that cheap screw of a Glyco condemned

fuga din luptă, și măcelul are să aibă loc la mijloc, ca să-l vadă tot amfiteatrul. Și are de unde să facă toate astea. A moștenit treizeci de milioane de sesterți: tatăl lui a murit, săracul de el. Chiar de-ar cheltui patru sute de mii, nu i-ar păsa, iar numele lui o să fie pomenit mereu. Are atâția vlăjgani, o femeie conducătoare de car⁶ și pe intendentul lui Glyco, care a fost prins pe când făcea dragoste cu stăpâna sa. O să vedeți ce ceartă o să iasă în public între geloși și amorezați⁷. Iar Glyco, om care nu face doi bani, și-a dat

nimeni nu va fugi din arenă și măcelul se va da chiar în mijlocul ei, pentru ca tot amfiteatrul să vadă. Și are și de unde: a moștenit treizeci de milioane de sesterții în urma morții tatălui său. Că va cheltui din ei 400.000, n'o să se resimtă: averea lui și numele-i va fi pomenit pe veci. Are deja câțiva moșieri dela țară, o femeie care se luptă din car și pe casierul lui Glyco, care a fost prins pe când își desfăta stăpâna. Ai să vezi atunci ce mai ceartă va fi între bărbații geloși și amanți. Glyco însă, un om de nimic, și-a trimis casierul să lupte cu fiarele.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

4

bonum exitum facturam? Ille miluo uolanti poterat ungues resecare; colubra restem non parit. Glyco, Glyco dedit suas; itaque quamdiu uixerit, habebit stigmam, nec illam nisi Orcus delebit. Sed sibi quisque peccat. Sed subolfacio quia nobis epulum daturus est Mammaea, binos denarios mihi et meis. Quod si hoc fecerit, eripiat Norbano totum fauorem. Scias oportet plenis uelis hunc uinciturum. Et reuera, quid ille nobis boni fecit? Dedit gladiatores sestertiarios iam decrepitos, quos si sufflasses, cecidissent; iam meliores bestiarios uidi.

his steward to the beasts and only published his own shame. How could the slave go wrong when he only obeyed orders? It would have been better if that she-piss-pot, for that's all she's fit for, had been tossed by the bull, but a fellow has to beat the saddle when he can't beat the jackass. How could Glyco ever imagine that a sprig of Hermogenes' planting could turn out well? Why, Hermogenes could trim the claws of a flying hawk, and no snake ever hatched out a rope yet! And look at Glyco! He's smoked himself out in fine

intendentul la fiare⁸! Adică s-a făcut de râs. Cu ce a greșit sclavul dacă a fost silit de stăpână? Mai bine o dădeau la taur pe nemernica aia de femeie⁹. Cine nu poate să bată măgarul bate samarul¹⁰. Cum socotea Glyco că are să iasă ceva bun din neamul lui Hermogenes? Ăla era în stare să taie ghearele unui uliu din zbor¹¹: năpârca nu zămisleşte o frânghie¹². Glyco, Glyco şi-a făcut-o cu mâna lui; d-aia cât o trăi, are să poarte pe obraz pecetea faptei sale ruşinoase, şi numai Orcus¹³ o s-o şteargă. Dar fiecare cu păcatele lui. Numai că parcă şi miros

Adică s'a expus pe el însuș. Căci ce strică un sclav care a trebuit să facă ceea ce i s'a poruncit? Mai bine ar fi meritat acea femeie ordinară, să fie luată 'n coarne de taur. Se bate şeaua ca să priceapă iapa. Cum putea Glyco să creadă că o poamă ca fata lui Hermogenes îl va duce la bun sfârșit? Acest Hermogenes ar fi fost în stare să taie ghiarele unui uliu din sbor, şi vipera nu naşte țipari. Glyco s'a pedepsit pe el însuș şi cât va trăi va purta pecetea ruşinei, pe care numai moartea i-o va şterge. Dar fiecare își ispăşește greşelile. Am mirosit acum că

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

5

Occidit de lucerna equites;
putares eos gallos gallinaceos:
alter burdubasta, alter loripes,
tertiarius mortuus pro
mortuo, qui haberet neruia
praecisa. Vnus alicuius
flaturae fuit Thraex, qui et ipse
ad dictata pugnauit. Ad
summam, omnes postea secti
sunt; adeo de magna turba
“Adhibete” acceperant: plane
fugae merae. “Munus tamen,
inquit, tibi dedi”: et ego tibi
plodo. Computa, et tibi plus
do quam accepi. Manus
manum lauat.

shape, and as long as he lives,
he'll carry that stain! No one
but the devil himself can wipe
that out, but chickens always
come home to roost. My nose
tells me that Mammaea will
set out a spread: two bits
apiece for me and mine! And
he'll nick Norbanus out of his
political pull if he does; you
all know that it's to his interest
to hump himself to get the
best of him. And honestly,
what did that fellow ever do
for us? He exhibited some two
cent gladiators that were so
near dead they'd have fallen
flat if you blew your breath at
them. I've seen better thugs

ospățul pe care ni-l va da
Mammaea¹⁴, de unde să mă
aleg și eu cu câte doi denari,
pentru mine și pentru oamenii
mei. Dacă ar face asta, i-ar lua
lui Norbanus toată trecerea de
care se bucură el. Ascultați ce
vă spun, o să-l lase în urmă
hăt-departe pe Norbanus! Și,
de fapt, ce așa mare bine ne-a
făcut Norbanus nouă? Ne-a
dat niște gladiatori care nu fac
doi bani și prăpădiți, că, dacă
ai sufla peste ei, ar cădea jos;
se țin mai bine în arenă chiar
și oamenii dați la fiare.
Călăreții pe care i-a trimis să
moară în arenă erau galbeni la
față ca ceara, de parcă ar fi fost

Mammaea ne va da un ospăț
și câte doi dinari mie și
oamenilor mei. Dacă face
aceasta, îl va despuia pe
Norbanus de orice favoare.
Trebuie să știți că-l va întrece
cu mult atunci. În adevăr, ce
bine ne-a făcut acela? Ne-a dat
lupta unor gladiatori ce nu
plăteau un ban, scoși din uz și
pe care i-ai fi dat jos cu
suflarea. Am văzut eu
luptători cu fiarele, mai buni.
Luptătorii călări, destinați să
fie uciși, erau ca aceia ce
împodobesc lămpile, și i-ai fi
 luat drept niște cocoși: unul
eră ca un măgar șoldit, altul își
târă piciorul, iar cel de-al

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

6

sent against wild beasts! And the cavalry he killed looked about as much like the real thing as the horsemen on the lamps; you would have taken them for dunghill cocks! One plug had about as much action as a jackass with a pack-saddle; another was club-footed; and a third who had to take the place of one that was killed, was as good as dead, and hamstringed into the bargain. There was only one that had any pep, and he was a Thracian, but he only fought when we egged him on. The whole crowd was flogged afterwards. How the mob did

niște năluci. Credeai că sunt niște cocoși prăpădiți: unul seamănă cu un măgar cocârjat de poveri, altul arată a damblagiu, al treilea, care a înlocuit pe cel mort¹⁵, era și el mort, căci avea tendoanele tăiate. Unul singur a avut nițică inimă în el, un trac¹⁶, și încă și ăla s-a bătut numai după regulile învățate la școală. Ce mai încoace și încolo, la urmă i-au bătut pe toți cu biciul. Iar oamenii tot zbierau: „Trageți-le!” Erau buni numai să fugă. „Totuși, zice Norbanus, v-am dat o întrecere de gladiatori”. Iar eu te aplaud așa cum meriți. Fă

treilea, care trebuia să înlocuească pe cel căzut, era și el aproape mort cu tendoanele tăiate. Numai unul a mai fost ceva de el: un luptător trac, care s’a luptat după regulile școalei. Într’un cuvânt, toți fură tăiați la urmă și din public se strigă mereu «Dați-le!» Niște poltroni cu adevărat!... Și-mi spunea el: «Dar ți-am dat o luptă de gladiatori». «Și eu te-am aplaudat la rândul-mi. Socoate acum și vei vede că ți-am dat mai mult decât am primit. O mână spală pe alta!»

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

7

yell 'Lay it on!' They were
nothing but runaways. And at
that he had the nerve to say,
'I've given you a show.' 'And
I've applauded,' I answered;
'count it up and you'll find
that I gave more than I got!
One hand washes the other.'"

socoteala bine și o să vezi că
eu își dau mai mult decât mi-
ai dat tu. O mână spală pe
alta.

¹ Echion era alt nume răspândit, întâlnit și în satirele lui Iuvenal, ca și în inscripții. Negustorii de stofe apăreau ca personaje și în mimi.

² Altă expresie proverbială.

³ Luptele sângeroase între gladiatori, desfășurate în amfiteatre, angajau mai ales sclavi, pregătiți în vederea acestui scop (*familiae lanisticiae*). Dar, cu vremea (și mai ales în timpul domniei lui Nero, când a fost scris *Satyricon*-ul), la aceste lupte au participat și libești, uneori chiar și cavaleri romani, senatori etc.

⁴ Patronul lui Echion, care-i dă doar prenumele.

⁵ Adică din fier călit; lupta va fi, deci, necruțătoare.

⁶ După un obicei celtic, întâlnit la gali și la britanici, apăreau în luptele de gladiatori conducătoare de care.

⁷ Primii vor lua, desigur, partea lui Glyco, iar ceilalți a sclavului.

⁸ Vânzându-l probabil lui Titus, spre a-l oferi fiarelor în cadrul spectacolului cu gladiatori.

⁹ Ca s-o ia în coarne, în plin amfiteatru.

¹⁰ Expresie proverbială. Glyco nu putea să-și pedepsească soția și atunci îl pedepsea pe intendent.

¹¹ Atât era de lacom și de zgârcit.

¹² Altă expresie proverbială, de tipul: „ce se naște din pisică șoareci mănâncă”.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

¹³ Aici: „moartea”.

¹⁴ Mammaea era un nume destul de întâlnit: provenea de la grecescul *mamme* – „mămică” sau „doică” (în latină apare și forma *mamma*, ca în italiană).

¹⁵ Gladiatorul învins și mort era înlocuit cu un altul, care lupta cu învingătorul. Uneori, câte un gladiator mai bun trebuia să se lupte în aceeași zi cu câte 3-4 potrivnici.

¹⁶ Gladiatorii numiți traci (*Thraex*, pentru că tipul de luptător provenea din Tracia) luptau numai cu o sabie scurtă (*sica*) și cu arme de apărare sumare.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

9

XLVI.

Satiricon liber
1st century AD

“Videris mihi, Agamemnon, dicere: ‘Quid iste argutat molestus?’ Quia tu, qui potes loquere, non loquis. Non es nostrae fasciae, et ideo pauperorum uerba derides. Scimus te prae litteras fatuum esse. Quid ergo est? Aliqua die te persuadeam, ut ad uillam uenias et uideas casulas nostras. Inueniemus quod manducemus, pullum,

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“Agamemnon, your looks seem to say, What’s this boresome nut trying to hand us?” Well, I’m talking because you, who can talk book-foolishness, won’t. You don’t belong to our bunch, so you laugh in your sleeve at the way us poor people talk, but we know that you’re only a fool with a lot of learning. Well, what of it? Some day I’ll

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Pare-mi-se, Agamemnon, că zici: „Ce tot turuie pisălogul ăsta?” Fac asta pentru că tu, care poți să vorbești cum se cuvine, nu scoți o vorbă. Nu ești de teapa noastră și îți bați joc de vorbele sărăntocilor. Lasă că știm noi, învățătura ți-a sucit capul. Și ce dacă? Într-o zi am să te conving să vii la țară și să-mi vizitezi căsuțele. O să avem ce să îmbucăm:

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Tu ai părea că stai să-mi zici, Agamemnon: «Dar ce tot pălăvrește plicticosul ăsta? Fiindcă tu, care poți să vorbești, nu vorbești. Tu nu ești de teapa noastră și deaceea îți bați joc de vorbele noastre, ale unor oameni de jos. Știm noi că din pricina multei învățături, ți-ai cam ieșit din fire. Ce-are aface? O să te rog într-o zi să vii la mine

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

10

oua: belle erit, etiam si omnia hoc anno tempestas dispare † pallavit † . Inueniemus ergo unde saturi fiamus. Et iam tibi discipulus crescit cicaro meus. Iam quattuor partis dicit; si uixerit, habebis ad latus seruulum. Nam quicquid illi uacat, caput de tabula non tollit. Ingeniosus est et bono filo, etiam si in aues morbosus est. Ego illi iam tres cardeles occidi, et dixi quia mustella comedit. Inuenit tamen alias nenas, et libentissime pingit. Ceterum iam Graeculis calcem impingit et Latinas coepit non male appetere, etiam si magister eius sibi placens sit.

get you to come to my country place and take a look at my little estate. We'll have fresh eggs and spring chicken to chew on when we get there; it will be all right even if the weather has kept things back this year. We'll find enough to satisfy us, and my kid will soon grow up to be a pupil of yours; he can divide up to four, now, and you'll have a little servant at your side, if he lives. When he has a minute to himself, he never takes his eyes from his tablets; he's smart too, and has the right kind of stuff in him, even if he is crazy about birds. I've had

pui, ouă; o să fie frumos, chiar dacă anul ăsta vremea rea a stricat toate. Găsim noi ce să punem în gură. Și apoi îți crește viitorul elev, puștiul¹ meu. Știe de pe acum să spună cele patru părți²: să fie el sănatos, ai să ai pe lângă tine un slujitor mititel. Când are puțină vreme liberă, nici nu ridică măcar capul de pe tăblița lui³. E deștept și de soi bun, cu toate că moare după păsări. Eu, în persoană, i-am omorât trei sticleți și i-am spus că i-a mâncat o nevăstuică. Totuși, a descoperit el alte fleuștețe și cum pictează de zor. Se vâra și în ale

la țară și să vezi căsuțele noastre. Vom găsi și ceva de mâncat: pui, ouă, va fi frumos deși anul ăsta timpul le-a făcut să crească toate ponciș. Vom găsi noi totuș cu ce să ne săturăm. Pe micuțul meu îl cresc de pe acum ca pe viitoru-ți școlar. Deja poate să-ți spună cele patru subîmpărțiri ale asului. De va trăi, vei avea un mic servitor lângă tine. Căci ori de câte ori are timp liber, nu-și mai ridică capul dela tablă. Are inteligență, e de soi bun, deși are o aplicare bolnăvicioasă pentru păsări. Până acum i-am gătit trei sticleți,

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

11

Nec uno loco consistit, sed uenit... dem litteras, sed non uult laborare. Est et alter non quidem doctus, sed curiosus, qui plus docet quam scit. Itaque feriatis diebus solet domum uenire, et quicquid dederis, contentus est. Emi ergo nunc puero aliquot libra rubricata, quia uolo illum ad domusionem aliquid de iure gustare. Habet haec res panem. Nam litteris satis inquinatus est. Quod si resilierit, destinaui illum artificii docere, aut tonstreinum aut praeconem aut certe causidicum, quod illi auferre non possit nisi Orcus.

to kill three of his linnets already. I told him that a weasel had gotten them, but he's found another hobby, now he paints all the time. He's left the marks of his heels on his Greek already, and is doing pretty well with his Latin, although his master's too easy with him; won't make him stick to one thing. He comes to me to get me to give him something to write when his master don't want to work. Then there's another tutor, too, no scholar, but very painstaking, though; he can teach you more than he knows himself. He comes to the

grecoteilor și a început să miște și la latină, cu toate că are un dascăl prea îngâmfat. Nu stă locului defel, ci vine și pleacă toată vremea: știe carte, dar nu-i place să muncească⁴. Mai avem și un al doilea profesor, nu prea învățat, dar harnic: învață pe elevi mai multe decât știe el însuși. S-a desprins să vină la mine acasă în zilele de sărbătoare și se mulțumește totdeauna cu ce-i dăm. I-am cumpărat băiatului câteva cărți scrise cu litere roșii⁵, fiindcă vrea să prindă ceva din drept pentru cele trebuincioase gospodăriei noastre. Că e toabă de

spunându-i că i-a mâncat nevăstuica. Dar el și-a găsit alte prostii și pictează cu foarte mare plăcere. A început-o cu limba grecoteilor și-l atrage și latineasca, deși profesorul lui e pedant și nu stă locului, ci vine doar de-i dă ceva de scris, dar de lucrat nu voește să lucreze. Mai e încă unul, care deși nu-i învățat, e mult doritor de învățătură. Acesta îl învață mai mult decât știe el, vine de obicei acasă sărbătoarea și orice-i dai, îl mulțumește. Acum am cumpărat pentru băiat câteva cărți cu titlurile roșii, fiindcă voesc ca el să guste ceva din

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

12

Ideo illi cotidie clamo:
“Primigeni, crede mihi,
quicquid discis, tibi discis.
Vides Phileronem causidicum:
si non didicisset, hodie famem
a labris non abigeret. Modo,
modo, collo suo circumferebat
onera uenalia; nunc etiam
aduersus Norbanum se
extendit. Litterae thesaurum
est, et artificium nunquam
moritur”.

house on holidays and is
always satisfied with
whatever you pay him. Some
little time ago, I bought the
kid some law books; I want
him to have a smattering of
the law for home use. There’s
bread in that! As for literature,
he’s got enough of that in him
already; if he begins to kick,
I’ve concluded that I’ll make
him learn some trade; the
barber’s, say, or the
auctioneer’s, or even the
lawyer’s. That’s one thing no
one but the devil can do him
out of! ‘Believe what your
daddy says, Primigenius,’ I
din into his ears every day,

literatură. Dacă n-o să-i placă
studiul dreptului, m-am
gândit să-l dau la o meserie.
Să se facă bărbier sau crainic
public, sau măcar avocat⁶.
Meseriile astea n-o să i le
poată lua nimeni, afară doar
de Orcus. De asta îi cânt la cap
în fiecare zi: „Primigenius,
crede-mă, ce înveți pentru tine
înveți. Îl vezi pe avocatul
Phileros: dacă n-ar fi învățat,
azi ar muri de foame. Mai ieri
purta în spinare mărfuri și
făcea pe negustorul ambulant.
Acum nu-i pasă nici de
Norbanus. Cultura e o
comoară, și meseria nu piere
niciodată.”

știința dreptului pentru
trebuințele casei. Cu acest
lucru își poate câștiga pâinea,
căci de literatură e îmbâcsit
destul. Dacă se codește, am
hotărât atunci să-l învăț un
meșteșug, fie bărbieritul, fie
meseria de pristav public, fie
pe cea de avocat. Aceasta
nici moartea nu i-o poate lua.
Deaceia îi strig toată ziua:
«Primigenius, crede-mă că
ceeace înveți, pentru tine
înveți! Vezi pe avocatul
Phileros? Dacă n’ar fi învățat,
n’ar mai putea gonî, azi,
foamea dela gură. Nu de mult
ducea în spate saci de vânzare
și acum ține piept chiar lui

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

13

‘whenever you learn a thing,
it’s yours. Look at Phileros the
attorney; he’d not be keeping
the wolf from the door now if
he hadn’t studied. It’s not long
since he had to carry his wares
on his back and peddle them,
but he can put up a front with
Norbanus himself now!
Learning’s a fine thing, and a
trade won’t starve.’”

Norbanus. Învățătura-i
comoară și ceeace ai învățat
nu piere niciodată».

¹ În latinește: *cicaro* (de la *carus* – „drag”, cu reduplicare și terminație populară în -o, -onis), cuvânt care marca o afecțiune deosebită.

² Editorii nu se înțeleg asupra sensului exact al acestei aserțiuni: după unii, Echion ar face aluzie la împărțirea cu patru, după alții, la subdiviziunile asului (deci tot aritmetică), iar după alții, la cele patru diviziuni ale discursului antic. Înclinăm spre această ultimă interpretare.

³ Tăblița pe care scria.

⁴ În această frază textul latin este corupt și foarte nesigur: traducătorul este obligat mai degrabă să ghicească înțelesul cuvintelor lui Echion și să adauge de la el câte ceva în originalul latin.

⁵ În original, *rubricata* (de la *ruber* – „roșu”). Erau numite astfel cărțile de drept: ele se scriu cu litere roșii.

⁶ Să se remarce gradația descendentă a meseriilor. Profesia de bărbier era foarte prețuită; unii bărbieri ajungeau în posturi foarte înalte. Cât privește pe avocați, ei se deosebeau de jurisconsulți, specialiști în științele juridice, oameni care studiaseră dreptul.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

14

XLVII.

Satiricon liber
1st century AD

Eiusmodi tabulae uibrabant, cum Trimalchio intrauit et deterosa fronte unguento manus lauit; spatique minimo interposito: "Ignoscite mihi, inquit, amici, multis iam diebus uenter mihi non respondit. Nec medici se inueniunt. Profuit mihi tamen maleicorium et taeda ex aceto. Spero tamen, iam ueterem pudorem sibi imponet.

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Twaddle of this sort was being bandied about when Trimalchio came in; mopping his forehead and washing his hands in perfume, he said, after a short pause, "Pardon me, gentlemen, but my stomach's been on strike for the past few days and the doctors disagreed about the cause. But pomegranate rind and pitch steeped in vinegar

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Tocmai bolboroseam asemenea vorbe, când a intrat Trimalchio. După ce și-a șters fruntea, se spală pe mâini cu parfum¹. Apoi, după un mic răgaz, spuse:
— Iertați-mă, prieteni; de multe zile stomacul nu-mi merge bine. Medicii nu găsesc nici un leac. M-a ajutat o băutură făcută cu coajă de rodie și din rășină de pin

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Convorbiri de acestea se vânturau, când se ivi Trimalchio și, după ce-și șterse fruntea și se spală pe mâini cu apă parfumată «Iertați-mă, prietenilor, ne zise, după o foarte scurtă pauză. Fiindcă stomacul de câteva zile nu mai îmi merge bine, și doctorii nu mai știu ce să facă, m'am ajutat eu cu coaje de rodie și rășină

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Alioquin circa stomachum
mihi sonat, putes taurum.
Itaque si quis uestrum
uoluerit sua re causa facere,
non est quod illum pudeatur.
Nemo nostrum solide natus
est. Ego nullum puto tam
magnum tormentum esse
quam continere. Hoc solum
uetare ne Iouis potest. Rides,
Fortunata, quae soles me
nocte desomnem facere? Nec
tamen in triclinio ullum uetuo
facere quod se iuuat, et medici
uetant continere. Vel si quid
plus venit, omnia foras parata
sunt: aqua, lasani et cetera
minutalia. Credite mihi,
anathymiasis si in cerebrum

have helped me, and I hope
that my belly will get on its
good behaviour, for
sometimes there's such a
rumbling in my guts that
you'd think a bellowing bull
was in there. So if anyone
wants to do his business,
there's no call to be bashful
about it. None of us was born
solid! I don't know of any
worse torment than having to
hold it in, it's the one thing
Jupiter himself can't hold in.
So you're laughing, are you,
Fortunata? Why, you're
always keeping me awake at
night yourself. I never
objected yet to anyone in my

amestecată cu oțet. Sper că
stomacul meu își va recăpăta
deprinderile vechi. De
altminteri, îmi tot huruie prin
stomac, de parcă aş avea un
taur pe acolo. Dacă cineva
dintre voi vrea să-și facă
nevoile, să nu se rușineze.
Nimeni dintre noi nu s-a
născut fără găuri. Eu nu cred
că există chin mai mare decât
să te ții. Nici Iupiter nu poate
să oprească asta. Râzi,
Fortunata, râzi, tu care adesea
nu mă lași să dorm noaptea
din pricina asta? Nici chiar în
tricliniu nu opresc pe cineva
să se ușureze. De altfel, nici
medicii nu ne lasă să ne

amestecate în oțet. Așa că,
trag nădejde că-și va
redobândi vechea obișnuință.
Dealtfel gemea ca și cum ar fi
mugit un taur. Dacă vreunul
din voi vrea prin urmare să se
ușureze și el, să o facă fără să
se sfiască. Nimeni dintre noi
nu s'a născut încuiat. Nu-i
chin mai mare, socot eu, decât
acela de-a te abține. E
singurul lucru dela care nici
Jupiter nu te poate opri. Tu
râzi, Fortunato, tu care de
obicei îmi strici somnul în
timpul nopții? Chiar în sala de
mâncare nu opresc pe nimeni
de a se ușura. Și doctorii sunt
împotriva abținerii. Dacă vă

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

it, et in toto corpore fluctum facit. Multos scio periisse, dum nolunt sibi uerum dicere.”
Gratias agimus liberalitati indulgentiaeque eius, et subinde castigamus crebris potiunculis risum. Nec adhuc sciebamur nos in medio lautitiarum, quod aiunt, cliuo laborare. Nam cum mundatis ad symphoniam mensis tres albi sues in triclinium adducti sunt capistris et tintinnabulis culti, quorum unum bimum nomenclator esse dicebat, alterum trimum, tertium uero iam sexennem. Ego putabam petauristarios intrasse et

dining-room relieving himself when he wanted to, and the doctors forbid our holding it in. Everything’s ready outside, if the call’s more serious, water, close-stool, and anything else you’ll need. Believe me, when this rising vapor gets to the brain, it puts the whole body on the burn. Many a one I’ve known to kick in just because he wouldn’t own up to the truth.” We thanked him for his kindness and consideration, and hid our laughter by drinking more and oftener. We had not realized that, as yet, we were

ținem. Dacă aveți o nevoie mai mare, găsiți afară tot ce vă trebuie: apă, oală de noapte și celelalte mărunțișuri. Credeți-mă, dacă cumva gazele se urcă la creier, produc necazuri în tot corpul. Știu că mulți au pierit așa, pentru că n-au să spună adevărul². Am adus mulțumiri dărnicii și îngăduinței lui Trimalchio și ne-am înnăbușit râsul, dând pe gât pahar după pahar. Încă nu știam că eram abia la mijlocul minunățiilor sau, cum se spune, la jumătatea drumului.
După ce mesele au fost curățate în sunetele orchestrei,

împinge vreo nevoie mai mare, găsiți afară toate pregătite: apă, oală de noapte și celelalte mărunțișuri. Aburii din stomac, credeți-mă, se urcă la creier și produc fierbere în tot corpul. Știu pe mulți cari au pierit așa, fiindcă n’au voit să urmeze glasul firii». Îi mulțumirăm pentru mărinimia și indulgența lui, sorbind des din pahare pentru a ne înnăbuși râsul. Nu știam însă că nu atinsesem încă culmea atâtor lucruri rafinate. În sunetul muzicii se curăți masa și se iviră în sală trei porci albi cu căpestre și cu clopoței. Dintre aceștia, unul

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

porcos, sicut in circulis mos est, portenta aliqua facturos. Sed Trimalchio expectatione discussa: "Quem, inquit, ex eis uultis in cenam statim fieri? Gallum enim gallinaceum, penthiacum et eiusmodi nenias rustici faciunt: mei coci etiam uitulos aeno coctos solent facere." Continuoque cocum uocari iussit, et non expectata electione nostra maximum natu iussit occidi, et clara uoce: "Ex quota decuria es?" Cum ille se ex quadragesima respondisset: "Empticius an, inquit, domi natus? — Neutrum, inquit cocus, sed

only in the middle of the entertainment, with a hill still ahead, as the saying goes. The tables were cleared off to the beat of music, and three white hogs, muzzled, and wearing bells, were brought into the dining-room. The announcer informed us that one was a two-year-old, another three, and the third just turned six. I had an idea that some rope-dancers had come in and that the hogs would perform tricks, just as they do for the crowd on the streets, but Trimalchio dispelled this illusion by asking, "Which one will you have served up

au apărut în tricliniu trei porci albi, gătiți cu botnițe și cu clopoței. Nomenclatorul³ spunea că unul are doi ani, al doilea trei ani și al treilea șase ani. Eu îmi închipuiam că au intrat niște paiate împreună cu porcii lor și că vor face câteva figuri, așa cum este obiceiul la circ. Dar Trimalchio nu ne-a lăsat să așteptăm prea multă vreme. — Pe care dintre porcii ăștia vreți să-l mâncați chiar acum? Doar și niște țărani pot pregăti un cocoș, o tocană și alte fleacuri de felul ăsta. Bucătarii mei fierb des în căldările lor până și viței întregi.

ne spunea sclavul ce-i anunța, avea doi ani, altul trei, iar cel d'al treilea șase ani. Eu credeam că intraseră niște clowni și că porcii, după cum se obișnuște la circurile mici, vor face câteva figuri de acrobație. «Pe care din ei voiți ca să-l gătească îndată, pentru cină? Un cocoș, o mâncare de carne tocată sau fleacuri de-astea, pot găti și țărani. Bucătarii mei sunt obișnuiți să gătească în căldările lor chiar viței întregi». Poruncind numaidecât să se cheme bucatarul, fără să mai aștepte alegerea noastră, ordonă să taie pe cel mai în vârstă și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

18

testamento Pansae tibi relictus sum. — Vide ergo, ait, ut diligenter ponas; si non, te iubebo in decuriam uiatorum conici." Et cocum quidem potentiae admonitum in culinam obsonium duxit.

immediately, for dinner? Any country cook can manage a dunghill cock, a pentheus hash, or little things like that, but my cooks are well used to serving up calves boiled whole, in their cauldrons!"

Then he ordered a cook to be called in at once, and without awaiting our pleasure, he directed that the oldest be butchered, and demanded in a loud voice, "What division do you belong too?" When the fellow made answer that he was from the fortieth, "Were you bought, or born upon my estates?" Trimalchio continued. "Neither," replied

Îndată a poruncit să vină bucătarul și, nemaiașteptând alegerea noastră, a dat ordin să fie tăiat cel mai voinic și l-a întrebat apoi pe bucătar cu glas tare:

— Din a câta decurie⁴ ești?
Cum acela îi răspunse că face parte din a patruzecea: Ai fost cumpărat, întreabă iarăși, sau te-ai născut la mine în casă?
— Nici una, nici alta, spuse bucătarul, dar m-ai moștenit prin testament de la Pansa.

— Vezi, zise din nou Trimalchio, ține-te bine; dacă n-o să fii harnic, o să te dau înapoi într-o decurie de curieri.

apoi cu glas tare adaugă: «Din ce despărțământ ești?» Și el răspunzându-i că-i din al patruzecilea: «Te-am cumpărat sau te-ai născut în casă?» îl întreabă. «Nici una, nici alta», răspunse bucătarul. — «Ți-am fost lăsat prin testament de către Pansa». — «Vezi de poartă de grijă» îi zise «să-ți îndeplinești bine însărcinarea, căci altfel voi porunci să te vâre în despărțământul curierilor».

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

19

the cook, "I was left to you by Pansa's will." "See to it that this is properly done," Trimalchio warned, "or I'll have you transferred to the division of messengers!" and the cook, bearing his master's warning in mind, departed for the kitchen with the next course in tow.

Și bucătarul, căruia i se reamintise că stăpânul este atotputernic, s-a dus în bucătărie împreună cu porcul ce trebuia gătit.

¹ Romanii bogați întrebuințau o mare cantitate de parfumuri. Ei nu concepeau luxul fără parfumuri. În timpul ospetelor atmosfera din încăperi era saturată de parfum turnat peste tot.

² Formula e ridicol de alambicată, mai ales confruntată cu lucrurile la care se referă. Pare împrumutată, cu intenție parodică, desigur, dintr-un dialog filosofic al lui Seneca (*De tranquillitate animi* — *Despre liniștea sufletească*, 1, 16).

³ Sclav însărcinat să anunțe numele lucrurilor și persoanelor.

⁴ Deci Trimalchio, după un obicei al vremii, își împărțea sclavii în echipe de zece oameni, numite decurii, conduse fiecare de un decurion. El întreba pe bucătar cu glas tare, ca să vadă oaspeții că avea sclavi mulți și că-i împărțea în decurii.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

20

XLVIII.

Satiricon liber
1st century AD

Trimalchio autem miti ad nos uultu respexit et: "Vinum, inquit, si non placet, mutabo; uos illud oportet bonum faciatis. Deorum beneficio non emo, sed nunc quicquid ad saluam facit, in suburbano nascitur eo, quod ego adhuc non noui. Dicitur confine esse Tarraciniensibus et Tarentinis. Nunc coniungere agellis Siciliam uolo, ut cum Africam

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Trimalchio's threatening face relaxed and he turned to us, "If the wine don't please you," he said, "I'll change it; you ought to do justice to it by drinking it. I don't have to buy it, thanks to the gods. Everything here that makes your mouths water, was produced on one of my country places which I've never yet seen, but they tell

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Trimalchio însă se uită la noi cu blândețe.
— Dacă nu vă place vinul, zise, am să-l schimb. Trebuie să-i faceți cinste. Mulțumită zeilor nu-l cumpăr: tot ce băgăm în gură se face pe vreun domeniu pe care încă nici nu-l cunosc. Mi s-a spus că se învecinează cu Tarracina și cu Tarentul¹. Acum vreau să adaug micilor mele ogoare

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Pe bucătar, căruia i-se reaminti astfel puterea stăpânului, îl conduse în bucătărie, animalul ce trebuia gătit. Trimalchio își întoarse către noi privirea-i blândă, zicând: «dacă nu vă place vinul, îl voi schimbă, căci voi se cade să-l prețuiți. Mulțumită binefacerii zeilor, eu nu cumpăr nimic, ci tot ce-i gustos acum se produce în

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

21

libuerit ire, per meos fines nauigem. Sed narra tu mihi, Agamemnon, quam controuersiam hodie declamasti? Ego autem si causas non ago, in domusionem tamen litteras didici. Et ne me putes studia fastiditum, tres bybliothecas habeo, unam Graecam, alteram Latinam. Dic ergo, si me amas, peristasim declamationis tuae." Cum dixisset Agamemnon: "Pauper et diues inimici erant. . .", ait Trimalchio: "Quid est pauper?" – "Vrbane", inquit Agamemnon et nescio quam controuersiam exposuit.

me it's down Terracina and Tarentum way. I've got a notion to add Sicily to my other little holdings, so in case I want to go to Africa, I'll be able to sail along my own coasts. But tell me the subject of your speech today, Agamemnon, for, though I don't plead cases myself, I studied literature for home use, and for fear you should think I don't care about learning, let me inform you that I have three libraries, one Greek and the others Latin. Give me the outline of your speech if you like me." "A poor man and a rich man

și Sicilia, ca atunci când o să am chef să ajung în Africa, să pot merge numai pe pământurile mele. Dar spune-mi, Agamemnon, în ce controversă ai declamat azi? Eu nu pledez la procese, da' am învățat totuși câte ceva pentru nevoile casei. Să nu crezi că disprețuiesc studiul: am trei biblioteci, dintre care una cuprinde cărți grecești și o a doua cărți latinești². Spune-mi, deci, dacă ții la mine, care a fost tema declamației tale. După ce Agamemnon a spus: „Săracul și bogatul erau dușmani”³, Trimalchio l-a

apropiere, la mine la moșie, pe care însă nici n'o cunosc. Se spune că s'ar mărgini cu Terracina și cu Tarentul. Acum vreau să mai adaug la pământurile mele și Sicilia, ca atunci când mi-ar plăcea să mă duc în Africa, să pot călători prin propriul meu ținut. Dar, ia spune-mi, Agamemnon, despre ce subiect ai vorbit azi în școală? Căci cu toate că n'am pledat nici un proces, totuș m'am cultivat pentru trebuințele casei. Și ca să nu crezi că disprețuiesc învățătura, iată am două biblioteci: una grecească și alta latinească.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Statim Trimalchio: "Hoc, inquit, si factum est, controuersia non est; si factum non est, nihil est." Haec aliaque cum effusissimis prosequeremur laudationibus: "Rogo, inquit, Agamemnon mihi carissime, numquid duodecim aerumnas Herculis tenes, aut de Vlixē fabulam, quemadmodum illi Cyclops pollicem poricino extorsit? Solebam haec ego puer apud Homerum legere. Nam Sibyllam quidem Cumis ego ipse oculis meis vidi in ampulla pendere, et cum illi pueri dicerent: "Sibilla, ti thelis?", respondebat illa:

were enemies," Agamemnon began, when: "What's a poor man?" Trimalchio broke in. "Well put," Agamemnon conceded and went into details upon some problem or other, what it was I do not know. Trimalchio instantly rendered the following verdict, "If that's the case, there's nothing to dispute about; if it's not the case, it don't amount to anything anyhow." These flashes of wit, and others equally scintillating, we loudly applauded, and he went on: "Tell me, my dearest Agamemnon, do you

întrebat:

—Ce este un sărac⁴

—Deștept, sări Agamemnon.

După care înfățișă subiectul nu știu cărei controverse. Dar Trimalchio adăugă la iuțeală:

—Asta, dacă cumva s-a petrecut vreodată cu adevărat, nu este o controversă; iar dacă nu s-a petrecut în realitate, nu e nimic.

Noi am însoțit cu cele mai călduroase laude aceste vorbe și altele de acest fel, iar Trimalchio a mai spus:

—Ascultă, Agamemnon, dragă, îți aduci aminte de cele douăsprezece munci ale lui Hercule sau de povestea lui

Spune-mi, te rog, subiectul discursului tău». Și Agamemnon începând: «Un sărac și un bogat erau dușmani». «Ce-i un sărac?» îl întrerupse Trimalchio. «Foarte de spirit!» zise Agamemnon și nu știu ce chestiune de drept desvoltă mai departe. Numaidecât Trimalchio luând cuvântul: «Dacă aceasta s'a întâmplat, zise, nu mai e nimic de discutat asupra-i, dacă nu s'a întâmplat nu 'nseamnă nimic». Acestea și altele, aprobându-i-le noi cu entuziasm: «Te rog, scumpul meu Agamemnon, îi zise, cunoști cele douăsprezece

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

“apothanin thelo”.

remember the twelve labors of Hercules or the story of Ulysses, how the Cyclops threw his thumb out of joint with a pig-headed crowbar? When I was a boy, I used to read those stories in Homer. And then, there's the Sibyl: with my own eyes I saw her, at Cumae, hanging up in a jar; and whenever the boys would say to her 'Sibyl, Sibyl, what would you?' she would answer, 'I would die.'"

Ulise, și anume cum i-a sucit ciclopul degetul cu un clește⁵? În copilărie citeam des lucrurile astea în Homer. La Cumae am văzut cu ochii mei cum Sibylla⁶ atârna închisă într-o sticlă și când copiii o întrebau: „Sibylla, ce vrei?”, ea răspundea: „Vreau să mor”⁷.

munci ale lui Hercules, sau povestea lui Ulise cum i-a smuls ciclopului degetul cu un clește? Ca copil citeam, de obicei, de-acestea, în Omer. Chiar și pe Sybilla dela Cumae am văzut-o cu ochii mei spânzurând într-o sticlă și pe când copiii îi ziceau «Sybilla, ce vrei tu?» ea răspundea: «Vreau să mor».

¹ Tarracina, numită anterior Anxur, se afla în apropierea Romei, iar Tarentul în sudul Italiei. O asemenea moșie nu putea să existe. Trimalchio își dovedea astfel sau ignoranța, sau vanitatea.

² Greșală de aritmetică elementară, revelatoare pentru „cultura” lui Trimalchio.

³ Acesta era un debut tipic pentru controversile care opuneau pe sărac bogatului. Tema inimiciei dintre bogat și sărac se întâlnea frecvent în controversile retorice ale epocii.

⁴ O vorbă „de spirit”. Concomitent, Trimalchio sugera că el era prea bogat ca să știe ce înseamnă sărăcia.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

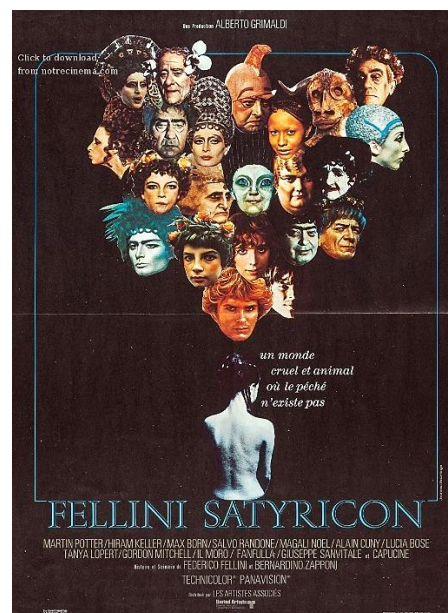

24

⁵ Deformare ridicolă a legendei ciclopului și a lui Ulise, narată de Homer în *Odiseea*.

⁶ Prezicătoare vestită, preoteasa lui Apollo din Cumae.

⁷ Întrebarea și răspunsul sunt pe grecește, în original. Potrivit unei legende, Sibylla era închisă într-o sticlă sau într-o cușcă de fier, atârnată în templul lui Hercule. Pasajul acesta a fost apropiat de un altul din Ovidiu (*Metamorfoze*, XIV, 130-153). Sibylla îi povestește lui Enea cu a obținut de la Apollo o viață foarte lungă, dar nu tinerețea veșnică. Astfel s-ar explica faptul că Sibylla ajunsese la dimensiuni atât de reduse, încât a putut fi închisă într-o sticlă și că ea dorea cu ardoare să moară.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

25

XLIX.

Satiricon liber
1st century AD

Nondum efflauerat omnia, cum repositorium cum sue ingenti mensam occupauit. Mirari nos celeritatem coepimus, et iurare ne gallum quidem gallinaceum tam cito percoqui potuisse, tanto quidem magis, quod longe maior nobis porcus uidebatur esse, quam paulo ante aper fuerat. Deinde magis magisque Trimalchio intuens

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Before he had run out of wind, a tray upon which was an enormous hog was placed upon the table, almost filling it up. We began to wonder at the dispatch with which it had been prepared and swore that no cock could have been served up in so short a time; moreover, this hog seemed to us far bigger than the boar had been. Trimalchio

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Încă nu isprăvisese de vânturat toate bazaconiile, când a fost așezată pe masă o tavă cu un porc uriaș¹. Am admirat iuțeala bucătarului și am jurat că nu se putea găti atât de repede nici măcar un cocoș, cu atât mai mult cu cât porcul ni se părea chiar mai mare decât mistrețul care stătuse cu puțin înainte pe masă. Numai că Trimalchio, privindu-l cu din

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Încă nu-și sfârșise de înșirat toate prostiile, când o tavă, pe care se află un porc, enorm ocupă toată masa. Admirând repeziciunea cu care fusese gătit, jurarăm că nici chiar un cocoș n'ar fi putut fi preparat așa de iute, cu atât mai iute cu cât porcul domestic ni-se părea mult mai mare, decât fusese înainte cel mistreț. Pe urmă, Trimalchio, privindu-l

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

eum: "Quid? quid? inquit, porcus hic non est exinteratus? Non mehercules est. Voca, uoca cocum in medio." Cum constitisset ad mensam cocus tristis et diceret se oblitum esse exinterare: "Quid, oblitus?" Trimalchio exclamat, "putes illum piper et cuminum non coniecisse. Despolia." Non fit mora, despoliatur cocus atque inter duos tortores maestus consistit. Deprecari tamen omnes coeperunt et dicere: "Solet fieri; rogamus mittas; postea si fecerit, nemo nostrum pro illo rogabit." Ego, crudelissimae seueritatis, non

scrutinized it closely and "What the hell," he suddenly bawled out, "this hog hain't been gutted, has it? No, it hain't, by Hercules, it hain't! Call that cook! Call that cook in here immediately!" When the crestfallen cook stood at the table and owned up that he had forgotten to bowel him, "So you forgot, did you?" Trimalchio shouted, "You'd think he'd only left out a bit of pepper and cummin, wouldn't you? Off with his clothes!" The cook was stripped without delay, and stood with hanging head, between two torturers. We all

ce în ce mai multă atenție, a țipat:
– Cum, cum? Porcul ăsta nu e curățat de măruntaie? Pe Hercule, nici nu este! Chemați-l, chemați-l pe bucătar!
Bucătarul s-a apropiat de masă trist și a mărturisit că uitase să scoată din porc măruntaiele.
– Ce, ai uitat? a țipat Trimalchio. Ai crede că ăsta nici n-a mânuit vreodată piperul și chimionul. Dezbrăcați-l!
Fără zăbavă, l-au dezbrăcat de veșmintele meseriei sale și l-au trimis afară din tricliniu

din ce în ce mai cu atenție:
«Cum, cum, zise, porcului acestuia nu i s'au scos măruntaiele? Chiamă numaidecât pe bucătar!»
Bucătarul, trist, se apropie de masă și spuse că a uitat să-l spintece. «Cum ai uitat?» strigă Trimalchio, «ai crede c' ai uitat să-i pui doar piperul și chimenul? Desbrăcați-l!»
Fără întârziere bucătarul fu despuiat și stătea trist între doi calăi. Atunci toți începurăm să ne rugăm zicând: «Asta se întâmplă uneori. Te rugăm, dă-i drumul. Dacă va mai face încă odată, nu se va mai ruga

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

potui me tenere, sed inclinatus ad aurem Agamemnonis: "Plane, inquam, hic debet seruus esse nequissimus: aliquis obliuisceretur porcum exinterare? Non mehercules illi ignoscerem, si piscem praeterisset." At non Trimalchio, qui relaxato in hilaritatem uultu: "Ergo, inquit, quia tam malae memoriae es, palam nobis illum exintera." Recepta cocus tunica cultrum arripuit, porcique uentrem hinc atque illinc timida manu secuit. Nec mora, ex plagis ponderis inclinatione crescentibus tomacula cum botulis effusa

began to make excuses for him at this, saying, "Little things like that are bound to happen once in a while, let us prevail upon you to let him off; if he ever does such a thing again, not a one of us will have a word to say in his behalf." But for my part, I was mercilessly angry and could not help leaning over towards Agamemnon and whispering in his ear, "It is easily seen that this fellow is criminally careless, is it not? How could anyone forget to draw a hog? If he had served me a fish in that fashion I wouldn't overlook it, by Hercules, I

între doi călăi. Toți am început să ne rugăm de Trimalchio cam așa:

— Se întâmplă; te rugăm, iartă-l; dacă va mai greși vreodată, nici unul dintre noi nu se va mai ruga pentru el.

Eu însă, stăpânit de o crudă severitate, nu m-am mai putut abține și m-am aplecat spre urechea lui Agamemnon:

— Fără doar și poate, am zis, acest sclav trebuie să fie un nătărău: să uite să curețe un porc de măruntaie? Pe Herule, nu l-aș ierta, nici dacă ar fi fost vorba de un pește!

Trimalchio s-a luminat la față și, înveselit iarăși, a spus:

nimeni pentru el». Eu fusei aci de-o asprime foarte crudă și aplecându-mă la urechea lui Agamemnon: «De sigur, zisei, acesta trebuie să fie un sclav foarte netrebnic: să uite cineva să spintece un porc! Zău, nici la un pește nu i-aș fi iertat așa ceva. Trimalchio nu făcû însă astfel, căci înveselindu-și privirea: «Fiindcă ai, îi zise, o așa de rea aducere aminte, spintecă-l în fața noastră». Bucătarul, după ce-și primî înapoi tunica, înhăță cuțitul și cu o mână fricoasă tăie pânțelele porcului la dreapta și la stînga.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

sunt.

wouldn't." But that was not Trimalchio's way: his face relaxed into good humor and he said, "Since your memory's so short, you can gut him right here before our eyes!" The cook put on his tunic, snatched up a carving knife, with a trembling hand, and slashed the hog's belly in several places. Sausages and meat-puddings, widening the apertures, by their own weight, immediately tumbled out.

— Haide, pentru că ai o ținere de minte atât de rea, curăță-l de față cu noi! Primindu-și înapoi tunica, bucătarul a pus mâna pe cuțit și, tremurând, a despicat burta porcului. Neîntârziat, din tăieturile mărite mereu, prin loviturile date de cuțit, au năvălit cârnați amestecați cu caltaboși.

Numaidecât se revărsară din tăieturi, din pricina aplecării corpului, cârnați și tobă umplută.

¹ Era al patrulea serviciu (*cena quarta*).

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

29

L.

Satiricon liber
1st century AD

Plausum post hoc automatum familia dedit et "Gaio feliciter!" conclamavit. Nec non cocus potione honoratus est, etiam argentea corona, poculumque in lance accepit Corinthia. Quam cum Agamemnon propius consideraret, ait Trimalchio: "Solus sum qui uera Corinthea habeam." Expectabam ut pro reliqua

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

The whole household burst into unanimous applause at this; "Hurrah for Gaius," they shouted. As for the cook, he was given a drink and a silver crown and a cup on a salver of Corinthian bronze. Seeing that Agamemnon was eyeing the platter closely, Trimalchio remarked, "I'm the only one that can show the real Corinthian!" I thought that, in

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

După această manevră, sclavii au aplaudat cu sârg și au strigat: „Trăiască Gaius!” Bucătarul a băut și el o cupă și a primit o coroană de argint. I s-a dat cupa pe un taler făcut din bronz de Corint. Cum Agamemnon cerceta talerul îndeaproape, s-a amestecat și Trimalchio:
— Numai eu am adevărate vase de Corint.

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

L. Toți servitorii izbucniră atunci, fără nici un semnal, în aplause și strigară în cor: «Trăiască Gaius!» Bucătarul fu cinstit cu un pahar de vin și cu o coroană de argint și mai primî și o cupă așezată pe o farfurie de bronz corintic. Cum Agamemnon o privi de aproape, Trimalchio zise: «Eu sunt singurul care am vase adevărate de Corint !» Mă

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

insolentia diceret sibi uasa
Corintho afferri. Sed ille
melius: "Et forsitan, inquit,
quaeris quare solus Corinthea
uera possideam: quia scilicet
aerarius, a quo emo,
Corinthus uocatur. Quid est
autem Corinthum, nisi quis
Corinthum habeat? Et ne me
putetis nesapium esse, ualde
bene scio, unde primum
Corinthea nata sint. Cum
Ilium captum est, Hannibal,
homo uaffer et magnus stelio,
omnes statuas aeneas et
aureas et argenteas in unum
rogum conguessit et eas
incendit; factae sunt in unum
aera miscellanea. Ita ex hac

his usual purse-proud
manner, he was going to boast
that his bronzes were all
imported from Corinth, but he
did even better by saying,
"Wouldn't you like to know
how it is that I'm the only one
that can show the real
Corinthian? Well, it's because
the bronze worker I patronize
is named Corinthus, and
what's Corinthian unless it's
what a Corinthus makes?
And, so you won't think I'm a
blockhead, I'm going to show
you that I'm well acquainted
with how Corinthian first
came into the world. When
Troy was taken, Hannibal,

Mă așteptam, cunoscându-i
obraznicia, să-l aud
spunându-ne că i se aduc
vasele chiar din Corint¹. Dar el
a scos-o la capăt mai bine
decât mă așteptam.
— Poate o să întrebi de ce
numai eu am vase de Corint
adevărate. Să-ți spun: pentru
că meșterul de la care le
cumpăr se numește Corint.
Căci cum să nu fie de Corint
un lucru făcut de cineva care
se numește Corint²? Și ca să
nu mă socotiți un prostănac,
aflați că știu bine-bine de tot
de unde provin bronzurile de
Corint. Când a cucerit Ilionul³,
Hannibal⁴, om deștept și mare

așteptam, dată fiindu-i
obraznicia, să ne spună că
vasele i-au fost aduse direct
dela Corint. Dar, el mai bine
decât mă așteptam: «Poate mă
întrebi, zise, de ce numai eu
am vase de Corint? Fiindcă
fabricantul, dela care le
cumpăr, se numește Corintus.
Ce-i însă corintic, decât ceea ce
vine dela Corintus? Ca să nu
mă luați drept un nerod, știu
eu bine de unde și-au luat
naștere mai întâiu bronzurile
de Corint. Când a fost luată
cetatea Troia. Hanibal, un om
iscusit și un mare șmecher, a
îngrămădit pe un singur rug
toate statuele de aramă, aur și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

31

massa fabri sustulerunt et fecerunt catilla et paropsides <et> statuncula. Sic Corinthea nata sunt, ex omnibus in unum, nec hoc nec illud. Ignoscetis mihi quod dixero: ego malo mihi uitrea, certe non olunt. Quod si non frangerentur, mallem mihi quam aurum; nunc autem uilia sunt.

who was a very foxy fellow and a great rascal into the bargain, piled all the gold and silver and bronze statues in one pile and set 'em afire, melting these different metals into one: then the metal workers took their pick and made bowls and dessert dishes and statuettes as well. That's how Corinthian was born; neither one nor the other, but an amalgam of all. But I prefer glass, if you don't mind my saying so; it don't stink, and if it didn't break, I'd rather have it than gold, but it's cheap and common now."

pehliwan, a adunat pe un singur rug toate statuile de aramă, de aur și de argint și le-a dat foc: topindu-se toate împreună, s-a format un aliaj. Meseriașii au luat din acest amestec și au făcut farfurii mici și mari și statuete. Așa s-au născut bronzurile de Corint, când s-au amestecat tot felul de metale într-o singură grămadă și când n-a ieșit nici albă, nici neagră. Să mă iertați, totuși, da' eu prefer vasele de sticlă, căci nu au miros. Și, dacă nu s-ar sparge, le-aș prefera și aurului: din păcate, așa însă nu au mare valoare.

argint și le-a dat foc. Toate metalele acestea s'au amestecat într'unul singur și din această amestecătură au fabricat talere, farfurii și statuete. Așa s-au născut bronzurile de Corint: din toate și din nici unele. Dar mă veți iertă, de vă voi spune că eu prefer vasele de sticlă, fiindcă n'au miros. Dacă nu s'ar sparge, le-aș prefera celor de aur. Acuma însă nu-s de valoare așa mare.

¹ În timpul lui Petroniu începuse să scadă producția de vase și în genere de produse industriale din Corint, centru vestit în secolele anterioare. Dar în toată

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

32

lumea romană abundau fabricanții de vase făcute după modelul celor lucrate la Corint.

² Deci iarăși un joc de cuvinte.

³ Alt nume al Troiei, de unde și denumirea poemului homeric.

⁴ Hannibal, care s-a luptat cu romanii în Italia și în Africa la aproape un mileniu de la cucerirea legendară a Troiei, n-avea ce căuta aici. Dar eroarea ilustrează excelent „erudiția” lui Trimalchio.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

33

LI.

Satiricon liber
1st century AD

Fuit tamen faber qui fecit phialam uitream, quae non frangebatur. Admissus ergo Caesarem est cum suo munere, deinde fecit reporrigere Caesari et illam in pauimentum proiecit. Caesar non pote ualdius quam expauit. At ille sustulit phialam de terra; collisa erat tamquam uasum aeneum. Deinde martiolum de sinu

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

"But there was an artisan, once upon a time, who made a glass vial that couldn't be broken. On that account he was admitted to Caesar with his gift; then he dashed it upon the floor, when Caesar handed it back to him. The Emperor was greatly startled, but the artisan picked the vial up off the pavement, and it was dented, just like a brass

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

A fost odată totuși un meșteșugar care a făcut o cupă de sticlă care nu se spărgea¹. Cezarul l-a primit împreună cu darul său. Meșterul a cerut cezarului să-i dea înapoi cupa și a azvârlit-o pe podea. Cezarul s-a speriat rău de tot. Dar meșterul a ridicat cupa de pe pământ; se turtise nițel, ca și cum ar fi fost un vas de aramă. El a

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

A fost totuși un lucrător care a fabricat o cupă de sticlă ce nu se spărgea. El fu primit cu acest dar de către împărat, și după ce acesta i-o dete înapoi, el o aruncă pe pardoseală. Împăratul încremeni de spaimă. Lucrătorul o ridică atunci de jos și cupa eră numai turtită, cum s'ar fi turtit un vas de aramă. El scoase un ciocan din sân și în

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

protulit et phialam otio belle
correxit. Hoc facto putabat se
coleum Iouis tenere, utique
postquam illi dixit:
“Numquid alius scit hanc
condituram uitreorum?” Vide
modo. Postquam negavit,
iussit illum Caesar decollari:
quia enim, si scitum esset,
aurum pro luto haberemus.

bowl would have been! He
took a little hammer out of
his tunic and beat out the
dent without any trouble.
When he had done that, he
thought he would soon be in
Jupiter’s heaven, and more
especially when Caesar said
to him, ‘Is there anyone else
who knows how to make this
malleable glass? Think now!’
And when he denied that
anyone else knew the secret,
Caesar ordered his head
chopped off, because if this
should get out, we would
think no more of gold than
we would of dirt.”

scos un ciocănel din sân și a
îndreptat cupa frumos și fără
grabă. După asta, credea că îl
apucase pe Iupiter de picior,
mai cu seamă atunci când
împăratul l-a întrebat: „Oare
mai știe și altcineva să facă
astfel de sticlă?” Dar așteptați
un pic. După ce meșterul a
spus că nu, cezarul a poruncit
să i se taie capul. Asta pentru
că aurul ar fi ajuns gunoi
curat dacă descoperirea
meșterului ăsta ar fi ajuns la
îndemâna tuturor.

toată liniștea îndreptă
frumușel cupa. Săvârșind
aceasta, crezută că a apucat pe
Jupiter de picior, mai ales
când împăratul îl întreabă dacă
mai știe și altcineva chipul
acesta de fabricație al sticlei.
Dar să vedeți acum. De îndată
ce spuse că nimeni nu
cunoaște secretul, împăratul
porunci să i se taie capul, căci
dacă s’ar fi aflat aceasta, aurul
ar fi prețuit cât prețuește
lutul.

¹ Anecdota sticlei incasabile era celebră în istorie. Pliniu cel Bătrân o plasează în timpul domniei lui Tiberiu.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

35

LII.

Satiricon liber
1st century AD

“In argento plane studiosus sum. Habeo scyphos urnales plus minus <C>... quemadmodum Cassandra occidit filios suos, et pueri mortui iacent sic uti uiuere putes. Habeo capidem quam reliquit † patronorum meus †, ubi Daedalus Niobam in equum Troianum includit. Nam Hermerotis pugnas et Petraitis in poculis habeo,

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“And when it comes to silver, I’m a connoisseur; I have goblets as big as wine-jars, a hundred of ‘em more or less, with engraving that shows how Cassandra killed her sons, and the dead boys are lying so naturally that you’d think ‘em alive. I own a thousand bowls which Mummius left to my patron, where Daedalus is shown

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

În schimb, mă dau în vânt după argint. Am cam vreo sută de cupe mari cât niște urne¹... Pe ele vezi sculptat cum Casandra și-a omorât fiii, și copiii zăcând morți sunt atât de bine făcuți², încât ai crede că sunt vii. Am o altă cupă, lăsată de patronul meu, unde se arată cum Dedal o închide pe Niobe în calul troian³. Am pe cupe și lupta lui Hermeros

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Pentru argint am o adevărată patimă. Am pahare mari cât niște urne, aproape o sută. Pe ele stă săpat cum și-a ucis Cassandra copiii și copiii morți stau așa de par’că ar fi vii. Am o mie de cupe de atârnat, pe care le-a lăsat Mummius fostului meu stăpân și pe care se poate vedeă cum a închis Daedalus pe Niobe în calul Troian. Luptele lui

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

omnia ponderosa; meum enim intelligere nulla pecunia vendo."

Haec dum refert, puer calicem proiecit. Ad quem respiciens Trimalchio: "Cito, inquit, te ipsum caede, quia nugax es." Statim puer demisso labro orare. At ille: "Quid me, inquit, rogas? Tanquam ego tibi molestus sim. Suadeo, a te impetres, ne sis nugax." Tandem ergo exoratus a nobis missionem dedit puero. Ille dimissus circa mensam percucurrit....

Et "Aquam foras, uinum intro" clamauit...
Excipimus urbanitatem

shutting Niobe up in the Trojan horse, and I also have cups engraved with the gladiatorial contests of Hermeros and Petraites: they're all heavy, too. I wouldn't sell my taste in these matters for any money!" A slave dropped a cup while he was running on in this fashion. Glaring at him, Trimalchio said, "Go hang yourself, since you're so careless." The boy's lip quivered and he immediately commenced to beg for mercy. "Why do you pray to me?" Trimalchio demanded, at this: "I don't intend to be harsh

cu Petraites⁴, și sunt toate cupe din cele mai grele. Priceperea mea în asemenea lucruri n-aș vinde-o pentru tot aurul din lume.

În vreme ce el băguia toate astea, un sclav a scăpat pe jos o cupă mică. Trimalchio și-a întors privirile spre el și i-a spus:

— Iute, trage-ți singur o bătaie bună, de vreme ce ești dobitoc! Îndată sclavul și-a lăsat buza în jos de spaimă și a început să se roage de stăpân.

— De ce mă rogi? Reîncepu Trimalchio. Ca și cum eu aș vrea să te necăjesc cu ceva. Nu pricepi că eu îmi dau numai

Hermeros cu Petrais le am pe niște cupe, care toate sunt de o mare greutate. Mă pricep eu în asemenea lucruri și nu le-aș vinde pentru tot aurul din lume».

Pe când vorbea acestea, unui sclav îi scăpă jos un pahar. Trimalchio se uită la el.

«Ucide-te în grabă tu însuși, îi zise, fiindcă ești un dobitoc !»

Sclavul, lăsându-și buza în jos, începuse să se roage. Dar el îi zise: «De ce mă rogi? Nu cumva sunt mâniat pe tine? Te povățuiesc să te rogi ție însuși ca să nu mai fii dobitoc».

Însfârșit, rugându-l noi foarte mult, iertă pe sclav. Acesta

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

iocantis, et ante omnes
Agamemnon, qui sciebat
quibus meritis reuocaretur ad
cenam. Ceterum laudatus
Trimalchio hilarius bibit et iam
ebrio proximus: "Nemo,
inquit, uestrum rogat
Fortunatam meam, ut saltet?
Credite mihi: cordacem nemo
melius ducit".
Atque ipse erectis super
frontem manibus Syrum
histrionem exhibebat
concinente tota familia:
"madeia perimadeia." Et
prodisset in medium, nisi
Fortunata ad aurem
accessisset; [et] credo, dixerit
non decere grauitatem eius

with you, I'm only warning
you against being so
awkward." Finally, however,
we got him to give the boy a
pardon and no sooner had this
been done than the slave
started running around the
room crying, "Out with the
water and in with the wine!"
We all paid tribute to this joke,
but Agamemnon in particular,
for he well knew what strings
to pull in order to secure
another invitation to dinner.
Tickled by our flattery, and
mellowed by the wine,
Trimalchio was just about
drunk. "Why hasn't one of
you asked my Fortunata to

sfatul să te rogi de tine însuși
ca să nu mai fi tâmpit?
La rugămințile noastre, l-a
iertat pe sclav. Acela, de
îndată ce a căpătat iertarea, a
început să alerge în jurul
mesei⁵...
A strigat:
– Afară cu apa, aduceți vin
înăuntru⁶...
Am primit cu entuziasm
această glumă subțire și, mai
mult decât noi toți,
Agamemnon, care știa ce
trebuie să faci ca să mai fii
poftit la ospetele lui
Trimalchio. Iar Trimalchio,
copleșit de laude, a început să
bea cu și mai multă inimă și,

dobândind iertare, începui a da
fuga în jurul mesei.....
strigând: «Dați afară apa și
aduceți vin înăuntru!».....
Noi încuviințarăm această
glumă, bucuroși, și între cei
dintâiu fu Agamemnon, care
știă prin ce merite se capătă o
nouă invitație la masă. Dealtfel
Trimalchio deveni din ce în ce
mai vesel după această laudă
și fiind aproape beat:
«Nimeni dintre voi, zise, nu
poftește pe Fortunata mea să
joace? Credeți-mă, nimeni nu
joacă dansul «Kordax» mai
bine ca ea!» Și el însuș,
ridicând mâinile-i deasupra
capului, imită pe actorul Syrus

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

tam humiles ineptias. Nihil autem tam inaequale erat; nam modo Fortunatam suam <uerebatur>, reuertebat modo ad naturam.

dance?" he demanded, "There's no one can do a better cancan, believe me," and he himself raised his arms above his head and favored us with an impersonation of Syrus the actor; the whole household chanting:

Oh bravo

Oh bravissimo

in chorus, and he would have danced out into the middle of the room before us all, had not Fortunata whispered in his ear, telling him, I suppose, that such low buffoonery was not in keeping with his dignity.

But nothing could be so changeable as his humor, for

când a ajuns pe jumătate beat, ne-a întrebat:

— Nimeni dintre voi n-o roagă pe Fortunata mea să danseze. Credeți-mă: n-o taie nimeni la dansul din buric⁷.

Apoi a ridicat brațele deasupra frunții și a imitat pe actorul Syrus⁸, în vreme ce toți sclavii îngâneau: "Madeia perimadeia"⁹. Trimalchio ar fi mers chiar în mijlocul tricliniului, dacă Fortuna nu i-ar fi șoptit ceva la ureche, pesemne că asemenea prostii nu sunt potrivite cu demnitatea lui sau așa ceva. Însă se purta foarte schimbător: când o asculta pe

pe când toți servitorii cântau: «Madeia-peri-Madeia». Eră cât pe-acî să înceapă să danseze, când Fortunata îi șopti ceva la ureche. Cred că-i spusese că asemenea copilării ordinare nu se potrivesc cu demnitatea lui. În adevăr, nu eră nimic mai nepotrivit ca purtarea-i: acî se temeă de Fortunata, acî se reîntorceă la propria lui fire.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

39

one minute he stood in awe of Fortunata, but his natural propensities would break out the next.

Fortunata, când își dădea în petec.

¹ Lacună în text.

² Altă gafă culturală a lui Trimalchio. Casandra, fiica lui Priam și prevestitoare a nenorocirilor Troiei, nu și-a omorât niciodată copiii. Trimalchio o confundă, probabil, cu Medeea, de asemenea ființă demonică. Ea și-a ucis copiii, după ce Iason, iubitul ei și căpetenia argonauților, a părăsit-o la Corint. Este posibil de asemenea să se fi produs confuzia și cu Niobe, menționată de Trimalchio mai jos. Copiii acesteia, șase fii și șase fiice, au fost uciși cu săgeți de către Apollo și Diana, doritori să răzbune insultele aduse de Niobe mamei lor, Latona.

³ Trimalchio se exprimă prescurtat: reprezentarea figura desigur pe vas. Aici apar alte confuzii. Probabil că Trimalchio o confundă pe Niobe cu Pasiphae, regina Cretei, soția lui Minos, închisă într-o vacă.

⁴ Se referă la luptele dintre Hector și Patrocle, fiul lui Priam și prietenul lui Ahile. Trimalchio modifică aici numele. Lui Hector îi spune Hermeros, iar pe Patrocle îl numește petraites. Se pare că Hermeros și Petraites erau doi gladiatori vestiți ai vremii.

⁵ Lacună în original.

⁶ Lacună în original.

⁷ Dans lasciv, în original *cordax* (utilizat în finalul comediilor atice). Pentru o femeie era necuviincios să-l danseze.

⁸ Personaj necunoscut nouă.

⁹ Nu se știe exact ce sens aveau aceste cuvinte. Reprezentau probabil o melopee cântată de sclavi spre a acompania dansul lui Trimalchio.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

40

LIII.

Satiricon liber
1st century AD

Et plane interpellauit saltationis libidinem actuator, qui tanquam urbis acta recitauit: "VII kalendas Sextiles: in praedio Cumano, quod est Trimalchionis, nati sunt pueri XXX, puellae XL; sublata in horreum ex area tritici milia modium quingenta; boues domiti quingenti. Eodem die: Mithridates seruus in cruce

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

But his passion for dancing was interrupted at this stage by a stenographer who read aloud, as if he were reading the public records, "On the seventh of the Kalends of July, on Trimalchio's estates near Cumae, were born thirty boys and forty girls: five hundred pecks of wheat were taken from the threshing floors and stored in the granaries: five

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Până la urmă un secretar al său i-a tăiat pofta de dans. Acesta a rostit următoarele cuvinte cu glas tare, ca și cum ar fi fost vorba de actele oficiale ale unui oraș:
— În a șaptea zi înainte de calendele lui august¹, pe o moșie din Cumae, domeniu al lui Trimalchio, s-au născut treizeci de băieți și patruzeci de fete²; de pe câmp s-au adus

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Dar gustul de a jucă i-l întrerupse un scriitor, care începuse a ceti ca un monitor oficial, următoarele:
La 26 Iulie, pe moșia dela Cumae, aparținând lui Trimalchio, s'au născut 30 de băieți și 40 de fete. Dela arie, s'au dus în hambare 500.000 de banițe de grâu și s'au pus la jug cinci sute de boi. În aceeași zi: sclavul Mithridate a

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

actus est, quia Gai nostri genio male dixerat. Eodem die: in arcam relatum est, quod collocari non potuit, sestertium centies. Eodem die: incendium factum est in hortis Pompeianis, ortum ex aedibus Nastae uilici.” “Quid? inquit Trimalchio; quando mihi Pompeiani horti empti sunt?” – Anno priore, inquit actuarius, et ideo in rationem nondum uenerunt.” Excanduit Trimalchio et: “Quicunque, inquit, mihi fundi empti fuerint, nisi intra sextum mensem sciero, in rationes meas inferri uetuo.” Iam etiam edicta aedilium recitabantur et

hundred oxen were put to yoke: the slave Mithridates was crucified on the same date for cursing the genius of our master, Gaius: on said date ten million sesterces were returned to the vaults as no sound investment could be found: on said date, a fire broke out in the gardens at Pompeii, said fire originating in the house of Nasta, the bailiff.” “What’s that?” demanded Trimalchio. “When were the gardens at Pompeii bought for me?” “Why, last year,” answered the stenographer, “for that reason the item has not appeared in

în hambar cinci sute de mii de banițe de grâu; s-au pus la jug cinci sute de boi. În aceeași zi sclavul Mithridates a fost pus pe cruce³, deoarece a vorbit de rău Geniul lui Gaius al nostru. În aceeași zi au intrat în vistierie zece milioane de sesterti, care n-au putut fi întrebuințați în afaceri. Tot în aceeași zi s-a stârnit în grădinile pompeiene⁴ un incendiu, pornit din casa vecheiului Nasta.
– Cum? făcu Trimalchio. Când mi s-au cumpărat grădinile pompeiene?
– Acum un an, răspunse secretarul, și de fapt nici n-au

fost pus pe cruce fiindcă vorbise rău de geniul stăpânului nostru Gaius. În aceeaș zi: în cassa de bani s’au repus zece milioane de sestertii ce n’au putut fi plasați. În aceeaș zi a izbucnit un foc în grădinile lui Pompeius. Focul a luat naștere dela casa îngrijitorului Nasta. «Cum, zise Trimalchio, când s’au cumpărat grădinile lui Pompeius pentru mine?» «Anul trecut, răspunse servitorul, și de aceea nu fuseseră încă trecute în budget». Trimalchio se aprinse zicând: «Orice moșie se va mai cumpără pentru

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

saltuariorum testamenta, quibus Trimalchio cum elogio exheredabatur; iam nomina uilicorum et repudiata a circumitore liberta in balneatoris contubernio deprehensa, et atriensis Baias relegatus; iam reus factus dispensator, et iudicium inter cubicularios actum. Petauristarii autem tandem uenerunt. Baro insulsi-
simus cum scalis constitit puerumque iussit per gradus et in summa parte odaria saltare, circulos deinde arduos transire et dentibus amphoram sustinere. Mirabatur haec solus

the accounts.” Trimalchio flew into a rage at this. “If I’m not told within six months of any real estate that’s bought for me,” he shouted, “I forbid it’s being carried to my account at all!” Next, the edicts of his aediles were read aloud, and the wills of some of his foresters in which Trimalchio was disinherited by a codicil, then the names of his bailiffs, and that of a freedwoman who had been repudiated by a night watchman, after she had been caught in bed with a bath attendant, that of a porter banished to Baioe, a steward who was standing trial, and

fost încă trecute în conturi.

Trimalchio se aprinse.

— Orice moșii mi s-ar cumpăra, declară el, dacă nu sunt înștiințat în șase luni, interzic să fie trecute în conturile mele.

În continuare s-au citit edicte ale edililor și testamente ale pădurarilor care cuprindeau clauza scoaterii lui Trimalchio din rândul moștenitorilor; apoi au venit la rând liste de vechili, despărțirea unui paznic de o libertă pe care bărbatul o prinsese cu un băiaș și surghiunirea la Baiae⁵ a unui sclav atriensis⁶, apoi acuzarea unui intendent și

mine, de nu voi avea știre de ea în timp de șase luni, opresc de a mai fi trecută în budgetul meu». Pe urmă se cetiră hotărâri de-ale edililor, testamente de pădurari cu clauza scoaterii lui Trimalchio din lista moștenitorilor, hârtii cu numele îngrijitorilor și despărțirea unui paznic câmpenesc de o libertă pe care o prinsese cu un băiaș. Mai departe, exilarea celui însărcinat cu grija atriului la Baiae, punerea sub acuzare a casierului și o judecată între valeții de cameră. Înfine, veniă și acrobații. Un clown foarte nesărat se așează cu niște

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Trimalchio dicebatque ingratum artificium esse: ceterum duo esse in rebus humanis, quae libentissime spectaret, petauristarios et cornicines; reliqua, animalia, acroamata, tricas meras esse." Nam et comoedos, inquit, emeram, sed malui illos Atellanam facere, et choraulem meum iussi Latine cantare".

lastly the report of a decision rendered in the matter of a lawsuit, between some valets. When this was over with, some rope dancers came in and a very boresome fool stood holding a ladder, ordering his boy to dance from rung to rung, and finally at the top, all this to the music of popular airs; then the boy was compelled to jump through blazing hoops while grasping a huge wine jar with his teeth. Trimalchio was the only one who was much impressed by these tricks, remarking that it was a thankless calling and adding

sentința pronunțată de un tribunal alcătuit din cubiculari⁷. Dar iată că s-au ivit și niște acrobați. O matahală de om, nesărat la culme, a răsărit de undeva cu o scară în brațe și a poruncit unui băiat să se urce pe ea: acesta, ajuns la capătul de sus al scării, s-a pus să danseze și să cânte. Apoi a trecut prin niște cercuri de foc și a luat în dinți o amforă. Numai Trimalchio admira astfel de lucruri și spunea că asta este o meserie anevoioasă. De altminteri, mai zicea el, nu existau decât două lucruri pe lume pe care să le privească cu

scări și la sunetul unei muzici ce cântă cântece ușoare, ordonă unui băiat să se suie pe trepte și să danseze în vârf, să sară apoi prin cercuri înflăcărâte și să ție în dinți un ulcior. Numai Trimalchio se minună, zicând că-i un meșteșug ingrat. Dealtminteri, dintre toate lucrurile omenești, două, spunea el, sunt acelea pe care le admiră mai cu plăcere: acrobația și cântatul din trompetă. «Celelalte distracții ale auzului sunt curate fleacuri». Apoi adăugă: «Cumpărasem și eu niște actori pentru comedii grecești, dar preferai

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

that in all the world there were just two things which could give him acute pleasure, rope-dancers and horn blowers; all other entertainments were nothing but nonsense. "I bought a company of comedians," he went on, "but I preferred for them to put on Atellane farces, and I ordered my flute-player to play Latin airs only."

nespusă plăcere: acrobațiile și cântatul din corn; celelalte, aniale, ascultarea muzici, sunt curate nimicuri.

— Căci, adăugă el, am cumpărat și niște comedianți, da' i-am pus să joace numai în atellană⁸ și am poruncit flautistului meu să cânte numai arii latinești⁹.

să-mi joace mai bine comedii de bâlcu și poruncii șefului dela cor să cânte arii latinești».

¹ Deci 26 iulie. Probabil că ospățul lui Trimalchio s-a desfășurat în luna iulie.

² Sclavi cu toții.

³ Supliciu folosit pentru pedepsirea sclavilor.

⁴ Aici sunt posibile două interpretări: 1 — grădinile vândute de un anume C. Pompeius, stăpânul lui Trimalchio, sau de un urmaș al acestuia fostului sclav (Trimalchio), 2 — grădini situate lângă orașul Pompei, aflat în sudul Italiei.

⁵ Localitate balneo-climaterică din Campania, adică din sudul Italiei.

⁶ Sclav care trăia și muncea chiar în casa stăpânului: el supraveghea serviciul din casă, de fapt din atriu.

⁷ Sclavi care serveau în odăile stăpânului (un fel de cameriști)

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

45

⁸ Atellana era un gen de comedie populară italică: personajele erau țărani și meseriași italici. *Commedia dell'arte* din evul mediu semăna întrucâtva cu atellana. Trimalchio prefera atellana comediilor grecești.

⁹ Deci Trimalchio, care nu era roman și nu știa bine latinește, era totuși „patriot”. Nu avea mare pasiune pentru muzica și teatrul grec, pe care le considera și prea complicate.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

46

LIV.

Satiricon liber
1st century AD

Cum maxime haec dicente
Gaio puer... Trimalchionis
delapsus est. Conclamauit
familia, nec minus conuiuiae,
non propter hominem tam
putidum, cuius etiam ceruices
fractas libenter uidissent, sed
propter malum exitum cenae,
ne necesse haberent alienum
mortuum plorare. Ipse
Trimalchio cum grauiter
ingemuisset superque

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

While our noble Gaius was
still talking away, the boy
slipped and fell, alighting
upon Trimalchio's arm. The
whole household cried out, as
did also the guests, not that
they bore such a coarse fellow
any good will, as they would
gladly have seen his neck
broken, but because such an
unlucky ending to the dinner
might make it necessary for

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Tocmai pe când Gaius al
nostru îi dădea zor cu
asemenea sporovăieli, băiatul
a căzut drept peste el. Strigau
cu toții, sclavi și meseni de-a
valma, dar nu din pricina
unui om atât de tâmpit: ar fi
fost bucuroși dacă și-ar fi rupt
și gâtul. Însă se temeau să se
nu se isprăvească rău
banchetul și să fie nevoie să
jelească un mort; cu el nu

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Tocmai când spuneà acestea,
băiatul căzù jos pe brațul lui
Trimalchio. Toți servitorii
țipară și tot așa și oaspeții, nu
atât din pricina unei
împuțiciuni de om, pe care cu
plăcere l'ar fi văzut
sdrobindu-și și capul, cât de
teamă ca ospățul să nu se
sfârșească rău, fiind nevoiți să
jelească un mort străin. Însuș
Trimalchio, gemând tare și

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

brachium tanquam laesum
incubisset, concurrere
medici, et inter primos
Fortunata crinibus passis cum
scypho, miseramque se atque
infelicem proclamavit. Nam
puer quidem, qui ceciderat,
circumibat iam dudum pedes
nostros et missionem rogabat.
Pessime mihi erat, ne his
precibus per ridiculum
aliquid catastropha
quaeretur. Nec enim adhuc
exciderat cocus ille, qui
oblitus fuerat porcum
exinterare. Itaque totum
circumspicere triclinium
coepi, ne per parietem
automatum aliquod exiret,

them to go into mourning
over a total stranger. As for
Trimalchio, he groaned
heavily and bent over his arm
as though it had been injured:
doctors flocked around him,
and Fortunata was among the
very first, her hair was
streaming and she held a cup
in her hand and screamed out
her grief and unhappiness. As
for the boy who had fallen, he
was crawling at our feet,
imploring pardon. I was
uneasy for fear his prayers
would lead up to some
ridiculous theatrical climax,
for I had not yet been able to
forget that cook who had

aveau nici în clin, nici în
mâneacă. La rândul său,
Trimalchio gemea din greu și
întindea brațul, ca și cum ar fi
fost rănit. Medicii au alergat
din toate părțile; printre cei
dintâi sosiți la căpătâiul lui
Trimalchio a fost Fortunata,
cu părul zburlit și o cupă în
mână, strigând că a lovit-o
nenorocirea, că este o
sărmană femeie bătută de
soartă. Iar băiatul care căzuse
peste Trimalchio ne îmbrățișa
mereu picioarele și ne
implora să-l iertăm. Mă
simțeam cum nu se poate mai
rău, căci mă temeam ca aceste
rugăminți să nu vestească

lăsându-se pe un braț, ca și
cum ar fi fost rănit, făcând să
alerge doctorii și printre cei
dintâi pe Fortunata, cu părul
despletit și cu un pahar în
mână, strigând cât îi lua gura:
«Vai, păcătoasa și nenorocita
de mine!» Iar băiatul, care
căzuse, dedea de mult ocol
picioarelor noastre, rugându-
se să fie iertat. Nu-mi venia
deloc bine, căci mă temeam ca
nu cumva prin aceste
rugăminți, să ni-se mai facă o
nouă farsă. Nu-mi ieșise încă
din minte bucătarul, care
uitase să spintece porcul.
Așadar, începui a privi de jur-
împrejurul sălii, ca nu cumva,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

utique postquam seruus
uerberari coepit, qui
brachium domini contusum
alba potius quam conchyliata
inuoluerat lana. Nec longe
aberrauit suspicio mea; in
uicem enim poenae uenit
decretum Trimalchionis, quo
puerum iussit liberum esse,
ne quis posset dicere tantum
uirum esse a seruo
uulneratum.

forgotten to bowel that hog,
and so, for this reason, I
began to scan the whole
dining-room very closely, to
see if an automaton would
come out through the wall;
and all the more so as a slave
was beaten for having bound
up his master's bruised arm
in white wool instead of
purple. Nor was my
suspicion unjustified, for in
place of punishment,
Trimalchio ordered that the
boy be freed, so that no one
could say that so exalted a
personage had been injured
by a slave.

cine știe ce născocire
caraghioasă. Căci nu-mi ieșise
încă din minte acel bucătr,
care uitase să curețe porcul de
măruntaie. De aceea am
început să mă uit cu băgare
de seamă prin tot tricliniul,
întrebându-mă ce mașinărie o
să iasă din pereți, mai cu
seamă după ce au început să-l
biciuiască pe sclavul care
legase brațul lovit al
stăpânului cu o fașă de lână
albă în locul uneia din lână de
culoarea purpurei. Și bănuiala
mea nu era departe de
adevăr. Căci, în schimbul
pedepsei, a venit un decret al
lui Trimalchio care îl elibera

prin vreun perete să iasă o
mașină oarecare, mai ales
după ce începuseră să
biciuiască pe sclavul care
legase brațul cel strivit al
stăpânului cu o fașă de lână
albă, în locul uneia de
purpură. Bănueala mea nu
mă prea înșelă: în locul
pedepsei, veni hotărârea lui
Trimalchio, prin care ordonă
ca sclavul să fie liberat, ca nu
cumva să se poată spune ca
un om așa mare a fost rănit
de un sclav.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

49

pe sclav, ca nu poată spune
cinev că un bărbat atât de
însemnat a fost rănit de un
sclav.

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

50

LV.

Satiricon liber
1st century AD

| Comprobamus nos factum |
et quam in praecipiti res
humanae essent, | uario
sermone garrimus. | "Ita,
inquit Trimalchio, non oportet
hunc casum sine inscriptione
transire; statimque codicillos
poposcit et non diu
cogitatione distorta haec
recitavit:
| "Quod non expectes, ex
transuerso fit — et supra

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

We applauded his action and
engaged in a discussion upon
the instability of human
affairs, which many took
sides. "A good reason,"
declared Trimalchio, "why
such an occasion shouldn't
slip by without an epigram."
He called for his tablets at
once, and after racking his
brains for a little while, he got
off the following:

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Noi am lăudat fapta lui și am
flecărit în toate chipurile cu
privire la nestatornicia celor
omenești.
— Da, zice Trimalchio, se cade
ca această întâmplare să
rămână scrisă undeva într-un
fel sau altul.
Apoi a cerut tăblițele de scris
și, după ce și-a stors puțin
mintea, a citit cu glas tare
versurile ce urmează:

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Aprobarăm și fapta aceasta și
începurăm să vorbim în
diferite feluri despre repezile
schimbări la care sunt supuse
lucrurile omenești. «Dar, zise
Trimalchio, întâmplarea
aceasta nu trebuie să treacă
fără o improvizație în
versuri». Și îndată, cerând
tăblițe de scris, fără să-și
chinuie multă vreme
cugetarea, ne recită acestea:

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

nos Fortuna negotia curat
| Quare da nobis vina Falerna
puer.”
Ab hoc epigrammate | coepit
poetarum esse mentio. . .
diuque summa carminis penes
Mopsus Thracem commorata
est. . . donec Trimalchio:
“Rogo, inquit, magister, quid
putas inter Ciceronem et
Publilium interesse? Ego
alterum puto disertiozem
fuisse, alterum honestiozem.
Quid enim his melius dici
potest?
“Luxuria ructu Martis
marcent moenia.
Tuo palato clausus pauo
pascitur

The unexpected will turn up;
Our whole lives Fortune
bungles up.
Falernian, boy, hand round
the cup.
This epigram led up to a
discussion of the poets, and
for a long time, the greatest
praise was bestowed upon
Mopsus the Thracian, until
Trimalchio broke in with:
“Professor, I wish you’d tell
me how you’d compare Cicero
and Publilius. I’m of the
opinion that the first was the
more eloquent, but that the
last moralizes more
beautifully, for what can excel

„Sosește dintr-o dată ce nici
nu te aștepți:
Deasupra noastră totul
Fortuna rânduiește.
De-aceea, o, copile, vin de
Falern mai toarnă”¹.

După această epigramă s-a
încins o discuție cu privire la
poezi... și multă vreme a avut
întâietate tracul Mopsus²...
până ce Trimalchio a exclamat:
—Te rog, profesore, spune-mi
ce deosebire este între Cicero
și Publilius³? Mie mi se pare
că cel dintâi a fost mai
elocvent, iar celălalt mai
cinstit. Căci cum s-ar putea

Ce n’astepti tu, pe negândite
vine;
D’asupra-ne norocul poartă
cârma,
Vin de Falern, de-aceea, varsă,
slave!

Dela această epigramă veni
vorba de poezi și multă vreme
rândul întâiu în poezie îl avu
Mopsus din Tracia, până când
Trimalchio zise: «Te rog,
maestre, ce deosebire crezi că
este între Cicero și Publilius?
Eu pe unul din ei îl cred mai
elocvent, pe celălalt mai
moral. Ce poate fi, bunăoară,
mai bun ca acest pasaj:

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

plumato amictus aureo
Babylonico,
gallina tibi Numidica, tibi
gallus spado.
Ciconia etiam, grata peregrina
hospita
pietaticultrix, gracilipes,
crotalistria,
avis exul hiemis, titulus tepidi
temporis,
nequitiae nidum in caccabo
fecit modo.
Quo margarita cara tibi,
bacam Indicam?
An ut matrona ornata phaleris
pelagiis
tollat pedes indomita in strato
extraneo?
Smaragdum ad quam rem

these lines?
Insatiable luxury crumbles the
walls of war;
To satiate gluttony, peacocks
in coops are brought
Arrayed in gold plumage like
Babylon tapestry rich.
Numidian guinea-fowls,
capons, all perish for thee:
And even the wandering
stork, welcome guest that he
is,
The emblem of sacred
maternity, slender of leg
And gloctoring exile from
winter, herald of spring,
Still, finds his last nest in the –
cauldron of gluttony base.

născoci versuri mai bune decât
astea:
Rânjind, Dezmățul roade, o,
Marte, zidul tău⁴!
Se-ngrașă în ograda palatului
păunul
Cu punele-i de aur – covor de
Babilon⁵ -
Numidica găină⁶, la fel
claponul gallic.
Chiar barza, dragul oaspe,
devotamentul însuși,
Cu-naltele-i picioare și
castaniete-n cioc,
De iarnă prigonită și sol de
zile calde,
Acum drept cuib își află
ceaunul infamiei⁷!

La rânjetul risipei, Romanii-și
pierd puterea
Pentru a voastre gusturi
se'ngrașe 'nchis păunul
Cu penele -aurite ca un covor
chaldeic,
E pentru voi găina numidică,
claponul
Și barza chiar, ce-i oaspe
plăcut din streinătate,
Ea, ce de pui își cată și
clămpănind s'ășează
Pe 'naltele-i picioare, vestind
de primăvară,
Când goană-i dete iarna. Și
cuib acum să-și facă
În al risipei voastre vas de
gătit? Ce-anume

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

53

uiridem, pretiosum
[uitrum?
Quo Carchedonios optas ignes
lapideos?
Nisi ut scintillet probitas e
carbunculis?
Aequum est induere nuptam
uentum textilem,
palam prostare nudam in
nebula linea?"

India surrenders her pearls;
and what mean they to thee?
That thy wife decked with sea-
spoils adorning her breast and
her head
On the couch of a stranger lies
lifting adulterous legs?
The emerald green, the glass
bauble, what mean they to
thee?
Or the fire of the ruby? Except
that pure chastity shine
From the depth of the jewels:
in garments of woven wind
clad
Our brides might as well take
their stand, their game naked
to stalk,
As seek it in gossamer tissue

Iubești mărgăritarul sau perla
indiană?
Aceasta, ca matroană⁸,
purtând marine salbe
Să zacă fără nuntă pe-un
așternut exotic⁹?
Râvnești smaraldul verde,
cristalu-i prețios?
Sau, roșie ca focul, vrei piatra
calcedonă¹⁰?
Străluce cinstea-n raza
luxosului tăciune?
E drept ca o soție să poarte
voal subțire¹¹
Și să apară goală în norul cel
de in?

Folos v'aduce perla cea
scumpă de prin Indii?
Au doar, ca 'mpodobită cu-a
mărei decorații,
Să-și uite vreo femeie de cinste
la amantu-i?
De ce doriți smaraldul cu-a lui
clipire verde?
Și punicile pietre mai roșii
decât focul?
Străluce oare cinsteadin
mândre diamante,
Și-i drept să stea femeia 'n
subțire voal gătită,
Ca'n străvezia pânză s'o vezi
aproape goală?

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

transparent as air."

¹ Parodie de poezie anacreontică.

² Se cunoaște un autor de tragedii cu un asemenea nume, dar nu există dovezi că el ar fi fost originar din Tracia. Cum textul este în acest loc foarte nesigur neclarități în manuscris), unii editori au corectat numele în *Morsus* sau chiar în *Marsus*, dar asemenea ipoteză nu ajută de fapt la înțelegerea textului. Oricum poetul menționat aici era un versificator mediocru.

³ Autor de mimi foarte apreciat, îndrăgit în mod deosebit de împăratul Claudiu (sec. I d.C.). Era totuși absurd să-l compari cu Cicero.

⁴ Zidul Romei, cetatea lui Marte.

⁵ Oraș din Mesopotamia antică, vestit pentru obiectele de lux produse în atelierele sale.

⁶ Numidia era o regiune din nordul Africii. Biblica era, probabil, găina numidică.

⁷ S-ar părea că se face aluzie la moda preparării unor mâncări din carnea de barză, introdusă la Roma în sec. I d.C. de un anume Asinius Rufus.

⁸ Femeie romană căsătorită.

⁹ Deci înșelându-și soțul. Exprimarea e intenționat alambicată.

¹⁰ Adică din Calcedon, oraș din Asia Mică. Varietatea cea mai apreciată de nestemate de Calcedon avea culoarea roșie.

¹¹ Matroanele romane purtau uneori veșminte confecționate din materiale transparente, care au suscitât totdeauna protestele moralistilor.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

55

LVI.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

| Quod autem, inquit, putamus secundum litteras difficillimum esse artificium? Ego puto medicum et nummularium: medicus, qui scit quid homunciones intra praecordia sua habeant et quando febris ueniat, etiam si illos odi pessime, quod mihi iubent saepe anatinam parari; nummularius, qui per argentum aes uidet. Nam

“What should we say was the hardest calling, after literature?” he asked. “That of the doctor or that of the money-changer, I would say: the doctor, because he has to know what poor devils have got in their insides, and when the fever’s due: but I hate them like the devil, for my part, because they’re always ordering me on a diet of duck

Dar oare care este meseria cea mai grea, după cea de scriitor? Eu cred că meseria de medic și cea de zaraf; medicul care știe ceea ce au bieții oameni în burta lor și cunoaște clipa când vine febra. Recunosc asta, chiar dacă îi urăsc pe medici din răspuțeri, fiindcă îmi prescriu prea des carnea de rață¹; zaraful, care descoperă bronzul prin

Ce artă însă socotiți că-i cea mai grea, după literatură? Eu cred că medicina și zărafia. Doctorii, pe cari, deși îi urăsc foarte mult, fiindcă-mi prescriu adesea să beau apă de anason, știu totuș ce-au oamenii în măruntaiele lor, precum și timpul când vin frigurile. Zarafii, pentru că văd prin argint, arama. În ceea ce privește animalele

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

mutae bestiae laboriosissimae
boues et oues: boues, quorum
beneficio panem
manducamus; oues, quod lana
illae nos gloriosos faciunt. Et
facinus indignum, aliquis
ouillam est et tunicam habet.
Apes enim ego diuinas bestias
puto, quae mel uomunt, etiam
si dicuntur illud a Ioue afferre.
| Ideo autem pungunt, quia
ubicunque dulce est, ibi et
acidum inuenies.”

| Iam etiam philosophos de
negotio deiciebat, cum pittacia
in scypho circumferri
coeperunt, puerque super hoc
positus officium apophoreta
recitauit. “Argentum

soup: and the money-
changer’s, because he’s got to
be able to see the silver
through the copper plating.
When we come to the dumb
beasts, the oxen and sheep are
the hardest worked, the oxen,
thanks to whose labor we
have bread to chew on, the
sheep, because their wool
tricks us out so fine. It’s the
greatest outrage under the sun
for people to eat mutton and
then wear a tunic. Then
there’s the bee: in my opinion,
they’re divine insects because
they puke honey, though
there are folks that claim that
they bring it from Jupiter, and

pojghița de argint². Iar dintre
cei fără grai omenesc, cei mai
harnici sunt boii și oile. Boii,
pentru că mâncăm pâinea
datorită lor, iar oile fiindcă ne
purtăm mândri, nu glumă,
numai când suntem îmbrăcați
în lâna lor. E ticăloșie mare să
mănânci și carnea oii și să-ți
faci și tunică din ea. Dar eu
cred că și albinele sunt
animale ale zeilor, căci scot
din gură mierea, chiar dacă se
spune că aceasta vine de la
Iupiter³. Însă înțeapă, căci
orice este dulce pe lumea asta
se mai amestecă și cu ceva
acreală.

Iată că-i luase la vale și pe

necuvântătoare, boii și oile
sunt cele mai muncitoare: boii,
mulțămită căroră mâncăm
pâinea, oile, fiindcă prin lâna
lor ne fac să fim așa de
mândri. Dar ceeace-i rușinos e
că mâncăm carne de oi și ne
îmbrăcăm în acelaș timp dela
ele. Pe albine le socotesc niște
animale dumnezeiești, ele care
ne varsă mierea, deși se spune
că o aduc dela Jupiter. Și dacă
înțeapă, o fac prin faptul că
acolo unde-i ceva dulce, e și
ceva amar». Tocmai se pornise
să ia în prosteasca-i
întreprindere și pe filozofi,
când începură să circule
într’un pahar numere de tras

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

sceleratum": allata est perna, supra quam acetabula erant posita. "Cervical": offla collaris allata est. "Serisapia et contumelia": <xerophagiae ex sale> datae sunt et contus cum malo. "Porri et persica": flagellum et cultrum accepit. "Passeres et muscarium": uuam passam et mel Atticum. "Cenatoria et forensia": offlam et tabulas accepit. "Canale et pedale": lepus et solea est allata. "Muraena et littera": murem cum rana alligatum fascemque betae accepit. Diu risimus. Sexcenta huiusmodi fuerunt, quae iam exciderunt memoriae meae.

that's the reason they sting, too, for wherever you find a sweet, you'll find a bitter too." He was just putting the philosophers out of business when lottery tickets were passed around in a cup. A slave boy assigned to that duty read aloud the names of the souvenirs: "Silver s – ham," a ham was brought in with some silver vinegar cruets on top of it; "cervical" – something soft for the neck – a piece of the cervix – neck – of a sheep was brought in; "serisapia" – after wit – "and contumelia" – insult – we were given must

filosofi, când au început să umble printre mese cupe în care se aflau bilete de tombolă⁴. Un sclav însărcinat cu aceasta citea cu glas tare rezultatele⁵. „Argint ticălos”: s-a adus o șuncă de porc cu un vas de oțet peste ea⁶... „Pernă de așezat sub ceafă”: s-a adus un medalion de atârnat la gât⁷. „Minte târzie și muștrare”: s-au dat pesmeți sărați și un băț cu un măr în vârf⁸. „Praz și piersică”: câștigătorul a primit un bici și un cuțit⁹. „Vrăbii și apărătoare de muște”: s-au primit struguri uscați la soare și miere de Attica¹⁰. "Haine de masă și haine de plimbare”: s-

la sorți, și un sclav însărcinat cu această slujbă ceti numerile câștigătoare «Argint criminal» (argentum sceleratum): se aduse o șuncă pe care eră pus un serviciu de argint pentru oțet. «Legătură de gât» (cervical): se aduse un fel de prăjitură (offla collaris). «Minte târzie și bârfeală» (serisapia et contumelia): se aduse pâine uscată și un țapuș cu un măr în vârf contus cum malo (melo). «Praj și piersică» (porri et persica): primii un biciu și un cuțit (porrus et persica). «Pasări și o prinzătoare de muște (passeres et muscarium): se

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

wafers and an apple-melon –
and a phallus – contus –;
“porri” – leeks – “and
persica,” he picked up a whip
and a knife; “passeres” –
sparrows” and a fly – trap,”
the answer was raisins – uva
passa – and Attic honey;
“cenatoria” – a dinner toga –
“and forensia” – business
dress – he handed out a piece
of meat – suggestive of
dinner – and a note-book –
suggestive of business –;
“canale” – chased by a dog –
“and pedale” – pertaining to
the foot –, a hare and a slipper
were brought out;
“lamphrey” – murena – “and

au primit un colac și tăblițe de
scris¹¹. „Canal și picior”: s-au
adus un iepure și o sandală¹².
„Mreană și literă”: câștigătorul
a primit un șoarece legat
împreună cu o broască și o
legătură de sfeclă¹³.
Am râs o groază de vreme. Au
fost vreo șase sute de soiul
ăsta, pe care nu le-am mai
putut ține minte.

aduseră struguri uscați (uva
passa) și miere de Attica
(muscarium). «Haine de cină
și haine de ieșit în târg»
(cenatoria et forensia): primii o
prăjitură și tăblițe de scris.
«Canal și picior de măsură»
(canal et pedale): se aduse un
iepure (canis alens) și un
pantof (pes). «O murenă»
(șarpe de mare) și o literă
(Beta grecesc) (muraena et
littera): primii un șoarece legat
de o broască (muscum rana) și
o chită napi (beta). Râserăm
multă vreme de astfel de
glume și fură cam vreo șase
sute de acestea, care-mi scapă
acum din minte.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

a letter,” he held up a mouse – mus – and a frog – rana – tied together, and a bundle of beet – beta – the Greek letter beta – . We laughed long and loud, there were a thousand of these jokes, more or less, which have now escaped my memory.

¹ Tratarea unui bolnav cu o asemenea carne se practica în antichitate. Unii editori modifică textul și citesc aici „infuzie de anason”: ceea ce, desigur, este cu totul altceva.

² Deci detectează falsurile, observă care monede de argint sunt în realitate făcute din bronz suflat cu argint.

³ Conform mitologiei, albinele hrăniseră pe Iupiter pe când era prunc și se afla într-o peșteră din insula Creta. Drept recompensă, Iupiter le-a înzestrat cu însușiri deosebite.

⁴ Romanii, cu prilejul Saturnalelor și banchetelor, organizau un fel de tombole. Se trăgeau bilete care indicau diferite obiecte, dăruite de gazdă oaspeților săi. Pentru a face jocul mai pasionant se aranja astfel ca diferențele între valorile obiectelor să fie foarte mari. Totodată, biletele conțineau înscrise aforisme sau glume. Sub Nero, s-au organizat și tombole publice de acest fel.

⁵ Nomenclatura biletelor câștigătoare comportă, adesea, calambururi destul de grosolane, intraductibile însă în altă limbă. Unele dintre ele nu sunt prea clare nici în latinește. De asemenea, nu sunt prea limpezi nici legăturile între inscripțiile biletelor și obiectelor care le simbolizează.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

60

⁶ Probabil că șunca (*perna*, în latinește), cu vasul de oțet pentru aseasonarea ei (romanii, ca și italienii de azi, consumau carnea friptă numai stropită din belșug cu oțet), simboliza moartea „ticăloasă” a porcului. Se propun și alte interpretări.

⁷ Aici totul este vag.

⁸ Rebus. Pesmeții sărați evocă mintea târzie, mintea care rezistă, iar bățul cu măr comportă un calambur, formula *contus cum malo* — „băț cu măr” — semănând ca sonoritate cu o *contumelia* — „mustrare”. Se adaugă și faptul că mustrarea implică pedeapsă (bățul), dar după îndreptare vine răsplată (mărul).

⁹ Biciul seamănă, ca formă, cu prazul, iar cuțitul servește la curățarea piersicilor.

¹⁰ Vrăbiilor le plac boabele de struguri, iar muștelor mierea. Pot fi prinse ușor în eea, căci se încheiază în miere.

¹¹ Colacul, ca simbol al mesei luate în casă, și tăblițele, pentru că însoțeau adesea la plimbare pe cel care ieșea prin oraș.

¹² Iarăși neclar, mai ales primul. Poate iepure, pentru că are forma unui canal cu meandre. Sandală, pentru că ea servește la determinarea piciorului ca unitate de măsură. Pare a fi vorba de un picior ca măsură.

¹³ Iarăși calambururi. *Mus* — „șoarece” — și *rana* — „broască” seamănă reunite cu *muraena* — „mreană”, iar *betta* — „sfeclă” este și numele unei litere din alfabetul grecesc. Poate fi totuși și o aluzie la cei care se trudesesc cu literele și mănâncă sobru, mai mult sfeclă.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

61

LVII.

Satiricon liber
1st century AD

Ceterum Ascyltos,
intemperantis licentiae, cum
omnia sublatis manibus
eluderet et usque ad lacrimas
rideret, unus ex conlibertis
Trimalchionis excanduit, is
ipse qui supra me
discumbebat, et:
“Quid rides, inquit, berbex?
An tibi non placent lautitiae
domini mei? Tu enim beator
es et conuiuare melius soles.

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

But Ascyltos threw off all
restraint and ridiculed
everything; throwing up his
hands, he laughed until the
tears ran down his cheeks. At
last, one of Trimalchio's
fellow-freedmen, the one who
had the place next to me, flew
into a rage, “What's the joke,
sheep's-head,” he bawled,
“Don't our host's swell
entertainment suit you?

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Ascyltos întrecuse măsura și,
cu mâinile ridicate spre cer, își
bătea joc și râdea până la
lacrimi. Însă unul dintre
libertii din tagma lui
Trimalchio s-a făcut roșu la
față de furie: era tocmai ăla
care ședea în stânga mea. El a
început să răcnească.
— De ce râzi, berbec tâmpit?
Nu-și plac lucrurile minunate
spuse de stăpânul meu? Poate

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Ascyltus însă, nemai putându-
și ține veselia, dădea din
mâini aprobând toate în bătaie
de joc, și râdea de-l treceau
lacrimile. Aceasta înfurië pe
un libert din cârdășia lui
Trimalchio. Eră tocmai cel ce-
și aveà locul mai sus de mine.
«De ce râzi, îi zise, dobitocule?
Oare nu-ți plac distracțiile fine
ale stăpânului meu? Fără
îndoeală tu ești mai bogat și te

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

62

Ita Tutelam huius loci habeam propitiam, ut ego si secundum illum discumberem, iam illi balatum cluissem. Bellum pomum, qui rideatur alios; larifuga nescio quis, nocturnus, qui non ualet lotium suum. Ad summam, si circumminxero illum, nesciet qua fugiat. Non mehercules soleo cito feruere, sed in molle carne uermes nascuntur. Ridet! Quid habet quod rideat? Numquid pater fetum emit lamna? Eques Romanus es? Et ego regis filius. Quare ergo seruiiisti? Quia ipse me dedi in seruitutem et malui ciuis Romanus esse quam

You're richer than he is, I suppose, and used to dining better! As I hope the guardian spirit of this house will be on my side, I'd have stopped his bleating long ago if I'd been sitting next to him. He's a peach, he is, laughing at others; some vagabond or other from who-knows-where, some night-pad who's not worth his own piss: just let me piss a ring around him and he wouldn't know where to run to! I ain't easy riled, no, by Hercules, I ain't, but worms breed in tender flesh. Look at him laugh! What the hell's he got to laugh at? Is his family

tu ești mai gros la pungă și mănânci mai bine acasă la tine. Să mă ierte zeița care ocrotește locul ăsta, dacă aș ședea lângă omul ăla, n-ar mai behăi el atât. Ce pramatie mai e și ăsta, cu toate că râde de alții! Un coate-goale, o haimana de nopte, care nu face nici cât o ceapă degerată. Ce mai calea-valea, dacă-l scuipe nițel, nu mai știe nici pe unde s-o întindă. Pe Hercule, nu mi se urcă sângele la cap cât ai zice pește, da' în carne moale se fac viermii. Râde? Pentru ce să râdă? Oare ta-su și-a cumpărat fătul cu un morman de aur? Ești cavalier

ospătezi de obicei mai bine. Să nu mă ajute pe mine divinitatea proteguitoare a acestui loc, dacă nu i-aș astupă behăitul de-aș stă lângă el! Bună poamă mai ești, dacă râzi de alții! Un fel de taie câinilor frunze, fugărit, care-și duce viața numai noaptea și care nu prețuește nici cât urina-i. Scurt, de mi-oiu asvârli urina împrejurul lui, n'o să știe pe unde s'o tulească. Zău, eu nu m'aprend repede de obicei, dar când carnea începe a putrezi, se ivesc viermii! Râde! Ce-a găsit de râs? Nu cumva tată-său l'a cumpărat, făcut din alt

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

tributarius. Et nunc spero me sic uiuere, ut nemini iocus sim. Homo inter homines sum, capite aperto ambulo; assem aerarium nemini debeo; constitutum habui nunquam; nemo mihi in foro dixit: "Redde quod debes". Glebulas emi, lamellulas paraui; uiginti uentres pasco et canem; contubernalem meam redemi, ne qui in illius <sinu> manus tergeret; mille denarios pro capite solui; seuir gratis factus sum; spero, sic moriar, ut mortuus non erubescam. Tu autem tam laboriosus es, ut post te non respicias? In alio peduclum uides, in te ricinum

so damned fine-haired? So you're a Roman knight! Well, I'm a king's son! How's it come that you've been a slave, you'll ask because I put myself into service because I'd rather be a Roman citizen than a tax-paying provincial. And now I hope that my life will be such that no one can jeer at me. I'm a man among men! I take my stroll bareheaded and owe no man a copper cent. I never had a summons in my life and no one ever said to me, in the forum, pay me what you owe me. I've bought a few acres and saved up a few dollars and I feed twenty bellies and a

roman? Iată, și eu sunt fiu de rege. Dar de ce ai ajuns sclav, zici? Pentru că chiar eu m-am făcut sclav și am preferat să fiu cetățean roman decât rege tributar. Și acum sper să trăiesc așa ca să nu ajung de râsul nimănui. Sunt om, nu un fleac. Merg cu capul sus, nu datorez nimănui nici măcar un ban; nu m-am judecat cu nimeni. Nimeni nu mi-a spus în for: „Dă-mi înapoi ce-mi datorezi”. Am cumpărat câteva petece de pământ, am adunat ceva păraluțe; dau de mâncare la douăzeci de burți și la un câine. Mi-am răscumpărat prietena, ca să

material ca ceilalți oameni? Nu cumva ai fi cavaler roman? Și eu sunt fiu de rege. Dar de ce am ajuns sclav atunci? Fiindcă m'am dat de bună voie, preferind a fi mai bine cetățean roman, decât rege tributar. Și acum nădăjduesc să trăiesc așa, încât nimeni să nu-și bată joc de mine. Sunt om ca toți oamenii, umblu cu capul sus, și nu datoresc nimănui o pară. N'am fost niciodată în fața tribunalului și nimeni nu mi-a zis în for: «Plătește-mi ce-mi datorezi!» Mi-am cumpărat câteva petece de pământ, mi-am pus de-o parte ceva bănișori, am de

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

non uides. Tibi soli ridiclei uidemur; ecce magister tuus, homo maior natus: placemus illi. Tu lacticulosus, nec mu nec ma argutas, uasus fictilis, immo lorus in aqua: lentior, non melior. Tu beatior es: bis prande, bis cena. Ego fidem meam malo quam thesauros. Ad summam, quisquam me bis poposcit? Annis quadraginta seruiui; nemo tamen scit utrum seruus essem an liber. Et puer capillatus in hanc coloniam ueni; adhuc basilica non erat facta. Dedi tamen operam ut domino satis facerem, homini maiesto et dignitosso, cuius

dog. I ransomed my bedfellow so no one could wipe his hands on her bosom; a thousand dinars it cost me, too. I was chosen priest of Augustus without paying the fee, and I hope that I won't need to blush in my grave after I'm dead. But you're so busy that you can't look behind you; you can spot a louse on someone else, all right, but you can't see the tick on yourself. You're the only one that thinks we're so funny; look at your professor, he's older than you are, and we're good enough for him, but you're only a brat with the

nu-și mai șteargă nimeni mâinile ude de apă pe rochia ei; am plătit o mie de denari pentru capul ei; am ajuns sevir augustal fără să dau un ban. Sper că o să mor așa ca să nu roșesc după moarte. Tu însă te dai atâta peste cap, că nu mai ai când să te uiți în urma ta? La altul vezi și păduchele, iar la tine nu vezi nici căpușa. Numai tu râzi de noi. Uite, profesorul tău, om în vârstă: lui îi place de noi. Tu, care te ții de burtă de atâta râs, nu știi să zici nici mu și nici ma¹, oală de noapte, ori mai bine zis curea putrezită: ești chiar mai moale, da' nu și mai bun. Ești

hrănit douăzeci de oameni și un câine, am răscumpărat pe tovarășa mea din sclavie, ca să nu-și mai șteargă orcine mâinile în sânul ei. Am plătit pentru ea o mie de denari. Am fost numit sevir fără a da un ban. Sper să mor astfel încât să n'am de ce mă rușină la moarte-mi. Tu, însă, ești așa de ocupat, că nu mai ai timp să te uiți la spate-ți! Vezi paiul din ochiul altuia, și nu bârna din ochiul tău! Tu ești singurul căruia noi părem de râs. Iacă profesorul tău, mai în vârstă decât tine; lui îi plăcem! Tu, papă lapte, ce nu poți spune nici «mu» nici «ma», tu,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

pluris erat unguis quam tu totus es. Et habebam in domo qui mihi pedem opponerent hac illac; tamen – Genio illius gratias! – enataui. Haec sunt vera athla; nam in ingenuum nasci tam facile est quam “Accede istoc”. Quid nunc stupes tanquam hircus in eruilia?”

milk still in your nose and all you can prattle is ‘ma’ or ‘mu,’ you’re only a clay pot, a piece of leather soaked in water, softer and slipperier, but none the better for that. You’ve got more coin than we have, have you? Then eat two breakfasts and two dinners a day. I’d rather have my reputation than riches, for my part, and before I make an end of this – who ever dunned me twice? In all the forty years I was in service, no one could tell whether I was free or a slave. I was only a long-haired boy when I came to this colony and the town house was not

tu mai gros la pungă decât mine? N-ai decât să prânzești de două ori și să cinezi tot de două ori. Mai bine încrederea de care mă bucur eu decât toate comorile din lumea asta. ce mai calea-valea, cine mi-a cerut ceva de două ori? Am fost sclav timp de patruzeci de ani; totuși nimeni n-a știut vreodată dacă eram sclav sau om liber. Am venit în această colonie un copil andru chicoș; nici basilica nu era făcută². M-am muncit totuși să-mi mulțumesc stăpânul, un om mare și vrednic; tu nu faci nici cât degetul lui mic. Și erau în casa lui destui care să mi se

oală spartă, curea muiată ‘n apă, mai moale dar nu mai bun ca ea! Ești tu mai bogat ca mine? Mănâncă atunci de două ori la prânz și de două ori seara. Prefer mai bine creditul meu decât comorile tale. Într’un cuvânt, cine-a așteptat să mi-se spună ceva de două ori? Am fost timp de patruzeci de ani sclav, dar nimeni n’a putut deosebi de eram sclav sau om liber. Am venit pe când eram copil, cu părul mare, în acest oraș, și basilica nu era încă clădită. M’am căznit însă ca să-mi mulțumesc stăpânul, un om măreț și demn, căruia unul ca

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

built then. I did my best to please my master and he was a digniferous and majestic gentleman whose nail-parings were worth more than your whole carcass. I had enemies in his house, too, who would have been glad to trip me up, but I swam the flood, thanks to his kindness. Those are the things that try your mettle, for it's as easy to be born a gentleman as to say, 'Come here.' Well, what are you gaping at now, like a billy-goat in a vetch-field?"

pună de-a curmezișul, când ici când colo. Totuși – slavă Geniului său! – am ieșit la liman. Astea sunt adevăratele încercări ale vieții; ca să te naști liber, e tot așa de ușor cum ai spune: vino încoace! Acum de ce stai înlemnit ca un țap logodit?

tine nici la degetul cel mic nu i-ar fi putut ajunge. Și erau oameni în casa stăpânului, cari voiau să-mi puie pe ici pe colea, bețe 'n roate. Totuș, slăvit fie geniul lui, am ieșit cu bine la mal. Asta va să zică a te lupta cu adevărat. A te naște liber, e tot așa de ușor ca și cum ți-ar zice: «Vino 'ncoace!». De ce ai încremenit așa, privindu-mă ca vițelul la poarta nouă?»

¹ Cum am spune noi: „Ești tămâie”. În original: *nec mu nec ma argutas*.

² Clădire care servea la romani drept tribunal și drept loc unde se făceau afaceri. Galeriile ei slujeau și ca loc de plimbare. În timpul Imperiului s-au construit multe basilici la Roma, în Italia și în provincii.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

67

LVIII.

Satiricon liber
1st century AD

Post hoc dictum Giton, qui ad pedes stabat, risum iam diu compressum etiam indecenter effudit. Quod cum animaduertisset aduersarius Ascykti, flexit conuicium in puerum et: "Tu autem, inquit, etiam tu rides, caepa cirrata? Io Saturnalia, rogo, mensis December est? Quando uicesimam numerasti?... Quid faciat crucis offla, coruorum

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Giton, who had been standing at my feet, and who had for some time been holding in his laughter, burst into an uproarious guffaw, at this last figure of speech, and when Ascyktos' adversary heard it, he turned his abuse upon the boy. "What's so funny, you curly-headed onion," he bellowed, "are the Saturnalia here, I'd like to know? Is it

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

După această cuvântare, Giton, care stătea la picioarele noastre, nu și-a mai putut stăpâni râsul care-l chinuia de mult și a izbucnit fără rușine în hohote. Băgând de seamă aceasta, protivnicul lui Ascyktos l-a luat la rost pe băiat:
— Mai râzi și tu, gălușcă, ceapă cu zuluși¹? Rogu-te, suntem în Saturnale², în luna

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

La aceste vorbe, Giton, care stă la picioarele noastre, izbucni în chip necuviincios, într'un râs, pe care nu și-l mai putea ține. Observând aceasta, protivnicul lui Ascyktus își întoarse ocările în contra băiatului, «Și tu râzi, îi zise, ceapă creață? Trăească Saturnalele! Te întreb, suntem acum în Decemvrie? Când ți-ai plătit banii pentru

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

cibaria. Curabo iam tibi Iouis iratus sit, et isti qui tibi non imperat. Ita satur pane fiam, ut ego istud conliberto meo dono; alioquin iam tibi depraesentiarum reddidissem. Bene nos habemus, at isti nugae, qui tibi non imperant. Plane qualis dominus, talis et seruus. Vix me teneo, nec sum natura caldicerebrius, <sed> cum coepi, matrem meam dupundii non facio. Recte, uidebo te in publicum, mus, immo terrae tuber: nec sursum nec deorsum non cresco, nisi dominum tuum in rutae folium non conieci; nec tibi parsero, licet mehercules

December now?
“When did you pay your twentieth? What’s this to you, you gallows-bird, you crow’s meat? I’ll call the anger of Jupiter down on you and that master of yours, who don’t keep you in better order. If I didn’t respect my fellow-freedmen, I’d give you what is coming to you right here on the spot, as I hope to get my belly full of bread, I would. We’ll get along well enough, but those that can’t control you are fools; like master like man’s a true saying. I can hardly hold myself in and I’m not hot-headed by nature, but

decembrie? Când ți-ai plătit impozitul de eliberare³? Ce poțeste, lepădătură, tu, mortăciune spurcată? O să vedeți voi ce înseamnă mâna lui Iupiter, tu și asta, care nu știe cum să te stăpânească. Să nu mai pot pune o bucățică de pâine în gură, dacă nu te iert pentru că e vorba de un tovarăș al meu, libert ca și mine. Altfel te învățam eu minte, n-avea grijă. Ne-am distra minunat acum, dar ne încurcă oamenii ăștia de nimic, care nu știu să te țină în frâu. Vorba celui ce zice că așa cum e stăpânul, este și sclavul. Abia mă stăpânesc, deși nu

desrobire? Dar ce te poți aștepta dela unul ce-i bun de pus pe cruce, dela unul ce-i bun să-l mănânce corbii? Te-oiu face să vezi pe dracul unde șade ca și pe cel care nu te poate stăpâni. Să nu mai am parte de pâine, dar dacă n’o fac, e numai pentru respectul ce am de fostu-mi tovarăș de robie. Altfel ți-aș fi arătat eu! Noi petrecem bine aici, dar ce să faci cu niște flecușteți cari nu te pot ține în frâu!... Adevărat: cum e stăpânul, și sluga. Abia mă pot abține, deși de felul meu nu mă înfierbânt lesne, totuș când mă pornesc, nici mamă-mea nu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Iouem Olympium clames.
Curabo longe tibi sit comula
ista besalis et dominus
dupunduarius. Recte, uenies
sub dentem: aut ego non me
noui, aut non deridebis, licet
barbam auream habeas.
Athana tibi irata sit curabo, et
qui te primus † deurode †
fecit. Non didici geometrias,
critica et alogas naenias, sed
lapidarias litteras scio, partes
centum dico ad aes, ad
pondus, ad nummum. Ad
summam, si quid uis, ego et tu
sponsiunculam: exi, defero
lamnam. Iam scies patrem
tuum mercedes perdidisse,
quamvis et rhetoricam scis.

once let me get a start and I
don't care two cents for my
own mother. All right, I'll
catch you in the street, you rat,
you toadstool. May I never
grow an inch up or down if I
don't push your master into a
dunghill, and I'll give you the
same medicine, I will, by
Hercules, I will, no matter if
you call down Olympian
Jupiter himself! I'll take care of
your eight inch ringlets and
your two cent master into the
bargain. I'll have my teeth into
you, either you'll cut out the
laughing, or I don't know
myself. Yes, even if you had a
golden beard. I'll bring the

sunt din fire un om căruia i se
aprinde mintea tam-nesam.
Dar când m-am pornit, nici
maică-mea nu mai face doi
bani pentru mine. Lasă, te
întâlnesc eu pe afară, șoarece
păcătos, boț de noroi: să nu
mă mai mișc din loc, dacă nu
l-oi învăța minte pe stăpânul
tău. Iar pe tine n-o să te iert
nici chiar dacă ai chema în
ajutor pe însuși Iupiter
Olimpianul. O să vezi tu la ce
este bun stăpânul tău. Lasă, oi
pune eu laba pe tine! Ori nu-
mi știu io firea, ori n-o să mai
râzi de noi, chiar dacă ți-ar
crește barbă de aur. O să te fac
să te simți că chiar și Athana⁴

mai face pentru mine doi bani.
Lasă, o să ne vedem noi odată
pe stradă, șoarece, negul
pământului!... Să nu mai cresc
nici în sus nici în jos, dacă nu
voiu vârf pe stăpânul tău în
gaură de șarpe, iar pe tine nu
te voiu mai cruța de ai strigă
chiar pe Jupiter din Olymp.
Voiu îngrijii eu atunci ca să nu-
ți mai folosească la nimic
păru-ți lung de un cot și
stăpânul tău care nu face doi
bani. Bine, bine mi-ai cădeă tu
în ghiară! Sau numai sunt eu,
sau n'ai să mai râzi de-ai aveă
chiar o barbă aurită. Voiu face
ca să simți mânia Atenei tu, ca
și cel care te lasă să flecărești

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Ecce:

“Qui de nobis? longe uenio,
late uenio: solue me.”

Dicam tibi, qui de nobis currit
et de loco non mouetur; qui de
nobis crescit et minor fit.

Curris, stupes, satagis,
tanquam mus in matella. Ergo
aut tace aut meliorem noli
molestare, qui te natum non
putat, nisi si me iudicas
anulos buxeos curare, quos
amicae tuae inuolasti.

Occuponem propitium!

Eamus in forum et pecunias
mutuemur: iam scies hoc
ferrum fidem habere. Vah,
bella res est uolpis uda! Ita
lucrum faciam et ita bene

wrath of Minerva down on
you and on the fellow that
first made a come-here out of
you. No, I never learned
geometry or criticism or other
foolishness like that, but I
know my capital letters and I
can divide any figure by a
hundred, be it in asses,
pounds or sesterces. Let's
have a show-down, you and I
will make a little bet, here's
my coin; you'll soon find out
that your father's money was
wasted on your education,
even if you do know a little
rhetoric. How's this — what
part of us am I? I come far, I
come wide, now guess me! I'll

s-a înfuriat pe tine și pe ăla
care te-a lăsat să-ți iei nasul la
purtare. E drept, n-am învățat
geometria, critica literară și
alte povești din astea fără
noimă, dar cunosc literele
săpate în piatră și împart în
cap până la o sută dacă e
vorba de metale, de greutate
ori de bani. Ce mai calea-
valea, dacă te prinzi, facem
amândoi un pariu: haide
încoace, eu pun pe masă un
pumn de bani. O să afli că
taică-tău și-a cheltuit banii de
pomană dându-te la carte, cu
toată retorica pe care o
cunoști. Uite o ghicitoare:
„Care poate fi dintre noi?

așa». Întorcându-se din nou
spre Ascyltus, care voia să ia
apărarea lui Giton, Hermeros
urmă: «Eu n'am învățat
geometria sau istoria artei, sau
nerozii de-acestea, dar știu,
totuș, să cetesc inscripțiile de
pe pietre și să împart pe
sutimi după metale, greutate și
monede. Scurt: dacă voești să
face om mică prinsoare: dă-
te'ncoace, eu pui metalul aici.
Ai să vezi că tatăl tău și-a
pierdut banii ce i-a cheltuit cu
tine, ori câtă retorică știi tu.
Iată: Ce parte din noi? vin
lung, vin lat: ghicește. Ți-oiu
mai spune: Ce parte din noi
aleargă și totuș din loc nu se

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

moriar ut populus per exitum
meum iuret, nisi te toga
ubique peruersa fuero
persecutus. Bella res et iste,
qui te haec docet: mufrius,
non magister. <Nos aliter>
didicimus: dicebat enim
magister: "Sunt uestra salua?
Recta domum. Caue
circumspicias, caue maiorem
maledicas". At nunc mera
mapalia: nemo dupondii
euadit. Ego, quod me sic
uides, propter artificium
meum diis gratias ago."

give you another. What part of
us runs but never moves from
its place? What part of us
grows but always grows less?
But you scurry around and are
as flustered and fidgeted as a
mouse in a piss-pot. Shut up
and don't annoy your betters,
who don't even know that
you've been born. Don't think
that I'm impressed by those
boxwood armlets that you did
your mistress out of. Occupo
will back me! Let's go into the
forum and borrow money,
then you'll see whether this
iron ring means credit! Bah! A
draggled fox is a fine sight,
ain't it? I hope I never get rich

Merg în lung, merg în lat:
ghici ghicitoarea mea?⁵
Haide să te mai ajut un pic:
„Care dintre noi aleargă și nu
se mișcă din loc; care dintre
noi crește și totodată scade”.
Fugi când încoace, când
încolo, te holbezi, te zbați ca
un șoarece într-o oliță de
noapte. Prim urmare, ori taci,
ori nu mai supăra pe altul mai
de soi ca tine, căruia nici nu-i
pasă dacă te-ai născut sau nu.
Crezi cumva că mă sinchisesc
de inelele gălbui pe care le-ai
șterpelit de la amica ta? Ajută-
mă, Occupo⁶! Să mergem în
for și să cerem bani cu
împrumut. Pe loc o să afli că

mișcă? Ce parte din noi crește
și totuși se micșorează? Dai din
colț în colț, cați spre mine
'ncremenit și te sbați ca un
șoarece într-o oală de noapte.
Așadar, sau taci din gură, sau
nu te mai legă de cei ce sunt
mai buni ca tine și cari nu vor
să știe nici măcar că te-ai
născut. Ori, crezi tu că mă
îngrijesc de ceculețul de lemn
de tisă (inelul de cavaler
roman) pe care l'ai furat dela
iubita ta? Sfinte Apucă-tot,
ajută-mă! Să mergem în târg și
să luăm bani cu împrumut.
Atunci ai să știi că inelul
acesta de fier al meu are
credit. Na, frumos lucru; ești

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

and die decently so that the people will swear by my death, if I don't hound you everywhere with my toga turned inside out. And the fellow that taught you such manners did a good job too, a chattering ape, all right, no schoolmaster. We were better taught. 'Is everything in its place?' the master would ask; go straight home and don't stop and stare at everything and don't be impudent to your elders. Don't loiter along looking in at the shops. No second raters came out of that school. I'm what you see me and I thank the gods it's all

inelul ăsta de fier⁷ are credit. Eh! Mare lucru mai e și o vulpe plouată. Uite, să nu mai câștig io nimic și să nu mor așa de cinstit încât să jure poporu pe înmormântarea mea⁸, dacă nu m-oi ține după tine peste tot, fără bob de zăbavă. Mare lucru și ăsta care te învață altfel. Profesorul nostru ne spunea: „V-ați pus în ordine toate lucrurile? Atunci duceți-vă direct acasă. Să nu vă pierdeți vremea uitându-vă înapoi și înapoi; să nu spuneți vorbe urâte celor mai în vârstă decât voi”. Acum însă învățați curate bazaconii; nu faceți mai mult

ca o vulpe plouată. Să nu mai câștig nimic și să n'am parte de un bun sfârșit, dacă nu m'oiu ține peste tot ca scaiul de tine! Și ce drăguț mai e și dascălul tău!... Un moftolog, nu un profesor! Altele se învățau pe vremea mea, când profesorul ne spunea: «Aveți toate în bună rândueală? Să vă duceți drept acasă. Să vă feriți de-a vă uita înapoi și înapoi! Să vă păziți de-a ocări pe oameni mai în vârstă decât voi!» Și acum... toate curate fleacuri! Toți câți ies din școală nu plătesc doi bani. Eu, așa cum mă vezi, mulțumesc

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

73

due to my own cleverness.”

de doi bani nici unul dintre
voi. Eu însă, așa cum mă vezi,
mulțumesc zeilor pentru câte
știu.

zeilor pentru ceeace am
învățat».

¹ Plin de bucle.

² Prilejuiau destindere generală și dădeau dreptul tuturor să-și manifeste liber pornirile.

³ Aluzie la *uicesima libertatis* – impozit plătit de libert pentru eliberarea sa. Statul aduna toate aceste impozite într-o trezorerie specială.

⁴ În manuscris apare forma *Sathana*. Este clar însă că personajul a spus *Athana*. Copistul n-a înțeles forma și a schimbat-o în alta cunoscută lui. După comentatori, *Athana* ar reprezenta o formă dialectală grecească (și anume dorică) pentru *Athena*, zeița înțelepciunii.

⁵ Ghicitoare populară. Întocmai ca și eroii lui Petroniu, comentatorii n-au putut stabili un răspuns precis. Poate că răspunsul nici nu exista, și autorul a citat această ghicitoare pentru stupiditatea și neclaritatea ei, ilustrative însă pentru „inteligenta” vorbitorului.

⁶ Poreclă a lui *Mercur* (ca zeu al hoților).

⁷ Așa cum purtau adesea libertii.

⁸ Ca pe un eveniment important și de-o demnitate ireproșabilă.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

74

LIX.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Coeperat Ascylltos respondere conuicio, sed Trimalchio delectatus colliberti eloquentia: “Agite, inquit, scordalias de medio. Suauiter sit potius, et tu, Hermeros, parce adulescentulo. Sanguen illi feruet, tu melior esto. Semper in hac re qui uincitur, uincit. Et tu cum esses capo, cocococo, atque cor non habebas. Simus ergo, quod

Ascylltos was just starting in to answer this indictment when Trimalchio, who was delighted with his fellow-freedman’s tirade, broke in, “Cut out the bickering and let’s have things pleasant here. Let up on the young fellow, Hermeros, he’s hot-blooded, so you ought to be more reasonable. The loser’s always the winner in arguments of

Ascylltos începuse să răspundă la aceste ocări, dar s-a amestecat Trimalchio, desfătat de elocința prietenului său: – Haideti, lăsați încolo gâlceava! Mai bine să ne distrăm, iar tu, Hermeros, lasă-l în pace pe băiat! Lui încă îi clocotește sângele în vine. Poartă-te tu mai bine decât el. În asemenea treabă, biruie totdeauna cel ce se dă bătut¹.

Ascylltus tocmai voia să înceapă a răspunde la aceste ocări, când Trimalchio, pe care-l desfătă elocvența tovarășului său de desrobire, zise: «Haide, lăsați certele la o parte. Să fim mai bine în toane bune! Tu, Hermeros, cruță-l pe tânăr! Sângele lui se încălzește repede, fii tu mai cuminte. În astfel de împrejurări învinge întotdeauna cine se lasă să fie

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

melius est, a primitiis hilares
et Homeristas spectemus.”
Intrauit factio statim hastisque
scuta concrepuit. Ipse
Trimalchio in puluino
consedit, et cum Homeristae
Graecis versibus
colloquerentur, ut insolenter
solent, ille canora uoce Latine
legebat librum. Mox silentio
facto: “Scitis, inquit, quam
fabulam agant? Diomedes et
Ganymedes duo fratres
fuerunt. Horum soror erat
Helena. Agamemnon illam
rapuit et Dianae ceruam
subiecit. Ita nunc Homeros
dicit, quemadmodum inter se
pugnent Troiani et Parentini.

this kind. And as for you,
even when you were a young
punk you used to go ‘Co-co
co-co,’ like a hen after a
rooster, but you had no pep.
Let’s get to better business and
start the fun all over again and
watch the Homerists.” A
troupe filed in, immediately,
and clashed spears against
shields. Trimalchio sat himself
up on his cushion and intoned
in Latin, from a book, while
the actors, in accordance with
their conceited custom, recited
their parts in the Greek
language. There came a pause,
presently, and “You don’t any
of you know the plot of the

Tu însuți, pe când erai încă un
cocoșel, făceai toată vremea
“cococo” și n-aveai minte. Cel
mai bun lucru este să ne
înveselim iarăși și să ne uităm
la homeristi².
Îndată a intrat o trupă și a
început să lovească în scuturi
cu niște lănci. Cât despre
Trimalchio, el s-a rezemat într-
o pernă și, când homeristii s-
au pornit să dialogheze în
versuri grecești, după obiceiul
lor păcătos, el a început să
mormăie cu o voce cântată
textul latin corespunzător.
Apoi, făcându-se tăcere, ne-a
spus:
– Știți ce poveste joacă ei

învins. Și tu, pe când erai un
cocoșel, strigai «cocococo» și
tot așa nu aveai nici o
judecată. Să fim dar, mai bine,
veseli din nou și să privim la
Omeriști». Îndată intrară două
cete: una de Greci și alta de
Troieni și amândouă-și izbiră
scuturile cu lăncile. Însuș
Trimalchio se așeză pe perna
lui și, pe când Omeriștii
întrețineau o convorbire în
versuri grecești și în chip
îndrăzneț, precum li-i obiceiul,
el cetia ca și cum ar fi cântat,
un text latin. Apoi, făcându-se
tăcere: «Știți, zise, ce poveste
reprezintă ei? Erau odată doi
frați: Diomedes și Ganymedes,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

76

Vicit scilicet, et Iphigeniam,
filiam suam, Achilli dedit
uxorem. Ob eam rem Ajax
insanit, et statim argumentum
explicabit." Haec ut dixit
Trimalchio, clamorem
Homeristae sustulerunt,
interque familiam
discurrentem uitulus in lance
ducenaria elixus allatus est, et
quidem galeatus. Secutus est
Ajax strictoque gladio,
tanquam insaniret, concidit, ac
modo uersa modo supina
gesticulatus, mucrone frusta
collegit mirantibusque
uitulum partitus est.

skit they're putting on, do
you?" he asked, "Diomedes
and Ganymede were two
brothers, and Helen was their
sister; Agamemnon ran away
with her and palmed off a doe
on Diana, in her place, so
Homer tells how the Trojans
and Parentines fought among
themselves. Of course
Agamemnon was victorious,
and gave his daughter
Iphigenia, to Achilles, for a
wife: This caused Ajax to go
mad, and he'll soon make the
whole thing plain to you." The
Homerists raised a shout, as
soon as Trimalchio had done
speaking, and, as the whole

acum? Au fost doi frați:
Diomedes și Ganymedes. Sora
lor se numea Elena³.
Agamemnon a răpit-o și a pus
în locul ei o cerboaică⁴. Homer
povestește cum se luptă între
ei troienii și parentinii⁵.
Agamemnon a învins, firește,
și a dat-o de soție lui Ahile pe
Ifigenia, fiica sa⁶. Din pricina
aceasta Ajax a înnebunit⁷:
tocmai astea o să ne arate pe
dată bucata jucată de ei.
După ce a isprăvit Trimalchio,
homeriștii au scos un strigăt
și, printre sclavii care alergau
încoace și încolo, a fost adus
un vițel fiert pe un talger de
două sute de livre. Vițelul

cari aveau o soră Helena.
Agamemnon o răpi și puse în
locul Diane o cerboaică. Așa
că Homer povestește acum,
cum se luptă între ei Troienii
cu Parentinii. El învinse și dete
pe fiica sa Iphigenia lui
Achilles în căsătorie. Din
cauza aceasta Ajax fu apucat
de turbare și el va lămuri pe
dată subiectul». Zicând
acestea Trimalchio, Omeriștii
scoaseră un strigăt, și printre
servitorii cari fugeau în toate
părțile, fu adus un vițel fiert
pe o farfurie de argint, de
două sute de kilograme.
Vițelul aveà și o cască pe cap.
După el venià Ajax, cu sabia

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

familia stepped back, a boiled calf with a helmet on its head was brought in on an enormous platter. Ajax followed and rushed upon it with drawn sword, as if he were insane, he made passes with the flat, and again with the edge, and then, collecting the slices, he skewered them, and, much to our astonishment, presented them to us on the point of his sword.

avea pe cap un coif. Ajax se ținea după el și, ca și cum ar fi fost nebun, a început să sfichiuiască aerul cu sabia goală. A dat cu sabia în toate părțile și a adunat cu vârful bucățile, pe care le-a împărțit mesenilor care admirau vițelul.

scoasă și, ca și cum ar fi fost apucat de nebunie, învârtea după tact sabia-i când încoace, când încolo, tăia la bucăți, le lua în vârful săbiei și împărți astfel vițelul printre oaspeții ce stăteau uimiți.

¹ Aceeași idee, formulată aproape în termeni identici, apare și într-o operă a lui Seneca, cel mai mare filosof roman al epocii: „Este mai bun acela care s-a retras cel dintâi și a fost învins cel care a învins” (*De ira – Despre mânie*, 35).

² Actori și cântăreți care recitau și cântau la oșpețe versuri din Homer.

³ Firește Trimalchio confundă pe Diomedes și Ganymedes cu Castor și Pollux, frații Elenei, celebri eroi mitologici.

⁴ Alte confuzii. Nu Agamemnon, basileul Micenei, a răpit-o pe Elena, ci Paris, feciorul lui Priam. Agamemnon a condus tocmai expediția destinată recuperării Elenei.

⁵ Altă confuzie, și mai grosolană. Troienii s-au luptat nu cu parentinii, ci cu grecii.

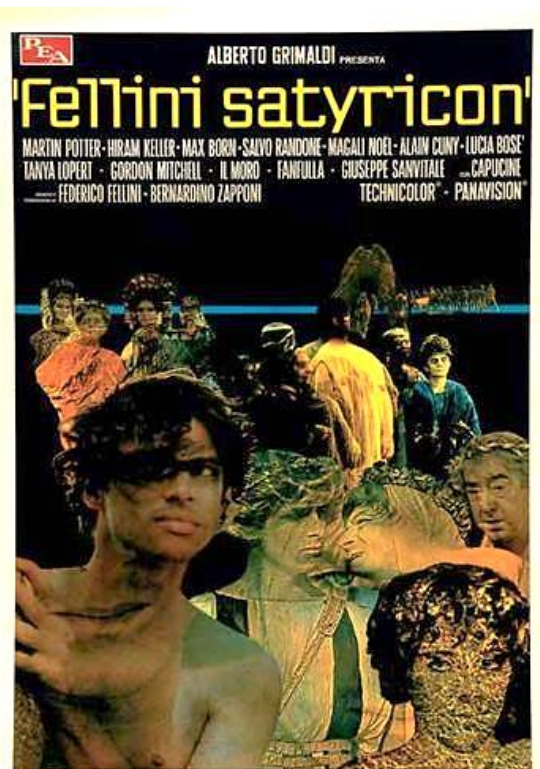
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
 Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

78

⁶ Într-adevăr, Ahile a fost logodit cu Ifigenia, dar nu s-a căsătorit niciodată cu ea.

⁷ Ajax, unul dintre eroii greci din războiul troian, a înnebunit într-adevăr, în legendă, dar din alte pricini.

CONTEMPORARY
 LITERATURE PRESS

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

79

LX.

Satiricon liber
1st century AD

Nec diu mirari licuit tam elegantes strophas; nam repente lacunaria sonare coeperunt totumque triclinium intremuit. Consternatus ego exsurrexi, et timui ne per tectum petauristarius aliquis descenderet. Nec minus reliqui convivae mirantes erexere uultus expectantes quid noui de caelo nuntiaretur. Ecce autem

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

But we were not given long in which to admire the elegance of such service, for all of a sudden the ceiling commenced to creak and then the whole dining-room shook. I leaped to my feet in consternation, for fear some rope-walker would fall down, and the rest of the company raised their faces, wondering as much as I what new

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

N-am avut răgaz să ne minunăm de aceste puneri în scenă atât de alese, căci, pe neașteptate, a început să bubuie tabanul și să se cutremure tot tricliniul. M-am ridicat uluit, căci m-am temut ca nu cumva să coboare din tavan vreun acrobat. Ceilalți meseni și-au ridicat și ei privirile, așteptând să li se vestească din cer cine știe ce

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Nu ne fu dat să admirăm multă vreme aceste elegante surprize, căci tavanul răsună deodată cutremurând toată sala. Uimit de spaimă, sării în sus, temându-mă ca nu cumva vreun acrobat să se coboare jos, prin acoperiș. Tot așa de uimiți își înălțară privirile și ceilalți oaspeți, așteptând ce lucru nou li-se vesti din cer? Și iată că deschizându-se

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

diductis lacunaribus subito
circulus ingens, de cupa
uidelicet grandi excussus,
demittitur, cuius per totum
orbem coronae aureae cum
alabastris unguenti pende-
bant. Dum haec apophoreta
iubemur sumere, respiciens ad
mensam < . . >.

Iam illic repositorium cum
placentis aliquot erat positum,
quod medium Priapus a
pistore factus tenebat,
gremioque satis amplo omnis
generis poma et uvas
sustinebat more uulgato.

Auidius ad pompam manus
porreximus, et repente noua
ludorum remissio hilaritatem

prodigy was to be announced
from on high. Then lo and
behold! The ceiling panels
parted and an enormous hoop,
which appeared to have been
knocked off a huge cask, was
lowered from the dome above;
its perimeter was hung with
golden chaplets and jars of
alabaster filled with perfume.
We were asked to accept these
articles as souvenirs. When my
glance returned to the table, I
noticed that a dish containing
cakes had been placed upon it,
and in the middle an image of
Priapus, made by the baker,
and he held apples of all
varieties and bunches of

noutate. Iată însă că tavanul s-
a deschis și a început să
coboare lin un cerc, desprins
de bună seamă de la un butoi
mare. Pe tot inelul său atârnav
coroane din aur cu vase făcute
din alabastru, în care se pusese
parfum¹. În vreme ce eram
îmbiați să luăm aceste daruri,
eu mi-a întors din nou privirile
spre masă²...

Acum, acolo se pusese o tavă
cu niște plăcinte, în mijlocul
căreia se înălța un Priap făcut
de bucătar. Ținea în poala sa
destul de largă fructe de toate
soiurile și struguri, după un
obicei foarte răspândit.
Hulpavi, noi am întins mâinile

tavanul, un cerc uriaș desfăcut
de sigur dela un butoi
enorm, se lăsă în jos, având pe
inelul lui, de jur-împrejur,
acățate coroane de aur cu
sticlute cu parfumuri. Pe când
ne poșteau să primim aceste
daruri, eu privii din nou spre
masă. Acî are pusă o tavă cu
câteva plăcinte, în mijlocul
căreia se află figura lui
Priapus, făcută de cofetar, și în
sânul lui, destul de larg, în
chipul obișnuit de toți, ținea
poame de tot felul și struguri.
Cu lăcomie întinserăm mâinile
spre ceeace ni-se servise, dar
băgarăm de seamă că fructele
erau adevărate curse. Totuș o

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

hic refecit. Omnes enim placenta omniaque poma etiam minima uexatione contacta coeperunt effundere crocum, et usque ad nos molestus umor accedere. Rati ergo sacrum esse fericulum tam religioso apparatu perfusum, consurreximus altius et "Augusto, patri patriae, feliciter" diximus. Quibusdam tamen etiam post hanc uenerationem poma rapientibus, et ipsi mappas impleuimus, ego praecipue, qui nullo satis amplo munere putabam me onerare Gitonis sinum. Inter haec tres pueri candidas

grapes against his breast, in the conventional manner. We applied ourselves wholeheartedly to this dessert and our joviality was suddenly revived by a fresh diversion, for, at the slightest pressure, all the cakes and fruits would squirt a saffron sauce upon us, and even spurted unpleasantly into our faces. Being convinced that these perfumed dainties had some religious significance, we arose in a body and shouted, "Hurrah for the Emperor, the father of his country!" However, as we perceived that even after this

spre acest mic monument și, la repezeală, un nou val de surprize ne-a reîmprospătat veselia. Căci toate plăcintele și chiar toate fructele ne stropeau cu parfum făcut din esență de șofran, dacă le atingeam cât de puțin. Lichidul acesta supărător ne împrășca peste tot. Socotind că este vorba de-o mâncare sfântă³, și de aceea servită cu o pompă de-a dreptul religioasă, am sărit în picioare și am strigat în cor: – Să trăiască împăratul⁴, părintele patriei⁵! Cum însă unii continuau să înhațe fructele, ne-am umplut și noi ștergarele, mai ales eu,

nouă surpriză a glumelor readuse veselia. Toate plăcintele și fructele începură a vărsa din ele șofran și lichidul cel supărător ne pătrunse și'n gură. Crezând atunci că felul de mâncare, muiat într'o astfel de religioasă înveșmântare, e sfânt, ne ridicarăm în picioare și strigarăm «În sănătatea împăratului, părintele patriei!» Cățiva din noi, chiar după această urare, punând mâna pe fructe, își umplură șervetelele. Eu, mai ales, căruia nici un dar nu-mi părea prea scump, încărcai cu ele sânul lui Giton. În vremea

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

succincti tunicas intrauerunt,
quorum duo Lares bullatos
super mensam posuerunt,
unus pateram uini
circumferens "dii propitii"
clamabat.
Aiebat autem unum
Cerdonem, alterum
Felicionem, tertium Lucronem
vocari. Nos etiam ueram
imaginem ipsius
Trimalchionis, cum iam omnes
basiarent, erubuimus
praeterire.

act of veneration, the others
continued helping themselves,
we filled our napkins with the
apples. I was especially keen
on this, for I thought I could
never put enough good things
into Giton's lap. Three slaves
entered, in the meantime,
dressed in white tunics well
tucked up, and two of them
placed Lares with amulets
hanging from their necks,
upon the table, while the third
carried round a bowl of wine
and cried, "May the gods be
propitious!" One was called
Cerdo – business –,
Trimalchio informed us, the
other Lucio – luck – and the

care nu socoteam nici un dar
prea mare ca să nu îndes cu el
sânul lui Giton.
Între timp au pătruns în
tricliniu trei copii îmbrăcați în
tunici albe, suflecate în sus,
dintre care doi au pus pe masă
larii, care purtau la gât niște
bule⁶. Al treilea trecea pe la
mese cu o cupă de vin în mână
și striga:
— Să ne ajute zeii⁷!
Trimalchio ne-a spus că unul
dintre ei se numea „Profitul”⁸,
al doilea „Fericirea”⁹, iar al
treilea „Câștigul”¹⁰. Apoi s-a
dus bustul lui Trimalchio;
pentru că îl sărutau toți, ne-a
fost rușine să-l ocolim și a

aceasta se iviră trei copii
având tunici albe suflecate sus
și, doi dintre ei, doi puseră pe
masă pe zeii Lari, cu cutiuțele
lor de gât, iar cel de al treilea,
dându-ne ocol cu o cupă mare
cu vin, strigă: «Zeilor, să ne
fiți favorabili!» Trimalchio ne
spuse că unul din ei se numea
«Profitul», altul «Norocul» și
al treilea «Câștigul». Fiindcă
acum toți sărutau portretul lui
Trimalchio, ne veni greu și
nouă de a-l trece cu vederea.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

83

third Felicio – profit – and,
when all the rest had kissed a
true likeness of Trimalchio, we
were ashamed to pass it by.

trebuit să-l sărutăm și noi.

¹ Asemenea plafoane truate, care se deschideau și lăsau să cadă flori și parfumuri, existau la Roma de peste un secol. În vremea lui Nero se fac multe plafoane de acest fel la curtea imperială.

² Lacună în original.

³ Parfumul extras din esență de șofran era utilizat, de regulă, în ceremoniile religioase. De aici greșeala mesenilor.

⁴ În original, *Augusto feliciter* – „să fie fericit Augustus”. După numele întemeietorului Imperiului, împărații aveau totdeauna și titlul de *Augustus*.

⁵ După exemplul lui Octavian August, majoritatea împăraților au fost numiți părinți ai patriei. La banchetele epocii se obișnuia să se închine cupele în cinstea împăratului.

⁶ Copiii și adolescenții le purtau la gât până a 16 ani, ca să-i apere de boli și duhuri rele. Odată cu toga copilăriei erau lepădate și aceste bule (în latinește, *bullae*).

⁷ Deci altă surpriză regizată de Trimalchio.

⁸ În latinește *Cerdo* (pe grecește, *Kerdon*) – zeul câștigului la greci (în Sparta antică), *Felicio* – de la *felix*, „fericit”, și *Lucro* – zeul câștigului la romani, de la *lucrum* – „câștig”.

⁹ Idem.

¹⁰ Idem.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

84

LXI.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Postquam ergo omnes bonam mentem bonamque ualitudinem sibi optarunt, Trimalchio ad Nicerotem respexit et: "Solebas, inquit, suauius esse in conuictu; nescio quid nunc taces nec muttis. Oro te, sic felicem me uideas, narra illud quod tibi usu uenit." Niceros delectatus affabilitate amici: "Omne me, inquit, lucrum transeat, nisi

After they had all wished each other sound minds and good health, Trimalchio turned to Niceros. "You used to be better company at dinner," he remarked, "and I don't know why you should be dumb today, with never a word to say. If you wish to make me happy, tell about that experience you had, I beg of you." Delighted at the

După ce i-au urat înțelepciune și sănătate, Trimalchio a privit către Niceros și a zis:
— Erai, de obicei, mai vesel la banchete; nu știu de ce acum taci și nu suflă o vorbă măcar. Te rog, dacă vrei să mă vezi fericit, povestește-mi una dintre întâmplările pe care le-ai cunoscut cândva. Niceros, măgulit de atenția pe care i-o acordase prietenul său, a spus

După ce toți îi urară să aibă parte de multă minte și sănătate, Trimalchio, privind pe Niceros, îi zise: «De obicei erai mai bine dispus la masă. Acum, nu știu de ce taci și nu mai scoți o vorbă. Te rog, dacă dorești să mă faci fericit, povestește ceva din întâmplările tale». Lui Niceros plăcându-i amabilitatea prietenului său: «Să nu mai

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

iam dudum gaudimonio
dissilio, quod te talem uideo.
Itaque hilaria mera sint, etsi
timeo istos scolasticos ne me
rideant. Viderint: narrabo
tamen, quid enim mihi aufert,
qui ridet? satius est rideri
quam derideri.”
Haec ubi dicta dedit
talem fabulam exorsus est:
“Cum adhuc seruirem,
habitabamus in uico angusto;
nunc Gauillae domus est. Ibi,
quomodo dii uolunt, amare
coepe uxorem Terentii coponis:
noueratis Melissam
Tarentinam, pulcherrimum
bacciballum. Sed ego non
mehercules corporaliter aut

affability of his friend, “I hope
I lose all my luck if I’m not
tickled to death at the humor I
see you in,” Niceros replied.
“All right, let’s go the limit for
a good time, though I’m afraid
these scholars’ll laugh at me,
but I’ll tell my tale and they
can go as far as they like. What
t’hell do I care who laughs?
It’s better to be laughed at
than laughed down.” These
words spake the hero, and
began the following tale: “We
lived in a narrow street in the
house Gavilla now owns,
when I was a slave. There, by
the will of the gods, I fell in
love with the wife of

la rându-i:

— Să mi se ducă pe copcă tot
câștigul de acum înainte, dacă
nu mor de bucurie încă de
multă vreme pentru că te văd
așa. De aceea, haide, să-i dăm
drumul la veselie, deși mă tem
să nu râdă de mine cărturarii
ăștia. Treaba lor: eu tot o să-ți
povestesc. Căci ce pierd eu
dacă râd ei? E mai bine să fii
luat în râs decât să te lași
batjocorit.

Astfel grăind¹, el a dat drumul
la următoarea poveste:

— Pe când încă era sclav,
locuiam pe o stradă îngustă;
acum este acolo casa lui
Gavilla. Acolo, cu voia zeilor,

am parte de nici un câștig,
zise, dacă nu sunt încă de mult
plin de bucurie, văzându-te
într’o stare așa de înfloritoare.
Deaceea vorbele noastre să fie
numai de veselie, deși mă tem
ca nu cumva, învățații ăștia să
mă ia în râs. Dar o să vadă ei!...
Voiu povesti așadar, căci ce-mi
pasă mie de cine râde? E mai
bine să râdă alții de tine, decât
tu de alții. Zicând acestea,
începù următoarea povestire:
«Pe când eram încă sclav,
locuiam într’o uliță uliță
strâmtă, acolo unde-i acuma
casa lui Gavilla. Acolo, fiindcă
așa au voit zeii, mă îndrăgostii
de soția cărciumarului

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

propter res uenerias curauit,
sed magis quod benemoria
fuit. Si quid ab illa petii,
nunquam mihi negatum; fecit
assem, semissem habui; in
illius sinum demandaui, nec
unquam fefellit sum. Huius
contubernalis ad uillam
supremum diem obiit. Itaque
per scutum per ocream egi
aginavi, quemadmodum ad
illam pervenirem: nam, ut
aiunt, in angustiis amici
apparent.

Terentius, the innkeeper; you
knew Melissa of Tarentum,
that pretty round-checked
little wench. It was no carnal
passion, so hear me, Hercules,
it wasn't; I was not in love
with her physical charms. No,
it was because she was such a
good sport. I never asked her
for a thing and had her deny
me; if she had an as, I had half.
I trusted her with everything I
had and never was done out of
anything. Her husband up and
died on the place, one day, so I
tried every way I could to get
to her, for you know friends
ought to show up when
anyone's in a pinch.

am început s-o iubesc pe
nevasta cârciumarului
Terentius: ați cunoscut-o pe
Melissa tarentina. O
muierușcă foc de arătoasă:
avea pe vino încoace. Dar, pe
Hercule, eu m-am lipit de ea
nu pentru că avea corp frumos
sau fiindcă se pricepea la
dragoste, ci mai cu seamă
pentru că avea inimă bună!
Dacă ceream ceva de la ea, nu-
mi spunea nu niciodată;
strângea un as, îmi dădea și
mie jumătate. A pus de o parte
bani la sânul ei și nu m-a
înșelat vreodată. Bărbatul ei s-
a prăpădit la țară. De aceea am
dat din mâini și din picioare ca

Tarentius. O cunoașteți și voi
pe Melissa din Tarent, o
femeiușcă de toată
frumusețea. Eu însă aveam
legături cu ea nu din cele
trupești, nici din cele de
dragoste, ci o iubeam mai mult
pentru firea ei cea bună. Ori
de câte ori o rugam ceva, nu
mă refuză niciodată. Punea ea
de o parte un as, eu aveam o
jumătate de as. Tot ce
agoniseam și eu, îi
încredințam ei și nu m'a
înșelat niciodată. Omul ei
murì însă în vila unde locuiau.
Atunci mă făcui luntre și
punte ca să ajung la ea: la
nevoie, cum știți, se ivesc

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

87

să ajung cumva la ea; căci, așa adevărații prieteni.
cum se spune, la nevoie se
cunoaște prietenul.

¹ Începutul unui vers latin. Se întâlnesc însă multe stihuri care încep așa. Petroniu parodiază aici solemnitatea eposului.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

88

LXII.

Satiricon liber
1st century AD

“Forte dominus Capuae
exierat ad scruta scita
expedienda. Nactus ego
occasionem persuadeo
hospitem nostrum, ut mecum
ad quintum miliarium ueniat.
Erat autem miles, fortis
tanquam Orcus. Apoculamus
nos circa gallicinia; luna
lucebat tanquam meridie.
Venimus inter monumenta:
homo meus coepit ad stelas

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“It so happened that our
master had gone to Capua to
attend to some odds and ends
of business and I seized the
opportunity, and persuaded a
guest of the house to
accompany me as far as the
fifth mile-stone. He was a
soldier, and as brave as the
very devil. We set out about
cock-crow, the moon was
shining as bright as midday,

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Din întâmplare, stăpânul
plecase la Capua¹, ca să scape
acolo de niscaiva bulendre de-
ale lui. Eu, profitând de
prilejul ăsta, l-am convins pe
un oaspete al nostru să meargă
cu mine cale de cinci mile. Era
un soldat tare ca Orcus². Am
luat-o la picior cam pe la
cântatul cocoșului; luna
strălucea ca soarele la amiază.
Am ajuns printre morminte;

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Din întâmplare, stăpânul meu
se dusesse la Capua pentru a-și
desface mărunțișurile-i.
Profitând de această ocazie,
rugai pe un chiriaș al nostru să
mă întovărășească până la a
cincea piatră militară. Eră un
soldat tare ca dracul. O
pornirăm cam pe la cântatul
cocoșilor. Luna lucia ca soarele
la amiazi. Când trecurăm
printr'un cimitir, omul meu se

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

facere; sedeo ego cantabundus et stelas numero. Deinde ut respexi ad comitem, ille exuit se et omnia vestimenta secundum uiam posuit. Mihi anima in naso esse; stabam tanquam mortuus. At ille circumminxit uestimenta sua, et subito lupo factus est. Nolite me iocari putare; ut mentiar, nullius patrimonium tanti facio. Sed, quod coeperam dicere, postquam lupo factus est, ululare coepit et in siluas fugit. Ego primitus nesciebam ubi essem; deinde accessi, ut uestimenta eius tollerem: illa autem lapidea facta sunt. Qui mori timore

and came to where the tombstones are. My man stepped aside amongst them, but I sat down, singing, and commenced to count them up. When I looked around for my companion, he had stripped himself and piled his clothes by the side of the road. My heart was in my mouth, and I sat there while he pissed a ring around them and was suddenly turned into a wolf! Now don't think I'm joking, I wouldn't lie for any amount of money, but as I was saying, he commenced to howl after he was turned into a wolf, and ran away into the forest. I

omul nostru s-a dat de o parte printre pietrele funerare, iar eu, după ce m-am așezat jos, am început să îngân o elodie și să număr pietrele alea³. Apoi, când m-am uitat la tovarășul meu, el tocmai se dezbrăca și își punea hainele la marginea drumului. Era ca și mort de frică. Mi s-a tăiat răsuflarea de spaimă⁴: înghețasem tot. Dar el, după ce a urinat în jurul hainelor sale, s-a prefăcut deodată în lupo. Să nu credeți că glumesc: n-aș minți nici pentru o avere întreagă. Însă, așa cum începusem să spun, după ce s-a prefăcut în lupo, s-a pornit să urle și a fugit în

așeză pe pietre, iar eu, murmurând un cântec, începui să număr aceste pietre. Întorcându-mi însă privirea spre el, îl văzui despuindu-se de veșminte și punându-și-le lângă drum. Mie mi-se oprî răsuflarea și rămăsei ca mort, iar el, după ce urină în jurul veșmintelor, se prefăcî 'ndată în lupo!... Să nu credeți că glumesc: n'aș minți nici pentru o avere. Și, precum spuneam, după ce se schimbă în lupo, începî să urle și fugî în pădure. Eu, la început, nu mai știam unde mă aflî, pe urmă mă dusei să iau de jos veșmintele: ele însă se

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

nisi ego? Gladium tamen strinxi et <in tota via> umbras cecidi, donec ad uillam amicae meae peruenirem. In laruam intraui, paene animam ebulliui, sudor mihi per bifurcum uolabat, oculi mortui; uix unquam refectus sum. Melissa mea mirari coepit, quod tam sero ambulare, et: 'Si ante, inquit, venisses, saltem nobis adiutasses; lupo enim villam intravit et omnia pecora tanquam lanius sanguinem illis misit. Nec tamen derisit, etiamsi fugit; senius enim noster lancea collum eius traiecit'. Haec ut audiui,

didn't know where I was for a minute or two, then I went to his clothes, to pick them up, and damned if they hadn't turned to stone! Was ever anyone nearer dead from fright than me? Then I whipped out my sword and cut every shadow along the road to bits, till I came to the house of my mistress. I looked like a ghost when I went in, and I nearly slipped my wind. The sweat was pouring down my crotch, my eyes were staring, and I could hardly be brought around. My Melissa wondered why I was out so late. "Oh, if you'd only come

codru. Mai întâi, nici nu știam pe ce lume mă aflu; pe urmă m-am apropiat să ridic de pe jos boarfele lui: însă ele se schimbaseră în piatră. Cum de n-am murit de frică? Totuși am scos sabia din teacă și am tot tăiat la umbre pe tot drumul, până ce am ajuns la casa prietenei mele. Am intrat la ea ca o stiefie, gata-gata să-mi dau duhul. Sudoarea îmi șiroia printre umeri, ochii mi se împăienjeniseră. Cu câtă greutate mi-am revenit în fire! Melissa mea s-a mirat la început că umblam pe drumuri la o oră atât de târzie și mi-a zis: „Dacă ai fi venit

pietrificaseră. Cine eră să moară de frică, dacă nu eu? Scoasei totuș sabia și pe tot drumul tăiai la stafii, până ce ajunsei la prietena mea. Intrați în casă ca un strigoiu și eră cât pe-acî să-mi dau duhul. Sudoarea îmi curgea pe șale, ochii mi-eră stinși, abia mi-am venit în fire. Melissa mea începuse să se mire de ce umblam așa de târziu pe drumuri: «Dacă ai fi venit ceva mai 'nainte, îmi zise, ne-ai fi putut da ajutor, fiindcă intrase un lup în curte și-a umplut de sânge ca un măcelar, toate vitele. Dar nu și-a putut bate joc de noi, măcar că a izbutit să

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

operire oculos amplius non potui, sed luce clara Gaii nostri domum fugi tanquam copo compilatus; et postquam ueni in illum locum, in quo lapidea uestimenta erant facta, nihil inveni nisi sanguinem. Vt uero domum ueni, iacebat miles meus in lecto tanquam bouis, et collum illius medicus curabat. Intellexi illum uersipellem esse, nec postea cum illo panem gustare potui, non si me occidisses. Viderint quid de hoc alii exopinissent; ego si mentior, genios uestros iratos habeam."

sooner," she said, "you could have helped us: a wolf broke into the folds and attacked the sheep, bleeding them like a butcher. But he didn't get the laugh on me, even if he did get away, for one of the slaves ran his neck through with a spear!" I couldn't keep my eyes shut any longer when I heard that, and as soon as it grew light, I rushed back to our Gaius' house like an innkeeper beaten out of his bill, and when I came to the place where the clothes had been turned into stone, there was nothing but a pool of blood! And moreover, when I

mai înainte, ne-ai fi dat, cu siguranță o mână de ajutor; căci un lup a intrat în gospodăria noastră și ne-a făcut harcea-parcea toate oile, de parcă ar fi fost măcelar. Totuși nu și-a bătut joc de noi nepedepsit, chiar dacă a scăpat cu fuga. Unul dintre sclavii noștri l-a rănit la gât cu o lance". Când am auzit și astea, n-am mai putut închide ochii toată noaptea și, cum s-a luminat de ziuă, am luat-o la goană spre casa stăpânului meu Gaius, întocmai ca un cârciumar jefuit de tâlhari. Când am ajuns în acel loc în care se schimbaseră în piatră

fugă: unul din rânđașii noștri i-a străpuns gâtul cu o lance». Auzind acestea, n'am mai putut închide ochii și când se lumină bine de ziuă, dădui fuga, ca un negustor jefuit de hoți, spre casa stăpânului nostru Gaius și ajungând la locul unde veșmintele se prefăcuseră în piatră, nu mai găsii nimic decât niște sânge. De'ndată ce ajunsei acasă, găsii pe soldat zăcând în pat ca un bou și pe un doctor, bandajându-i gâtul. Atunci pricepui că am aface cu un pricoliciu și n'am mai putut să mai gust cu el împreună nici o bucată de pâine, chiar de

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

92

got home, my soldier was lying in bed, like an ox, and a doctor was dressing his neck! I knew then that he was a werewolf, and after that, I couldn't have eaten a crumb of bread with him, no, not if you had killed me. Others can think what they please about this, but as for me, I hope your geniuses will all get after me if I lie."

veșmintele, n-am mai găsit decât o dără de sânge. Acasă însă, soldatul nostru zăcea în pat, ca o vită bolnavă, și un medic îi îngrija gâtul. Am priceput că soldatul era un pricolici, și după ast n-aș mai fi mâncat împreună cu el nici o fărâmbă de pâine, chiar dacă m-ai fi omorât. Fiecare este liber să creadă tot ce pofteste; dar, dacă eu mint, să mă bată Geniile voastre mâniate.

m'ar fi omorât!...
Creadă alții despre aceasta ce-or crede!... Cât despre mine, de mint, să sufer mânia zeilor voștri ocrotitori!..»

¹ Localitate din Campania, în sudul Italiei.

² Cum se spune acum: „tare ca un diavol”.

³ Sunt discuții în jurul cuvântului *stelas*, repetat și tradus de noi, de altfel conform celor mai numeroase interpretări, ca „pietre funerare” (deci de la *stela*). În unele ediții apare forma *stellas* de la *stella* — „stea”. În acest caz traducerea ar suna „și-a făcut nevoile uitându-se la stelele de pe cer; eu m-am așezat... și m-am pus să număr stelele acelea”. Cum am spus, preferăm însă interpretarea tradițională.

⁴ În original: „mi s-a oprit răsuflarea în nas” (*mihi anima in naso esse*).

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

93

LXIII.

Satiricon liber
1st century AD

Attonitis admiratione
uniuersis: "Saluo, inquit, tuo
sermone, Trimalchio, si qua
fides est, ut mihi pili
inhorrerunt, quia scio
Niceronem nihil nugarum
narrare: immo certus est et
minime linguosus. Nam et
ipse vobis rem horribilem
narrabo. Asinus in tegulis.
"Cum adhuc capillatus essem,
nam a puero vitam Chiam

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

We were all dumb with
astonishment, when "I take
your story for granted," said
Trimalchio, "and if you'll
believe me, my hair stood on
end, and all the more, because
I know that Niceros never
talks nonsense: he's always
level-headed, not a bit gossipy.
And now I'll tell you a hair-
raiser myself, though I'm like
a jackass on a slippery

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Am rămas toți muți de uimire.
A vorbit însă Trimalchio:
— Nu-ți pun la îndoială
povestirea, dar, pe cinstea
mea, mi s-a făcut părul
măciucă. Știu că Niceros nu
înșiră niciodată baliverne:
dimpotrivă, este un om de
nădejde, și nu un limbut
oarecare. Să vă povestesc și eu
ceva înspăimântător. Ca un
măgar pe acoperiș¹.

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Toți încremeniseră de uimire,
când Trimalchio grăi: «Fără a
desminți povestirea ta, credeți-
mă, mi s'a sbârlit părul pe cap,
fiindcă știu că Niceros nu
spune fleacuri, ci, dimpotrivă,
e demn de crezare în cespune
și nu-i de loc limbut. O să vă
povestesc și eu ceva grozav,
deși în comparație cu Niceros
eu sunt ca un măgar pe
coperiș! Pe când aveam încă

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

gessi, ipsimi nostri delicatus decessit, mehercules margaritum, <caccitus> et omnium numerum. Cum ergo illum mater misella plangeret et nos tum plures in tristimonio essemus, subito <stridere> strigae coeperunt; putares canem leporem persequi. Habebamus tunc hominem Cappadocem, longum, ualde audaculum et qui ualebat: poterat bouem iratum tollere. Hic audacter stricto gladio extra ostium procucurrit, inuoluta sinistra manu curiose, et mulierem tanquam hoc loco – saluum sit, quod tango! – mediam traiecit.

pavement compared to him. When I was a long-haired boy, for I lived a Chian life from my youth up, my master's minion died. He was a jewel, so hear me Hercules, he was, perfect in every facet. While his sorrow-stricken mother was bewailing his loss, and the rest of us were lamenting with her, the witches suddenly commenced to screech so loud that you would have thought a hare was being run down by the hounds! At that time, we had a Cappadocian slave, tall, very bold, and he had muscle too; he could hold a mad bull in the air! He wrapped a

Când eram încă un băiat pletos, căci din copilărie am dus viața celor din Chios², a murit amantul stăpânului nostru: pe Hercule, fusese un adevărat mărgăritar, un băiat chipeș și desăvârșit în toate privințele! Așadar, maică-sa, sărmanica, îl bocea, și noi, mai toți, eram cuprinși de tristețe, dintr-o dată se porniră să șuiere strigiile³, de care puteai crede că un câine vânează un iepure. Era pe acolo un cappadocian⁴ lung, îndrăzneț, nu glumă, și care avea multă putere: ridica în brațe un taur înfuriat. Omul ăsta, scoțându-și sabia din teacă, a deschis

părul mare, căci de mic am dus o viață delicată, a murit băiatul iubit de stăpânul nostru. Eră, zău, o perlă, un băiat ales, desăvârșit în toate. Pe când îl jeliă nenorocita lui mamă, și mai mulți dintre noi luau parte la doliu, deodată se porniră a șueră strigoaicele. Ai fi crezut că-i un câine gonind un iepure. Pe atunci aveam un om din Cappadocia: 'nalt, foarte îndrăzneț și puternic. Putea ridica de jos un taur înfuriat. Acest om ieși pe ușe cu sabia scoasă și cu mâna stângă învăluită cu grijă, străpunse o femeie cam în

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Audimus gemitum, et — plane non mentiar — ipsas non uidimus. Baro autem noster introuersus se proiecit in lectum, et corpus totum liuidum habebat quasi flagellis caesus, quia scilicet illum tetigerat mala manus. Nos cluso ostio redimus iterum ad officium, sed dum mater amplexaret corpus filii sui, tangit et uidet manucium de stramentis factum. Non cor habebat, non intestina, non quicquam: scilicet iam puerum strigae inuolauerant et supposuerant stramenticium uauatonem. Rogo uos, oportet credatis, sunt mulieres

mantle around his left arm, boldly rushed out of doors with drawn sword, and ran a woman through the middle about here, no harm to what I touch. We heard a scream, but as a matter of fact, for I won't lie to you, we didn't catch sight of the witches themselves. Our simpleton came back presently, and threw himself upon the bed. His whole body was black and blue, as if he had been flogged with whips, and of course the reason of that was she had touched him with her evil hand! We shut the door and returned to our business, but

ușa, s-a năpustit afară și, cu brațul stâng înfășurat cu grijă, a străpuns până la plăsele una dintre muierile astea, cam pe aici — să păzească zeii locul din trupul meu pe care-l ating acum. Auzim un geamăt și — nu mint — pe strigii tot nu le zărim. Însă matahala noastră de om se întoarce și se azvârle în pat. Tot corpul îi era mânjit de parcă l-ar fi bătut cineva cu biciul: de bună seamă, îl atinsese mâna ticăloasă a strigiei. Noi am închis ușa și ne-am întors la treaba noastră. Numai că, îmbrățișând corpul fiului său, mama l-a atins și a simțit sub degete o

locul acesta (ferească zeii ceea ce ating) drept prin mijloc. Auzirăm un gemăt, dar, ca să nu mint, pe ea n'o văzurăm. Găliganul nostru însă, se întoarce înapoi, căzută la pat și tot corpul îi era vânat, ca și cum ar fi fost biciuit, fiindcă îl atinsese mâna cea necurată. Încizând ușa, ne întoarserăm pe la treburile noastre, dar când mama voi să îmbrățișeze corpul fiului său, atingându-l, văzută în locu-i un mănunchiu de paie. Nu mai avea inimă, nu mai avea măruntaie, nu mai avea nimic: strigoaicele furaseră copilul și puseseră în locu-i un monstru făcut din

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

plussciae, sunt Nocturnae, et quod sursum est, deorsum faciunt. Ceterum baro ille longus post hoc factum nunquam coloris sui fuit, immo post paucos dies freneticus periit.”

when the mother put her arms around the body of her son, it turned out that it was only a straw bolster, no heart, no guts, nothing! Of course the witches had swooped down upon the lad and put the straw changeling in his place! Believe me or not, suit yourselves, but I say that there are women that know too much, and night-hags, too, and they turn everything upside down! And as for the long-haired booby, he never got back his own natural color and he died, raving mad, a few days later.”

mogâldeață făcută din paie. Nu avea nici inimă, nici măruntaie, nimic: vezi bine, strigiile înhățaseră copilul și puseseră în locul lui o păpușă de paie. Trebuie să mă credeți, sunt muieri care știu mai multe decât noi; sunt vrăjitoare care umblă noaptea și întorc toate cu susul în jos. Ce să mai vorbim de huiduma aia de om așa de lung cum era, după treaba asta nu și-a mai recăpătat niciodată sănătatea. Ba chiar după câteva zile a murit din pricina smintelii care-l cuprinsese.

paie. Vă rog, trebuie să credeți că sunt muieri ce știu să vrăjească, sunt strigoaice care întorc lucrurile cu josul în sus. Dealtfel, găliganul cel înalt nu-și mai veni în fire după această întâmplare, ci pieri de turbare câteva zile în urmă».

¹ Aluzie la poveștile fantastice cu măgarii urcați pe acoperișul caselor.

² Insulă din arhipelagul grecesc în Marea Egee. Era vestită pentru existența molatecă și desfrânată pe care o ducea locuitorii ei.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
 Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

97

³ Un fel de vampiri (și în latină, *striges*, la plural); ființe fantastice, care sug sângele nou-născuților.

⁴ Cappadocia era o regiune din Asia Mică.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

98

LXIV.

Satiricon liber
1st century AD

Miramur nos et pariter credimus, osculatique mensam rogamus Nocturnas, ut suis se teneant, dum redimus a cena.

Et sane iam lucernae mihi plures uidebantur ardere totumque triclinium esse mutatum, cum Trimalchio: "Tibi dico, inquit, Plocame, nihil narras? nihil nos delectaris? Et solebas suavius

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Though we wondered greatly, we believed none the less implicitly and, kissing the table, we besought the night-hags to attend to their own affairs while we were returning home from dinner. As far as I was concerned, the lamps already seemed to burn double and the whole dining-room was going round, when "See here, Plocamus,"

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Ne-am mirat tare mult, dar am crezut povestea și, sărutând masa, am implorat vrăjitoarele să-și vadă de ale lor, când ne vom întoarce de la ospăț. Într-adevăr, mi se părea că ard mai multe lămpi și că tot tricliniul e schimbat, când Trimalchio făcu: – Plocamus, tu nu povestești nimic? Nu ne încânți cu nimic? De obicei erai mai vesel

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Uimiți, dădurăm crezământ acestei povestiri și sărutând masa, ne rugărăm de strigoaice să rămână acasă, când ne vom întoarce dela ospăț. Și deja mi-se părea că sunt mai multe lămpi și că toată sala de mâncare s'a schimbat, când Trimalchio zise: «Tu, Plocamus, nu povestești nimic? Nu ne desfătezi tu cu nimic? De

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

esse, canturire belle deuerbia,
adicere melicam. Heu, heu,
abistis dulces caricae. — Iam,
inquit ille, quadrigae meae
decucurrerunt, ex quo
podagricus factus sum.
Alioquin cum essem
adulescentulus, cantando
paene tisticus factus sum. Quid
saltare? quid deuerbia? quid
tonstrinum? Quando parem
habui nisi unum Apelletem?"
Appositaque ad os manu,
nescio quid taetrum exsibilavit
quod postea Graecum esse
affirmabat.
Nec non Trimalchio ipse cum
tubicines esset imitatus, ad
delicias suas respexit, quem

Trimalchio spoke up, "haven't
you anything to tell us? You
haven't entertained us at all,
have you? And you used to be
fine company, always ready to
oblige with a recitation or a
song. The gods bless us, how
the green figs have fallen!"
"True for you," the fellow
answered, "since I've got the
gout my sporting days are
over; but in the good old times
when I was a young spark, I
nearly sang myself into a
consumption. How I used to
dance! And take my part in a
farce, or hold up my end in
the barber shops! Who could
hold a candle to me except, of

și ne recitai frumos dialoguri.
Adăugai câte un cântecel: „Of,
of, v-ați dus și ne-ați lăsat,
dulci smochine de Caria”¹.
— E drept, răspunse acela, nu
mi-s boii acasă² de când m-am
îmbolnăvit de podagră. Hei,
hei, pe când eram tinerel
ajunsesem aproape ofticos de
atâta cântat! Ce dansuri! Ce
dialoguri! Și mimul
bărbierului! Cine se punea cu
mine, afară doar de Apelles³?
Și, punând mâna la gură, a
șuierat nu știu ce hidoșenie,
despre care a susținut mai
târziu că este un cântec
grecesc.
Nici Trimalchio nu s-a lăsat

obiceiu erai mai bine dispus.
Declamai bucăți din piesele de
teatru și cântai și cântece. Vai,
vai, dragălășeniile s'au dus»!
«Eu, răspunse acela, mi-am
trăit traiul, de când m'am
îmbolnăvit de podagră.
Dealtfel, pe când eram încă
tinerel, am cântat atât încât eră
cât pe-acî să mă ofticez. Cum
mai jucam, cum mai
declamam! Eram o bărbierie
întreagă! Cine se putea potrivi
cu mine, afară numai de
Apelles?» Și punându-și mâna
la gură, ne șueră ceva
îngrozitor, despre care ne
afirmă în urmă că-i o arie
grecească. Însuș Trimalchio,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Croesum appellabat. Puer autem lippus, sordidissimis dentibus, catellam nigram atque indecenter pinguem prasina inuoluebat fascia, panemque semissem ponebat supra torum, ac nausia recusantem saginabat. Quo admonitus officio Trimalchio Scylacem iussit adduci "praesidium domus familiaeque". Nec mora, ingentis formae adductus est canis catena uinctus, admonitusque ostiarii calce ut cubaret, ante mensam se posuit. Tum Trimalchio iactans candidum panem: "Nemo, inquit, in domo mea

course, the one and only Apelles?" He then put his hand to his mouth and hissed out some foul gibberish or other, and said afterwards that it was Greek. Trimalchio himself then favored us with an impersonation of a man blowing a trumpet, and when he had finished, he looked around for his minion, whom he called Croesus, a bleary-eyed slave whose teeth were very disagreeably discolored. He was playing with a little black bitch, disgustingly fat, wrapping her up in a leek-green scarf and teasing her with a half-loaf of bread

mai prejos. După ce a imitat trâmbițele, s-a întors spre amantul său, căruia îi spunea Cresus⁴. Era un băiat urduros, cu dinții cumplit de murdari; el ținea înfășurată într-un șal verde o cățelușă neagră, caraghios de grasă, și îi puneă o jumătate de pâine pe patul său. Apoi o îndopa cu această pâine, deși ea se împotriva scârbită. Pus în felul acesta la ambiție, Trimalchio a poruncit să fie adus Scylax, „paza casei și a celor ce-o locuiesc”. Fără întârziere a fost adus un dulău de mărime uriașă, legat în lanț. Portarul amintindu-i cu un picior că trebuie să se culce

după ce imită pe corniști, își întoarse privirile spre băiatul ce iubiă și care se numia Croesus. Acesta, un copil urduros și cu dinți nespălați, ținea legată de o panglică verde o cățelușă neagră, scârbos de grasă și punându-i pe perină o jumătate de pâine, o îndopă mereu, deși ea, mai mult decât sătulă, nu mai voia să mănânce. Ca și cum prin aceasta și-ar fi amintit de o îndatorire, Trimalchio porunci să fie adus Scylax «paznicul casei și a locuitorilor ei», precum zicea el. Numaidecât fu adus un câine uriaș legat de un lanț și împins de piciorul

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

me plus amat." Indignatus puer, quod Scylacem tam effuse laudaret, catellam in terram deposuit hortatusque <st> ut ad rixam properaret. Scylax, canino scilicet usus ingenio, taeterrimo latratu triclinium implevit Margaritamque Croesi paene laceravit. Nec intra rixam tumultus constitit, sed candelabrum etiam supra mensam eversum et uasa omnia crystallina comminuit, et oleo feruenti aliquot conuiuas respersit. Trimalchio, ne uideretur iactura motus, basiauit puerum ac iussit supra

which he had put on the couch; and when from sheer nausea, she refused it, he crammed it down her throat. This sight put Trimalchio in mind of his own dog and he ordered Scylax, "the guardian of his house and home," to be brought in. An enormous dog was immediately led in upon a chain and, obeying a kick from the porter, it lay down beside the table. Thereupon Trimalchio remarked, as he threw it a piece of white bread, "No one in all my house loves me better than Scylax." Enraged at Trimalchio's praising Scylax

pe jos, hămăitorul s-a întins în fața mesei. Atunci Trimalchio, azvârlindu-i o bucată de pâine albă, exclamă:
— Nimeni în casa mea nu mă iubește mai mult!
Băiatul, infuriat că Trimalchio copleșea cu laude pe Scylax, a pus cățeaua jos și a asmuțit-o împotriva lui Scylax. Zăvodul, de bună seamă ascultând de o înclinare firească la câini, a umplut tricliniul cu un hămăit îngrozitor și aproape a sfâșiat-o pe Margarita⁵ lui Cresus. Gălăgia nu s-a oprit la această harță între câini, căci s-a răsturnat un candelabru peste masă, care a sfărâmat toate

portarului, ca să se culce jos, se lungi înaintea mesei. Trimalchio, asvârlindu-i pâine albă: «Nimeni, zise, nu mă iubește în casa mea mai mult decât el!» Băiatul, supărat că lăudă prea mult pe Scylax, puse cățelușa pe pământ și o asmuți la încăerare. Scylax, potrivit firii lui câinești, umplu sala cu lătratul lui groaznic și aproape sfâșie în bucățele «Perla» lui Croesus. Cearta nu se mărgini numai la lupta câinilor, ci căzù și un sfeșnic peste masă și sparse toate vasele de cristal, stropind cu ulei fierbinte pe câțiva oaspeți. Trimalchio, ca

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

dorsum ascendere suum. Non moratus ille usus est equo, manuque plena scapulas eius subinde uerberauit, interque risum proclamauit: "Bucco, bucco, quot sunt hic?"
Repressus ergo aliquamdiu Trimalchio camellam grandem iussit misceri potiones<que> diuidi omnibus seruis, qui ad pedes sedebant, adiecta exceptione: "Si quis, inquit, noluerit accipere, caput illi perfunde. Interdium seuera, nunc hilaria".

so warmly, the slave put the bitch down upon the floor and sicked her on to fight. Scylax, as might have been expected from such a dog, made the whole room ring with his hideous barking and nearly shook the life out of the little bitch which the slave called Pearl. Nor did the uproar end in a dog fight, a candelabrum was upset upon the table, breaking the glasses and spattering some of the guests with hot oil. As Trimalchio did not wish to seem concerned at the loss, he kissed the boy and ordered him to climb upon his own

vasele de cristal și a împroșcat cu ulei fierbinte pe câțiva meseni. Trimalchio, ca să nu pară tulburat de această pagubă, l-a sărutat pe băiat și i-a poruncit să se suie pe spinarea sa. Acela n-a stat la îndoială, ci l-a încălecat la iuțeală și, cu pumnul strâns, a început să-i care ghionți în spinare, strigând printre râsete:

— Bucca, bucca⁶, câte degete am deschis⁷?

După ce și-a revenit nițel, Trimalchio a poruncit să se amestece vin cu apă într-o butelcă și să se împartă tuturor sclavilor care se aflau

să nu pară că-i impresionat de această pierdere, sărută băiatul și-l pofti să i-se urce în cârcă. Acesta numaidecât începù să-l călărească, plesnindu-l peste umeri, cu palma plină și strigându-i răzând: «obraz, obraz, câte degete sunt aici?» După ce Trimalchio se lăsă să fie bătut câtăva vreme, de copil, porunci să se amestece vin într'un castron mare, spre a se împărți tuturor sclavilor cari ședeau la picioarele noastre, cu restricția ca dacă vreunul nu ar voi să primească, să i-se verse în cap. «Ziua serioși, acumă veseli !»

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

103

back. The slave did not hesitate but, mounting his rocking-horse, he beat Trimalchio's shoulders with his open palms, yelling with laughter, "Buck! Buck! How many fingers do I hold up!" When Trimalchio had, in a measure, regained his composure, which took but a little while, he ordered that a huge vessel be filled with mixed wine, and that drinks be served to all the slaves sitting around our feet, adding as an afterthought, "If anyone refuses to drink, pour it on his head: business is business, but now's the time for fun."

la picioarele noastre, cu următoarea indicație:
— Dacă vreunul n-o să primească, toarnă-i băutura în cap. Treburile serioase ziua, acum avem nevoie numai de bucurie.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

104

¹ Reputate pentru dulceața lor. Expresie proverbială, așa cum au și modernii; de pildă: „Trecut-au frumoasele zile de la Aranjuez”. Sugerează pierderea unui trecut frumos.

² Exact: „cvadrigele mele au luat-o la vale”, exprimare glumeață, mai degrabă citadină, redată de noi printr-o expresie țărănească, similară.

³ Actor de tragedie, originar din Ascalon, celebru pentru frumusețea vocii sale. A trăit sub Caligula, împărat între 37 și 41 d.C. Suetoniu (*Gaius*, 23) afirmă că împăratul l-ar fi condamnat la moarte prin biciuire, pentru că ezitase să precizeze cine era mai mare, Caligula sau Iupiter. În timpul torturilor, Caligula i-a lăudat vocea frumoasă chiar și într-o asemenea împrejurare.

⁴ Numele celebrului rege al Lidiei, putred de bogat, era dat adesea unor sclavi.

⁵ Căteaua sclavului se numea, deci „perla” sau „mărgăritarul”.

⁶ În latinește, „gură”. Dar i-ar corespunde, în felul nostru de exprimare, mai degrabă: „Dii, dii!”

⁷ Este un joc. Unul îl încalecă pe altul, îl mână cu o mână, iar din cealaltă deschide câteva degete. Calul trebuie să ghicească câte degete a deschis călărețul. Altfel acesta îl mână și îl înghiontește mai departe, până ce el ghicește.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

105

LXV.

Satiricon liber
1st century AD

Hanc humanitatem insecutae sunt matteae, quarum etiam recordatio me, si qua est dicenti fides, offendit. Singulae enim gallinae altiles pro turdis circumlatae sunt et oua anserina pilleata, quae ut comessemus, ambitiosissime <a> nobis Trimalchio petiit dicens exossatas esse gallinas. Inter haec triclinii ualuas lictor percussit, amictusque ueste

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

The dainties that followed this display of affability were of such a nature that, if any reliance is to be placed in my word, the very mention of them makes me sick at the stomach. Instead of thrushes, fattened chickens were served, one to each of us, and goose eggs with pastry caps on them, which same Trimalchio earnestly entreated us to eat,

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Trufandalele¹ au venit după această binefacere. Credeți-mă, și acum mă apucă greața când îmi aduc aminte de ele. Căci ni s-au servit la fiecare găini îndopate, în loc de sturzi, și ouă de găscă cu scufie². Trimalchio a stăruit să le vârâm în stomac susținând că găinile sunt fără oase. Iată însă că un lictor³ a bătut la ușa tricliniului și un altul

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

După această dovadă de afabilitate, urmară delicatesele, la care, îmi face rău de mă credeți, numai gândul. În loc de sturzi, de pildă, se oferî fiecărui oaspe câte un clapon și ouă de găscă cu tichii, pe care, ca să le mîncăm, Trimalchio ne rugă foarte stăruiitor zicînd că sunt găini fără oase. În timpul acesta însă, un lictor bătù la

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

alba cum ingenti frequentia
comissator intrauit. Ego
maiestate conterritus
praetorem putabam uenisse.
Itaque temptaui assurgere et
nudos pedes in terram
deferre. Risit hanc
trepidationem Agamemnon
et: "Contine te, inquit, homo
stultissime. Habinnas seur est
idemque lapidarius, qui
uidetur monumenta optime
facere."

Recreatus hoc sermone
reposui cubitum,
Habinnamque intransum cum
admiratione ingenti
spectabam. Ille autem iam
ebrius uxoris suae umeris

informing us that the chickens
had all been boned. Just at
that instant, however, a lictor
knocked at the dining-room
door, and a reveler, clad in
white vestments, entered,
followed by a large retinue.
Startled at such pomp, I
thought that the Praetor had
arrived, so I put my bare feet
upon the floor and started to
get up, but Agamemnon
laughed at my anxiety and
said, "Keep your seat, you
idiot, it's only Habinnas the
sevir; he's a stone mason, and
if report speaks true, he makes
the finest tombstones
imaginable." Reassured by

chefliu, înveșmântat în alb, a
intrat cu mulți însoțitori după
el. Eu însă, înspăimântat de
atâta măreție, am crezut că
venise un pretor⁴. De aceea m-
am grăbit să mă ridic și am
sărit la pământ în picioarele
goale⁵. Agamemnon a râs de
această spaimă și mi-a șoptit:
– Potolește-te, omule, și nu fi
prost. Este numai sevirul
Habinnas, un pietrar despre
care se spune că face
monumente funerarare foarte
bune.

Liniștit de aceste vorbe, m-am
întins într-un cot și am privit
cu multă mirare la intrarea lui
Habinnas. Acela, beat în toată

ușa sălii și un om care venia
dela chef, îmbrăcat într'o togă
albă, intra, însoțit de o mare
suită. Eu, spăimântat de
această impunătoare apariție,
crezui că a venit un pretor.
Căutai, prin urmare, să mă
scol și deși cu picioarele goale,
să mă cobor jos. Agamemnon,
râzând de această turburare a
mea, îmi zise: «Stai pe loc,
nerodule! E sevirul Habinnas,
care are și un atelier de cioplit
pietre, și de care se spune că
face cele mai frumoase
momente funerare».

Liniștit de aceste vorbe, îmi
ocupai din nou locul și cu
mare uimire privii pe

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

imposuerat manus,
oneratusque aliquot coronis et
unguento per frontem in
oculos fluente, praetorio loco
se posuit, continuoque uinum
et caldam poposcit. Delectatus
hac Trimalchio hilaritate et
ipse capaciorem poposcit
scyphum, quaesiuitque
quomodo acceptus esset.
“Omnia, inquit, habuimus
praeter te; oculi enim mei hic
erant. Et mehercules bene fuit.
Scissa lautum novendialem
seruo suo misello faciebat,
quem mortuum manu
miserat. Et, puto, cum
vicensimariis magnam
mantissam habet;

this information, I lay back
upon my couch and watched
Habinnas' entrance with great
curiosity. Already drunk and
wearing several wreaths, his
forehead smeared with
perfume which ran down into
his eyes, he advanced with his
hands upon his wife's
shoulders, and, seating
himself in the Praetor's place,
he called for wine and hot
water. Delighted with his
good humor, Trimalchio
called for a larger goblet for
himself, and asked him, at the
same time, how he had been
entertained. “We had
everything except yourself, for

legea, se sprijini de umerii
nevestei sale și, încărcat de
mai multe coroane și de
parfum, care-i curgea de pe
frunte drept în ochi, se așează
pe locul pretorului⁶.
Imediat a cerut să i se dea vin
și apă caldă⁷. Încântat de
veselia acestuia, Trimalchio a
cerut și el o cupă mai
încăpătoare. Apoi l-a întrebat
pe Habinnas cum a fost primit
la masa unde fusese invitat.
— Am avut de toate, răspunse
el. Numai tu lipseai acolo, dar
ochii mei erau aici. Și, pe
Hercule, a fost bine! Scissa
dădea o masă pentru
sărăcuțul ei de sclav, la nouă

Habinnas care intrase. Acesta
însă, deja beat, își pusese
mâinile pe umerii soției sale, și
plin de coroane și de apă
parfumată, care-i curgea de pe
frunte în ochi, ocupă locul de
onoare. El ceru numaidecât
vin și apă caldă. Trimalchio,
încântat de această veselie,
ceru și el să i-se dea un pahar
mai mare și îl întreabă cum
fusese primit în casa de unde
veniă. «Nu lipsiă nimic, afară
de tine, îi răspunse el, căci
gândul meu eră aici. Și, zău, a
fost bine! Scissa a făcut
pomană de nouă zile pentru
sărmanu-i sclav, pe care-l
desrobise, când a murit. Eu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

quinquaginta enim millibus
aestimant mortuum. Sed
tamen suaviter fuit, etiam si
coacti sumus dimidias
potiones super ossucula eius
effundere.”

my heart and soul were here,
but it was fine, it was, by
Hercules. Scissa was giving a
Novendial feast for her slave,
whom she freed on his death-
bed, and it's my opinion she'll
have a large sum to split with
the tax gatherers, for the dead
man was rated at 50,000, but
everything went off well, even
if we did have to pour half our
wine on the bones of the late
lamented.”

zile după moartea lui⁸. Îl
eliberase după moarte⁹. Și
cred că are încă să plătească
un supliment celor care
încasează impozitul¹⁰, căci ei
evaluează mortul la cincizeci
de mii de sesterți. Totuși a fost
plăcut, chiar dacă am fost siliți
să turnăm peste oscioarele
nefericitului ăla jumătate din
băutură¹¹.

cred că ea a făcut, împreună
cu cei cari au luat în
întreprindere taxa pentru
desrobire, o bună afacere, căci
aceștia prețuesc pe răposat
cam la vreo cincizeci de mii de
sesterții. Totuș a fost bine, deși
a trebuit să vărsăm jumătate
din băutură peste oscioarele
mortului».

¹ E vorba de un fel de ghiveci, numit *mattea* (la plural). Se prepara din carne de pasăre de curte și sălbatică (găină, sturz, prepeliță), la care se adaugă uneori și ceva carne de iepure, miel etc. Totul era stropit din belșug cu oțet și sosuri picante, se servea înainte de ultimul serviciu.

² Adică ouă tăiate la un capăt, în așa fel încât conținutul, gălbenuș și albuș amestecate, ieșea în afară ca un moț sau un *pileus* – „scufie”.

³ Lictorii însoțeau și păzeau pe magistrații romani. Ei duceau și însemnele puterii acestora.

⁴ Să se observe că deruta lui Encolpius e provocată numai de pompa pretențioasă a intrării libertului.

⁵ Anticii se întindeau pe paturile de masă în picioarele goale. Lângă paturi se aflau totuși papuci (*soleae*) pe care îi încălțau când se dădeau jos. În grabă, Encolpius uită să-și încalțe papucii.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

⁶ Loc de onoare.

⁷ Romanii amestecau de obicei vinul cu apă caldă. Ei nu îndrăgeau băuturile reci.

⁸ La nouă zile după moartea cuiva se făcea un sacrificiu numit *nouendialis* („nouă” și „azi”), urmat de o masă de pomană (*cena nouendialis*). Parastasele creștine descind tocmai din asemenea obiceiuri.

⁹ O exagerare se pare; se eliberau însă unii sclavi aflați pe patul de moarte, pentru ca proprietarul să nu piardă suma destinată răscumpărării pe care o agonisise sclavul și care reprezenta un anumit procent din averea sa.

¹⁰ La suma destinată răscumpărării.

¹¹ Anticii vărsau vin peste mormintele sau rugurile pe care erau incinerați morții.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

110

LXVI.

Satiricon liber

1st century AD

— Tamen, inquit Trimalchio, quid habuistis in cena? — Dicam, inquit, si potuero; nam tam bonae memoriae sum, ut frequenter nomen meum obliuiscar. Habuimus tamen in primo porcum botulo coronatum et circa sangunculum et gizeria optime facta et certe betam et panem autopyrum de suo sibi, quem ego malo

The Satyricon

Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“But,” demanded Trimalchio, “what did you have for dinner?” “I’ll tell you if I can,” answered he, “for my memory’s so good that I often forget my own name. Let’s see, for the first course, we had a hog, crowned with a wine cup and garnished with cheese cakes and chicken livers cooked well done, beets, of

Satyricon

Traducere de Eugen Cizek,
1995

— Spune-mi, rosti Trimalchio, ce ați avut la masă?
— Am să-ți răspund, zice Habinnas, dacă o să pot; căci memoria mea e atât de bună, încât îmi uit des chiar și numele. Totuși cred că am avut la primul fel un porc garnisit cu caltaboș. Împrejur erau cârnați și măruntaie de pasăre foarte

Satyricon

Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

«Ce-ați avut la masă?»
întrebă Trimalchio. «Să-ți spun, îi răspunse, de-oiu putea, căci am o memorie atât de bună, încât adesea uit și cum mă chiamă. Am avut mai întâi un porc garnisit cu cârnați și de jur-împrejur-i prăjituri și măruntaie de făină foarte bine gătită. Am avut, firește, și brozbe și pâine de casă

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

quam candidum; <nam> et uires facit, et cum mea re causa facio, non ploro. Sequens ferculum fuit sciribilita frigida et supra mel caldum infusum eccellente Hispanum. Itaque de sciribilita quidem non minimum edi, de melle me usque tetigi. Circa cicer et lupinum, caluae arbitrato et mala singula. Ego tamen duo sustuli et ecce in mappa alligata habeo; nam si aliquid muneris meo vernulae non tulero, habebo conuicium. Bene me admonet domina mea. In prospectu habuimus

course, and whole-wheat bread, which I'd rather have than white, because it puts strength into you, and when I take a crap afterwards, I don't have to yell. Following this, came a course of tarts, served cold, with excellent Spanish wine poured over warm honey; I ate several of the tarts and got the honey all over myself. Then there were chick-peas and lupines, all the smooth-shelled nuts you wanted, and an apple apiece, but I got away with two, and here they are, tied up in my napkin; for I'll

bine gătite; firește, era și sfeclă, și pâine de casă fierbinte¹, care îmi place mai mult decât cea albă, căci îmi dă putere și datorită ei nu plâng când îmi fac nevoile. Felul următor a fost plăcintă cu brânză rece și, pe lângă asta, o infuzie minunată de miere caldă și vin de Spania. Nici nu m-am atins de plăcinta rece², dar din miere am luat cât am putut de mult. Împrejur erau năut și niprală³, nuci din belșug și câte un măr pentru fiecare dintre noi. Eu însă am șterpelit două și, iată, le-am înfășurat în ștergar, căci

dospită, care-mi place mai mult decât cea albă, fiindcă îmi dă putere și nu mă supără când îmi fac trebuința. Felul următor a fost o plăcintă rece și vin foarte bun de Spania, vărsat peste miere caldă. Din plăcintă n'am gustat câtus de puțin, dar din miere m'am înfruptat neîncetat. De jur-împrejur eră mazăre, bob ordinar, nuci după plac și câte un măr de fiecare. Eu am luat totuș două, și iată le-am adus legate în șervet, căci dacă nu aduc vreun dar sclavului meu favorit, m'aleg cu ocări dela el. Ah,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

ursinae frustum, de quo cum imprudens Scintilla gustasset, paene intestina sua uomuit; ego contra plus libram comedi, nam ipsum aprum sapiebat. Et si, inquam, ursus homuncionem comest, quanto magis homuncio debet ursum comesse? In summo habuimus caseum mollem et sapam et cocleas singulas et cordae frusta et hepatica in catillis et oua pilleata et rapam et senape et catillum concacatum — pax Palamedes! — Etiam in alueo circumlata sunt oxycomina, unde quidam

have a row on my hands if I don't bring some kind of a present home to my favorite slave. Oh yes, my wife has just reminded me, there was a haunch of bear-meat as a side dish, Scintilla ate some of it without knowing what it was, and she nearly puked up her guts when she found out. But as for me, I ate more than a pound of it, for it tasted exactly like wild boar and, says I, if a bear eats a man, shouldn't that be all the more reason for a man to eat a bear? The last course was soft cheese, new wine boiled thick, a

micul meu sclav îmi face mare hai acasă dacă nu-i aduc câte ceva în dar de la masă. Dar are dreptate stăpâna mea⁴ că îmi face semn!
Am uitat tocmai ceea ce era mai bun. Ne dăduseră și o bucată de carne de urs, din care Scintilla, îndată ce a gustat nițel, aproape că și-a vărsat și mâțele; eu, dimpotrivă, am mâncat mai mult de-o livră, căci avea gustul cărnii de mistreț. Și apoi, zic eu, dacă ursul îl mănâncă pe bietul om, nu trebuie cu atât mai vârtos ca bietul om să-l mănânce pe

ce bun ajutor mi-a dat doamna, soția mea? Înainte-mi stătea o bucată de carne de urs, din care, ea mănâcând lăcomește, fû cât pe-acî să-și verse mâțele. Eu, dimpotrivă, mâncai mai mult de-un kilogram, căci aveai gustul cărnii de mistreț. Și atunci, spune-ne, când un urs mănâncă pe un biet om, de ce, cu atât mai mult, un omuleț să nu mănânce un urs? La sfârșit am avut brânză moale fiartă în must, câte un melc de fiecare, bucățele de măruntaie, ficați pe tăieraș, ouă cu tichii, brozbe,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

113

etiam improbi ternos
pugnos sustulerunt. Nam
pernae missionem dedimus.

snail apiece, a helping of
tripe, liver pate, capped
eggs, turnips and mustard.
But that's enough. Pickled
olives were handed around
in a wooden bowl, and
some of the party greedily
snatched three handfuls, we
had ham, too, but we sent it
back."

urs? La urmă ne-au dat o
bucată de brânză moale și
vin fiert, și câte un melc, la
fiecare dintre noi, și bucăți
de măruntaie, și ficăței pe
farfurioare, și ouă cu scufie,
și napi, și muștar, și un fel
de tocană – pace ție,
Palamede⁵! Într-un vas
rotund și făcut din lemn ne-
au adus la toți măslina
marinate, de care nu ne-am
putut apropia din pricina
unor neobrazăți care ne
împingeau cu pumnii. Cât
privește șunca, ne-am lăsat
păgubași.

muștar, un taler plin cu
iahtie: și cu asta, basta! Se
mai servi la toți chimion
îndulcit, într'un basin, din
care unii luă cu
nerușinare câte trei pumni.
În ceea ce privește șunca,
renunțarăm la ea.

¹ În original *panem autophyrum* (de la *panis autophyros*), un fel de turtă de grâu amestecată cu țărâțe, care se mânca totdeauna caldă.

² Romanii preferau plăcinta caldă, chiar fierbinte.

³ Plantă mediteraneană (în latinește *lupinus varius*).

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
 Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

114

⁴ Adică soția lui Habinnas, Scintilla, numită în continuare. *Scintilla* însemna „scânteia”

⁵ Interjecție care servea romanilor la încheierea unei enumerări. Palamede, basileul Eubeei, a participat la războiul troian. I se atribuia invenția discului, a zarurilor, a șahului etc.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

115

LXVII.

Satiricon liber
1st century AD

“Sed narra mihi, Gai, rogo, Fortunata quare non recumbit? – Quomodo nosti, inquit, illam, Trimalchio, nisi argentum composuerit, nisi reliquias pueris diuiserit, aquam in os suum non coniciet. – Atqui, respondit Habinnas, nisi illa discumbit, ego me apoculo.” Et coeperat surgere, nisi signo dato

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“But why isn’t Fortunata at the table, Gaius? Tell me.” “What’s that,” Trimalchio replied; “don’t you know her better than that? She wouldn’t touch even a drop of water till after the silver was put away and the leftovers divided among the slaves.” “I’m going to beat it if she don’t take her place,” Habinnas threatened, and

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Dar spune-mi, Gaius, te rog, de ce nu șade la masă și Fortunata?
– N-o știi oare cum e ea, spuse Trimalchio: dacă n-a pus în ordine argintăria, dacă n-a împărțit sclavilor rămășițele, nu ia în gură nici măcar un strop de apă.
– Ei bine, răspunse Habinnas, eu o șterg dacă ea nu vine la masă. Și se

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Dar spune-mi te rog, Gaius, de ce Fortunata nu-i la masă? » «N’o știi cum e ea?» răspunse Trimalchio. Până când n’asează la loc argintăria, până când nu isprăvește de împărțit la sclavi rămășițele dela masă, nu pune’n gură o picătură de apă». «Dar, zise Habinnas, dacă nu vine ea la masă, mă duc eu s’o

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Fortunata quater amplius a
tota familia esset uocata.
Venit ergo galbino succincta
cingillo, ita ut infra cerasina
appareret tunica et
periscelides tortae
phaecasiaeque inauratae.
Tunc sudario manus
tergens, quod in collo
habebat, applicat se illi toro,
in quo Scintilla Habinnae
discumbebat uxor,
osculataque plaudentem:
“Est te, inquit, uidere?”
Eo deinde perventum est, ut
Fortunata armillas suas
crassissimis detraheret
lacertis Scintillaeque miranti
ostenderet. Ultimo etiam

started to get up; and then,
at a signal, the slaves all
called out together
“Fortunata,” four times or
more.
She appeared, girded round
with a sash of greenish
yellow, below which a
cherry-colored tunic could
be seen, and she had on
twisted anklets and sandals
worked in gold. Then,
wiping her hands upon a
handkerchief which she
wore around her neck, she
seated herself upon the
couch, beside Scintilla,
Habinnas’ wife, and
clapping her hands and

pregătea de plecare, când la
un semn făcut de
Trimalchio, toți sclavii au
strigat-o de patru și mai
bine pe Fortunata. Până la
urmă, ea a venit cu rochia
suflecată, trasă în sus de o
cingătoare galben-verzuie,
încât se vedeau tunica de
dedesubt, care era de
culoarea cireșei, brățările
răsucite deasupra gleznei și
sandalele aurite. Fortunata,
ștergându-și mâinile de
năframa pe care o purta la
gât, s-a întins pe patul în
care ședea culcată Scintilla,
soția lui Habinnas; apoi, în
tip ce aceasta bătea din

aduc». Eră cât pe-acî să se
scoale, dacă, la un semn dat,
Fortunata n’ar fi fost
strigată de vreo patru cinci
ori de toți servitorii. Ea
venî, peste haina de
deasupra cu un brâu
galben, în așa fel, încât
dedesubt se putea vedea
tunica-i de culoarea cireșii,
purtând inele încolăcite în
jurul picioarelor și ghete
grecești aurite. Ștergându-și
mâinile cu un prosop, ce-i
atârna de gât, se lungî pe
patul pe care stă culcată
Scintilla, soția lui Habinnas
și sărutând-o, pe când
acesta bătea din palme:

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

periscelides resolut et reticulum aureum, quem ex obrussa esse dicebat. Notauit haec Trimalchio iussitque afferri omnia et: "Videtis, inquit, mulieris compedes: sic nos barcalae despoliamur. Sex pondo et selibram debet habere. Et ipse nihilo minus habeo decem pondo armillam ex millesimis Mercurii factam." Vltimo etiam, ne mentiri uideretur, stateram iussit afferri et circulatum approbari pondus. Nec melior Scintilla, quae de ceruice sua capsellam detraxit aureolam, quam

kissing her, "My dear," she gushed, "is it really you?" Fortunata then removed the bracelets from her pudgy arms and held them out to the admiring Scintilla, and by and by she took off her anklets and even her yellow hair-net, which was twenty-four carats fine, she would have us know! Trimalchio, who was on the watch, ordered every trinket to be brought to him. "You see these things, don't you?" he demanded; "they're what women fetter us with. That's the way us poor suckers are done! These

palme, ea o sărută spunând: – Ce-mi văd ochii, ești tu sau nu ești tu? S-a ajuns până într-acolo, încât Fortunata și-a desprins brățările de pe brațele sale grăsuțe și le-a întins Scintillei să le admire. În cele din urmă și-a scos și brățările de pe picioare și chiar rețeaua aurită din păr, despre care spunea că e lucrată din aur curat. Trimalchio a băgat de seamă ce se întâmpla și a cerut să i se aducă toate podoabele. – Vedeți, zise el, cu ce se încurcă femeile: pentru

«Însfârșit, te pot vede», îi zise. Pe urmă ajunseră așa de departe, încât Fortunata, scoțându-și brățările de pe brațele-i grase, le arătă Scintillei, care le privi uimită. În cele din urmă își desfăcu și inelele de la picioare și rețeaua de aur în care-și înveliă părul și despre care spusese că era din aur ce suferise proba focului. Trimalchio, băgând de seamă acestea, porunci să se aducă toate giuvaericele, zicând: «Vedeți ce cătușe are muierea mea: așa ne despoaie ele pe noi, proștii!

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Felicionem appellabat. Inde duo crotalia protulit et Fortunatae inuicem consideranda dedit et: "Domini, inquit, mei beneficio nemo habet meliora. — Quid? inquit Habinnas, excatarissasti me, ut tibi emerem fabam uitream. Plane si filiam haberem, auriculas illi praeciderem. Mulieres si non essent, omnia pro luto haberemus; nunc hoc est caldum meiere et frigidum potare." Interim mulieres sauciae inter se riserunt ebriaeque iunxerunt oscula, dum

ought to weigh six pounds and a half. I have an arm-band myself, that don't weigh a grain under ten pounds; I bought it out of Mercury's thousandths, too." Finally, for fear he would seem to be lying, he ordered the scales to be brought in and carried around to prove the weights. And Scintilla was no better. She took off a small golden vanity case which she wore around her neck, and which she called her Lucky Box, and took from it two eardrops, which, in her turn, she

astea ne lăsăm despuiați noi, dobitocii. Cred că are șase livre și jumătate de giuvaeruri. De fapt, și eu am o brățară care cântărește nu mai puțin de zece livre, făcută din ofrandele aduse lui Mercur¹. Apoi, ca să nu credem că minte, a poruncit să fie adusă chiar o balanță, pentru ca noi să verificăm toți, pe rând, greutatea. Nici Scintilla nu s-a lăsat mai prejos, ci a scos de la gât o cutiuță de aur, pe care o numea Norocul ei. Ne-a arătat și doi cercei, pe care i-a pus Fortunatei în mână, ca

Această brățară poate să aibă o greutate de șase kilograme și jumătate. Eu însumi, ceva mai mult, am o brățară de zece kilograme făcută din a mia parte din ofrandele lui Mercur». În cele din urmă, pentru a nu părea că minte, porunci să se aducă chiar un cântar și-l plimbă de jur-împrejur pentru a proba exactitatea greutății. Scintilla nu se lăsa mai pre jos, și-și scoase dela gât o cutiuță de aur, pe care o numia «aducătorul ei de fericire». Pe urmă scoase doi cercei și-i dete la rându-i Fortunatei să-i observe.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

altera diligentiam matris
familiae iactat, altera
delicias et indiligentiam
viri. Dumque sic cohaerent,
Habinnas furtim
consurrexit, pedesque
Fortunatae correptos super
lectum immisit. "Au! au!"
illa proclamavit aberrante
tunica super genua.
Composita ergo in gremio
Scintillae indecentissimam
rubore faciem sudario
abscondit.

handed to Fortunata to be
inspected. "Thanks to the
generosity of my husband,"
she smirked, "no woman
has better." "What's that?"
Habinnas demanded. "You
kept on my trail to buy that
glass bean for you; if I had a
daughter, I'll be damned if I
wouldn't cut off her little
ears. We'd have everything
as cheap as dirt if there
were no women, but we
have to piss hot and drink
cold, the way things are
now." The women, angry
though they were, were
laughing together, in the
meantime, and exchanging

să aibă și ea ce admira,
spunând:
– Mi i-a dăruit bărbatul
meu; nimeni nu are alții mai
buni.
– Cum, zice Habinnas, nu
m-ai curățat de tot ce
aveam, ca să-ți cumpăr
boabele alea de sticlă? Dacă
aș avea o fată, i-aș tăia mai
întâi urechile. De n-ar fi
muierile, toate ar fi ieftine
ca țărâna, dar, așa cum stau
lucrurile acum, trebuie
mereu să strici orzul pe
gâște.
În astă vreme, femeile,
amețite, râdeau între ele.
Bete în toată puterea

«Mulțumită domnului soț al
meu, zise, nimeni n'are mai
frumoși ca mine». «Cum,
zise Habinnas, nu m'ai
chinuit tu până să-ți iau
boabele astea de sticlă? În
adevăr, de-aș avea o fată, i-
aș tăia urechile. De n'ar fi
femeile, toate astea le-am
avea pe nimic: acum însă
lucrurile-s de așa fel că
trebuie să joci după cum ți-
se cântă». În vremea aceasta
femeile, chercelitate, râdeau
și se sărutau bete,
lăudându-și una hărnicia-i
de femeie de casă, alta,
toanele și prosteasca
gospodărie a bărbatului. Pe

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

120

drunken kisses, the one running on about her diligence as a housekeeper, and the other about the infidelities and neglect of her husband. Habinnas got up stealthily, while they were clinging together in this fashion and, seizing Fortunata by the feet, he tipped her over backwards upon the couch. "Let go!" she screeched, as her tunic slipped above her knees; then, after pulling down her clothing, she threw herself into Scintilla's lap, and hid, with her handkerchief, a face which was none the

cuvântului, s-au sărutat, una stăruind asupra hărniciei de gospodină a prietenei sale, cealaltă plângându-se de nepăsarea bărbatului ei și de sclavul lui de suflet. Pe când se strângeau astfel una într-alta, Habinnas s-a ridicat pe furiș și, apucând-o pe Fortunata de picioare, a trântit-o pe pat. „Au, au!” a țipat ea, căci tunică se ridicase și-i dezvelise genunchii. Apoi și-a potrivit tunică și, cuibărindu-se în poala Scintillei, și-a ascuns în năframă o față care arăta groaznic de rău, căci o mai

când stăteau astfel nas în nas, Habinnas se sculă pe furiș și apucând pe Fortunata de picioare, o lungi pe pat: «Au, au!» țipă aceasta și-și acoperi genunchii cu tunică, ascuzându-și cu prosopul, la sânul Scintillei, fața roșie ca focul.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

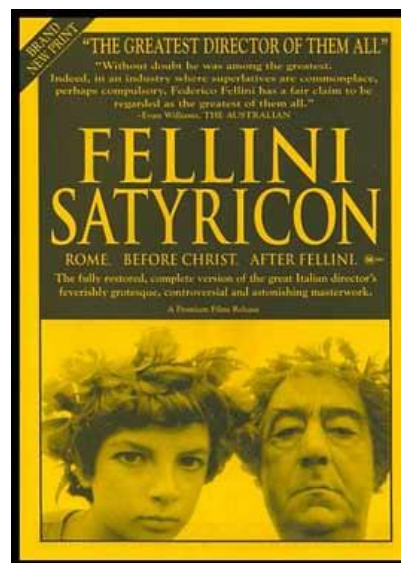

121

more beautiful for its
blushes.

înroşise şi ruşinea.

¹ Inițial erau numite astfel ofrandele puse de călători la picioarele statuilor lui Mercur, protectorul drumeților, înălțate lângă bornele militare care, pe șoselele romane, marcau distanța de o milă; de aici denumirea lor: *millesima Mercurii*. Ulterior, prin analogie, au fost numite astfel toate câștigurile neașteptate, obținute la întâmplare.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

122

LXVIII.

Satiricon liber
1st century AD

Interposito deinde spatio cum secundas mensas Trimalchio iussisset afferri, sustulerunt serui omnes mensas et alias attulerunt, scobemque croco et minio tinctam sparserunt et, quod nunquam ante uideram, ex lapide speculari puluerem tritum. Statim Trimalchio: "Poteram quidem, inquit, hoc fericulo esse contentus;

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

After a short interval, Trimalchio gave orders for the dessert to be served, whereupon the slaves took away all the tables and brought in others, and sprinkled the floor with sawdust mixed with saffron and vermilion, and also with powdered mica, a thing I had never seen done before. When all this was done

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

După câțva timp, Trimalchio a poruncit să se aducă desertul. Sclavii au ridicat toate mesele și au adus altele. Tot ei au împrăștiat pe jos rumeguș colorat cu șofran¹ și cu miniu² și ceva ce nu văzusem niciodată: pulbere fină din piatră străvezie³ —Puteam să mă declar mulțumit cu merintele care

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

După ce trecu câțva vreme și Trimalchio porunci să se aducă desertul, sclavii ridicară toate mesele și aduseră altele în loc, presărând pe jos răsătură de fereastră vopsită cu roșu și galben și, ceeace nu mai văzusem niciodată înainte, sticlă(?) pisată. Numaidecât Trimalchio zise: «Puteam să mă mulțumesc numai cu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

123

secundas enim mensas habetis. <Sed> si quid belli habes, affer".
Interim puer Alexandrinus, qui caldam ministrabat, lusciniis coepit imitari clamante Trimalchione subinde: "Muta!". Ecce alius ludus. Seruus qui ad pedes Habinnae sedebat, iussus, credo, a domino suo proclamavit subito canora uoce:
Interea medium Aeneas iam classe tenebat.
Nullus sonus unquam acidior percussit aures meas; nam praeter errantis barbariae aut adiectum aut

Trimalchio remarked, "I could rest content with this course, for you have your second tables, but, if you've something especially nice, why bring it on." Meanwhile an Alexandrian slave boy, who had been serving hot water, commenced to imitate a nightingale, and when Trimalchio presently called out, "Change your tune," we had another surprise, for a slave, sitting at Habinnas' feet, egged on, I have no doubt, by his own master, bawled suddenly in a singsong voice, "Meanwhile AEneas and all of his fleet

ni s-au servit acum, spuse Trimalchio îndată, căci aveți înaintea voastră desertul. Dar, dacă mai avem ceva bun prin bucătărie, aduceți la masă.
Un sclav din Alexandria, care servea apă caldă, se porni să imite privighetoarea, în vreme ce Trimalchio striga la el fără încetare:
— Schimbă cântarea.
Și iată că urmă o altă distracție. Sclavul, care ședea la picioarele lui Habinnas, probabil pentru că așa îi poruncise stăpânul, recită îndată cu un glas

aceste feluri, sunteți acum la cel de-al doilea rând de mâncări: dacă-i ceva bun, să se aducă!...» În timpul acesta, un sclav din Alexandria, care servia băuturi calde, începuse a cânta ca privighetoarea, pe când Trimalchio îi strigă neîncetat: «schimbă cântecul!» Și iată că scena se schimbă. Un sclav care ședea la picioarele lui Habinnas, din porunca, cred, a stăpânului, sbiera deodată cu un glas cântăreț: «Aeneas acum se găsea cu flota-i deja în largul mării». Niciodată un sunet mai

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

deminutum clamorem,
miscebat Atellanicos uersus,
ut tunc primum me etiam
Vergilius offenderit. Lassus
tamen cum aliquando
desisset, adiecit Habinnas et
“Nun<quam, in>quit,
didicit, sed ego ad
circulatores eum mittendo
erudibam. Itaque parem non
habet, siue muliones volet
siue circulatores imitari.
Desperatum ualde
ingeniosus est: idem sutor
est, idem cocus, idem pistor,
omnis Musae mancipium.
Duo tamen uitia habet, quae
si non haberet, esset
omnium numerum: recutitus

held his course on the
billowy deep”; never before
had my ears been assailed
by a sound so discordant, for
in addition to his barbarous
pronunciation, and the
raising and lowering of his
voice, he interpolated
Atellane verses, and, for the
first time in my life, Virgil
grated on my nerves. When
he had to quit, finally, from
sheer want of breath, “Did
he ever have any training,”
Habinnas exclaimed, “no,
not he! I educated him by
sending him among the
grafters at the fair, so when
it comes to taking off a

cântător:

„Astfel Enea în larg o
pornise cu flota întreagă”⁴.

Niciodată un sunet atât de
pițigăiat nu-mi zgâriase în
asemenea hal urechile: nu
numai că făcea o gălăgie
când mai ascuțită, când mai
scăzută⁵, greșind în chip
barbar, dar sclavul acesta
mai amesteca și versuri din
atellane, încât, atunci, pentru
întâia oară în viața mea,
Vergiliu însuși mi-a făcut
silă⁶. Totuși până la urmă a
obosit și acesta și s-a potolit.
Habinnas s-a grăbit să

ascuțit nu-mi jignise astfel
urechea, căci în afară de
tonul când ridicat, când
scoborît, al pronunțării lui
barbare și greșite, el mai
amestecă și versuri din
comediile de bâlcu, în așa
chip, că atunci pentru întâia
oară Vergilius nu-mi mai
plăcuse. Totuș Habinnas, când
sfârși, aplaudă și zise: «N’a
învățat niciodată la școală,
dar l’am instruit, trimițându-
l la cei ce strigă ‘n târg. Are
un talent îndrăcit: e când
cismar, când brutar, când
bucătar: un sclav care se
pricepe la toate. Are însă
două metehne, pe care dacă

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

125

est et stertit. Nam quod strabonus est, non curo; sicut Venus spectat. Ideo nihil tacet, uix oculo mortuo unquam. Illum emi trecentis denariis. . .”

barker or a mule driver, there’s not his equal, and the rogue’s clever, too, he’s a shoemaker, or a cook, or a baker a regular jack of all trades. But he has two faults, and if he didn’t have them, he’d be beyond all price: he snores and he’s been circumcised. And that’s the reason he never can keep his mouth shut and always has an eye open. I paid three hundred dinars for him.”

adauge:
—N-a învățat astea vreodată la școală, dar m-am îngrijit eu de pregătirea lui, trimițându-l la măscăricii de prin bâlciuri. Nu are pereche când i se face chef să imite pe vizitii de catări sau pe măscărici. Te apucă disperarea când vezi cât e de priceput: face și pe cizmarul, și pe bucătarul, și pe cofetarul. Om cu o mie de talente, nu alta. Totuși are două păcate, fără de care ar fi un băiat grozav: e tăiat împrejur și sforăie. Că e nițel sașiu, nu-mi pasă: se uită așa și Venus⁷. Dă din gură toată

nu le-ar avea, ar fi desăvârșit: e circumcis și sforăie. Cât pentru faptul că se uită chiorîș, nu-mi pasă: se aseamănă în aceasta cu Venus. Deaceea nu-i scapă nimic, fiindcă ochii-i sunt întotdeauna deschiși. Trei sute de denari am plătit pentru el!»

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

126

vreame: ochiul nu îi
adoarme niciodată. L-am
cumpărat cu trei sute de
denari...

¹ Deci în galben și în roșu.

² Idem.

³ Un fel de talc, făcut din selenită transparentă. Utilizată și în circul din Roma, dădea, prin pulverizare, o albeață imaculată.

⁴ Începutul cărții a cincea a *Eneidei* lui Vergiliu (primul vers).

⁵ Se referă la cantități. Versul latin se baza pe alternarea silabelor lungi și scurte într-o anumită ordine (aici în conformitate cu normele hexametrelui dactilic). Recitatorul încurcă de fapt cantitățile, pierde ritmul.

⁶ Asemenea amestecuri de versuri vergiliene cu stihuri provenite din atellane apar și pe inscripțiile parietale descoperite la Pompei. Dar Encolpius, om înzestrat cu o anumită cultură, nu putea gusta un asemenea amestec. Să se remarce că el îndrăgea pe Vergiliu, poetul preferat al epocii.

⁷ Se spunea că Venus, zeița frumuseții, ar fi fost sașie.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

127

LXIX.

Satiricon liber
1st century AD

Interpellauit loquentem
Scintilla et: "Plane, inquit,
non omnia artificia serui
nequam narras. Agaga est; at
curabo stigmam habeat."
Risit Trimalchio et:
"Adcognosco, inquit,
Cappadocem: nihil sibi
defraudit, et mehercules
laudo illum; hoc enim nemo
parentat. Tu autem, Scintilla,
noli zelotypa esse. Crede

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

"Yes," Scintilla broke in,
"and you've not mentioned
all of his accomplishments
either; he's a pimp too, and
I'm going to see that he's
branded," she snapped.
Trimalchio laughed. "There's
where the Cappadocian
comes out," he said; "never
cheats himself out of
anything and I admire him
for it, so help me Hercules, I

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Dar Scintilla i-a luat vorba
din gură:
— Haide, haide, nu ne
povestește toate
matrapazlăcurile
derbedeului ăsta de sclav! E
și codoșul tău; dar lasă, o să
am eu grijă să-l îndemn cu
fierul roșu.
A râs și Trimalchio.
— Văd bine, zise el, e
cappadocian¹; nu se lipsește

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Pe când vorbeai, însă, fu
întrerupt de Scintilla: «În
adevăr, zise, ne-ai înșirat
toate calitățile acestui sclav
netrebnic! E un stricat, dar
voiu purta eu de grijă ca să
fie înfierat cum trebuie».
Trimalchio, râzând, zise:
«Acî recunosc pe un
Kappadocian care nu lasă să-
i scape nici un prilej de
înșelăciune. Și, zău, îl aprob,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

mihi, et uos nouimus. Sic me saluum habeatis, ut ego sic solebam ipsumam meam debattuere, ut etiam dominus suspicaretur; et ideo me in uilicationem relegauit. Sed tace, lingua, dabo panem." Tanquam laudatus esset nequissimus seruus, lucernam de sinu fictilem protulit et amplius semihora tubicines imitatus est succinente Habinna et inferius labrum manu deprimente. Vltimo etiam in medium processit et modo harundinibus quassis choraulas imitatus est, modo lacernatus cum flagello

do. No one can show a dead man a good time. Don't be jealous, Scintilla; we're next to you women, too, believe me. As sure as you see me here safe and sound, I used to play at thrust and parry with Mamma, my mistress, and finally even my master got suspicious and sent me back to a stewardship; but keep quiet, tongue, and I'll give you a cake." Taking all this as praise, the wretched slave pulled a small earthen lamp from a fold in his garment, and impersonated a trumpeter for half an hour or more, while Habinnas

de nimic și, pe Hercule, merită toate laudele pentru asta; că în mormânt ai isprăvit cu toate socotelile². Însă tu, Scintilla, nu fi geloasă! Știm noi cum sunteți voi, nevestele stăpânilor. Să n-am parte de sănătate, dacă nu mă hârjoneam atât de des cu stăpâna mea, că până și stăpânul a amuns să miroasă ceva. Din pricina asata m-a și azvârlit departe, la o moșie. Dar taci odată, limbă lungă, că o să-ți dau pâine! Ca și cum ar fi fost lăudat, ticălosul de sclav a scos din sân o lampă cu fitil și, mai mult de o jumătate de oră, a

căci după moarte nu-i mai ține nimeni socoteală de acestea; tu, însă, Scintilla, nu fii geloasă. Crede-mă, noi vă cunoaștem pe voi femeile! Așa să trăesc eu, dacă nu m'am sbeguit într'atât cu stăpână-mea, încât chiar stăpânul începând a bănuî, m'a alungat la una din fermele lui. Dar taci gură, că-ți dau pâine!» Netrebnicul de sclav, ca și cum ar fi fost lăudat, scoase o lampă de lut din sân și imită pe cântăreții din trompetă timp de mai bine de o jumătate de ceas, acompaniat fiind de Habinnas, care-și apăsă buza

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

mulionum fata egit, donec uocatum ad se Habinnas basiauit, potionemque illi porrexit et: "Tanto melior, inquit, Massa, dono tibi caligas".
Nec ullus tot malorum finis fuisset, nisi epidipnis esset allata, turdi siligine<i> uuis passis nucibusque farsis. Insecuta sunt Cydonia etiam mala spinis confixa, ut echinos efficerent. Et haec quidem tolerabilia erant, si non fericulum longe monstrosius effecisset ut uel fame perire malleamus. Nam cum positus esset, ut nos putabamus, anser altilis

hummed with him, holding his finger pressed to his lips. Finally, the slave stepped out into the middle of the floor and waved his pipes in imitation of a flute-player; then, with a whip and a smock, he enacted the part of a mule-driver. At last Habinnas called him over and kissed him and said, as he poured a drink for him, "You get better all the time, Massa. I'm going to give you a pair of shoes." Had not the dessert been brought in, we would never have gotten to the end of these stupidities. Thrushes made of pastry and

imitat pe trâmbițași, acompaniat de Habinnas, care șuiera apăsându-și degetele de buza de jos. După aceea a înaintat până la mijlocul tricliniului și, când imita pe flautiști cu ajutorul unei trestii despicate, când, cu o pelerină pe el și cu biciul în mână, făcea pe vizitiul de catări. A tot dus-o așa până ce Habinnas l-a chemat la el, l-a sărutat și i-a dat de băut adăugând:
— Bravo, Massa, am să-ți dau o pereche de sandale.³
Nu s-ar fi sfârșit niciodată isprăvile acestea nenorocite, dacă n-ar fi sosit ultimul

de jos cu mâna. În cele din urmă veni chiar în mijlocul sălii, și cu ajutorul unei țevi de trestie spartă, imită pe șefii de cor. Pe urmă, îmbrăcat în mantă de vizitiu și cu biciu, imită scene din vieța căruțașilor, până când Habinnas, chemându-l la sine, îl sărută și întinzându-i o cupă cu vin, îi zise: «Brava, Massa, îți dăruiesc o pereche de cisme!» Aceste chinuri n'ar mai fi avut sfârșit, dacă nu s'ar fi adus desertul: sturzi preparați din făină fină și umpluți cu struguri tescuiți și cu nuci. Veniră apoi gutui presărate cu

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

circaque pisces et omnium genera auium: "... , inquit Trimalchio, quicquid uidetis hic positum, de uno corpore est factum." Ego scilicet homo prudentissimus, statim intellexi quid esset, et respiciens Agamemnon: "Mirabor, inquam, nisi omnia ista de <fimo> facta sunt aut certe de luto. Vidi Romae Saturnalibus eiusmodi cenarum imaginem fieri".

stuffed with nuts and raisins, quinces with spines sticking out so that they looked like sea-urchins. All this would have been endurable enough had it not been for the last dish that was served; so revolting was this, that we would rather have died of starvation than to have even touched it. We thought that a fat goose, flanked with fish and all kinds of birds, had been served, until Trimalchio spoke up. "Everything you see here, my friends," said he, "was made from the same stuff." With my usual keen insight, I jumped to the

serviciu. Erau sturzi frământați din aluat de făină și umpluți cu struguri uscați la soare și nuci. Au urmat gutui presărate cu boabe de măceș, ca să semene cu aricii. Și încă acestea mai puteai fi îndurate, dar ne-au adus o mâncare atât de cumplită, încât era mai bine să mori de foame decât s-o bagi în stomac. Când ne-au pus-o înaintea, am luat-o drept găscă îndopată, cu pești și păsări de toate soiurile în jur. Trimalchio însă ne-a spus: – Tot ce vedeți pe masă este o mâncare făcută dintr-un singur aluat. Om cuminte,

cuișoare, așa încât sămănau cu niște arici. Toate acestea ar mai fi fost de suportat, dacă un fel de mâncare mult mai grozav, nu ne-ar fi făcut să preferim a muri mai bine de foame, decât să ne atingem de el. Căci fiind pus pe masă și noi crezând că-i o găscă îndopată, având în juru-i pești și tot felul de păsări, Trimalchio ne zise: «Prietenii, tot ceea ce vedeți pus aici e preparat dintr'un singur corp». Eu, ca un om foarte prevăzător, pricepui pe dată ce eră și cătând spre Agamemnon, zisei: «Mare minune dacă toate acestea

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

131

conclusion that I knew what that stuff was and, turning to Agamemnon, I said, "I shall be greatly surprised, if all those things are not made out of excrement, or out of mud, at the very least: I saw a like artifice practiced at Rome during the Saturnalia."

cum mă știu, eu am înțeles îndată despre ce este vorba și, uitându-mă la Agamemnon, am murmurat: – M-ar mira dacă toate astea n-ar fi făcute din noroi sau măcar din țărână. Am văzut la Roma, în timpul Saturnalelor, cum se făceau cine întregi așa.

n'or fi făcute din bălegar, sau cel puțin din lut. Am văzut la Roma, cu prilejul Saturnalelor, imitații de ospete de acest fel». Nu apucasem bine să isprăvesc vorba, când Trimalchio grăi:

¹ Cappadocienii erau considerați cei mai perfizi dintre orientali.

² În original, o altă expresie proverbială, care sună cam așa: „Nimeni nu-ți aduce aceasta ca dar la mormântul tău” (sau, altfel spus: „După moarte, nimeni nu ne mai poate satisface dorințele, chiar dacă dă de pomană la mormântul nostru”).

³ Să se observe cum acest Massa era un Trimalchio sau un Habinnas la începutul carierei. El refăcea drumul acestora, de la situația de sclav, care se distingea într „colegii” săi numai prin perfidia și ticăloșia sa, până la cea de libert bogat.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

132

LXX.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Necdum finieram sermonem,
cum Trimalchio ait: "Ita
crescam patrimonio, non
corpore, ut ista cocus meus
de porco fecit. Non potest
esse pretiosior homo.
Volueris, de uulua faciet
piscem, de lardo palumbam,
de perna turturem, de
colaepio gallinam. Et ideo
ingenio meo impositum est
illi nomen bellissimum; nam

I had not done speaking,
when Trimalchio chimed in,
"As I hope to grow fatter in
fortune but not in figure, my
cook has made all this out of
a hog! It would be simply
impossible to meet up with a
more valuable fellow: he'd
make you a fish out of a
sow's coynte, if that's what
you wanted, a pigeon out of
her lard, a turtle-dove out of

Nu isprăvisem de vorbit cu
Agamemnon, când
Trimalchio declară:
— Să nu mai cresc, se înțelege
în avere, și nu la trup, dacă
bucătarul meu n-a făcut asta
din carne de porc. Nu există
om mai prețios ca el. Dacă
vrei, are să-ți facă un pește
dintr-o vulvă, un porumbel
dintr-o slănină, o turturică
dintr-o șuncă, o găină dintr-o

«Așa să cresc în avere, nu în
trup, dacă toate acestea nu le-
a preparat bucătarul meu din
carne de porc! Nu-i om mai
prețios ca el: dacă vrei,
dintr'un uger îți face un
pește, din slănină un
porumbel, din știucă o
turturică, dintr'un os de
coapsă, o găină. Din această
pricină, printr'o inspirație a
mea, i s'a pus cel mai frumos

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Daedalus uocatur. Et quia bonam mentem habet, attuli illi Roma munus cultros Norico ferro." Quos statim iussit afferri, inspectosque miratus est. Etiam nobis potestatem fecit ut mucronem ad buccam probaremus.

Subito intrauerunt duo serui, tanquam qui rixam ad lacum fecissent; certe in collo adhuc amphoras habebant. Cum ergo Trimalchio ius inter litigantes diceret, neuter sententiam tulit decernentis, sed <alter> alterius amphoram fuste percussit. Consternati nos insolentia

her ham, and a hen out of a knuckle of pork: that's why I named him Daedalus, in a happy moment. I brought him a present of knives, from Rome, because he's so smart; they're made of Noric steel, too." He ordered them brought in immediately, and looked them over, with admiration, even giving us the chance to try their edges upon our cheeks. Then all of a sudden two slaves came in, carrying on as if they had been fighting at the fountain, at least; each one had a water-jar hanging from a yoke around his neck.

coapsă. De aceea i-am găsit un nume foarte frumos, că îi spunem Dedal¹. Și, deoarece are cap bun, i-am adus de la Roma în dar cuțite de fier din Noricum².

Îndată a poruncit să fie aduse cuțitele și le-a cercetat cu admirație. Apoi ne-a îndemnat să le încercăm vârfurile pe obraz.

Pe neașteptate au apărut doi sclavi care păreau că se luaseră la harță la izvor; aceasta pentru că mai țineau amfore atârinate de gât. Deși Trimalchio însuși a împărțit dreptatea celor doi certăreți, nici unul n-a vrut să se

nume, căci se numește Daedalus. Și fiindcă-i așa de cuminte, i-am adus ca dar dela Roma, niște cuțite făcute din fier de Noric». Și porunci numaidecât să se aducă aceste cuțite și le privi cu admirație. Ne dete și nouă permisia de-a le încercă tăișul pe obrazu-ne. Deodată își făcură apariția doi sclavi cari păreau a fi avut o ceartă la fântână, căci aveau, în adevăr, încă atârinate de gât două ulcioare. Pe când Trimalchio le făcea dreptate, nici unul din ei nu voiă să se supuie hotărârii lui și-și sparseră cu bâta unul altuia

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

ebriorum intentauimus
oculos in proeliantes,
notauimusque ostrea
pectinesque e gastris
labentia, quae collecta puer
lance circumtulit. Has
lautitias aequauit ingeniosus
cocus; in craticula enim
argentea cocleas attulit et
tremula taeterrimaque uoce
cantauit.
Pudet referre quae secuntur:
inaudito enim more pueri
capillati attulerunt
unguentum in argentea pelue
pedesque recumbentium
unxerunt, cum ante crura
talosque corollis uinxissent.
Hinc ex eodem unguento in

Trimalchio arbitrated their
difference, but neither would
abide by his decision, and
each one smashed the other's
jar with a club. Perturbed at
the insolence of these
drunken ruffians, we
watched both of them
narrowly, while they were
fighting, and then, what
should come pouring out of
the broken jars but oysters
and scallops, which a slave
picked up and passed around
in a dish. The resourceful
cook would not permit
himself to be outdone by
such refinements, but served
us with snails on a silver

supună hotărârii lui, ci
fiecare a lovit cu ciomagul în
amfora potrivnicului. Uluiți
de obrăznicia acestor bețiwi,
am privit la harța lor și am
observat cum din pânțele
amforelor ieșeau stridii și
scoici, pe care un sclav le-a
prins într-o farfurie și apoi le-
a dat mesenilor. Bucătarul cel
deștept nu s-a lăsat nici el
mai prejos, căci a adus melci
pe grătărașe de argint,
cântând cu o voce care
tremura înspăimântător.
Mi-e rușine să înșir cele ce-au
urmat: sclavi pletosi, după
un obicei de care n-a mai
auzit nimeni, au adus ulei

ulcioarele. Uimiți de
obraznicia acestor bețiwi, ne
îndreptărăm privirile asupra
certei lor și băgarăm de
seamă că din ulcioare căzură
stridii și scoici în formă de
pieptene, pe care un sclav le
adună și ni le servì pe o
farfurie. Mai prejos de aceste
lucruri rafinate nu se lăsă
bucătarul cel talentat:
cântând cu o voce grozavă și
tremurătoare, el aduse melci
pe grătare de argint. Ceeace
urmă, mi-e rușine să mai
înșir aici, căci după un
obicei nemaiauzit, veniră
sclavi cari adunaseră apă
parfumată într'un lighian și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

135

uinarium atque lucernam
aliquantum est infusum.
Iam coeperat Fortunata uelle
saltare, iam Scintilla
frequentius plaudebat quam
loquebatur, cum Trimalchio:
“Permitto, inquit, Philargyre
et Cario, etsi prasinianus es
famosus, dic et Menophilae,
contubernali tuae, discumbat.
“Quid multa? Paene de lectis
triclinium familia
occupauerat. Certe ego
notaui super me positum
cocum, qui de porco anserem
fecerat, muria
condimentisque fetentem.
Nec contentus fuit

gridiron, and sang
continually in a tremulous
and very discordant voice. I
am ashamed to have to relate
what followed, for, contrary
to all convention, some long-
haired boys brought in
unguents in a silver basin
and anointed the feet of the
reclining guests; but before
doing this, however, they
bound our thighs and ankles
with garlands of flowers.
They then perfumed the
wine-mixing vessel with the
same unguent and poured
some of the melted liquid
into the lamps. Fortunata
had, by this time, taken a

parfumat într-o căldare de
argint și au uns picioarele
mesenilor, după ce mai întâi
le înfășuraseră în coroane de
flori pulpele și călcâiele. Apoi
au vărsat o parte din același
ulei parfumat în vasul cu vin
și în lămpi.

Fortunata începuse să aibă
poftă de dans, iar Scintilla
abia mai putea să bată din
palme – nici gând să mai
vorbească – când a intervenit
Trimalchio:

– Îți dau voie, Philargyros, să
vii la masă; și ție, Cario, cu
toate că știm că ții cu verzii³.
Spune-i și Menophilei,
prietena ta⁴, la masă.

frecară cu ea picioarele celor
cari ședeau la masă, după ce
ne legaseră mai înainte cu
mici cununi coapsele și
călcâiele. Pe urmă din aceeaș
apă parfumată vărsară câte
puțină în vasul de vin și în
lămpi. Fortunatei începuse
să-i vie poftă de joc și
Scintilla bătea mai mult din
palme decât vorbea, când
Trimalchio zise: «Philargyr și
tu Cario, deși ești cunoscut ca
unul din partidul «verzilor»,
ți-e îngăduit totuș să iei loc la
masă și poți să spui și
tovarășei tale Menophila să ia
loc». Aproape că furăm dați
jos de pe paturi, atât de mult

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

136

recumbere, sed continuo
Ephesum tragoedum coepit
imitari et subinde dominum
suum sponsione provocare si
prasinus proximis
circensibus primam
palmam”.

notion that she wanted to
dance, and Scintilla was
doing more hand-clapping
than talking, when
Trimalchio called out,
“Philargyrus, and you too,
Carrio, you can both come to
the table; even if you are
green faction fans, and tell
your bedfellow, Menophila,
to come too.” What would
you think happened then?
We were nearly crowded off
the couches by the mob of
slaves that crowded into the
dining-room and almost
filled it full. As a matter of
fact, I noticed that our friend
the cook, who had made a

Ce să mai lungesc vorba?
Aproape am fost azvârliti jos
din paturi, căci toți sclavii
năvăliseră în tricliniu. Am
observat că la stânga mea s-a
așezat bucătarul, care făcuse
din porc o găscă: mirosea de
trăsnea a saramură și a
condimente. Nu s-a mulțumit
să se așeze la masă, ci de
îndată s-a apucat să-l imite
pe actorul de tragedie
Ephesus și să convingă cu
orice preț pe stăpânul său să
facă rămășag cu el, susținând
că „la apropiatele întreceri de
circ verzii vor câștiga locul
întâi”.

fu ocupată toată sala de
sclavi. Deasupra mea
observai că sta bucătarul,
care făcuse o găscă din carne
de porc. El miroșiă a sos și a
lucruri piperate. Nu fu
mulțumit numai a bea la
masă și începù a imită pe
actorul tragic Ephesus și apoi
făcù prinsoare cu stăpânul
său, dacă cel din partida
verzilor va ieși întâiul la
jocurile de arc ce aveau să
vie?

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

137

goose out of a hog, was placed next to me, and he stunk from sauces and pickle. Not satisfied with a place at the table, he immediately staged an impersonation of Ephesus the tragedian, and then he suddenly offered to bet his master that the greens would take first place in the next circus games.

¹ După numele unui arhitect legendar, care, la ordinul lui Minos, regele Cretei, a construit un palat cu nenumărate coridoare și camere, în care a fost închis Minotaurul. Palatul a fost numit Labirint. S-a dat sclavului acest nume pentru inventivitatea lui.

² Fierul din Noricum (regiune din fosta Iugoslavia) era celebru, alături de cel din Dalmația.

³ La întrecerile de circ din acea vreme existau patru echipe tradiționale: cele ale albilor, roșilor, albaștrilor și verzilor. Fiecare era susținută de suporterii înflăcărați. Trimalchio ținea cu echipa albaștrilor, pe care o susțineau îndeobște aristocrații autentici. Cum rezultă din textul nostru, disputele între suporterii erau foarte pasionate.

⁴ Sclavii nu puteau să-și ia o *uxor*, o „soție”, căci ei nu aveau îngăduința să se căsătorească legal și nu erau persoane juridice. Ei își puteau lua numai o *contubernalis*, o „prietenă”, femeie cu care conviețuiau.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

138

LXXI.

Satiricon liber
1st century AD

Diffusus hac contentione
Trimalchio: "Amici, inquit, et
serui homines sunt et aequae
unum lactem biberunt, etiam
si illos malus fatus
oppresserit. Tamen me saluo
cito aquam liberam
gustabunt. Ad summam,
omnes illos in testamento
meo manu mitto. Philargyro
etiam fundum lego et
contubernalem suam, Carioni

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Trimalchio was hugely
tickled at this challenge.
"Slaves are men, my friends,"
he observed, "but that's not
all, they sucked the same
milk that we did, even if hard
luck has kept them down;
and they'll drink the water of
freedom if I live: to make a
long story short, I'm freeing
all of them in my will. To
Philargyros, I'm leaving a

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Stârnit în acest fel, Trimalchio
s-a umflat de tot:
— Prieteni, ne-a spus el, și
sclavii sunt oameni: au supt
același lapte ca și noi, chiar
dacă i-a lovit o soartă rea.
Înainte de-a mă prăpădi eu, și
chiar în curând, or să guste
din apa libertății. Ce mai
încoace și încolo, îi eliberez
pe toți prin testamentul meu.
Lui Philargyros îi las

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Ne mai încăpându-și în piele
de atâta mulțumire,
Trimalchio grăi: «Prieteni, și
sclavii sunt oameni și, ca și
noi, au supt și ei același lapte,
deși i-a apăsât o soartă rea.
Totuș atât cât voi trăi, vor
mâncă și bea și ei ca niște
oameni liberi. Într'un cuvânt
îi voi face prin testament
liberi pe toți. Lui Philargyr îi
voi mai lăsa niște pământ și

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

quoque insulam et vicesimam
et lectum stratum. Nam
Fortunatam meam heredem
facio, et commendo illam
omnibus amicis meis. Et haec
ideo omnia publico, ut
familia mea iam nunc sic me
amet tanquam mortuum”.
Gratias agere omnes
indulgentiae coeperant
domini, cum ille oblitus
nugarum exemplar
testamenti iussit afferri et
totum a primo ad ultimum
ingemescere familia
recitavit. Respiciens deinde
Habinnam: “Quid dicis,
inquit, amice carissime?
Aedificas monumentum

farm, and his bedfellow, too.
Carrio will get a tenement
house and his twentieth, and
a bed and bedclothes to boot.
I’m making Fortunata my
heir and I commend her to all
my friends. I announce all
this in public so that my
household will love me as
well now as they will when
I’m dead.” They all
commenced to pay tribute to
the generosity of their master,
when he, putting aside his
trifling, ordered a copy of his
will brought in, which same
he read aloud from beginning
to end, to the groaning
accompaniment of the whole

moștenire și o bucată de
pământ, și pe prietena sa, iar
lui Cario chiar o casă¹,
scutirea de impozitul pe
răscumpărare și un pat cu
tot dichisul lui. Moștenitoare
mea va fi Fortunata și o
încredințez ca atare tuturor
prietenilor mei. Vă zic cele
din urmă dorințe ale mele, ca
toți ai casei să simtă pentru
mine tot ce o să simtă după
moartea mea.
S-au pus cu toții pe
mulțumiri, când stăpânul cel
darnic, lăsând deoparte
glumele, a dat poruncă să i se
aducă o copie a testamentului
său și l-a citit cu glas tare de

pe tovarășa-i de sclavie.
Deasemenea lui Cario îi voi
lăsa o casă de închiriat, a
douăzecea parte din venit și
un pat cu tot ce ține de el. Cât
despre soția mea Fortunata, o
fac moștenitoare peste tot și o
recomand ca atare tuturor
prietenilor mei. Și deaceia
toate acestea le fac cunoscute
acum, pentru ca să mă
iubească sclavii mei, ca și
cum aș fi murit». Toți
începură să-i mulțumească
atunci pentru bunătate și el,
ca să arate că nu glumește,
porunci să i-se aducă o copie
după testament și-i dete
cetire dela început până la

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

meum quemadmodum te iussi? Valde te rogo, ut secundum pedes statuae meae catellam pingas et coronas et unguenta et Petraitis omnes pugnas, ut mihi contingat tuo beneficio post mortem uiuere; praeterea ut sint in fronte pedes centum, in agrum pedes ducenti. Omne genus enim poma volo sint circa cineres meos, et vinearum largiter. Valde enim falsum est vivo quidem domos cultas esse, non curari eas, ubi diutius nobis habitandum est. Et ideo ante omnia adici uolo: "Hoc monumentum heredem

household. Then, looking at Habinnas, "What say you, my dearest friend," he entreated; "you'll construct my monument in keeping with the plans I've given you, won't you? I earnestly beg that you carve a little bitch at the feet of my statue, some wreaths and some jars of perfume, and all of the fights of Petraitis. Then I'll be able to live even after I'm dead, thanks to your kindness. See to it that it has a frontage of one hundred feet and a depth of two hundred. I want fruit trees of every kind planted around my ashes; and plenty

la un capăt la celălalt, printre gemetele de durere ale sclavilor. Apoi întorcându-și privirile spre Habinnas, adăugă:
— Ce spui, dragă prieten? Ai să clădești monumentul meu așa cum ți-am cerut? Te rog mult să pictezi la picioarele statuii mele cățelușa mea și coroane, și parfumuri, și toate luptele gladiatorului Petraitis, ca să-mi placă și mie să trăiesc după moarte, datorită ție, pe lângă toate astea vreau ca mormântul meu să aibă o sută de picioare în față și două sute de picioare în adâncime².

sfârșit în mijlocul gemetelor sclavilor lui. Câtând apoi spre Habinnas: «Ce zici, grăi el, prietene scump? O să-mi faci un monument așa după cum ți l'am poruncit? Te rog foarte mult ca la picioarele statuii mele să pui o cățelușă cu coroane și parfumuri, precum și toate luptele lui Petrais, ca să pot trăi și după moarte, mulțumită bunătății tale. În afară de aceasta, să fie mormântu-mi de o sută de picioare în lungime și de două sute în lățime. Împrejurul cenușei mele, voesc să am tot felul de fructe și viță de vie cu prisosință.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

non sequatur". Ceterum erit mihi curae, ut testamento caueam ne mortuus iniuriam accipiam. Praeponam enim unum ex libertis sepulchro meo custodiae causa, ne in monumentum meum populus cacatum currat. Te rogo, ut naues etiam... monumenti mei facias plenissimas uelis euntes, et me in tribunali sedentem praetextatum cum anulis aureis quinque et nummos in publico de sacculo effundentem; scis enim, quod epulum dedi binos denarios. Faciatur, si tibi uidetur, et triclinia. Facies et totum

of vines, too, for it's all wrong for a man to deck out his house when he's alive, and then have no pains taken with the one he must stay in for a longer time, and that's the reason I particularly desire that this notice be added:

– THIS MONUMENT DOES NOT – DESCEND TO AN HEIR –

"In any case, I'll see to it through a clause in my will, that I'm not insulted when I'm dead. And for fear the rabble comes running up into my monument, to crap, I'll appoint one of my freedmen

Doresc să fie fructe de tot soiul pe lângă cenușa mea și viță de vie din belșug. Tare e prost să ai în timpul vieții case dichisite și să nu te îngrijești de cele unde trebuie să locuiești un răstimp mai lung. Și, înainte de toate, vreau să se scrie pe mormânt. „Acest lăcaș nu va fi moștenit de nimeni”³. De altminteri, voi avea grijă să-mi apar prin testament mormântul de înjurăturile ce i s-ar putea aduce după moartea mea. Îl voi însărcina cu paza pe unul dintre libertii mei, ca să nu-mi murdărească mormântul trecătorii care vin să-și facă

Căci nu-i deloc adevărat faptul că atâta vreme cât ești în viață să-ți îngrijești de casă și să nu porți de grijă de aceea în care trebuie să locuiești mai îndelungă vreme. Din pricina aceasta, mai înainte de toate, voesc ca să se adauge acolo următoarele: «Acest monument nu va trece asupra moștenitorilor». De altfel, voi purta de grijă prin testament, ca să nu fiu jignit după moarte, căci voi pune pe unul din libertii ca să-mi supravegheze mormântul, ca nu cumva să mi-l spurce mulțimea. Te mai rog ca să

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

populum sibi suaui-
ter facientem. Ad dexteram
meam pones statuam
Fortunatae meae columbam
tenentem, et catellam cingulo
alligatam ducat, et cicaronem
meum, et amphoras copiosas
gypsatas, ne effluent uinum.
Et urnam licet fractam
sculpas, et super eam
puerum plorantem.
Horologium in medio, ut
quisquis horas inspiciet, uelit
nolit, nomen meum legat.
Inscriptio quoque uide
diligenter si haec satis idonea
tibi uidetur:

"C. POMPEIUS
TRIMALCHIO

custodian of my tomb. I want
you to carve ships under full
sail on my monument, and
me, in my robes of office,
sitting on my tribunal, five
gold rings on my fingers,
pouring out coin from a sack
for the people, for I gave a
dinner and two dinars for
each guest, as you know.
Show a banquet-hall, too, if
you can, and the people in it
having a good time. On my
right, you can place a statue
of Fortunata holding a dove
and leading a little bitch on a
leash, and my favorite boy,
and large jars sealed with
gypsum, so the wine won't

nevoile pe acolo. Te rog să
sculptezi pe monument și
corăbii care plutesc cu toate
pânzele în vânt, și pe mine
însumi șezând pe jilțul
demnitarilor îmbrăcat în togă
de magistrat⁴, cu cinci inele
de aur în degete⁵ și azvârlind
poporului bani dintr-un
săculeț; știi doar că am dat un
ospăț public și câte doi denari
de cap de om. Dacă crezi că
merită, e de făcut și triclinii⁶.
Să faci pe monument tot
poporul chefuind după pofta
inimii. La dreapta mea să pui
statuia Fortunatei mele
ținând un porumbel⁷ în mână
și ducând de lanț o cățelușă.

pui să mi-se sape pe partea
din față a mormântului
corăbii plutind cu pânzele
umflate și să mă înfățișezi și
pe mine, stând pe o tribună,
îmbrăcat cu praetexta, cu
cinci inele de aur și
răspândind bani dintr'o
pungă. Tu știi, doar, că am
dat ospețe de câte doi denari
de fiecare om. Să înfățișezi,
dacă crezi, și sălile de
mâncare. Să înfățișezi și tot
poporul petrecându-și după
plac. La dreapta să-mi pui o
statuă a Fortunatei, ținând un
porumbel în mână și purtând
cățelușă legată de o curea,
precum și pe micu-mi sclav

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

MAECENATIANUS HIC
REQUIESCIT
HUIC SEUIRATUS ABSENTI
DECRETUS EST CUM
POSSET IN OMNIBUS
DECURIIS ROMAE ESSE
TAMEN NOLUIT PIUS
FORTIS FIDELIS EX PARUO
CREUIT SESTERTIUM
RELIQVIT TRECENTIES
NEC UNQUAM
PHILOSOPHUM AUDIUIT
VALE – ET TU”.

run out; show one broken
and a boy crying over it. Put
a sun-dial in the middle, so
that whoever looks to see
what time it is must read my
name whether he wants to or
not. As for the inscription,
think this over carefully, and
see if you think it's
appropriate:
HERE RESTS G POMPEIUS
TRIMALCHIO
FREEDMAN OF
MAECENAS DECREED
AUGUSTAL, SEVIR IN HIS
ABSENCE
HE COULD HAVE BEEN A
MEMBER OF
EVERY DECURIA OF ROME

Pune acolo și pe puștiul meu
și niște amfore pântecoase,
bine pecetluite, ca să nu se
scurgă vinul afară. Poți să
sculptezi și o urnă spartă⁸ și
peste ea un copil plângând.
La mijloc să-mi faci un
orologiu, ca oricine are să
privească orele să citească
vrând-nevrând numele meu.
Cât privește inscripția, vezi
dacă nu ți se pare potrivită
una ca aceasta: „C. Pompeius
Trimalchio Maecenatianus⁹ se
odihnește aici. A fost făcut
sevir în lipsă¹⁰. Deși putea să
intre în oricare dintre
decuriile din Roma, a refuzat
o asemenea demnitate. Pios,

favorit și ulcioare pântecoase,
astupate bine cu ghips pentru
ca vinul să nu curgă. Să mai
sculptezi apoi o urnă spartă și
un tânăr plângând deasupra-
i. La mijloc să pui un
orologiu, ca oricine va căta să
vadă ce oră e, să-mi cetească
și numele, vrând-nevrând. În
ceeace privește inscripția,
cată cu atenție dacă aceasta-i
destul de potrivită: «Aici se
odihnește C. Pompeius
Trimalchio Maecenatianus.
S'a hotărât să i se dea în lipsă
funcțiunea de sevir. Deși
putea intra în orice decurie
dela Roma, totuș n'a voit. Om
pios, viteaz, credincios. Din

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

144

BUT WOULD
NOT CONSCIENTIOUS
BRAVE LOYAL
HE GREW RICH FROM
LITTLE AND LEFT
THIRTY MILLION
SESTERCES BEHIND
HE NEVER HEARD A
PHILOSOPHER
FAREWELL TRIMALCHIO
FAREWELL PASSERBY"

viteaz, leal, s-a ridicat de jos,
a lăsat în urma lui treizeci de
milioane de sesterți și n-a
ascultat vreodată prelegerile
filosofilor¹¹. Să trăiesc.
Asemenea și tu¹²".

nimic a ajuns la o avere mare,
lăsând treizeci de milioane de
sesterții. N'a audiat pe niciun
filozof. Rămâi sănătos! Și tu
asemenea !»

¹ E vorba însă nu de o *domus* – „vilă elegantă”, ci de o *insula* – „casă de raport”, mai urâtă și locuită îndeobște de oameni nevoiași.

² Mormântul lui Trimalchio trebuia deci să fie deosebit de fastuos. În mod obișnuit, mormintele aveau 25-30 de picioare la fațadă și în adâncime.

³ Formulă obișnuită pe morminte, prin care se precizează că este interzisă alienarea mormântului sau ipotecarea terenului de către succesori.

⁴ *Toga praetexta* era de culoare albă, tivită cu roșu: o purtau magistrații.

⁵ Dar, nefiind cavaler roman, n-avea dreptul la nici un inel.

⁶ Dezacordul apare și în textul latin. Ne-am străduit să-l păstrăm în traducere, întrucât ilustrează „cultura” personajului (*faciatur et ... triclinia*).

⁷ Simbol al dragostei.

⁸ Simbol al vieții întrerupte.

⁹ Cognomenul Trimalchio reprezintă numele purtat de eroul nostru în timpul sclaviei. C. (Gaius) și Pompeius sunt numele stăpnilor săi. Al doilea

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

145

cognomen (Maecenatianus) arată că Trimalchio aparținuse inițial unui anume Maecenas, care-l vânduse lui Gaius Pompeius. Dar toate aceste nume sună ridicol.

¹⁰ Insinuează că ar fi obținut seviratul fără să fi candidat vreodată la această funcție.

¹¹ Să se remarce că acest fapt constituie pentru Trimalchio prilej de mândrie.

¹² În inscripții funerare apar uneori dialoguri între mort și un eventual trecător. Inscripția se încheia cu un *uale* – „să trăiești” (sau „să fii sănătos”), salut adresat de mort trecătorului. Se putea pune însă și răspunsul acestuia: *et tu* – „asemenea și tu”. Aici s-ar reproduce sfârșitul unei asemenea inscripții.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

146

LXXII.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Haec ut dixit Trimalchio, flere coepit ubertim. Flebat et Fortunata, flebat et Habinnas, tota denique familia, tanquam in funus rogata, lamentatione triclinium impleuit. Immo iam coeperam etiam ego plorare, cum Trimalchio: "Ergo, inquit, cum sciamus nos morituros esse, quare non uiuamus? Sic nos felices uideam, coniciamus nos in

When he had repeated these words, Trimalchio began to weep copiously, Fortunata was crying already, and so was Habinnas, and at last, the whole household filled the dining-room with their lamentations, just as if they were taking part in a funeral. Even I was beginning to sniffle, when Trimalchio said, "Let's live while we can, since

După aceste cuvinte, Trimalchio s-a pornit să verse șiroaie de lacrimi. Plângea și Fortunata, plângea și Habinnas, plângea toată casa, ca și cum ar fi fost vorba de o înmormântare adevărată; tot tricliniul se umpluse de bocete. Ba chiar începusem și eu să jelesc, când Trimalchio a vorbit iar: —La urma urmelor, cum tot

Zicând acestea, Trimalchio începù să plângă tare. Plânse și Fortunata, plânse și Habinnas și toți sclavii, ca și cum ar fi fost poftiți la o înmormântare, umplură toată sala cu jelanii lor. Eră cât pe-acî să încep și eu a plânge, când Trimalchio zise: «Fiindcă știm acum că noi trebuie să murim, de ce să nu ne punem pe traiu? Așa,

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

balneum, meo periculo, non paenitebit. Sic calet tanquam furnus. — Vero, uero, inquit Habinnas, de una die duas facere, nihil malo “; nudisque consurrexit pedibus et Trimalchionem gaudentem subsequi.

Ego respiciens ad Ascylton: “Quid cogitas? inquam, ego enim si uidero balneum, statim expirabo. —

Assentemur, ait ille, et dum illi balneum petunt, nos in turba exeamus”.

Cum haec placuissent, ducente per porticum Gitone ad ianuam uenimus, ubi canis catenarius tanto nos tumultu

we know we’ve all got to die. I’d rather see you all happy, anyhow, so let’s take a plunge in the bath. You’ll never regret it. I’ll bet my life on that, it’s as hot as a furnace!” “Fine business,” seconded Habinnas, “there’s nothing suits me better than making two days out of one,” and he got up in his bare feet to follow Trimalchio, who was clapping his hands. I looked at Ascyltos. “What do you think about this?” I asked. “The very sight of a bath will be the death of me.” “Let’s fall in with his suggestion,” he replied, “and while they

știm că o să murim, pentru ce să nu profităm de viață? Pe fericirea voastră, pe care v-o urez din tot sufletul, haideți să ne vârâm cu toții în baie! Vă spun eu că n-o să vă pară rău! Baia e caldă ca un cuptor. — Bravo, bravo, exclamă Habinnas, nu e deloc rău să faci dintr-o zi două! S-a ridicat în picioarele goale și l-a urmat pe Trimalchio, care o și pornise voios la drum. M-am uitat la Ascyltos și l-am întrebat: — Ce părere ai? Eu unul mi-aș da duhul imediat ce aș zări baia.

precum vă doresc eu toate fericirile, haide să facem o baie! Pe răspunderea mea, zău, nu veți avea să vă căiți de aceasta. Aici e cald ca într’un cuptor. «Așa-i, așa-i!» zise Habinnas. «Nimic nu mi-e mai plăcut, decât a face dintr’o zi, două», și ridicându-se dela masă cu picioarele goale, începù a urmà de aproape pe Trimalchio, care bătea din palme. Eu cătai spre Ascyltus. «Ce cugeți tu despre acestea, îi zisei, căci eu cum voi vedea baia, îmi voi da sufletul». «Să ne facem a consimți, răspunse el, și pe

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

exceptit, ut Ascyltos etiam in piscinam ceciderit. Nec non ego quoque ebrius, qui etiam pictum timueram canem, dum natanti opem fero, in eundem gurgitem tractus sum. Seruauit nos tamen atriensis, qui interuentu suo et canem placauit et nos trementes extraxit in siccum. At Giton quidem iam dudum <se> seruatione acutissima redemerat a cane: quicquid enim a nobis acceperat de cena, latranti sparserat, et ille auocatus cibo furorem suppresserat. Ceterum cum argentes utique petissemus ab atriense ut nos extra ianuam

are hunting for the bath we will escape in the crowd.” Giton led us out through the porch, when we had reached this understanding, and we came to a door, where a dog on a chain startled us so with his barking that Ascyltos immediately fell into the fish-pond. As for myself, I was tipsy and had been badly frightened by a dog that was only a painting, and when I tried to haul the swimmer out, I was dragged into the pool myself. The porter finally came to our rescue, quieted the dog by his appearance, and pulled us,

– Să ne prefacem că-i urmăim, îmi răspunse el, și în vreme ce ei vor merge la baie, noi să profităm de înghesuială și s-o ștergem. Am fost de acord că ideea aceasta este bună și, luând-o prin portic, după Giton, am ajuns la poartă, unde un dulău în lanț ne-a întâmpinat cu atâta hărmălaie, încât Ascyltos a căzut de-a dreptul în piscină. Cum nu mă îmbătasem mai puțin ca el și mă temusem chiar și de un câine pictat, am încercat să dau ajutor înotătorului nostru, dar am căzut și eu în vâltoarea aia. Ne-a scăpat

când ei se vor duce la baie, noi, amestecându-ne în mulțime, vom ieși afară». Găsind bună această părere, ajunserăm, călăuziți de Giton, printre coloane, până la ușă, unde un câine în lanț ne primî cu niște astfel de lătrături, încât Ascyltus, de spaimă, căzî în basînul cu apă. Eu, deasemenea, ca unul ce avusesem frică chiar de un câine zugrăvit, fusei târît în beția mea, în aceeaș vâltoare, pe când dădeam ajutor lui Ascyltus, care înotă. Ne scăpă pázitorul atriului, care venindu-ne în ajutor, potolî și câinele și ne scoase,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

emitteret: "Erras, inquit, si putas te exire hac posse, qua uenisti. Nemo unquam conuiuarum per eandem ianuam emissus est; alia intrans, alia exeunt."

shivering, to dry land. Giton had ransomed himself by a very cunning scheme, for what we had saved for him, from dinner, he threw to the barking brute, which then calmed its fury and became engrossed with the food. But when, with chattering teeth, we besought the porter to let us out at the door, "If you think you can leave by the same door you came in at," he replied, "you're mistaken: no guest is ever allowed to go out through the same door he came in at; some are for entrance, others for exit."

până la urmă un atriensis, care mai întâi a liniștit câinele și apoi ne-a scos pe uscat. Strașnic mai tremuram. Giton apucase însă să cadă la învoială cu dulăul, cu ajutorul unui tertip foarte dibaci; îi arunca lătrătorului tot ce șterpelisem noi de la ospăț, și acesta ademenit de mâncare, își domolise furia. Însă noi, clănțănind din dinți, l-am rugat pe acel atriensis să ne scoată pe poartă:
— Greșești, îmi răspunde, dacă îți închipui că poți ieși pe acolo pe unde ai venit. Nici unul dintre meseni n-a plecat vreodată pe poarta pe

tremurând de frig, la uscat. Giton, printr'un mijloc foarte iscusit, izbutise să se scape de câine, dându-i tot ceea ce promisese dela noi în timpul cinei. Câinele momit de mâncare, își mai potolise turbarea. Când rugăram, pătrunși de frig, pe paznicul atriului ca să ne scoată afară, el ne zise: «Vă înșelați, dacă credeți că puteți ieși pe acolo pe unde ați intrat. Niciodată vreunul din oaspeți n'a ieșit pe aceeași ușă, pe unde a intrat, căci pe una intră și pe alta iese».

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

150

care a venit în casă; se intră
printr-o parte și se iese printr-
alta.

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

151

LXXIII.

Satiricon liber
1st century AD

Quid faciamus homines miserrimi et noui generis labyrintho inclusi, quibus lauari iam coeperat uotum esse? Vltro ergo rogauimus ut nos ad balneum duceret, proiecisque uestimentis, quae Giton in aditu siccare coepit, balneum intrauimus, angustum scilicet et cisternae frigidariae simile, in qua Trimalchio rectus stabat. Ac ne

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

What were we miserable wretches to do, shut up in this newfangled labyrinth. The idea of taking a hot bath had commenced to grow in favor, so we finally asked the porter to lead us to the place and, throwing off our clothing, which Giton spread out in the hall to dry, we went in. It was very small, like a cold water cistern; Trimalchio was

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Ce puteam face noi, bieții oameni închiși într-un labirint de un soi nou, care acum nu mai puteam năzui la altceva decât la o baie? Așadar, l-am rugat pe sclavul acela să ne ducă la baie și, scoțându-ne hainele, pe care Giton le-a dus apoi la intrare, ca să le usuce, am intrat în baie. De fapt, era o baie îngustă, asemenea unei cisterne cu apă rece, în care

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Ce eră să facem, nenorociții de noi, închiși într'un alt soi de Labirint, noi, pentru cari baia eră chiar dorită de acum? Ne rugarăm, atunci, să fim duși la baie, și, asvârlindu-ne veșmintele, pe care Giton, începù să ni le usuce la intrare, pătrunserăm în camera de baie strâmtă și asemănătoare cu o cisternă plină cu apă rece, în care Trimalchio stătea în

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

sic quidem putidissimam eius iactationem licuit effugere; nam nihil melius esse dicebat quam sine turba lauare, et eo ipso loco aliquando pistrinum fuisse. Deinde ut lassatus consedit, inuitatus balnei sono diduxit usque ad cameram os ebrium et coepit Menecratis cantica lacerare, sicut illi dicebant, qui linguam eius intellegebant. Ceteri conuiuiae circa labrum manibus nexis currebant, et gingilipho ingenti clamore exsonabant. Alii autem aut restrictis manibus anulos de pauimento conabantur tollere, aut posito genu ceruices post terga

standing upright in it, and one could not escape his disgusting bragging even here. He declared that there was nothing nicer than bathing without a mob around, and that a bakery had formerly occupied this very spot. Tired out at last, he sat down, but when the echoes of the place tempted him, he lifted his drunken mouth to the ceiling, and commenced murdering the songs of Menecrates, at least that is what we were told by those who understood his language. Some of the guests joined hands and ran around the edge of the pool, making

Trimalchio stătea în picioare. Dar nici chiar aici n-am putut scăpa de lăudăroșenia lui tâmpită; căci spunea că este grozav de bine să te speli fără înghesuială și că, chiar în acel loc, ar fi fost cândva o brutărie. Apoi, după ce s-a așezat ostenit, lăsându-se ispitit de acustica băii, a căscat până la tavan o gură de bețivan și s-a pus să măcelărească ariile lui Menecrates¹. Cel puțin așa ziceau cei care-i înțelegeau limba. Ceilalți meseni alergau pe marginea băii ținându-se de mâini și făceau o gălăgie nemaipomenită, țipând și râzând în hohote. Însă câțiva

picioare. Chiar și aci nu puturăm scăpa de scârboasa-i lăudăroșie, căci ne spuneă că nimic nu-i mai bun decât a te îmbăia fără îmbulzeală și că chiar în acel loc fusese odinioară un cuptor de brutărie. Însfârșit, fiind obosit, se așeză jos, și ispitit de ecoul camerei de baie la cântare, își lărgi gura-i de bețiv până'n tavan, masacrând ariile lui Menecrates, căci așa le întitulau aceia cari îi înțelegeau cântecele. Ceilalți oaspeți, ținându-se de mână, dădeau ocol basinului, urlând cu glas tare un fel de refren. Alții însă, cu mâinile legate la

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

153

flectere, et pedum extremos pollices tangere. Nos, dum alii sibi ludos faciunt, in solium, quod Trimalchioni parabatur, descendimus.

Ergo ebrietate discussa in aliud triclinium deducti sumus ubi Fortunata disposuerat lautitias ita ut supra lucernas..., aeneolosque piscatores notauerim et mensas totas argenteas calicesque circa fictiles inauratos et uinum in conspectu sacco defluens. Tum Trimalchio: "Amici, inquit, hodie servus meus barbatoriam fecit, homo praefiscini frugi et micarius.

the place ring with their boisterous peals of laughter; others tried to pick rings up from the floor, with their hands tied behind them, or else, going down upon their knees, tried to touch the ends of their toes by bending backwards. We went down into the pool while the rest were taking part in such amusements. It was being heated for Trimalchio. When the fumes of the wine had been dissipated, we were conducted into another dining-room where Fortunata had laid out her own treasures; I noticed, for

inși, care aveau mâinile legate la spate, se căzneau să ridice cu dinții de pe podea niște inele sau, îngenuncheați, își aplecau capul pe spate, în așa fel încât să atingă vârfurile degetelor de la picioare. În vreme ce ceilalți se țineau de năzbâtii, noi am coborât în cada care era pregătită pentru Trimalchio.

După ce s-au împrăștiat fumurile beției din capul nostru, ne-au dus într-un alt tricliniu, unde Fortunata rânduise alte minunății. Deasupra lămpilor am observat pescari de bronz; se aflau acolo mese făcute în

spate, se căzneau să ridice cu gura de jos niște inele, sau, lăsându-se pe un genunchiu își aplecau gâtul pe spate până-și atingeau vârful degetelor dela picioare. Pe când ceilalți se veseleau astfel, noi ne coborîrăm în baia unde se amestecă apa pentru Trimalchio. Risipindu-ni-se fumul beției, furăm conduși în altă sufragerie, unde Fortunata își expusese toate lucrurile-i fine, așa încât eu observai că lămpile ce împodobeau, erau susținute de figurine de bronz, reprezentând pescari. Mesele erau de argint masiv, paharele de pământ aurit și în fața

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

Itaque tangomenas faciamus et usque in lucem cenemus”.

instance, that there were little bronze fishermen upon the lamps, the tables were of solid silver, the cups were porcelain inlaid with gold; before our eyes wine was being strained through a straining cloth.

“One of my slaves shaves his first beard today,” Trimalchio remarked, at length, “a promising, honest, thrifty lad; may he have no bad luck, so let’s get our skins full and stick around till morning.”

întregime din argint, împodobite pe margini cu niște cupe de lut aurit, iar vinul curgea domol dintr-un burduf așezat la o oarecare înălțime. Acolo Trimalchio ni se adresa cu următoarele cuvinte:

— Prieteni, azi un sclav al meu și-a tăiat întâia oară barba². Să nu vă fie cu supărare, dar este un băiat cumpătat și priceput să adune și firimiturile de pe jos³. D-aia, s-o facem lată și să ne ospătăm până la ziuă.

noastră eră un burduf din care se scurgea vinul din plin. Atunci, Trimalchio zise: «Prietenilor, azi și-a sărbătorit unul din sclavii mei tăierea primei bărbi. E un om cum se cade, fără supărare! și un adevărat strângător de firimituri. Deaceea să ne punem pe chef și să ospătăm pâna la ziuă».

¹ Citared din vremea lui Nero. Menționarea acestuia reprezintă un alt argument în favoarea datării *Satyricon*-ului sub Nero.

² Semnificația tăierii primei bărbi apare și mai sus, în cap. XXIX. Dar și prima barbă a unui sclav favorit prilejuia o mare veselie și o petrecere strașnică.

³ În original *micarius*, adică econom până la zgârcenie. Trimalchio considera însă aceasta ca o calitate.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

155

LXXIV.

Satiricon liber
1st century AD

Haec dicente eo gallus
gallinaceus cantauit, qua uoce
confusus Trimalchio uinum
sub mensa iussit effundi
lucernamque etiam mero
spargi. Immo anulum traiecit
in dexteram manum et: "Non
sine causa, inquit, hic bucinus
signum dedit; nam aut
incendium oportet fiat, aut
aliquis in uicinia animam
abiciat. Longe a nobis! Itaque

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

He had not ceased speaking
when a cock crowed!
Alarmed at this omen,
Trimalchio ordered wine
thrown under the table and
told them to sprinkle the
lamps with it; and he even
went so far as to change his
ring from his left hand to his
right. "That trumpeter did
not sound off without a
reason," he remarked;

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Trimalchio vorbea cam în
felul acesta, când pe undeva a
început să cânte un cocoș.
Descumpănit de glasul lui,
Trimalchio a poruncit să se
verse vin sub masă¹ și să se
toarne licoarea lui Bacchus
curată, neamestecată cu apă,
chiar și în lampă².
Mai mult decât atât, și-a
schimbat inelul din mâna
dreaptă în cea stângă³.

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Zicând acestea, un cocoș
cântă. La glasul acesta,
Trimalchio înspăimântat,
porunci să se verse vin sub
masă și să se stropească și
lampa cu vin curat. Ba își mai
trecu și inelul din mâna
stângă în cea dreaptă, zicând:
«Acest cântăreț din bucium
nu degeaba mi-a dat de veste,
căci a luat foc undeva, sau
cineva trage să moară, prin

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

quisquis hunc indicem
attulerit, corollarium
accipiet." Dicto citius de
uicinia gallus allatus est,
quem Trimalchio iussit ut
aeno coctus fieret. Laceratus
igitur ab illo doctissimo coco,
qui paulo ante de porco aues
piscisque fecerat, in
caccabum est coniectus.
Dumque Daedalus potionem
ferventissimam haurit,
Fortunata mola buxea piper
triuuit.
Sumptis igitur matteis,
respiciens ad familiam
Trimalchio: "Quid uos,
inquit, adhuc non cenastis?
Abite, ut alii ueniant ad

"there's either a fire in the
neighborhood, or else
someone's going to give up
the ghost. I hope it's none of
us! Whoever brings that
Jonah in shall have a
present." He had no sooner
made this promise, than a
cock was brought in from
somewhere in the
neighborhood and Trimalchio
ordered the cook to prepare it
for the pot. That same
versatile genius who had but
a short time before made
birds and fish out of a hog,
cut it up; it was then
consigned to the kettle, and
while Daedalus was taking a

– Nu degeaba, zise
Trimalchio, a trâmbițat acest
gornist. Trebuie să fie foc pe
undeva sau cine știe cine îi dă
sufletul prin vecini. Ptiu,
piară de aici! Cel care o să-mi
aducă piaza asta rea să fie
răsplătit cum se cuvine.
N-a apucat să isprăvească și,
cât ai clipi din ochi, i-au adus
un cocoș de prin vecini.
Trimalchio a dat ordin să-l
bage în oală și să-l fiarbă. L-a
curățat chiar acel învățat
bucătar care cu puțin înainte
făcuse păsări și pești dintr-un
porc; apoi l-au aruncat într-
un ceaun. Pe când Dedal îl
stropea cu sos fierbinte,

vecini. Departe de noi
asemenea lucruri! Așadar,
oricine îmi va aduce pe acest
vestitor, va căpăta un bacșiș!»
N'apucase să isprăvească de
cuvântat acestea, și îi fù adus
un cocoș de prin vecini.
Trimalchio porunci să-l taie și
să-l fiarbă într'o căldare.
După ce fù jumulit de
bucătarul cel plin de talent,
care, cu puțin mai 'nainte,
făcuse pasări și pești din
carne de porc, fu asvârlit
într'o tigaie și pe când
Daedalus vărsă peste el sos
fierbinte, Fortunata măcină
piper într'o râșniță de lemn
de tisă. Luându-se

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

157

officium." Subiit igitur alia classis, et illi quidem exclamauere: "Vale Gai ", hi autem: "Aue Gai." Hinc primum hilaritas nostra turbata est; nam cum puer non inspeciosus inter novos intrasset ministros, inuasit eum Trimalchio et osculari diutius coepit. "Itaque Fortunata, ut ex aequo ius firmum approbaret, male dicere Trimalchionem coepit et purgamentum dedecusque praedicare, qui non contineret libidinem suam. Vltimo etiam adiecit: "canis!". Trimalchio contra offensus conuicio calicem in faciem Fortunatae

long hot drink, Fortunata ground pepper in a boxwood mill. When these delicacies had been consumed, Trimalchio looked the slaves over. "You haven't had anything to eat yet, have you?" he asked. "Get out and let another relay come on duty." Thereupon a second relay came in. "Farewell, Gaius," cried those going off duty, and "Hail, Gaius," cried those coming on. Our hilarity was somewhat dampened soon after, for a boy, who was by no means bad looking, came in among the fresh slaves. Trimalchio seized him

Fortunata pisa piper într-o piuliță din lemn de merișor. După ce am înghițit și aceste trufandale, Trimalchio s-a întors către sclavi: – Cum adică, exclamă el, voi încă n-ați mâncat? Duceți-vă la masă și să ne servească alții. Așadar s-a ivit o altă ceată. Cei care au plecat urlau: „Rămâi sănătos, Gaius!", iar cei ce soseau: "Bine te-am găsit, Gaius!" Din acea clipă s-a dus toată voioșia noastră, căci de îndată ce a zărit un băiat mai arătos între slujitori, Trimalchio s-a năpustit asupra lui și a început să-l

delicatesele dela masă, Trimalchio căta spre sclavi și zise: «Ce, voi n'ați mâncat încă? Duceți-vă ca să vie alții la slujbă !» Așa că veni un alt despărțimânt de sclavi și unui strigau: «Rămâi sănătos, Gaius!» iar ceilalți: «Salutare, Gaius!» Acum, veselie noastră fu turburată pentru întâia oară, căci ivindu-se un sclav, nu tocmai urât, printre noii veniți, Trimalchio îi sări de gât și începù să-l sărute îndelung. Fortunata, pledând pentru dreptul ei de soață, ca cel mai justificat, începù a ocări pe Trimalchio, numindu-l «lepădătură și

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

immisit. Illa tanquam oculum perdidisset, exclamavit manusque trementes ad faciem suam admovit. Consternata est etiam Scintilla trepidantemque sinu suo textit. Immo puer quoque officiosus urceolum frigidum ad malam eius admovit, super quem incumbens Fortunata gemere ac flere coepit. Contra Trimalchio: "Quid enim, inquit, ambubaia non meminit se? de machina illam sustuli, hominem inter homines feci. At inflat se tanquam rana, et in sinum suum non spuit, codex, non mulier. Sed hic, qui in

and kissed him lingeringly, whereupon Fortunata, asserting her rights in the house, began to rail at Trimalchio, styling him an abomination who set no limits to his lechery, finally ending by calling him a dog. Trimalchio flew into a rage at her abuse and threw a wine cup at her head, whereupon she screeched, as if she had had an eye knocked out and covered her face with her trembling hands. Scintilla was frightened, too, and shielded the shuddering woman with her garment. An officious slave presently held

copleșească cu sărutări. Numai că Fortunata, ca să-și arate puternicul ei drept de nevastă, a început să-l ocărască pe Trimalchio și să-l ferească spunându-i: „Spurcăciune și otreapă, care nu poate să-și înfrâneze poftetele”. La urmă a zis chiar: “Câine!” La rândul său, Trimalchio, jignit de ocări, a pocnit-o pe Fortunata cu o cupă drept peste față. Ea s-a apucat să zbiere de parcă i-ar fi scos un ochi și și-a pus peste față mâinile care-i tremurau. Scintilla era și ea uimită de această întâmplare, dar a oploșit-o pe nefericita-i

batjocură, ca unul ce nu-și poate stăpâni pofta!» În cele din urmă, îl mai făcù și «câine». Trimalchio, la rândul-i, fiind jignit de aceste ocări, o izbi cu un pahar în cap. Ea începù să sbiere, ca și cum i-ar fi scos ochiul și-și acoperi fața cu mâinile-i tremurânde. Scintilla, uluită și ea, o acoperi cu corpul său. Un sclav mai îndatoritor îi apropiè de obraz un vas cu apă rece și Fortunata aplecându-se deasupra-i, începù să geamă, plângând. Trimalchio, dimpotrivă, «Cum, zise el, această cântăreață de stradă nu-și mai

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

pergula natus est, aedes non somniatur. Ita genium meum propitium habeam, curabo domata sit Cassandra caligaria. Et ego, homo dipundiarius, sestertium centies accipere potui. Scis tu me non mentiri. Agatho unguentarius here proxime seduxit me et: 'Suadeo, inquit, non patiaris genus tuum interire.' At ego dum bonatus ago et nolo uideri levis, ipse mihi asciam in crus impegi. Recte, curabo me unguibus quaeras. Et, ut depraesentiarum intelligas quid tibi feceris: Habinna, nolo statuam eius in

a cold water pitcher to her cheek and Fortunata bent over it, sobbing and moaning. But as for Trimalchio, "What the hell's next?" he gritted out, "this Syrian dancing-whore don't remember anything! I took her off the auction block and made her a woman among her equals, didn't I? And here she puffs herself up like a frog and pukes in her own nest; she's a blockhead, all right, not a woman. But that's the way it is, if you're born in an attic you can't sleep in a palace I'll see that this booted Cassandra's tamed, so help

prietenă la sânul ei. Apoi, mai mult decât atât, un sclav săritor a apropiat de obrazul stăpânei sale un mic ulcior cu apă rece, deasupra căruia s-a întins Fortunata gemând și bocind. La rândul său, Trimalchio a început să zbiere cam așa:

— Cum oare, saltimbanca asta grăsană⁴ a uitat totul? Am luat-o de la târgul de sclavi și am făcut-o om, nu glumă. Dar acum se umflă ca o broască și nu-și scuipe în sân⁵; e o tâmpită, nu o muiere. Dar omul născut într-o cocioabă nu visează la palat. Să nu mă ajute Geniul meu, dacă n-o să

amintește ea de nimic? Am ridicat-o de pe bârnele pe care stă în târgul de sclavi, și-am făcut-o om ca toți oamenii. Și ea se umflă acum ca broasca din fabulă și nu-și scuipe în sân. E un butuc, nu o muiere! Dar cine-i născut în baracă, n'o să viseze palate! Așa să-mi ajute îngerul meu ocrotitor, dacă nu voi face ca această femeie cu toane de bărbat, să fie pusă la locul ei. Și eu, ce om de nimic, aș fi putut pune mâna pe zece milioane de sestertii. Tu știi că nu mint. Iacă, Agatho, vânzătorul de parfumuri al proprietăresei de peste drum,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

monumento meo ponas, ne mortuus quidem lites habeam. Immo, ut sciat me posse malum dare, nolo me mortuum basiet.”

me my Genius, I will! And I could have married ten million, even if I did only have two cents: you know I’m not lying! ‘Let me give you a tip,’ said Agatho, the perfumer to the lady next door, when he pulled me aside: ‘don’t let your line die out!’ And here I’ve stuck the ax into my own leg because I was a damned fool and didn’t want to seem fickle. I’ll see to it that you’re more careful how you claw me up, sure as you’re born, I will! That you may realize how seriously I take what you’ve done to me – Habinnas, I don’t want

am eu grijă ca să se dea pe brazdă Casandra asta încălțată în sandale soldățești⁶! Am fost eu om fără minte, căci puteam să pun mâna pe o zestre de zece milioane de sestertii. Tu știi bine că nu mint! Agato, negustorul de parfumuri al cucoanei de alături⁷, m-a luat odată de o parte și mi-a spus: „Te sfătuiesc să nu lași să-ți piară neamul”. Dar eu fac pe omul bun ca pâinea caldă și nu vreau să mă port flușturistic. De fapt, îmi bat singur un cui în talpă. Bine, bine, că o să vii și o să râcăi și cu unchiile în groapa în care

luându-mă de o parte, mi-a zis: «Te povățuiesc să nu-ți lași să se stingă neamul!» Dar eu vrând să fac pe omul cum se cade și neavând în cuget să par ușuratec, mi-am pus singur bețe’n roate. Bun! Voiu face eu ca să mă scoți cu unghiile din pământ. Și, ca să pricepi, numaidecât, ceea ce ți-ai făcut tu singură: «Habinnas, nu mai voesc să-i pui statuia ei în mormântu-mi, pentru ca să nu mai am și mort ceartă. Ba încă, pentru ca să știe că pot să și pedepsesc, nu mai voesc ca să mă sărute după moarte!»

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

161

you to put her statue on my tomb for fear I'll be nagged even after I'm dead! And furthermore, that she may know I can repay a bad turn, I won't have her kissing me when I'm laid out!"

am să zac după moarte. Și ca să pricepi chiar acum, iată ce voi face: Habinnas, nu mai vreau să-mi pui statuia ei pe mormânt, că nu vreau să mai am de-a face cu ea nici după moarte. Ba chiar, ca să știe că pot fi și mai rău, îi interzic să mă sărute după ce am să mor.

¹ Pentru a se alunga o prevestire rea, pe care putea s-o conțină cântatul cocoșului.

² Altă practică magică, destinată anihilării prevestirilor rele și în special prevenirii incendiilor.

³ Altă practică menită alungării semnelor rele.

⁴ În original, *ambubaia* – „cântăreață siriană din fluier”; derivă de la sirianul *abbub* – „fluier”. Aceste cântărețe din Orient se îngrășau iute și deveneau obeze; de aceea termenul ajunsese să echivaleze cu o injurie adresată unei femei grase, cum și era, de altfel, Fortunata.

⁵ Pentru a îndepărta nenorocul. Cât privește broasca, aluzie la fabula lui Fedru (I, 24), care, probabil, purcede de la o povestire populară.

⁶ Adică arată ca un bărbățoi.

⁷ Aci textul este nesigur și sunt discuții între editori.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

162

LXXV.

Satiricon liber
1st century AD

Post hoc fulmen Habinnas
rogare coepit ut iam desineret
irasci, et: "Nemo, inquit,
nostrum non peccat. Homines
sumus, non dei." Idem et
Scintilla flens dixit, ac per
genium eius Gaium
appellando rogare coepit ut se
frangeret. Non tenuit ultra
lacrime Trimalchio et: "Rogo,
inquit, Habinna, sic peculium
tuum fruniscaris: si quid

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

When Trimalchio had
launched this thunderbolt,
Habinnas commenced to beg
him to control his anger.
"There's not one of us but
goes wrong sometimes,"
argued he; "we're not gods,
we're men." Scintilla also
cried out through her tears,
calling him "Gaius," and
entreating him by his
guardian angel to be

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

După ce Trimalchio a isprăvit
cu fulgerele și cu tunetele,
Habinnas a început să-l roage
să nu se mai înfurie:
— Păcătuim cu toții, spuse el.
Suntem oameni, nu zei.
Scintilla i-a sărit și ea în
ajutor, cu vorbe
asemănătoare, amestecate cu
sughițuri de plâns. L-a alintat
zicându-i „Gaius”, și l-a rugat
să se domolească. Trimalchio

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

După această trăsuitoare
apostrofa, Habinnas începui
să-l roage ca să-și potolească
mânia. «Nimeni dintre noi,
zise el, nu-i fără greșeli,
oameni suntem, nu zei».
Acelaș lucru i-l spuse și
Scintilla, care cu lacrimi în
ochi, îl conjură în numele
îngerului său ocrotitor,
spunându-i pe nume: «Gaius»
și-l rugă să se lase înduplecat.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

perperam feci, in faciem
meam inspue. Puerum
basiaui frugalissimum, non
propter formam, sed quia
frugi est: decem partes dicit,
librum ab oculo legit,
thraecium sibi de diariis fecit,
arcisellium de suo parauit et
duas trullas. Non est dignus
quem in oculis feram? Sed
Fortunata uetat. Ita tibi
videtur, fulcipedia? Suadeo,
bonum tuum concoquas,
milua, et me non facias
ringentem, amasiuncula:
alioquin experieris cerebrum
meum. Nosti me: quod semel
destinaui, clauo tabulari
fixum est. Sed uiuorum

mollified. Trimalchio could
restrain the tears no longer.
“Habinnas,” he blubbered,
“as you hope to enjoy your
money, spit in my face if I’ve
done anything wrong. I
kissed him because he’s very
thrifty, not because he’s a
pretty boy. He can recite his
division table and read a book
at sight: he bought himself a
Thracian uniform from his
savings from his rations, and
a stool and two dippers, with
his own money, too. He’s
worth my attention, ain’t he?
But Fortunata won’t see it!
Ain’t that the truth, you high-
stepping hussy? Let me beg

nu și-a mai stăpânit lacrimile.
— Îți urez, Habinnas, zise el,
să te bucuri din plin de averea
ta, dar, dacă am săvârșit ceva
rău, scuipe-mă în față. Am
sărutat un băiat foarte
cumpătat, nu pentru că e
frumos, dar pentru că e
cuminte; știe să socotească,
citește ca pe apă, și-a făcut din
bănișorii lui o haină tracă, și-a
încropit un jilț și două vase de
sticlă. Nu merită să pun ochii
pe el? Dar Fortunata se
împotrivește. Așa crezi tu că o
să-ți meargă, becnico¹? Te
rog, coțofano², caută-ți de
treabă și nu mă fă să-mi ies
din sărite, puicuțo; altminteri,

Trimalchio nu-și mai putu
ține mult timp lacrimile și
zise: «Te rog, Habinnas, așa să
te folosești tu de binele tău și
să mă scuipi în față, dacă am
făcut ceva nedrept. Am
sărutat pe copilul acesta
foarte cum se cade, nu din
pricina frumuseții lui, ci
fiindcă e de treabă. Știe să
împartă cu zece, cetește fără
să se împiedice și din cece
economisește din hrana
zilnică și-a cumpărat un
costum thrac, un scaun cu
răzimătoare arcuită și două
cupe. Nu-i demn să-l văd în
ochi? Dar Fortunata, se
împotrivește! Așa crezi tu,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

164

meminerimus. Vos rogo,
amici, ut uobis suauiter sit.
Nam ego quoque tam fui
quam uos estis, sed uirtute
mea ad hoc perueni.
Corcillum est quod homines
facit, cetera quisquilia omnia.
Bene emo, bene uendo; alius
alia uobis dicet. Felicitate
dissilio. Tu autem, sterteia,
etiamnum ploras? Iam curabo
fatum tuum piores. Sed ut
coeperam dicere, ad hanc me
fortunam frugalitas mea
perduxit.
"Tam magnus ex Asia ueni,
quam hic candelabrus est. Ad
summam, quotidie me
solebam ad illum metiri, et ut

you to make the best of what
you've got, you shekate, and
don't make me show my
teeth, my little darling, or
you'll find out what my
temper's like! Believe me,
when once I've made up my
mind, I'm as fixed as a spike
in a beam! But let's think of
the living. I hope you'll all
make yourselves at home,
gentlemen: I was in your fix
myself once; but rose to what
I am now by my own merit.
It's the brains that makes the
man, all the rest's bunk. I buy
well, I sell well, someone else
will tell you a different story,
but as for myself, I'm fairly

o să ai de a face cu creierul
ăsta al meu. Doar mă cunoști.
Dacă mă hotărâsc odată, nu-
mi mai schimb părerea de
parcă aş fi bătut-o în cuie. Dar
să ne gândim la cei vii. Vă
rog, prieteni, să vă înveseliți
după pofta inimii! Căci am
fost și eu odată ca voi, dar am
ajuns unde sunt acum numai
datorită însușirilor mele
deosebite. Inimioara face pe
om, toate celelalte sunt
flecari. Cumpăr bine, vând
bine; alții pot să vă spună
altceva, dar eu crăp de fericire
din pricina asta. Însă tu,
sforăitoare, te mai smiorcăi?
Acum îți dau eu un motiv să

cucoană cu nasul pe sus? Te
povățuesc să-ți mistui în
liniște osciorul tău, pasăre de
pradă, și să nu mă faci,
drăguță, să-ți arăt colții!
Altfel, ai să probezi tu ce-mi
poate mie capul. Mă cunoști
doar: ce-am hotărât odată, stă
țintuit ca un cuiu într'o
grindă. Dar să ne amintim de
clipa de față. Vă rog,
prietenilor, faceți cum vă
place. Am fost și eu odată
ceeace sunteți voi acum, dar
mulțămită capacității mele am
ajuns până aici. Să ai puțină
inimă, căci așa sunt adevărații
oameni. Celelalte's nimicuri.
Cum cumpăr, așa vând. Altul

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

165

celerius rostrum barbatum
haberem, labra de lucerna
ungebam. Tamen ad delicias
ipsimi annos quattuordecim
fui. Nec turpe est, quod
dominus iubet. Ego tamen et
ipsimae satis faciebam. Scitis
quid dicam: taceo, quia non
sum de gloriosis.

busting with prosperity.
What, grunting-sow, still
bawling? I'll see to it that
you've something to bawl for,
but as I started to say, it was
my thrift that brought me to
my fortune. I was just as tall
as that candlestick when I
came over from Asia; every
day I used to measure myself
by it, and I would smear my
lips with oil so my beard
would sprout all the sooner. I
was my master's 'mistress' for
fourteen years, for there's
nothing wrong in doing what
your master orders, and I
satisfied my mistress, too,
during that time, you know

bocești, dacă e vorba pe așa.
Da, așa cum începusem să vă
spun, cinstea m-a adus până
la situația pe care o am acum.
Când am venit aici, nu eram
mai mare decât candelabrul
ăsta. Ce mai încoace și încolo,
zilnic mă măsuram după el și,
ca să-mi crească mai iute
barba pe botișor, îmi ungeam
buzele cu ulei din lampă.
Totuși, am fost vreme de
paisprezece ani amantul
stăpânului eu. Nu e rușine să
faci ceea ce poruncește
stăpânul iar eu îmi
mulțumeam și stăpâna.
Înțelegeți ce vreau să spun:
nici o vorbă mai mult, căci nu

poate să vă spună altceva. Eu
tresalt de fericire și tu, care
sforăi toată noaptea, mi-te
mai jelești și acum? Ia vezi, să
nu te fac să-ți plângi soarta.
Dar, precum pornisem să
spun, la această avere m'a
adus buna mea purtare. Când
am venit din Asia, eram mare
cât candelabrul acesta.
Obişnuiam să mă măsoar cu el
în fiecare zi și ca să-mi dea
mai iute tuleiele pe bot, îmi
ungeam buzele cu uleiul din
lămpi. Totuș, am desfătat
timp de patrusprezece ani pe
stăpânul meu și nu mi-e
rușine că m'am supus
stăpânului. Dar mi-am

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

166

what I mean, but I'll say no
more, for I'm not one of your
braggarts!"

sunt un palavragiu.

desfătat în acelaș timp și
stăpâna. Știți voi ce vreau să
spun, dar tac mai bine, ca să
nu mă laud.

¹ În latinește, *fulclopedia*... Sensul exact al injuriei nu este prea clar. Se pare că provine din *pes* – „picior” și *fulcire* – „a sprijini”. Deci „becisnică”.

² În original, *milua*, femela uliului. Se folosea ca injurie.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

167

LXXVI.

Satiricon liber
1st century AD

“Ceterum, quemadmodum diuolunt, dominus in domo factus sum, et ecce cepi ipsimum cerebellum. Quid multa? coheredem me Caesari fecit, et accepi patrimonium laticlavium. Nemini tamen nihil satis est. Concupiui negotiari. Ne multis uos morer, quinque naues aedificaui, oneraui uinum — et tunc erat contra aurum — misi

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“At last it came about by the will of the gods that I was master in the house, and I had the real master under my thumb then. What is there left to tell? I was made co-heir with Caesar and came into a Senator’s fortune. But nobody’s ever satisfied with what he’s got, so I embarked in business. I won’t keep you long in suspense; I built five

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Într-un cuvânt, cu ajutorul zeilor, am ajuns eu adevăratul stăpân în casă. Stăpânului îi sucisem căpșorul. Ce să mai lungim vorba? M-a făcut părtaş la moștenirea lui, împreună cu cezarul¹, și am primit prin testament un domeniu cu adevărat senatorial. Totuși, nimeni nu se mulțumește cu ce are, oricât ar avea. Mi s-a făcut

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Însfârșit, prin voința zeilor am ajuns stăpân în casă și iacă băgai și pe stăpânul meu în cofă. Ce să mai lungesc vorba, el mă lăsa moștenitorul său împreună cu împăratul și căpătai o avere însemnată. Totuș, nimeni nu se satură din nimic. Mi-a venit poftă să fac negoț. Ca să nu vă mai țin mult cu vorba, am construit cinci corăbii, le-am încărcat cu

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

168

Romam. Putares me hoc
iussisse: omnes naues
naufragarunt. Factum, non
fabula. Vno die Neptunus
trecenties sestertium
deuorauit. Putatis me
defecisse? Non mehercules mi
haec iactura gusti fuit,
tanquam nihil facti. Alteras
feci maiores et meliores et
feliciores, ut nemo non me
uirum fortem diceret. Scis,
magna nauis magnam
fortitudinem habet. Oneraui
rursus uinum, lardum, fabam,
seplasium, mancipia. Hoc
loco Fortunata rem piam fecit:
omne enim aurum suum,
omnia uestimenta uendit et

ships and loaded them with
wine – worth its weight in
gold, it was then – and sent
them to Rome. You'd think
I'd ordered it so, for every last
one of them foundered; it's a
fact, no fairy tale about it, and
Neptune swallowed thirty
million sesterces in one day!
You don't think I lost my pep,
do you? By Hercules, no! That
was only an appetizer for me,
just as if nothing at all had
happened. I built other and
bigger ships, better found,
too, so no one could say I
wasn't game. A big ship's a
big venture, you know. I
loaded them up with wine

chef să fac negoț. Pe scurt, am
pus pe picioare cinci corăbii,
le-am încărcat cu vin – atunci
vinul era aur – și le-am trimis
la Roma. Parcă eu însumi aș fi
pus treaba asta la cale; toate
corăbiile s-au dus la fund.
Ăsta este adevărul gol-goluț,
și nu o poveste. Într-o singură
zi, Neptun mi-a înghițit
treizeci de milioane de
sesterți. Credeți că m-am dat
bătut? Nu, pe Hercule,
paguba asta n-a izbutit să mă
dea gata! Mi-am făcut alte
corăbii, mai mari, mai bune și
mai norocoase, ca nimeni să
nu spună că n-aș fi bărbat în
toată legea. Știi, o corabie are

vin – pe vremea aceea vinul
era aur – și l-am trimis la
Roma. Dar par'că aș fi
poruncit aceasta, căci toate se
înnecară: fapt întâmplat, nu
vorbe! Într'o singură zi,
Neptun îmi înghiți treizeci de
milioane de sesterții. Credeți
că mi-am pierdut sărita? Nu,
vă jur! Această pierdere îmi
făcù impresia ca și cum nu
s'ar fi întâmplat nimic. Pusei
să se construească alte corăbii
mai mari, mai bune, care
plecară sub mai fericite
auspicii, pentru ca nimeni să
nu poată spune că nu sunt un
om curajos. Știți voi că o
corabie mare are în ea o

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

mi centum aureos in manu posuit. Hoc fuit peculii mei fermentum. Cito fit quod di uolunt. Vno cursu centies sestertium corrotundauit. Statim redemi fundos omnes, qui patroni mei fuerant. Aedifico domum, uenalicia coemo, iumenta; quicquid tangebam, crescebat tanquam fauus. Postquam coepi plus habere quam tota patria mea habet, manum de tabula: sustuli me de negotiatione et coepi liberos fenerare. Et sane nolente me negotium meum agere exhortauit mathematicus, qui uenerat forte in coloniam nostram,

again, bacon, beans, Capuan perfumes, and slaves: Fortunata did the right thing in this affair, too, for she sold every piece of jewelry and all her clothes into the bargain, and put a hundred gold pieces in my hand. They were the nest-egg of my fortune. A thing's soon done when the gods will it; I cleared ten million sesterces by that voyage, all velvet, and bought in all the estates that had belonged to my patron, right away. I built myself a house and bought cattle to resell, and whatever I touched grew just like a honeycomb. I

are putere mare. Am încărcat din nou vin, slănină, bob, parfumuri, sclavi. În această cumpănă, Fortunata s-a purtat foarte frumos, căci și-a vândut tot aurul, toate hainele și mi-a pus în palmă o sută de monede de aur. De atunci am început să prind cheag, că lucrurile merg iute dacă te ajută zeii. După o singură călătorie am încropit zece milioane de sesterti. Repede am răscumpărat toate moșiile care fuseseră ale stăpânului meu. Mi-am clădit o casă, am cumpărat împreună cu fărtații mei târguri de sclavi², vite mari; pe orice puneam mâna,

putere mare. Încărcai din nou numai vin, slănină, bob, parfumuri și sclavi. Acți și Fortunata a dat dovadă de devotamentul ei, căci își vându toate bijuteriile, toate rochiile și-mi dete în mână o sută de bucăți de aur. Acestea fură de chiagul averii mele. Repede se face ceea ce vor zeii. Dintr'o singură călătorie câștigai suma rotundă de zece milioane de sestertii. Îndată răscumpărai toate pământurile cari aparținuseră stăpânului meu, îmi construii o casă și-mi cumpărai cai și căruță. Pe tot ce puneam mâna crește ca un fagure de

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

170

Graeculio, Serapa nomine,
consiliator deorum. Hic mihi
dixit etiam ea, quae oblitus
eram; ab acia et acu mi omnia
euit; intestinas meas noverat;
tantum quod mihi non
dixerat, quid pridie
cenaueram. Putasses illum
semper mecum habitasse.

chucked the game when I got
to have an income greater
than all the revenues of my
own country, retired from
business, and commenced to
back freedmen. I never liked
business anyhow, as far as
that goes, and was just about
ready to quit when an
astrologer, a Greek fellow he
was, and his name was
Serapa, happened to light in
our colony, and he slipped me
some information and
advised me to quit. He was
hep to all the secrets of the
gods: told me things about
myself that I'd forgotten, and
explained everything to me

creștea ca un fagure de miere.
După ce am ajuns să
stăpânesc mai mult pământ
decât e în tot ținutul ăsta, am
lăsat-o baltă; am ieșit din
negoț și am început să dau la
liberți bani cu împrumut.
Firește că m-aș fi lăsat
păgubaș de toate, dar m-a
îndemnat să n-o fac un
astrolog, care venise
întâmplător în colonia
noastră, un grecotei pe nume
Serapa, un fel de sfetnic al
zeilor. Țăsta mi-a spus și
lucruri pe care le uitasem; mi-
a înșirat toate de-a fir a păr³,
că îmi cunoștea și mațele;
numai atât nu-i spusese, ce

miere. După ce avui mai mult
decât tot orașul unde mă
născusem, lăsându-mi la o
parte registrele, mă retrăsei
din negoț, și începui prin
liberți, să dau bani cu camătă.
Și-i adevărat: tocmai când nu
mai voiam să mă ocup de
afaceri, mă îndemnă la
aceasta un astrolog, care din
întâmplare venise în orașul
nostru.
Eră un grecoteiu cu numele
de Serapa, care ar fi putut să
stea și în spatele zeilor. El îmi
spuse chiar lucruri pe cari le
și uitasem și mi le înșiră pe
toate din fir până'n ață;
par'că-mi cunoscuse toate

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

171

from needle and thread up;
knew me inside out, he did,
and only stopped short of
telling me what I'd had for
dinner the day before. You'd
have thought he'd lived with
me always!"

mâncasem cu o zi înainte.
Credeai că a stat totdeauna
împreună cu mine.

măruntaiele. Aproape că-mi
spuse și ce mâncasem cu o zi
înainte. Ai fi crezut că a fost
totdeauna la un loc cu mine.

¹ Unii împărați casau testamentele în care nu erau trecuți moștenitori. De aceea mulți bogătași le lăsau o parte din avere ca măsură de precauție și își salvau restul avuției.

² Negustorii se asociau adesea în antichitate. În sec. I î.C. luaseră naștere la Roma adevărate societăți pe acțiuni.

³ În original – „de la ață și de la ac” (*ab acia et acu*).

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

172

LXXVII.

Satiricon liber
1st century AD

“Rogo, Habinna – puto,
interfuisti – : ‘Tu dominam
tuam de rebus illis fecisti. Tu
parum felix in amicos es.
Nemo unquam tibi parem
gratiam refert. Tu latifundia
possides. Tu uiperam sub ala
nutricas’ et – quid uobis non
dixerim – etiam nunc mi
restare uitae annos triginta et
menses quattuor et dies duos.
Praeterea cito accipiam

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“Habinnas, you were there, I
think, I’ll leave it to you;
didn’t he say – ‘You took your
wife out of a whore-house’?
you’re as lucky in your
friends, too, no one ever
repays your favor with
another, you own broad
estates, you nourish a viper
under your wing, and – why
shouldn’t I tell it – I still have
thirty years, four months, and

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Adu-ți aminte, Habinnas, –
cred că ai fost de față: „Tu ți-ai
ales stăpâna¹ cu te-a tăiat
capul; în ce privește prietenii
nu ești fericit. Nimeni nu-ți
este recunoscător. Tu
stăpânești moșii mari. Tu
hrănești o năpârcă la sân²; și...
„De ce adică nu v-aș spune?
Mi-ar rămâne acum din viață
treizeci de ani și patru luni și
două zile. Pe lângă astea, o să

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Nu-i așa Habinnas, – căci
socot că erai și tu de față, – că
el mi-a spus următoarele: «Tu
ai avut într’un chip știut, la
mână pe stăpână-ta. Ai puțin
noroc la prieteni. Nimeni nu-ți
dă recunoștința pe care-o
meriți. Ai moșii întinse. Tu
nutrești la sân un șarpe!» Și de
ce să nu vă spun, mai am de
trăit treizeci de ani, patru luni
și două zile. Afară de aceasta,

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

hereditatem. Hoc mihi dicit
fatus meus. Quod si contigerit
fundos Apuliae iungere, satis
uiuus peruenero. Interim dum
Mercurius uigilat, aedificaui
hanc domum. Vt scitis, casula
erat; nunc templum est. Habet
quattuor cenationes, cubicula
uiginti, porticus marmoratos
duos, susum cellationem,
cubiculum in quo ipse
dormio, uiperae huius
sessorium, ostiarii cellam
perbonam; hospitium hospites
capit. Ad summam, Scaurus
cnm huc uenit, nusquam
mauoluit hospitari, et habet
ad mare paternum hospitium.
Et multa alia sunt, quae statim

two days to live! I'll also come
into another bequest shortly.
That's what my horoscope
tells me. If I can extend my
boundaries so as to join
Apulia, I'll think I've
amounted to something in
this life! I built this house with
Mercury on the job, anyhow;
it was a hovel, as you know,
it's a palace now! Four dining-
rooms, twenty bed-rooms,
two marble colonnades, a
store-room upstairs, a bed-
room where I sleep myself, a
sitting-room for this viper, a
very good room for the porter,
a guest-chamber for visitors.
As a matter of fact, Scaurus,

primesc în curând o
moștenire. Țasta mi-e
horoscopul. Și dacă am să-mi
rotunjesc moșiile cu Apulia³,
se cheamă că am trăit destul.
Ajutat de Mercur, care
veghează asupra mea, am
înălțat casa asta. Cum știți, era
un bordei; acum e un templu.
Are patru săli de masă,
douăzeci de dormitoare, două
portice făcute din marmură; la
etaj se află alte încăperi, un
iatac unde dorm chiar eu,
culcușul năpârcii⁴ ăsteia, o
bijuterie de locuință pentru
portar. Încăperile pentru
oaspeți ajung la toți musafirii
mei. Ce mai încoace și încolo,

voiu primi în curând o
moștenire. Iată ce-mi spuse
destinul. Și dacă am norocul
să-mi adaug și Apulia la
pământurile mele, voiu
ajunge destul de bine în
vieță-mi. În vremea aceasta,
cu ajutorul lui Mercur, am
construit această casă. Eră o
cocioabă, precum știți, și
acum e un templu. Are patru
camere de mâncare, douăzeci
de odăi, două galerii
împodobite cu marmură, sus,
o cameră de mâncare, un iatac
unde dorm eu, camera de
locuință a acestei năpârce și o
foarte bună odaie a
portarului. Camera de oaspeți

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

uobis ostendam. Credite, mihi: assem habeas, assem valeas; habes, habeberis. Sic amicus uester, qui fuit rana, nunc est rex. Interim, Stiche, profer uitalia, in quibus uolo me efferri. Profer et unguentum et ex illa amphora gustum, ex qua iubeo lauare ossa mea."

when he was here, would stay nowhere else, although he has a family place on the seashore. I'll show you many other things, too, in a jiffy; believe me, if you have an as, you'll be rated at what you have. So your humble servant, who was a frog, is now a king. Stychus, bring out my funereal vestments while we wait, the ones I'll be carried out in, some perfume, too, and a draught of the wine in that jar, I mean the kind I intend to have my bones washed in."

când a venit aici Scaurus⁵, totdeauna a tras la mine, cu toate că are lângă mare niște gazde ale lui tată-său. Și sunt multe altele, pe care am să vi le arăt îndată. Puteți să mă credeți: un as ai, un as prețuiești⁶; ai ceva, ești cineva⁷. Așa și prietenul vostru, care a fost cândva broască, și acum e rege⁸. Haide, Stichus⁹, adu hainele în care vreau să mă îngropați. Adu și parfumul și o probă din amfora în care am poruncit să mi se spele oasele.

e destul de încăpătoare. Însfârșit, ori de câte ori vine aici Scaurus, el nu mai vrea să tragă nicăiri, deși are pe țărmul mării o locuință părintească. Sunt încă multe altele, pe cari vi le voi arăta numaidecât. Credeți-mă: un ban ai, un ban prețuiești și după cât ai, vei fi socotit. Așa's eu, prietenul vostru, am fost broască, azi sunt rege și acum, Stichus, adu-mi veșmintele mortuare cu care voesc să fiu îngropat. Adu și parfumul și o probă de vin din ulciorul din care voesc să mi-se spele oasele».

¹ Fortunata.

² Idem.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

175

³ Firește că pretenția lui Trimalchio era absurdă, dar ea ilustra și ignorarea geografiei elementare.

⁴ Fortunata.

⁵ Numele (înseamnă „șchiopul”) se întâlnea în familii vestite. Acest Scaurus era sclav sau libert.

⁶ Adică nimic. Expresie proverbială.

⁷ Idem. În original: *habes, habeberis*.

⁸ Expresie proverbială: *qui fuit rana, munc est rex*.

⁹ Un sclav.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

176

LXXVIII.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Non est moratus Stichus, sed et stragulam albam et praetextam in triclinium attulit... iussitque nos temptare, an bonis lanis essent confecta. Tum subridens: "Vide tu, inquit, Stiche, ne ista mures tangant aut tineae; alioquin te uiuum conburam. Ego gloriosus uolo efferri, ut totus mihi populus bene imprecetur." Statim ampullam

It was not long before Stychus brought a white shroud and a purple-bordered toga into the dining-room, and Trimalchio requested us to feel them and see if they were pure wool. Then, with a smile, "Take care, Stychus, that the mice don't get at these things and gnaw them, or the moths either. I'll burn you alive if they do. I want to be carried out in all

Stichus n-a zăbovit să aducă în tricliniu o învelitoare albă și o togă de magistrat. Trimalchio a dat ordin să le pipăim, ca să vedem că sunt făcute din lână bună. Apoi ne-a spus zâmbind: —Ai grijă, Stichus, să nu se atingă de astea șoarecii sau moliile, că te ard de viu. Eu vreau să fiu înmormântat cu cinste, ca tot poporul să mă binecuvânteze. Îndată a

Fără întârziere, Stichus aduse în sala de mâncare un covor alb și o togă cu marginile de purpură..... El ne puse s'o pipăim spre a ne încredința că-i lucrată din lână bună. Apoi, surâzând, zise: «Bagă de seamă, Stichus, ca nu cumva să se atingă de ea șoarecii sau moliile, căci atunci te voi arde de viu. Vreau să fiu înmormântat cu pompă, ca tot

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

nardi aperuit omnesque nos unxit et: "Spero, inquit, futurum ut aequae me mortuum iuuet tanquam uiuum." Nam uinum quidem in uinarium iussit infundi et: "Putate uos, ait, ad parentalia mea inuitatos esse". Ibat res ad summam nauseam, cum Trimalchio ebrietate turpissima grauissimum nouum acroama, cornicines, in triclinium iussit adduci, fultusque ceruicalibus multis extendit se super torum extremum et: "Fingite me, inquit, mortuum esse. Dicite aliquid belli." Consonuere cornicines funebri strepitu.

my glory so all the people will wish me well." Then, opening a jar of nard, he had us all anointed. "I hope I'll enjoy this as well when I'm dead," he remarked, "as I do while I'm alive." He then ordered wine to be poured into the punch-bowl. "Pretend," said he, "that you're invited to my funeral feast." The thing had grown positively nauseating, when Trimalchio, beastly drunk by now, bethought himself of a new and singular diversion and ordered some horn-blowers brought into the dining-room. Then, propped up by many cushions, he

deschis un flacon în care se afla parfum de nard¹ și ne-a stropit pe toți, adăugând: sper ca parfumul ăsta să-mi placă tot atât de mult după oarte, cât îmi place acum, când încă mai trăiesc. După aceea a poruncit să se toarne vin într-o oală mare. Închipuiți-vă, ne mai spuse el, că ați fost invitați la ospățul dat la înmormântarea mea². Treaba se făcuse de-a binelea grețoasă, când Trimalchio, acum beat mort, a cerut să se dea un nou concert și să fie aduși în tricliniu niște cântăreți din corn³. Sprijinit pe o groază de perne, Trimalchio

poporul să-mi ureze de bine». Îndată după aceea, deschise o sticlă cu esență de nard și ne unse pe toți, zicând: «Nădăjduesc ca aceasta să-mi facă după moarte, tot atâta bine ca în viață». Cât privește vinul, puse să se verse din el într'un vas mare și ne spuse: «Închipuiți-vă că sunteți poftiți la parastasul meu». Lucrul deveni foarte plictisitor, mai ales când Trimalchio, cuprins de cea mai urîcioasă beție, porunci să se aducă în sala de mâncare, ca un nou fel de distracție, niște trâmbițași. Rezemat de o mulțime de perini, se întinse

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

178

Vnus praecipue seruus libitinarii illius, qui inter hos honestissimus erat, tam ualde intonuit, ut totam concitaret uiciniam. Itaque uigiles, qui custodiebant uicinam regionem, rati ardere Trimalchionis domum, effregerunt ianuam subito et cum aqua securibusque tumultuari suo iure coeperunt. Nos occasionem opportunissimam nacti Agamemnoni uerba dedimus, raptimque tam plane quam ex incendio fugimus.

stretched himself out upon the couch. "Let on that I'm dead," said he, "and say something nice about me." The horn-blowers sounded off a loud funeral march together, and one in particular, a slave belonging to an undertaker, made such a fanfare that he roused the whole neighborhood, and the watch, which was patrolling the vicinity, thinking Trimalchio's house was afire, suddenly smashed in the door and rushed in with their water and axes, as is their right, raising a rumpus all their own. We availed ourselves of this

s-a întins între timp pe marginea patului. —Gândiți-vă, spuse el, că am murit. Ziceți ceva de soi. Cântăreții din corn au cântat o melodie de înmormântare. Mai ales unul, sclav al celui dricar care era cel mai scuturat dintre toți prietenii lui Trimalchio, a suflat așa de zdravăn în corn, încât a trezit toți vecinii. De aceea vigiliile⁴, aflați la datorie prin împrejurimi, au crezut că arde casa lui Trimalchio; au sfărâmat pe neașteptate poarta și, înarmați cu apă și cu securi, au început să-și facă meseria⁵. S-a stârnit o larmă

pe marginea patului zicând: «Închipuiți-vă că sunt mort. Ziceți-i ceva frumos! Trâmbițașii începură a suna un marș funebru. Mai ales unul, un sclav al celui antreprenor de pompe funebre, care trecea drept cel mai cum se cade în mijlocul acestei societăți, sună atât de tare, încât deșteptă pe toți vecinii. Atunci pompierii, cari supravegheau cartierul vecin, crezând că arde casa lui Trimalchio, sparseră fără de veste ușa și începură cu securi și cu apă să lucreze după cum le eră slujba. Noi, profitând de acest prilej foarte favorabil, ne

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

179

happy circumstance and,
leaving Agamemnon in the
lurch, we took to our heels, as
though we were running
away from a real
conflagration.

îngrozitoare. Aflând astfel
prilejul cel mai nimerit, i-am
șoptit două vorbe lui
Agamemnon și, pe furiș, am
luat-o la goană de parcă am fi
scăpat dintr-un foc adevărat.

furișarăm de Agamemnon și o
șterserăm grabnic, ca dela un
adevărat foc.

¹ Parfumul de nard era foarte apreciat în antichitate. El se extrăgea din frunzele și din florile unui arbust originar din India.

² Această glumă sinistră nu reprezenta totuși o inovație a lui Trimalchio. Seneca evocă în câteva cuvinte asemenea ceremonii macabre.

³ Ca la funeraliile oamenilor de vază.

⁴ La Roma și în alte orașe erau multe incendii pustiitoare. Diferite echipe de pompieri au fost organizate temporar încă din timpul republicii, de unii oameni bogați. Sub Imperiu, paza împotriva incendiilor și ordinea pe străzi noaptea revin vigiliilor (în latinește *uigiles*), aflați la Roma sub conducerea unui *praefectus* — comandant numit de împărat din rândurile cavalerilor.

⁵ Unii (așa-numiți *siphonarii*) mânuiau pompele de incendiu, alimentate cu apă de așa-ziși *aquarii*.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

180

LXXIX.

Satiricon liber

1st century AD

Neque fax ulla in praesidio
erat, quae iter aperiret
errantibus, nec silentium
noctis iam mediae promittebat
occurrentium lumen.
Accedebat huc ebrietas et
imprudencia locorum etiam
interdiu obscura. Itaque cum
hora paene tota per omnes
scrupos gastrarumque
eminentium fragmenta

The Satyricon

Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

There was no torch to light the
way for us, as we wandered
around, nor did the silence of
midnight give promise of our
meeting any wayfarer with a
light; in addition to this, we
were drunk and unfamiliar
with the district, which would
confuse one, even in daylight,
so for the best part of a mortal
hour we dragged our bleeding

Satyricon

Traducere de Eugen Cizek,
1995

N-avem la îndemână nici o
făclie care să ne călăuzească
pașii rătăcitori, iar tăcerea
miezului de noapte nu ne
făgăduia vreo întâlnire cu
niște trecători care ar fi putut
avea lumină cu ei. Se mai
adăugau amețeala pricinuită
de băutură și necunoașterea
locurilor, care te încurcă la
mers chiar pe lumină. De

Satyricon

Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

N'aveam la 'ndemână nici
torțe, care, în caz de rătăcire,
să ne fi arătat drumul și 'n
tăcerea miezului nopții nu
puteam nădăjdui întâlnirea
vreunuia care să ne procure
lumină. Unde mai pui că eram
beți și nu mai recunoșteam
locurile, care erau greu de
cunoscut chiar în timpul zilei.
Așa că după ce ne târșeam

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

traxissemus cruentos pedes, tandem expliciti acumine Gitonis sumus. Prudens enim pridie, cum luce etiam clara timeret errorem, omnes pilas columnasque notauerat creta, quae lineamenta euicerunt spississimam noctem, et notabili candore ostenderunt errantibus uiam. Quamuis non minus sudoris habuimus etiam postquam ad stabulum peruenimus. Anus enim ipsa inter deuersitores diutius ingurgitata ne ignem quidem admotum sensisset, et forsitan pernoctassemus in limine, ni tabellarius Trimalchionis interuenisset X vehiculis

feet over all the flints and pieces of broken tile, till we were extricated, at last, by Giton's cleverness. This prudent youngster had been afraid of going astray on the day before, so he had taken care to mark all the pillars and columns with chalk. These marks stood out distinctly, even through the pitchy night, and by their brilliant whiteness pointed out the way for us as we wandered about. Nevertheless, we had no less cause for being in a sweat even when we came to our lodging, for the old woman herself had been sitting and

aceea, după ce am orbecăit aproape o oră întreagă prin toate pietroaiele și cioburile ascuțite care ne tăiau picioarele până la sânge, în cele din urmă ne-a descurcat mintea isteată a lui Giton. Căci, fiindcă se temuse că o să se rătăcească chiar în plină zi, avusese prevederea de-a însemna pe lumină cu creta toți stâlpii și toate coloanele. Liniile trase de el se puteau desluși chiar în bezna nopții, fiindcă erau strălucitor de albe; ele ne-au arătat drumul, punând capăt băjbâielilor noastre. Cu toate acestea n-am asudat mai puțin după ce am

picioarele sângerânde, aproape un ceas întreg, prin pietre și prin moloz, furăm scoși înfine din încurcătură prin istețimea lui Giton. El, prevăzător, și temându-se încă în plină zi să nu se rătăcească, însemnase cu cretă toți stâlpii și coloanele. Aceste semne, biruind prin albețea lor deosebită, întunecimea cea deasă a nopții, ne arătară drumul în rătăcirea noastră. Dar, ajungând la locuința-ne, avurăm altă bătaie de cap. Baba care ținea hanul, stând mai multă vreme la băutură cu oaspeții, nu s'ar mai fi deșteptat, chiar de-ai fi pus foc

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

182

<diues>. Non diu ergo
tumultuatus stabuli ianuam
effregit, et nos per eandem
festram admisit.
Qualis nox fuit illa, di
deaeque,
quam mollis torus! Haesimus
calentes et transfudimus hinc
et hinc labellis
errantes animas. Valet curae
mortales. Ego sic perire coepi.
Sine causa gratulor mihi. Nam
cum solutus mero remissem
ebrias manus, Ascylos, omnis
iniuriae inuentor, subduxit
mihi nocte puerum et in
lectum transtulit suum,
uolutatusque liberius cum
fratre non suo, siue non

swilling so long with her
guests that even if one had set
her afire, she would not have
known it. We would have
spent the night on the door-sill
had not Trimalchio's courier
come up in state, with ten
wagons; he hammered on the
door for a short time, and then
smashed it in, giving us an
entrance through the same
breach. (Hastening to the
sleeping-chamber, I went to
bed with my "brother" and,
burning with passion as I was,
after such a magnificent
dinner, I surrendered myself
wholly to sexual gratification.)

ajuns la han. Baba hangița
dăduse atâta băutură pe gât,
cot la cot cu mușterii ei, încât
n-ai fi trezit-o din somn nici
dacă i-ai fi dat foc. Cred că am
fi petrecut toată noaptea pe
pragul hanului dacă n-ar fi
trecut din întâmplare un
trimis al lui Trimalchio, care
conducea zece care bogate. El,
fără să-și piardă vremea și fără
să facă prea multă gălăgie, a
sfărâmat poarta hanului. Prin
spărtura croită de el ne-am
strecurat și noi înăuntru¹...

O, ce noapte a fost, voi, zei,
zeițe!
Ce pat moale! Ne-am strâns

pe ea. Poate c' am fi stat toată
noaptea la ușe, dacă n' ar fi
venit, în vremea aceasta, un
curier de-ai lui Trimalchio. Eră
bogat, căci aveà zece trăsuri.
Fără multă vorbă, sparse ușa
locuinței și intrarăm astfel
înăuntru prin spărtură.

O, Zei și voi zeițe, ce noapte fu
aceea!...
Ce moale fu culcușul, când,
strânși în calde-avânturi
Ne amestecam sărutul cu
sufletele noastre
Ce rățăceau. Cu bine rămâneți
griji a vieții,
Căci altfel începusem să pier
de fericire.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

183

sentiente iniuriam siue
dissimulante, indormiuit
alienis amplexibus oblitus
iuris humani. Itaque ego ut
experrectus pertrectavi gaudio
despoliatum torum, si qua est
amantibus fides, ego dubitavi,
an utrumque traicerem gladio
somnumque morti iungerem.
Tutius dein secutus consilium
Gitona quidem uerberibus
excitavi, Ascylton autem truci
intuens uultu: "Quoniam,
inquam, fidem scelere uiolasti
et communem amicitiam, res
tuas ocus tolle et alium
locum, quem polluas, quaere".
Non repugnauit ille, sed
postquam optima fide partiti

Oh Goddesses and Gods, that
purple night
How soft the couch! And we,
embracing tight;
With every wandering kiss
our souls would meet!
Farewell all mortal woes, to
die were sweet
But my self-congratulation
was premature, for I was
overcome with wine, and
when my unsteady hands
relaxed their hold, Ascyltos,
that never-failing well-spring
of iniquity, stole the boy away
from me in the night and
carried him to his own bed,
where he wallowed around
without restraint with a

cu-nflăcărare
Și pe buzele noastre
revărsarăm
Rătăcitele suflete! Cu bine,
Griji mărunte! Muream de
fericire!
Dar mă fălesc fără rost. Căci,
după ce, îngreuiat de vinul
băut la Trimalchio, am
adormit buștean, Ascyltos,
priceput la mârșăvii de tot
soiul, s-a folosit de întunericul
noptii, mi-a furat copilul și l-a
trecut în patul său,
bucurându-se în voie de un
om care nu-i era frate. Giton
nu simțea ticăloșia sau se
prefăcea că n-o simte. El a
adormit în brațele unui străin,

Dar mă fericeam degeaba căci,
în slăbiciunea beției,
nemaiputând ține în brațe pe
Giton, Ascyltos, care profită
de orice prilej pentru a mă
jignî, îmi fură peste noapte pe
copil și-l trecu în patul său. Iar
acesta îmbrățișând mai cu
plăcere pe cel care nu era
tovarășu-i de iubire, fie că nu
simția ocara ce-mi făcea, fie că
se prefăcea că n'o simte,
adormi în brațele altuia,
uitând de orice drept
omenesc. Deșteptându-mă,
pipăii zadarnic patul părăsit
de cel ce-mi procură bucuria.
Pentru a-mi răsbună credința

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

184

manubias sumus: "Age, inquit, nunc et puerum diuidamus".

"brother" not his own, while the latter, not noticing the fraud, or pretending not to notice it, went to sleep in a stranger's arms, in defiance of all human rights. Awaking at last, I felt the bed over and found that it had been despoiled of its treasure: then, by all that lovers hold dear, I swear I was on the verge of transfixing them both with my sword and uniting their sleep with death. At last, however, I adopted a more rational plan; I spanked Giton into wakefulness, and, glaring at Ascyrtos, "Since you have broken faith by this outrage," I

uitând de orice dreptate omenească. Când m-am deșteptat din somn, am dat peste culcușul despuiat de fericirea mea. Puteți să mă credeți sau nu că eram sincer îndrăgostit, dar eu vă spun că abia m-am stăpânit să nu-i străpung pe amândoi cu sabia și astfel să-i fac să se cufunde în același timp în apele somnului și ale morții². Urmând apoi un gând mai cuminte, l-am trezit pe Giton în pumni și, întorcând spre Ascyrtos niște priviri feroase, i-am spus:
– Pentru că ai pângărit printr-o nelegiuire încrederea noastră

călcată, stătui un moment la îndoeală dacă trebuia să-i străpung cu sabia pe amândoi, prefăcându-le somnul în moarte. Urmând însă o chibzueală mai cuminte, deșteptai pe Giton cu câteva lovituri și privind crunt pe Ascyrtos: «Fiindcă ai călcat, îi zisei, în picioare, printr-o crimă, încrederea și prietenia noastră, ia-ți degrabă catrafusele și cată-ți alt loc pe care să-l mânjești!»

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

185

gritted out, with a savage frown, “and severed our friendship, you had better get your things together at once, and pick up some other bottom for your abominations!” He raised no objection to this, but after we had divided everything with scrupulous exactitude, “Come on now,” he demanded, “and we’ll divide the boy!”

reciprocă și legile prieteniei, ia-ți iute catrafusele și vezi de alt loc pe care să-l spurci. Ascyltos nu s-a opus, dar, după ce am împărțit cum nu se poate mai cinstit mica noastră avere, a adăugat: – Haide acum să împărțim și băiatul.

¹ Lacună în original. Aici se încheie de fapt fragmentul *Cena Trimalchionis* – „Ospățul lui Trimalchio”. Urmează un fragment pe care unii comentatori îl numesc „Aventurile lui Eumolpus”.

² Exprimare ostentativ literară. Se consideră că aici autorul parodiază stilul tragic.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

186

LXXX.

Satiricon liber
1st century AD

Iocari putabam discedentem.
At ille gladium parricidali
manu strinxit et: "Non frueris,
inquit, hac praeda super quam
solus incumbis. Partem meam
necesse est uel hoc gladio
contemptus abscindam". Idem
ego ex altera parte feci, et
intorto circa brachium pallio,
composui ad proeliandum
gradum. Inter hanc
miserorum dementiam

The Satyricon
W. C. Firebaugh
1922

I thought this was a parting
joke till he whipped out his
sword, with a murderous
hand. "You'll not have this
prize you're brooding over, all
to yourself! Since I've been
rejected, I'll have to cut off my
share with this sword." I
followed suit, on my side,
and, wrapping a mantle
around my left arm, I put
myself on guard for the duel.

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Gândeam că glumește, așa, de
plecare. Dar el scoase din
teacă sabia cu o mână paricidă
și zbieră:
—N-o să te bucuri de prada
asta, pe care vrei s-o
stăpânești singur. Îmi trebuie
partea mea și o să-ți plătesc
pentru batjocură: o tai cu sabia
asta a mea.
Am făcut și eu la fel și,
răsucindu-mi mantaua în jurul

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

El nu se dete îndărăt, dar
după ce, în chipul cel mai
cinstit, împărțirăm prada:
«Stai, zise, acum să împărțim
și acest copil!» Credeam că
glumește și că pleacă, însă el,
scoțând sabia cu o mână
fratricidă: «N'ai să te bucuri,
zise, de această pradă, asupra
căreia ai căzut numai tu! De
voiu fi refuzat, trebuie să-mi
tai partea mea chiar cu această

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

infelicissimus puer tangebatur
utriusque genua cum fletu,
petebatque suppliciter ne
Thebanum par humilis
taberna spectaret, neque
sanguine mutuo pollueremus
familiaritatis clarissimae sacra.
“Quod si utique, proclamabat,
facinore opus est, nudo ecce
iugulum, conuertite huc
manus, imprimate mucrones.
Ego mori debeo, qui amicitiae
sacramentum deleui.”
Inhibuimus ferrum post has
preces, et prior Ascyltos: “Ego,
inquit, finem discordiae
imponam. Puer ipse, quem
uult, sequatur, ut sit illi saltem
in eligendo fratre salua

The unhappy boy, rendered
desperate by our unreasoning
fury, hugged each of us tightly
by the knee, and in tears he
humbly begged that this
wretched lodging-house
should not witness a Theban
duel, and that we would not
pollute – with mutual
bloodshed the sacred rites of a
friendship that was, as yet,
unstained. “If a crime must be
committed,” he wailed, “here
is my naked throat, turn your
swords this way and press
home the points. I ought, to be
the one to die, I broke the
sacred pledge of friendship.”
We lowered our points at

brațului¹, m-am pregătit de
luptă. Dar, în vreme ce această
nebunie ne întuneca mintea
nenorocită, bietul băiat ne
îmbrățișa genunchii și îi
stropea cu lacrimi. Ne ruga să
nu facem o nouă Thebaidă²
într-o tavernă prăpădită și să
nu pătăm cu sângele nostru o
prietenie vestită pentru
sfînțenia ei.
—Dacă este nevoie de sânge,
țipa el, iată, îmi dezvelesc
beregata, întoarceți-vă spre ea
brațele voastre și înfingeți-vă
aici vârfurile săbiilor. Să mor
eu, mai bine, pentru că am
sfârșăit jurământul prieteniei
voastre³.

sabie!» Din parte-mi, făcui și
eu acelaș lucru și învăluindu-
mi brațul cu mantaua, mă
pregătii de luptă. În nebunia
aceasta a ticăloșilor de noi, cel
mai nenorocit eră copilul care
ne îmbrățișă genunchii
plângând și se ruga să nu dăm
într'un biet han priveriștea
unei Thebaide, și să nu pătăm
cu sângele nostru sfînțenia
celeia mai strălucite prietenii.
«Dacă-i nevoie de o crimă,
strigă el, iacă îmi desgolesc
gâtul, spre el întoarceți-vă
măinile, în el băgați vârfurile
săbiilor voastre. Eu, se cade să
mor, care am distrus
legământul sfânt al

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

libertas." Ego qui uetustissimam consuetudinem putabam in sanguinis pignus transisse, nihil timui, immo condicionem praecipiti festinatione rapui, commisique iudici litem. Qui ne deliberavit quidem, ut uideretur cunctatus, uerum statim ab extrema parte uerbi consurrexit <et> fratrem Ascyllon elegit. Fulminatus hac pronuntiatione, sic ut eram, sine gladio in lectulum decidi, et attulissem mihi damnatus manus, si non inimici victoriae invidissem. Egreditur superbus cum praemio Ascylltos, et paulo

these entreaties. "I'll settle this dispute," Ascylltos spoke up, "let the boy follow whomsoever he himself wishes to follow. In that way, he, at least, will have perfect freedom in choosing a 'brother'." Imagining that a relationship of such long standing had passed into a tie of blood, I was not at all uneasy, so I snatched at this proposition with precipitate eagerness, and submitted the dispute to the judge. He did not deliberate long enough to seem even to hesitate, for he got up and chose Ascylltos for a "brother," as soon as the last

Ne-am lăsat jos săbiile când am auzit o asemenea rugămintă. Cel dintâi a rupt tăcerea Ascylltos.
—Eu am să pun capăt neînțelegerii noastre. Propun ca băiatul să urmeze pe acela dintre noi pe care-l place. Să-i dăm libertatea de a-și alege singur fratele.
Deoarece socoteam că o conviețuire atât de veche se prefăcuse în legătură de sânge, nu m-am temut câtuși de puțin; ba chiar m-am folosit degrabă de acest prilej și am încredințat procesul judecătorului propus de Ascylltos. Giton nici măcar n-a

prieteniei!» În urma acestei rugăminți, băgarăm săbiile 'nt eacă și Ascylltos cei dintâi grăi: «Eu voi pune capăt certei. Singur acest copil să urmeze pe cine voește, așa ca el să aibă libertate deplină de a-și alege pe tovarăsu-i de iubire». Eu, care socoteam că o foarte veche conviețuire se prefăcuse în chezașia unei rudenii, nu mă temui de nimic, ba încă printr'o grabă pripită, primii iute propunerea, și-l făcui pe Giton judecător al procesului. El, fără a stă măcar pe gânduri și fără să pară că mai întârzie, nu-mi dăde vreme nici să-mi

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

189

ante carissimum sibi
commilitonem fortunaequae
etiam similitudine parem in
loco peregrino destituit
abiectionem.
Nomen amicitiae, sic,
quatenus expedit, haeret;
calculus in tabula mobile ducit
opus.
Dum fortuna manet, uultum
seruatis, amici;
cum cecidit, turpi certis ora
fuga.
Grege agit in scaena mimum:
pater ille uocatur,
filius hic, nomen diuitis ille
tenet.
Mox ubi ridendas inclusit
pagina partes,

syllable had passed my lips!
At this decision I was
thunder-struck, and threw
myself upon the bed,
unarmed and just as I stood.
Had I not begrudged my
enemy such a triumph, I
would have laid violent hands
upon myself. Flushed with
success, Ascyltos marched out
with his prize, and
abandoned, in a strange town,
a comrade in the depths of
despair; one whom, but a little
while before, he had loved
most unselfishly, one whose
destiny was so like his own.
As long as is expedient, the

chibzuit, ca să pară că șovăie
nițel. N-am apucat să închid
gura, că s-a și ridicat în
picioare și l-a ales ca frate pe
Ascyltos. Am rămas ca trăsnet
în fața acestei hotărâri și,
azvârlindu-mi cât colo sabia,
m-am prăbușit, așa cum eram,
peste pătuț. Mi-aș fi făcut
singur seama, dacă nu m-aș fi
gândit că vrăjmașul meu ar
dobândi astfel o izbândă mai
mare. Ascyltos plecă trufaș cu
prada și mă părăsi doborât de
necazuri într-un oraș străin,
deși îi fusesem până cu câteva
clipe în urmă tovarăș de viață
și de luptă, părtaș la fericiri, ca
și la nenorociri.

sfârșesc bine vorba și
sculându-se în picioare își alege
ca iubit pe Ascyltos. Rămăsei
ca trăsnet de această hotărâre și
așa cum eram, fără sabie,
căzui pe pat și mi-aș fi făcut
seama, dacă n'aș fi pizmuit
birunța dușmanului meu. Iar
Ascyltos ieși mândru,
împreună cu răsplata-i, lăsând
părăsit într'un loc străin pe cel
care-i fusese, puțin mai
'nainte, cel mai scump
tovarăș, pe cel care împărțise
cu el împreună și bune și rele.
Așa-i ce numim prietenie: Cât
folosești ei va ține,
Întocmai ca zarul la joc, te

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

uera redit facies, adsimulata
perit.

name of friendship lives,
Just as in dicing, Fortune
smiles or lowers;
When good luck beckons, then
your friend his gleeful service
gives
But basely flies when ruin o'er
you towers.
The strollers act their farces
upon the stage, each one his
part,

The father, son, the rich man,
all are here,
But soon the page is turned
upon the comic actor's art,
The masque is dropped, the
make-ups disappear!

Doar cât ne-aduce folos,
dăinuiește un nume de
prieten;
Fuge pinul mereu pe jos, pe
tabla de joc.
Cât ne mai paște norocul,
păstrați, voi, amicilor, masca;
Dacă s-a dus, v-ați întors, fără
de rușine fugind¹.
Vezi histrionii jucând într-un
mim: cei dintâi e un tată,
Altul se cheamă că-i fiu; altul
își zice bogat;
Dar de îndată ce fila cu vesele
roluri e-ntoarsă
Chipul aievea privești,
închipuirea s-a dus!

mișcă ea 'ncolo și 'ncoace.
Atât timp cât ține norocul, voi
chip răzător aveți, prieteni,
Dar cade norocul, și atunci,
voi, fața 'ntorcând, vă dosiți.
O comedie ni-i lumea, când
unul e tată pe scenă,
Un altul e fiu și bogat s'arată
un altul a fi.
Dar, iacă, deodată se 'nchide
caetul cu scrisele roluri
Ș'atunci, vechiul chip reiau
toți, pe cel prefăcut lepădând.

¹ Atacați brusc, romanii își înfășurau mantaua în jurul brațului stâng, folosind-o în felul acesta ca scut.

² Aluzie la războiul fratricid dintre Eteocle și Polinice, fiii lui Oedip.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

191

³ Parodie a unei scene din cartea a noua a *Eneidei* lui Vergiliu, în care Nisus încearcă să salveze pe prietenul său Eurial, oferind ruturilor propria sa viață în schimbul celei a tânărului său prieten.

⁴ Parodie a unei idei întâlnite frecvent în opera lui Ovidiu: „Vei număra mulți prieteni câtă vreme vei fi fericit”.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

192

LXXXI.

Satiricon liber
1st century AD

Nec diu tamen lacrimis
indulsi, sed veritus ne
Menelaus etiam antescholanus
inter cetera mala solum me in
deuersorio inueniret, collegi
sarcinulas, locumque secretum
et proximum litori maestus
conduxi. Ibi triduo inclusus,
redeunte in animum
solitudine atque contemptu,
uerberabam aegrum
planctibus pectus et inter tot

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Nevertheless, I did not indulge
myself very long in tears,
being afraid that Menelaus,
the tutor, might drop in upon
me all alone in the lodging-
house, and catch me in the
midst of my troubles, so I
collected my baggage and,
with a heavy heart, sneaked
off to an obscure quarter near
the seashore. There, I kept to
my room for three days. My

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Totuși, nu m-am lăsat multă
vreme în voia lacrimilor, ci
fiindcă mă temeam să nu mă
găsească singur în han
Menelau, ajutorul profesorului
nostru – ceea ce ar fi pus vârf
la toate nenorocirile – mi-am
strâns bulendrele și m-am
adăpostit mâhnit într-un loc
tainic, o casă cu chirie așezată
în apropierea țărmului mării.
Acolo am stat închis vreme de

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Nu mă jelii, totuș, multă
vreme. De teamă ca nu cumva
Menelaus, repetitorul nostru,
pe lângă alte rele, să mă mai
găsească și singur în han, îmi
strânsei lucrășoarele și mă
dusei întristat, de-mi închiriai
o locuință îndepărtată, lângă
țărmul mării. Acî stătui închis
zile și gândindu-mă mereu
la singurătatea și înjosirea
mea, îmi loveam pieptul,

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

193

altissimos gemitus frequenter etiam proclamabam: "Ergo me non ruina terra potuit haurire? Non iratum etiam innocentibus mare? Effugi iudicium, harenae imposui, hospitem occidi, ut inter audaciae nomina mendicus, exul, in deversorio Graecae urbis iacerem desertus? Et quis hanc mihi solitudinem imposuit? Adulescens omni libidine impurus et sua quoque confessione dignus exilio, stupro liber, stupro ingenuus, cuius anni ad tesseram uenierunt, quem tanquam puellam conduxit etiam qui uirum putauit. Quid

mind was continually haunted by my loneliness and desertion, and I beat my breast, already sore from blows. "Why could not the earth have opened and swallowed me," I wailed aloud, between the many deep-drawn groans, "or the sea, which rages even against the guiltless? Did I flee from justice, murder my ghost, and cheat the arena, in order that, after so many proofs of courage, I might be left lying here deserted, a beggar and an exile, in a lodging-house in a Greek town? And who condemned me to this

trei zile și am frământat mereu în minte singurătatea și ocară îndurată. Mă băteam cu pumnul în piept și ostenisem de atâtea vaiete. Printre gemetele sfâșietoare îmi repetam neconținut și cu voce tare:
—De ce nu s-a prăvălit pământul peste mine și nu m-a înghițit? De ce nu m-a nimicit marea care se mânie împotriva nevinovaților? Am păcălit pe judecători, am scăpat cu viață din arenă, mi-am ucis gazda. Și acum, după atâtea fapte îndrăznețe, zac ca un cerșetor, ca un surghiunit, părăsit într-un han¹ dintr-un oraș grecesc².

sfâșiat de suspine, și printre gemete adânci strigam des cu glas tare: «De ce n'a putut pământul să mă înghiță în prăbușirea lui? De ce nu m'a înghițit marea, care se mânie chiar și pe cei nevinovați? Am scăpat de judecată, m'am prefăcut mort în arena unui circ, mi-am ucis pe cel ce mă găzduise, pentru ca după atâtea fapte îndrăznețe, să zac ca un cerșetor, ca un exilat, părăsit în hanul unui oraș grecesc! Și cine m'a adus în halul acesta de părăsire? Un tânăr mânjit de toate desfrânăturile, demn de a fi gonit din țară, după propria-i

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

ille alter? qui die togae uirilis stolam sumpsit, qui ne uir esset a matre persuasus est, qui opus muliebre in ergastulo fecit, qui postquam conturbauit et libidinis suae solum uertit, reliquit ueteris amicitiae nomen et — pro pudor! — tanquam mulier secutuleia unius noctis tactu omnia uendidit. Iacent nunc amatores obligati noctibus totis, et forsitan mutuis libidinibus attriti derident solitudinem meam. Sed non impune. Nam aut uir ego liberque non sum, aut noxio sanguine parentabo iniuriae meae.”

desolation’? A boy stained by every form of vice, who, by his own confession, ought to be exiled: free, through vice, expert in vice, whose favors came through a throw of the dice, who hired himself out as a girl to those who knew him to be a boy! And as to the other, what about him? In place of the manly toga, he donned the woman’s stola when he reached the age of puberty: he resolved, even from his mother’s womb, never to become a man; in the slave’s prison he took the woman’s part in the sexual act, he changed the instrument of

Și cine și-a bătut joc în felul ăsta de mine? Un tânăr mânjit de toate viciile, care mărturisea singur că merită să fie exilat cât mai departe; a fost eliberat numai pentru că s-a desfrânat, a devenit cetățean adevărat numai datorită destrăbălării. Trupul lui se trăgea la sorti și-l lua drept fată chiar cel care își dădea seama că e bărbat. Ce să mai zic de celălalt? Și-a pus o rochie chiar în ziua când trebuia să îmbrace toga virilă. L-a convins chiar maică-sa să-și lepede bărbăția și a făcut pe femeia într-un ergastulum³; după ce și-a schimbat locul

mărturisire, căpătându-și prin prostituire libertatea, prin prostituire devenind și cetățean, el, a cărui posesie se trăgea la sorti și pe care-l închiriau drept fată chiar cei ce-l socoteau drept bărbat. Și ce este și celălalt?... Unul care odată cu haina bărbătească, a îmbrăcat și fusta de femeie, care, de mamă-sa povățuit, și-a schimbat sexul, el care într-o casă de corecție, pentru sclavi, s’a prostituit lor, el, care după ce a tremurat și schimbat temeiul plăcerilor lui, și-a părăsit pe vechiul prieten și care — ce rușine — după atingerea unei singure nopți,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

195

his lechery when he double-crossed me, abandoned the ties of a long-standing friendship, and, shame upon him, sold everything for a single night's dalliance, like any other street-walker! Now the lovers lie whole nights, locked in each other's arms, and I suppose they make a mockery of my desolation when they are resting up from the exhaustion caused by their mutual excesses. But not with impunity! If I don't avenge the wrong they have done me. in their guilty blood, I'm no free man!"

poftelor, a spurcat o veche prietenie și – culmea nerușinării – întocmai ca o femeie de stradă, s-a vândut tot într-o singură noapte. Acum, ei chefuiesc împreună noapte de noapte și, istoviți de patimă, își bat joc de singurătatea mea. Dar va veni și pedeapsa. Căci sau nu sunt bărbat și om liber, sau am să spăl în sângele lor vinovat ocară pe care am suferit-o.

întocmai ca o prostituată ordinară, și-a vândut totul. Acum zac cei doi iubiți, strângându-se în brațe toată noaptea și poate slăbiți de plăcerile ce și le-au procurat unul altuia, își bat joc de singurătatea mea. Dar n'au s'o facă nepedepsiți! Căci, să nu mai fiu bărbat și om liber, de nu-mi voi răsbună ocară în sângele lor vinovat!...»

¹ Aceste detalii cu privire la isprăvile anterioare ale lui Encolpius sunt revelatoare. Ele ilustrează excelent cariera aventuroasă a eroului nostru.

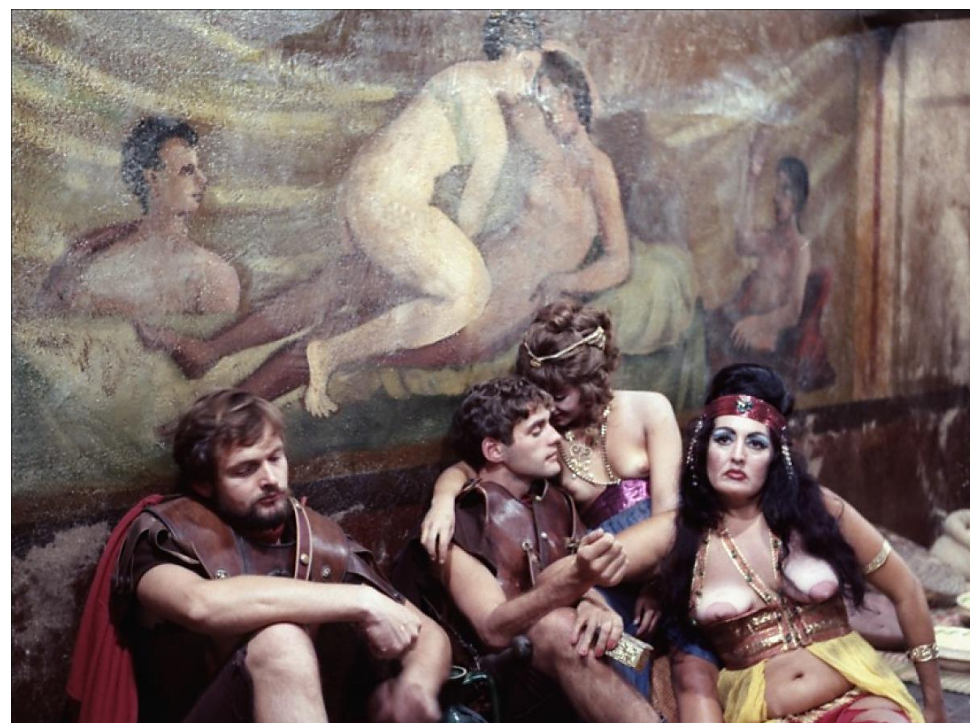
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

196

²Deci colonia în care se petrece acțiunea era un oraș întemeiat de greci, probabil din sudul Italiei.

³Temniță, îndeobște subterană, în care erau închiși sclavii.

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

197

LXXXII.

Satiricon liber
1st century AD

Haec locutus gladio latus
cingor, et ne infirmitas
militiam perderet, largioribus
cibis excito uires. Mox in
publicum prosilio furentisque
more omnes circumeo
porticus. Sed dum attonito
uultu efferatoque nihil aliud
quam caedem et sanguinem
cogito, frequentiusque
manum ad capulum, quem
deuoueram, refero, notauit me

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

I girded on my sword, when I
had said these words, and,
fortifying my strength with a
heavy meal, so that weakness
would not cause me to lose
the battle, I presently sallied
forth into the public streets
and rushed through all the
arcades, like a maniac. But
while, with my face savagely
convulsed in a frown, I was
meditating nothing but

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Bodogănind asemenea vorbe,
m-am încins cu sabia și, ca nu
cumva isprava mea să dea
greș din pricina slăbiciunii,
am luat o masă îmbelșugată.
Îndată după aceea, m-am
năpustit afară din casă și am
cutreierat ca un smintit prin
toate porticurile orașului.
Învârteam în minte numai
gânduri de omor și de sânge,
umblam cu ochii sălbăticiți și

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Grăind acestea, îmi încinsei
sabia și ca nu cumva
slăbiciunea să facă să-mi piară
avântul rășboinic, îmi ațâțai
puterile mâncând mai mult ca
de obicei. Apoi dădui năvală
afară, și ca un nebun începui
să dau târcoale prin portice.
Dar, pe când, cu chipul
zăpăcit și sălbatic, nu mai
gândeam la nimic altceva
decât la măcel și la sânge,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

miles, siue ille planus fuit siue nocturnus grassator, et: "Quid tu, inquit, commilito, ex qua legione es aut cuius centuria?" Cum constantissime et centurionem et legionem essem ementitus: "Age ergo, inquit ille, in exercitu uestro phaecasiati milites ambulant?" Cum deinde uultu atque ipsa trepidatione mendacium prodidissem, ponere iussit arma et malo cauere. Despoliatus ergo, immo praecisa ultione retro ad deuersorium tendo, paulatimque temeritate laxata coepi grassatoris audaciae gratias agere.

bloodshed and slaughter, and was continually clapping my hand to the hilt of my sword, which I had consecrated to this, I was observed by a soldier, that is, he either was a real soldier, or else he was some night-prowling thug, who challenged me. "Halt! Who goes there? What legion are you from? Who's your centurion?" "Since when have men in your outfit gone on pass in white shoes?" he retorted, when I had lied stoutly about both centurion and legion. Both my face and my confusion proved that I had been caught in a lie, so he

strângeam mereu în pumn mânerul fierului pe care-l menisem răzbunării. Dar m-a văzut un soldat, de bună seamă vreun dezertor sau o haimana de noapte, și a prins să mă descoasă:
– Ce-i cu tine, oșteanule, spuse el, din ce legiune¹ și din ce centurie ești?²
Cum eu am născocit, fără să clilesc, un centurion³ și o legiune, m-a întrebat din nou: —Haide, haide, în armata voastră soldații umblă încălțați în sandale albe, după moda grecească⁴?
Fiindcă băgase de seamă că minșisem, după spaima ce mi

ducând mereu mâna la mânerul săbiei, pe care o destinasem răzbunării, mă băgă de seamă un soldat, fie de cei adevărați, fie vreun borfaș de noapte. «Hei, camarade, îmi zise, din ce legiune ești și din ce centurie?» Fără să mă turbur, îi minșii și legiunea și centuria. «Haide, haide, îmi răspunse el, dar de când în armata voastră se plimbă soldații în pantofi grecești?» După chip și după tremurat, mă dădui de gol, și atunci el îmi porunci să pui jos sabia și să-mi văd de spinare. Fusei jefuit și astfel mi-se tăie orice poftă de

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

199

Non bibit inter aquas, poma
aut pendentia carpit
Tantalus infelix, quem sua
uota premunt.
Diuitis haec magni facies erit,
omnia aceruans
qui timet et sicco concoquit
ore famem.
Non multum oportet consilio
credere, quia suam habet
fortuna rationem. < . . >

ordered me to surrender my
arms and to take care that I
did not get into trouble. I was
held up, as a matter of course,
and, my revenge balked, I
returned to my lodging-house
and, recovering by degrees
from my fright, I began to be
grateful to the boldness of the
footpad. It is not wise to place
much reliance upon any
scheme, because Fortune has a
method of her own.

se citea pe față, el mi-a cerut
să pun jos armele și să-mi văd
de drum. Prin urmare,
despuiat și lipsit de
răzbunarea necruțător
retezată, m-am îndreptat spre
un han și, după ce mi s-a
dezumflat încet-încet
nesocotința, am început să-i
mulțumesc în gând borfașului
pentru cutezanța lui.

Apă nu bea, stând în râu; și
sub pom, nici un fruct nu
culege
Tantal⁵ cel nefericit și de
dorințe-ncolțit.
Fi-va asemeni la față bogatul
pe care-l îngheață

răsbunare. Atunci mă înapoiai
la hanul meu și încetul cu
încetul, slăbindu-mi furia,
începui să-i mulțumesc
borfașului pentru îndrăzneală.

*

Nu beà, deși 'n apă-i, nu rupe
din poame ce asupră-i atârână,
Nefericitul Tantâl, orcât e de
dorințe îmboldit.
Bogatul măreț așa fi-va la
chip, când privindu-le toate
Se teme, ale foamei nevoi pe
fața-i uscată purtând.
Nu trebuie să te încrezi mult
în ceeace ai chibzuit, fiindcă-și
are și norocul judecata lui.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

200

Tot ce-a văzut, măcinând
foamea-n gâtulejul uscat⁶!

Nu trebuie să pui mare temei
pe planurile pe care ți le-ai
făcut, căci destinul își are și el
sootelile lui.

¹ Armata romană era formată din unități, numite legiuni, divizibile în subunități, numite centurii, compuse din o sută (în latinește *centum*) de soldați.

² Idem.

³ Subofițer roman, comandant al centuriei.

⁴ În original, *phaecasiati*. Grecii foloseau sandale albe din piele, adoptate ulterior și de romani. Numele lor era *phaecasiae*.

⁵ Personaj mitologic. Drept pedeapsă pentru că a vrut să-și bată joc de zei, a fost pedepsit în Infern, așa cum arată versurile de mai sus: când voia să bea, apele se retrăgeau, iar când voia să mănânce, dispăreau crengile încărcate cu fructe și așezate lângă locul în care se afla ținut.

⁶ Comentatorii au relevat că aceste versuri nu prea corespund conținutului cap. LXXXII. Se consideră că textul romanului a fost de diferiți abreviatori.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

201

LXXXIII.

Satiricon liber
1st century AD

In pinacothecam perueni uario genere tabularum mirabilem. Nam et Zeuxidos manus uidi nondum uetustatis iniuria uictas, et Protogenis rudimenta cum ipsius naturae ueritate certantia non sine quodam horrore tractaui. Jam uero Apellis quam Graeci kthmon appellant, etiam adoraui. Tanta enim subtilitate extremitates imaginum erant

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

(Nevertheless, I found it very difficult to stifle my longing for revenge, and after tossing half the night in anxiety, I arose at dawn and, in the hope of mitigating my mental sufferings and of forgetting my wrongs, I took a walk through all the public arcades and) entered a picture-gallery, which contained a wonderful collection of pictures in

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Am ajuns într-o pinacotecă, unde se aflau tablouri minunate și de diferite feluri. Căci am văzut opere făurite de mâinile lui Zeuxis¹, încă nebiruite de scurgerea timpului, și n-am atins fără o anumită spaimă schițele lui Protogenes², care se iau la întrecere cu natura în ceea ce privește adevărul. Am privit cu adorație și o lucrare a lui

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Ajunsei într-o galerie de tablouri demnă de admirat prin varietatea picturilor ei. Văzui și de cele pictate de mâna lui Zeuxis, pe care vechimea vremilor nu le stricase încă. Schițe de-ale lui Protogenes, care, ca realitate, se luau la întrecere cu natura însăși, le văzui în treacăt cu un fel de înfiorare. Căzui chiar în adorație în fața unui fel de

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

ad similitudinem praecisae, ut crederes etiam animorum esse picturam. Hinc aquila ferebat caelo sublimis Idaeum, illinc candidus Hylas repellebat improbam Naida. Damnabat Apollo noxias manus lyramque resolutam modo nato flore honorabat. Inter quos etiam pictorum amantium uultus tanquam in solitudine exclamaui: "Ergo amor etiam deos tangit. Iuppiter in caelo suo non inuenit quod diligeret, sed peccaturus in terris nemini tamen iniuriam fecit. Hylan Nympha praedata temperasset amoris suo, si

various styles. I beheld works from the hand of Zeuxis, still undimmed by the passage of the years, and contemplated, not without a certain awe, the crude drawings of Protogenes, which equalled the reality of nature herself; but when I stood before the work of Apelles, the kind which the Greeks call "Monochromatic," verily, I almost worshipped, for the outlines of the figures were drawn with such subtlety of touch, and were so life-like in their precision, that you would have thought their very souls were depicted. Here, an eagle was soaring

Apelles³, numită de greci Monocnemon⁴. Chipurile personajelor erau desenate cu atâta pricepere, încât puteai crede că sunt vii. Aici un vultur zbura spre înaltul cerului cu Ideu⁵ în gheare, acolo nevinovatul Hylas alunga o naiadă nerușinată⁶. Apollo își blestema mâinile ucigașe și împodobește lira s strică cu floarea care tocmai se naște⁷. Printre aceste picturi, care învățau și ele tot chipuri de îndrăgostiți, am început să strig, ca și cu aș fi fost singur pe acolo. —Așadar dragostea cuprinde chiar și pe zei! La el, în cer,

pictură a lui Apelles, pe care Grecii o numesc «monohromă». Contuurile figurilor erau desenate cu atâta artă și naturaleță, încât ai fi crezut că pictorul le-a dat viață. Ici eră zugrăvit vulturul care ducea spre cer copilul răpit pe muntele Ida (pe Ganymedes), dincolo nevinovatul Hylas respingea pe o necinstită Naiadă. În altă parte Apollo își osândia omorul făptuit de mâinile lui, împodobindu-și lira-i dezacordată, cu, flori, de curând înflorite. În mijlocul chipurilor atâtor iubiți strigai tare, ca și cum aș fi fost singur:

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

uenturum ad interdictum
Herculem credidisset. Apollo
pueri umbram reuocauit in
flore[m], et omnes fabulae
quoque sine aemulo
habuerunt complexus. At ego
in societatem recepi hospitem
Lycurgo crudeliorem.” Ecce
autem, ego dum cum uentis
litigo, intrauit pinacothecam
senex canus, exercitati uultus
et qui uideretur nescio quid
magnum promittere, sed cultu
non proinde speciosus, ut
facile appareret eum <ex> hac
nota litterat<or>um esse, quos
odisse diuites solent. Is ergo
ad latus constitit meum.
“Ego, inquit, poeta sum et, ut

into the sky bearing the
shepherd of Mount Ida to
heaven; there, the comely
Hylas was struggling to
escape from the embrace of
the lascivious Naiad. Here,
too, was Apollo, cursing his
murderous hand and
adorning his unstrung lyre
with the flower just created.
Standing among these lovers,
which were only painted, “It
seems that even the gods are
wracked by love,” I cried
aloud, as if I were in a
wilderness. “Jupiter could
find none to his taste, even in
his own heaven, so he had to
sin on earth, but no one was

Iupiter nu găsește pe cine să
mai iubească. Dar, cel puțin,
chiar dacă păcătuiește pe
pământ, nu a făcut rău la
nimeni înadins. Nimfa care l-a
răpit pe Hylas și-ar fi înfrânat
dragostea, dacă și-ar fi
închipuit că Hercule va veni
să-și ceară dreptul său⁸.
Apollo a înviat într-o floare
sufletul unui băiat și toate
poveștile sunt pline de iubiri
în care nu există nici un
potrivnic. Dar eu mi-am ales
ca tovarăș și ca oaspete pe un
om mai rău decât Lycurg⁹.
Iată însă, că pe când mă tot
războiam cu vântul din
văzduh, a pătruns în

«Va să zică, amorul atinge și
pe zei? Jupiter negăsind pe
cine să iubească la el în cer, s’a
coborât pe pământ ca să
păcătuească și totuș n’a jignit
prin aceasta pe nimeni. Nimfa,
răpind pe Hylas, și-ar fi
potolit iubirea de-ar fi crezut
că Hercule va veni să i-l
ceară. Apollo a reînviat în
floare, umbra copilului pe care
l’a iubit, și toate, vai, toate
povestirile sunt pline de
legături amoroase fără rivali.
Eu însă, am primit în tovărășia
mea un oaspe mai crud decât
Lycurg. Pe când mă certam cu
vânturile, iată că intră în
galeria de tablouri un bătrân,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

spero, non humillimi spiritus,
si modo coronis aliquid
credendum est, quas etiam ad
imperitos deferre gratia solet.
'Quare ergo, inquis, tam male
uestitus es?' Propter hoc
ipsum. Amor ingenii
neminem unquam diuitem
fecit.

"Qui pelago credit, magno se
fenore tollit;
qui pugnas et castra petit,
praecingitur auro;
uilis adulator picto iacet
ebrius ostro,
et qui sollicitat nuptas, ad
praemia peccat.
Sola pruinosis horret facundia
pannis,

betrayed by him! The nymph
who ravished Hylas would
have controlled her passion
had she thought Hercules was
coming to forbid it. Apollo
recalled the spirit of a boy in
the form of a flower, and all
the lovers of Fable enjoyed
Love's embraces without a
rival, but I took as a comrade a
friend more cruel than
Lycurgus!" But at that very
instant, as I was telling my
troubles to the winds, a white-
haired old man entered the
picture-gallery; his face was
care-worn, and he seemed, I
know not why, to give
promise of something great,

pinacotecă un bătrân cu părul
cărunt, cu fața chinuită și care
părea că vestește nu știu ce
lucru mare. Totuși n-avea
veșminte arătoase și era lesne
de înțeles că omul făcea parte
din acel soi de cărturari pe
care-l urăsc îndeobște
bogătașii. Bătrânul acela s-a
oprit lângă mine¹⁰...

—Eu, zice, sunt poet și, după
cum nădăjduiesc, înzestrat cu
o inspirație care nu e de
lepădat, dacă trebuie să
punem temei pe coroane¹¹.
Năzbâtiile oamenilor le acordă
îndeobște și celor nepricepuți.
Dar atunci, poți să mă întrebi
de ce umblu așa de prost

cărunt, deprins, după chip, cu
cugetarea, și părând a promite
ceva măreț. După exterior nu
eră însă tot așa de chipos,
încât ușor se vedeă după acest
semn, că eră unul din acei
literați, pe care-i urăsc de
obicei bogații. El se apropie
de mine».

*

«Sunt poet, zise, și după cum
trag nădejde, printre cei cu
înalță inspirație, dacă ar trebui
să ai vreo încredere în
coroanele cari — prin favoare —
se dau de obicei și celor cari
nu le merită.

«Atunci de ce, mi-ai zice, ești
așa de prost îmbrăcat?»

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

205

atque inopi lingua desertas
inuocat artes.

although he bestowed so little
care upon his dress that it was
easily apparent that he
belonged to that class of
literati which the wealthy hold
in contempt. "I am a poet," he
remarked, when he had
approached me and stood at
my side, "and one of no mean
ability, I hope, that is, if
anything is to be inferred from
the crowns which gratitude
can place even upon the heads
of the unworthy! Then why,
you demand, are you dressed
so shabbily? For that very
reason; love or art never yet
made anyone rich."

îmbrăcat. Dragostea de artă n-
a îmbogățit însă pe nimeni.

Cel ce se-ncrede în mare
adună câștiguri vârtoase;
Cel mai însetat de războaie și
castre se-ncinge cu aur;
Josnicul lingușitor se îmbată
pe purpura scumpă;
Amăgitorul nevestelor strânge
averi din păcate.
Dărdăie doar elocvența sub
zdrențele sale brumate!
Jalnica-i voce invocă zadarnic
uitatele arte!

«Chiar din pricina aceasta.
Iubirea de artă n'a îmbogățit
pe nimeni niciodată».

Cel ce se încrede mării, prin
bogății se înalță,
Iar cel ce lupte cată se
'nconjură cu aur.
Lingușitorul josnic pe purpură
se 'mbată,
Pe bani, un muieratic își vinde
a lui păcate,
Și 'n sdrențele 'nvechite, stă,
tremurând, doar geniul,
Și 'nfometat tot cheamă de toți
uitata artă.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

206

The trader trusts his fortune to
the sea and takes his gains,
 The warrior, for his deeds,
is girt with gold;
The wily sycophant lies drunk
on purple counterpanes,
 Young wives must pay
debauchees or they're cold.
But solitary, shivering, in
tatters Genius stands
 Invoking a neglected art,
for succor at its hands.

¹ Unul dintre cei mai vestiți pictori greci, originar din Heraclea (464-398 î.C.)

² Reputat pictor grec, rival al lui Apelles. A trăit în secolul al IV-lea î.C.

³ Alt pictor grec foarte vestit. S-a născut la Efes (secolul al IV-lea î.C.), dar a trăit și a lucrat mai ales la curtea lui Alexandru al Macedoniei, cuceritorul Orientului.

⁴ E vorba de o statuie a Dianei, zeița vânătorii, reprezentată stând într-un singur picior, în poziția unui alergător (în grecește, *monocnemon* — „stând într-un singur picior”).

⁵ Ganymedes, răpit de un vultur și dus în cer la ordinul lui Iupiter.

⁶ Argonautul Hylas a fost asaltat de o naiadă, nimfă a apelor, în timp ce căuta un izvor. Zeița a fost sedusă de frumusețea eroului și l-a atras în apele unui râu, în care l-a înecat.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

207

⁷ Aluzie la povestea lui Hyacinthus. Acesta ar fi fost un tânăr iubit de Apollo, pe care zeul l-ar fi ucis din greșeală la un concurs de aruncare a discului. Din sângele tânărului s-ar fi născut floarea numită *hyacinthus*, în românește zambilă.

⁸ Hylas era prietenul lui Hercule. Acesta a venit să-l caute și a amenințat pe locuitori că va distruge tot ținutul, dacă nu-l va găsi pe tânăr.

⁹ Personajul care apare, probabil, în fragmentele pierdute din roman.

¹⁰ Lacună în original.

¹¹ Acordate poetilor, învingători în concursurile poetice și alte întreceri în care existau probe de poezie.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

208

LXXXIV.

Satiricon liber

1st century AD

“Non dubie ita est: si quis uitiorum omnium inimicus rectum iter uitae coepit insistere, primum propter morum differentiam odium habet: quis enim potest probare diuersa? Deinde qui solas extruere diuitias curant, nihil volunt inter homines melius credi, quam quod ipsi tenent. Insectantur itaque, quacunque ratione possunt,

The Satyricon

Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

“It is certainly true that a man is hated when he declares himself an enemy to all vice, and begins to follow the right road in life, because, in the first place, his habits are different from those of other people; for who ever approved of anything to which he took exceptions? Then, they whose only ambition is to pile up riches,

Satyricon

Traducere de Eugen Cizek,
1995

Fără îndoială, așa este: dacă vreun dușman al tuturor viciilor stăruie pe drumul cel drept în viață, mai întâi își atrage ura celor care năzuiesc spre altfel de obiceiuri: căci cine poate să încuviințeze lucruri pe care el nici nu se gândește să le facă? Apoi cei care n-au altă grijă decât să agonisească bogății nu vor ca oamenii să creadă că există pe

Satyricon

Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

Așa e, fără îndoială. Dacă vreun dușman al tuturor viciilor ar începe să umble pe drumul cel drept, va fi urât în primul rând, din pricina deosebirii de moravuri, căci cine poate aprobă la altul lucruri ce se deosebesc de ale lui? În al doilea rând, acei cari se ocupă numai să-și îngrămădească la bogății, nu voesc să aibă în omenire altă

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

209

litterarum amatores, ut
uideantur illi quoque infra
pecuniam positi.
“Nescio quo modo bonae
mentis soror est paupertas.”
“Vellem, tam innocens esset
frugalitatis meae hostis, ut
deliniri posset. Nunc
ueteranus est latro et ipsis
lenonibus doctior”. < . . . >

don't want to believe that men
can possess anything better
than that which they have
themselves; therefore, they
use every means in their
power to so buffet the lovers
of literature that they will
seem in their proper place –
below the moneybags.” “I
know not why it should be
so,” (I said with a sigh), “but
Poverty is the sister of
Genius.” (“You have good
reason,” the old man replied,
“to deplore the status of men
of letters.” “No,” I answered,
“that was not the reason for
my sigh, there is another and
far weightier cause for my

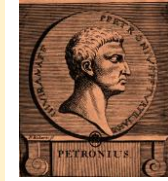
lumea asta ceva mai bun decât
ceea ce îndrăgesc ei. De aceea,
ei îi urmăresc cu înverșunare
și cu orice mijloace pe iubitorii
de literatură, ca să vădească
faptul că chiar și aceia se află
mai prejos decât banii¹...
Nu știu cum se face, dar
sărăcia este soră bună cu
geniul²...
Aș vrea ca vrăjmașul
cumpătării mele să fie atât de
nevinovat încât să poată fi
îmblânzit. Însă e un tâlhar
care a îmbătrânit printre
ticăloșii și se arată mai învățat
chiar decât mijlocitorii de
desfrâu³...

trecere decât aceea pe care o
posedă ei. Așadar, pe iubitorii
de literatură îi persecută în
toate chipurile, ca să se vadă
că-s mai presus decât banii lor.
*
Cu geniul, în ce chip nu știu, e
sărăcia soră.
*
Aș voi ca dușmanul
cumpătării mele să fie așa de
nevinovat, încât să se poată
îmblânzi. Dar el e un tâlhar
învechit în rele și-i mai
priceput chiar decât negustorii
de carne vie.

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

210

grief." Then, in accordance with the human propensity of pouring one's personal troubles into another's ears, I explained my misfortune to him, and dwelt particularly upon Ascyltos' perfidy.) "Oh how I wish that this enemy who is the cause of my enforced continence could be mollified," (I cried, with many a groan,) "but he is an old hand at robbery, and more cunning than the pimps themselves!" (My frankness pleased the old man, who attempted to comfort me and, to beguile my sorrow, he related the particulars of an

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

211

amorous intrigue in which he
himself had played a part.)

¹ Lacună în original.

² Lacună în original.

³ Lacună în original.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

212

LXXXV.

Satiricon liber
1st century AD

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

EVMOLPVS. "In Asiam cum a quaestore essem stipendio eductus, hospitium Pergami accepi. Vbi cum libenter habitarem non solum propter cultum aedicularum, sed etiam propter hospitis formosissimum filium, excogitaui rationem qua non essem patri familiae suspectus amator. Quotiescunque enim in conuiuio de usu

"When I was attached to the Quaestor's staff, in Asia, I was quartered with a family at Pergamus. I found things very much to my liking there, not only on account of the refined comfort of my apartments, but also because of the extreme beauty of my host's son. For the latter reason, I had recourse to strategy, in order that the father should never

[Eumolpus:]
—Pe când mă aflam¹ în Asia și îmi făceam serviciul militar pe lângă un cvestor², m-a găzduit un locuitor din Pergam³. Ședeam cu plăcere acolo nu numai pentru că locuința era dichisită, ci și deoarece gaza avea un fiu de-o frumusețe deosebită; am născocit un mijloc ca să nu bănuiesc tatăl că-i iubesc

Pe când călătoream prin Asia, în slujba unui questor, m'am așezat cu locuința la Pergam. Aici locuiam cu plăcere, nu numai din cauza gustului cu care erau aranjate apartamentele, cât mai ales din pricina unui copil foarte frumos al gazdei. Îmi băteam capul fel și chip, cum să nu fiu bănuț de tată, că sunt îndrăgostit de fiu și ori de câte

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

formosorum mentio facta est,
tam uehementer excandui,
tam seuera tristitia uiolari
aures meas obsceno sermone
nolui, ut me mater praecipue
tanquam unum ex philosophis
intueretur. Jam ego coeperam
ephebum in gymnasium
deducere, ego studia eius
ordinare, ego docere ac
praecipere, ne quis praedator
corporis admitteretur in
domum.

Forte cum in triclinio
iaceremus, quia dies sollemnis
ludum artauerat pigritiamque
recedendi imposuerat hilaritas
longior, fere circa mediam
noctem intellexi puerum

suspect me of being a seducer.
So hotly would I flare up,
whenever the abuse of
handsome boys was even
mentioned at the table, and
with such uncompromising
sternness would I protest
against having my ears
insulted by such filthy talk,
that I came to be looked upon,
especially by the mother, as
one of the philosophers. I was
conducting the lad to the
gymnasium before very long,
and superintending his
conduct, taking especial care,
all the while, that no one who
could debauch him should
ever enter the house. Then

copilul. Astfel, ori de câte ori
se pomenea la masă de iubiri
cu băieți frumoși, mă
înfierbântam atât de strașnic și
mă împotriveam cu atâta
înverșunare ca urechile mele
să fie pângărite de vorbe
necuviincioase, încât toți, însă
mai vârtos decât ceilalți mama
copilului, mă socotea unul
dintre cei șapte înțelepți⁴.
Începusem să-l conduc pe
băiat la gimnaziu⁵, să-i
supraveghez studiile, să-i dau
eu însumi tot felul de lecții,
pentru ca nu cumva vreun
pofticios de trupuri tinere să
pună piciorul în casă. Într-o zi
ședeam culcați în tricliniu,

ori venia vorba, la masă,
despre iubirea copiilor
frumoși, mă aprindeam așa de
tare, încât făceam pe omul
aspru ale cărui urechi erau
jignite de conversații obscene,
iar mama lui mă privia ca pe
unul din cei șapte înțelepți.
Începusem să conduc pe copil
la locul de exerciții gimnastice,
să-i orânduesc studiile, să-l
învăț și să iau seama ca nu
cumva vreun seducător să se
introducă în casă. Într'o zi
steteam culcați în sala de
mâncare după ce, fiind
sărbătoare, terminasem de
vreme lucrul, și ospățul mai
lung ca de obicei ne făcuse să

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

uigilare. Itaque timidissimo murmure uotum feci et: "Domina, inquam, Venus, si ego hunc puerum basiauero, ita ut ille non sentiat, cras illi par columbarum donabo". Audito uoluptatis pretio puer stertere coepit. Itaque aggressus simulantem aliquot basioli inuasi. Contentus hoc principio bene mane surrexi electumque par columbarum attuli expectanti ac me uoto exsolui.

there came a holiday, the school was closed, and our festivities had rendered us too lazy to retire properly, so we lay down in the dining-room. It was just about midnight, and I knew he was awake, so I murmured this vow, in a very low voice, 'Oh Lady Venus, could I but kiss this lad, and he not know it, I would give him a pair of turtle-doves tomorrow!' On hearing the price offered for this favor, the boy commenced to snore! Then, bending over the pretending sleeper, I snatched a fleeting kiss or two. Satisfied with this beginning, I arose

fiindcă era sărbătoare și lecțiile ținuseră mai puțin. Din pricina unei mese prelungite și pline de veselie, ne era lene să pornim spre odăile noastre de culcare. Pe la miezul nopții mi-am dat seama că băiatul nu doarme și am început să murmur cu un glas înăbușit următoarea rugă: —Stăpână Venus, dacă-mi îngădui să sărut pe ăst copil, așa ca el să nu simtă nimic, mâine am să-i dau o pereche de porumbei. Auzind care e prețul desfătării mele, băiatul s-a pus pe sforăit. Eu m-am apropiat de micul prefăcut și l-a sărutat de

ne fie lene de a ne mai duce în camera noastră. Fiind cam aproape de miezul nopții, pricepui că copilul încă nu dormia. Atunci cu glas foarte frumos, îmi exprimai următoarea dorință: «Venus, stăpână, zisei: dacă voiu sărută pe acest copil așa ca el să nu simtă, îi voiu aduce mâine, ca dar, o pereche de porumbei». N'apucă să audă bine prețul plăcerii și copilul și începui să sforăie. Atunci, apropiindu-mă de el, pe când se prefăcea că doarme, îl acoperii cu câteva sărutări. Mulțumit de acest început, mă sculai foarte de dimineață și

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

215

early in the morning, brought
a fine pair of turtle-doves to
the eager lad, and absolved
myself from my vow.”

câteva ori după pofta inimii.
Mulțumit de acest început, a
doua zi m-am deșteptat dis-
de-dimineată, i-am ales o
pereche de porumbei și i-am
adus acasă, spre a-mi împlini
făgăduiala. Firește că băiatul îi
aștepta.

alegând o pereche de
porumbei îi adusei băiatului
care mă așteptă și-mi
îndeplinii astfel promisiunea.

¹ Eumolpus povestește lui Encolpius aventura sa cu băiatul din Pergam, una dintre povestirile mileziene incluse în *Satyricon*.

² În latinește, *quaestor* — magistrat roman. În provincie, cvestorii îndeplineau sarcini financiare și juridice, în subordinea guvernatorilor de provincie.

³ Oraș din provincia romană Asia, actualmente Asia Mică.

⁴ O sumă de filosofi dintre cei care au trăit în prima etapă a dezvoltării filosofiei grecești au fost considerați cei șapte înțelepți ai Greciei. Iată numele lor: Bias, Chilon, Cleobus, Myson, Pittacos, Solon și Thales din Milet.

⁵ Loc unde tinerii greci și romani făceau exerciții fizice dezbrăcați (în grecește *gymnos* — „gol”), deci centru de gimnastică.

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

216

LXXXVI.

Satiricon liber
1st century AD

Proxima nocte cum idem liceret, mutaui optionem et: "Si hunc, inquam, tractauero improba manu, et ille non senserit, gallos gallinaceos pugnacissimos duos donabo patienti". Ad hoc uotum ephebus ultro se admouit et, puto, uereri coepit ne ego obdormissem. Indulsi ergo sollicito, totoque corpore citra summam uoluptatem me

The Satyricon
Translated by
W. C. Firebaugh, 1922

"Next night, when the same opportunity presented itself, I changed my petition, 'If I can feel him all over with a wanton hand,' I vowed, 'and he not know it, I will give him two of the gamest fighting-cocks, for his silence.' The lad nestled closer to me of his own accord, on hearing this offer, and I truly believe that he was afraid that I was

Satyricon
Traducere de Eugen Cizek,
1995

În noaptea următoare, găsindu-mă într-o împrejurare asemănătoare, mi-am schimbat rugăciunea: —Dacă-l voi putea mângâia după pofta inimii, și el n-o să simtă, am să-l răsplătesc cu doi cocoși de luptă din soiul cel mai bun. A auzul acestei rugi, elevul s-a lipit el însuși de mine; de bună seamă se temea ca eu să nu fi

Satyricon
Traducere de I.M.
Marinescu, 1921

În noaptea următoare, îngăduindu-mi-se acelaș lucru, îmi schimbai dorința: «Dacă voi putea să-l mângâi, zisei, cu mâna-mi necinstită și el nu mă va simți, îi voi dăruî, de se va lăsa, doi cocoși dintre cei mai răi la bătaie». La această făgăduință, copilul se apropiè el însuș, ba cred că începuse chiar să se teamă, ca nu cumva să adorm. Fiindu-

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

ingurgitau. Deinde ut dies uenit, attuli gaudenti quicquid promiseram. Vt tertia nox licentiam dedit, consurrexi ad aurem male dormientis: "Dii, inquam, immortales, si ego huic dormienti abstulero coitum plenum et optabilem, pro hac felicitate cras puero asturconem Macedonicum optimum donabo, cum hac tamen exceptione, si ille non senserit". Nunquam altiore somno ephebus obdormiuit. Itaque primum impleui lactentibus papillis manus, mox basio inhaesi, deinde in unum omnia uota coniunxi. Mane sedere in cubiculo

asleep. I made short work of his apprehensions on that score, however, by stroking and fondling his whole body. I worked myself into a passionate fervor that was just short of supreme gratification. Then, when day dawned, I made him happy with what I had promised him. When the third night gave me my chance, I bent close to the ear of the rascal, who pretended to be asleep. 'Immortal gods,' I whispered, 'if I can take full and complete satisfaction of my love, from this sleeping beauty, I will tomorrow present him with the best

adormit între timp. Mi s-a făcut milă de spaima sa și m-am desfătat mângâindu-l pe tot trupul. M-am mulțumit însă numai cu atât. Apoi, când s-a făcut ziuă, i-am adus ce-i promisesem, spre marea lui bucurie. Când, într-o a treia noapte, s-a ivit puțința de a mă purta după plac, m-am sculat și am șoptit la urechea băiatului care se prefăcea că doarme:

—Zei nemuritori, dacă voi putea să mă bucur din plin, așa cum îmi doresc, de băiatul ăsta care doarme, am să-i dau mâine, în schimbul acestei fericiți, un armăsar de

mi milă de grija lui, îmi plimbai mâna peste tot corpul, cu o plăcere mai presus de orice. Pe urmă, cum se făcù ziuă, îi adusei, spre marea-i bucurie, ceea ce-i făgăduisem. De îndată ce, a treia noapte, îmi dete îngăduință, mă sculai, și aplecându-mă la urechea celui ce se prefăcea că doarme: «Zei nemuritori, zisei, si ego huic dormienti abstulero coitum plenum et optabilem, pentru această fericire îi voiu dăruî mâine copilului un armăsar de Macedonia dintre cei mai buni. Numai să nu simtă nimic însă». Niciodată băiatul

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

coepit atque expectare
consuetudinem meam. Scis
quanto facilius sit columbas
gallosque gallinaceos emere
quam asturconem, et, praeter
hoc, etiam timebam ne tam
grande munus suspectam
faceret humanitatem meam.
Ergo aliquot horis spatatus, in
hospitium reuerti nihilque
aliud quam puerum basiaui.
At ille circumspiciens ut
ceruicem meam iunxit
amplexu: "Rogo, inquit,
domine, ubi est asturco?"

Macedonian pacer in the
market, in return for this bliss,
provided that he does not
know it.' Never had the lad
slept so soundly! First I filled
my hands with his snowy
breasts, then I pressed a
clinging kiss upon his mouth,
but I finally focused all my
energies upon one supreme
delight! Early in the morning,
he sat up in bed, awaiting my
usual gift. It is much easier to
buy doves and game-cocks
than it is to buy a pacer, as
you know, and aside from
that, I was also afraid that so
valuable a present might
render my motive subject to

Macedonia din cel mai bun
soi. Numai să nu simtă el
nimic.
Niciodată efebul meu n-a
dormit mai adânc. Mai întâi,
mi-am umplut palmele cu
rotunjimea sâinilor săi de
culoarea laptelui, apoi l-am
copleșit cu sărutări pătimase;
în cele din urmă mi-am făcut
toate poftele din plin.
A doua zi băiatul stătea în
iatac și aștepta să-i aduc darul,
așa cum îl obișnuisem. Știi
însă că e mult mai lesne să
cumperi porumbei și cocoși
decât un armăsar și, pe lângă
aceasta, mă mai temeam ca nu
cumva un dar așa de însemnat

nu fu cufundat într'un somn
mai adânc ca acum. Itaque
primum implevi lactentibus
papillis manus, mox basio
inhaesi, deinde in unum
omnia vota iniunxi. A doua zi,
stând în camera lui, așteptă ca
de obicei darul. Dar tu știi, că
nu-i tot așa de ușor de a
cumpără un armăsar, ca cum
ai cumpără porumbei sau
cocoși. Afară de aceasta, mă
mai temeam ca nu cumva un
dar așa de însemnat să dea de
bănuiră. Așadar, după ce mă
preumblai câteva ceasuri, mă
reîntorsei la locuință și fără să-
i aduc nimic băiatului, îi dădui
doar o sărutare. Dar el,

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

219

suspicion, so, after strolling around for some hours, I returned to the house, and gave the lad nothing at all except a kiss. He looked all around, threw his arms about my neck. 'Tell me, master,' he cried, 'where's the pacer?' ('The difficulty of getting one fine enough has compelled me to defer the fulfillment of my promise,' I replied, 'but I will make it good in a few days.' The lad easily understood the true meaning of my answer, and his countenance betrayed his secret resentment.)"

să nu bată la ochi. De aceea, după ce m-am plimbat câteva ceasuri, m-am întors la gazda mea și n-am mai dăruit copilului decât un sărut. Dar el, după ce a privit în toate părțile, m-a întrebat încolăcindu-și brațele în jurul gâtului meu:
—Stăpâne, unde e armăsarul?

luându-mă de gât, și după ce privise în toate părțile: «Te rog, zise, domnule, unde-i armăsarul?»

¹Regiune din nordul Greciei și Macedoniei erau vestite pentru creșterea cailor.

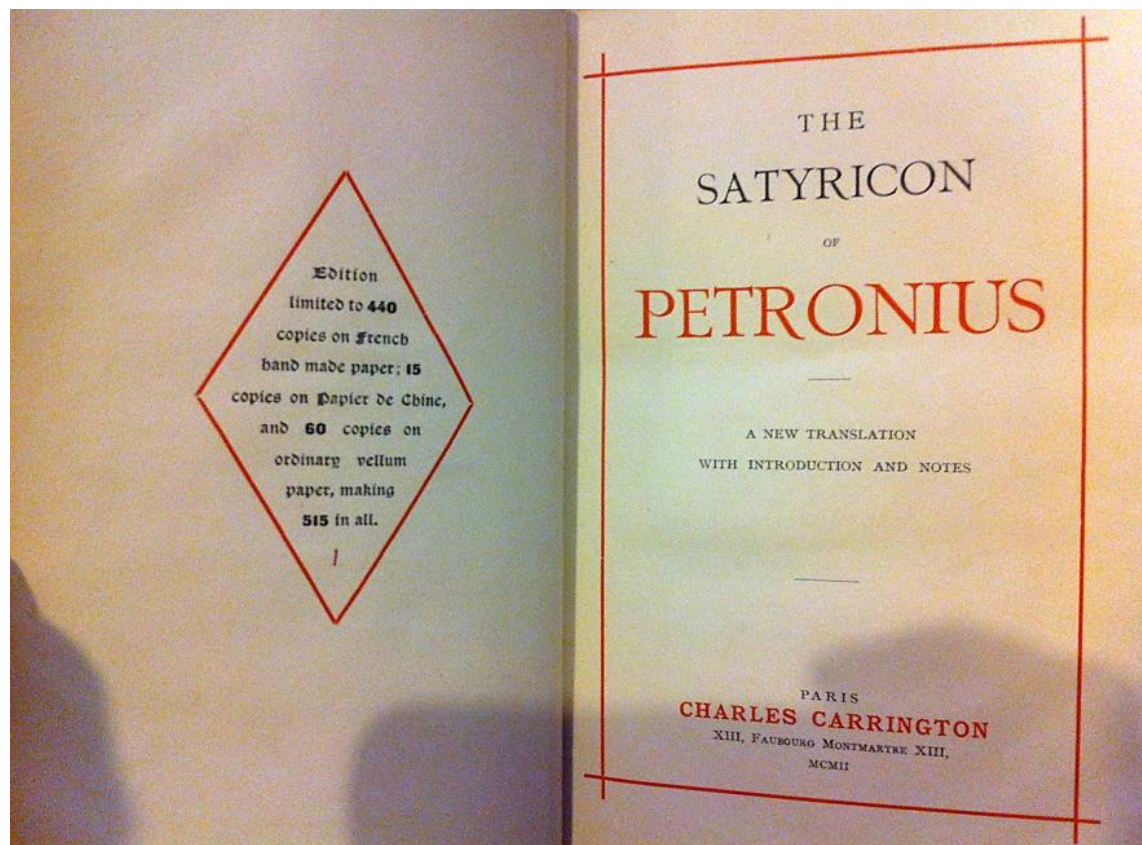

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

220

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

221

A Manual for the Advanced Study of James Joyce's *Finnegans Wake*

in **130** Volumes

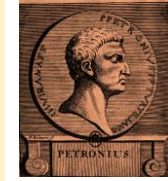
by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mtlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

222

FW 167.28

My unchanging Word is sacred. The word is my Wife, to exponse and expound, to vend and to velnerate, and may the curlews crown our nuptias! Till Breath us depart! Wamen. Beware would you change with my years. Be as young as your grandmother! The ring man in the rong shop but the rite words by the rote order! *Ubi lingua nuncupassit, ibi fas! Adversus hostem semper sac!*

FW 219.16

And wordloosed over seven seas crowdblast in celtelleneteutoslavzendlatinsoundscrip.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

223

Title		Launched on	
Vol. 1.	The Romanian Lexicon of <i>Finnegans Wake</i> . http://editura.mttlc.ro/sandulescu.lexicon-of-romanian-in-FW.html	455pp	11 November 2011
Vol. 2.	Helmut Bonheim's German Lexicon of <i>Finnegans Wake</i> . http://editura.mttlc.ro/Helmut.Bonheim-Lexicon-of-the-German-in-FW.html	217pp	7 December 2011
Vol. 3.	A Lexicon of Common Scandinavian in <i>Finnegans Wake</i> . http://editura.mttlc.ro/C-G.Sandulescu-A-Lexicon-of-Common-Scandinavian-in-FW.html	195pp	13 January 2012
Vol. 4.	A Lexicon of Allusions and Motifs in <i>Finnegans Wake</i> . http://editura.mttlc.ro/G.Sandulescu-Lexicon-of-Allusions-and-Motifs-in-FW.html	263pp	11 February 2012

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

224

- Vol. 5.** A Lexicon of '**Small Languages** in *Finnegans Wake*. 237pp 7 March 2012
Dedicated to Stephen J. Joyce.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-small-languages-fw.html>
- Vol. 6.** A **Total** Lexicon of Part Four of *Finnegans Wake*. 411pp 31 March 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-total-lexicon-fw.html>
- Vol. 7.** **UnEnglish English** in *Finnegans Wake*. The First Hundred Pages. Pages 003 to 103. 453pp 27 April 2012
Dedicated to Clive Hart.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-one.html>
- Vol. 8.** **UnEnglish English** in *Finnegans Wake*. The Second Hundred Pages. Pages 104 to 216. 280pp 14 May 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-two.html>
- Vol. 9.** **UnEnglish English** in *Finnegans Wake*. Part Two of the Book. Pages 219 to 399. 516pp 7 June 2012
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-three.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

225

- Vol. 10.** **UnEnglish English** in *Finnegans Wake*. The Last Two Hundred Pages. Parts Three and Four of *Finnegans Wake*. From FW page 403 to FW page 628.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-unenglish-fw-volume-four.html> 563pp 7 July 2012
- Vol. 11.** **Literary Allusions** in *Finnegans Wake*.
Dedicated to the Memory of Anthony Burgess.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-literary-allusions.html> 327pp 23 July 2012
- Vol. 12.** *Finnegans Wake* **Motifs** I. The First 186 Motifs from Letter A to Letter F.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-finnegans-wake-motifs.html> 348pp 7 September 2012
- Vol. 13.** *Finnegans Wake* **Motifs** II. The Middle 286 Motifs from Letter F to Letter P.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-finnegans-wake-motifs.html> 458pp 7 September 2012
- Vol. 14.** *Finnegans Wake* **Motifs** III. The Last 151 Motifs. from Letter Q to the end.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-finnegans-wake-motifs.html> 310pp 7 September 2012
- Vol. 15.** *Finnegans Wake* without Tears. **The Honuphrius** & A Few other Interludes, 248pp 7 November

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

226

paraphrased for the UnEducated.

2012

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-the-honuphrius.html>

Vol. 16. Joyce's *Dublin English in the Wake*.

255pp

29 November
2012

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-dublin-english-in-the-wake.html>

Vol. 17. Adaline Glasheen's **Third Census** Linearized: A Grid. FW Part One A.

269pp

15 April 2013

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-third-census.html>

Vol. 18. Adaline Glasheen's **Third Census** Linearized: A Grid. FW Part One B.

241pp

15 April 2013

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-third-census.html>

Vol. 19. Adaline Glasheen's **Third Census** Linearized: A Grid. FW Part Two.

466pp

15 April 2013

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-third-census.html>

Vol. 20. Adaline Glasheen's **Third Census** Linearized: A Grid. FW Parts Three and Four.

522pp

15 April 2013

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-third-census.html>

Vol. 21. **Musical Allusions** in *Finnegans Wake*. FW Part One. All Exemplified.

333pp

10 May 2013

The University of Bucharest. 2016

<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

227

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-musical-allusions.html>

- Vol. 22. Musical Allusions** in *Finnegans Wake*. FW Part Two. All Exemplified. 295pp 10 May 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-musical-allusions.html>
- Vol. 23. Musical Allusions** in *Finnegans Wake*. FW Parts Three and Four. All Exemplified. 305pp 10 May 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-musical-allusions.html>
- Vol. 24. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes One to Four. 281pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 25. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes Five to Eight. 340pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 26. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes Nine to Eleven. 438pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

228

- Vol. 27. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes Twelve to Fourteen. 238pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 28. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episode Fifteen. 235pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 29. Geographical Allusions** in Context. Louis Mink's *Gazetteer of Finnegans Wake* in Grid Format only. FW Episodes Sixteen and Seventeen. 216pp 7 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-geographical-allusions.html>
- Vol. 30. German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes One to Four. 314pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 31. German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Five to Eight. 339pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 32. German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Nine to Eleven. 413pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

229

- Vol. 33.** **German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Twelve to Fourteen. 228pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 34.** **German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Fifteen. 222pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 35.** **German** in *Finnegans Wake* Contextualized. FW Episodes Sixteen and Seventeen. 199pp 18 June 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-german-contextualized.html>
- Vol. 36.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 205 pp 9 September 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 37.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 127 pp 9 September 2013
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 38.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 193 pp 9 September 2013

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

230

FW Episode Three.

<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>

- Vol. 39.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 208pp 9 September 2013
FW Episode Four.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 40.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 136pp 9 September 2013
FW Episode Five.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 41.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 266pp 9 September 2013
FW Episode Six.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 42.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 173pp 9 September 2013
FW Episode Seven.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

231

- Vol. 43.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 146pp 9 September 2013
FW Episode Eight.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 44.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 280pp 9 September 2013
FW Episode Nine.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 45.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 290pp 9 September 2013
FW Episode Ten.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 46.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 271pp 9 September 2013
FW Episode Eleven. Part One.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 47.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). FW 266pp 9 September 2013
Episode Eleven. Part Two.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

232

- Vol. 48.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 116pp 9 September 2013
FW Episode Twelve.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 49.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 169 pp 9 September 2013
FW Episode Thirteen.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 50.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 285pp 9 September 2013
FW Episode Fourteen.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 51.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). FW 260pp 9 September 2013
Episode Fifteen. Part One.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 52.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). FW 268pp 9 September 2013
Episode Fifteen. Part Two.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

233

- Vol. 53.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 247pp 9 September 2013
FW Episode Sixteen.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 54.** A Lexicon of **Selective Segmentation** of *Finnegans Wake* (The 'Syllabifications'). 241pp 9 September 2013
FW Episode Seventeen.
<http://editura.mttlc.ro/sandulescu-segmentation-of-fw.html>
- Vol. 55.** **Theoretical Backup** One for the Lexicon of *Finnegans Wake*. Charles K. Ogden: 331pp Noël 2013
The Meaning of Meaning.
Dedicated to Carla Marengo.
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-theoretical-backup.html>
- Vol. 56.** **Theoretical Backup** Two for the Lexicon of *Finnegans Wake*. Charles K. Ogden: 93pp Noël 2013
Opposition.
Dedicated to Carla Marengo.
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-theoretical-backup.html>
- Vol. 57.** **Theoretical Backup** Three for the Lexicon of *Finnegans Wake*. Charles K. Ogden: 42pp Noël 2013
Basic English.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

234

Dedicated to Carla Marengo.

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-theoretical-backup.html>

- Vol. 58.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode One. 235pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/boldereff-linearized.html>
- Vol. 59.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Two. 149pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 60.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Three. 190pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 61.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Four. 191pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 62.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Five. 164pp 7 January 2014

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

235

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

- Vol. 63.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Six. 310p 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 64.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Seven. 136pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 65.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses Linearized**. FW Episode Eight. 157pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 66.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Nine. 234pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 67.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Ten. 361pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

236

- Vol. 68.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Eleven, Part One. 337pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 69.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Eleven, Part Two. 266pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 70.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Twelve. 167pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 71.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Thirteen. 148pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 72.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Fourteen. 174pp 7 January 2014

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

237

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>

- Vol. 73.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Fifteen Part One. 187pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 74.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Fifteen Part Two. 229pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 75.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Sixteen. 191pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 76.** A Lexicon of *Finnegans Wake*: **Boldereff's Glosses** Linearized. FW Episode Seventeen. 215pp 7 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-linearized.html>
- Vol. 77.** **Stories** from *Finnegans Wake*. Frances Boldereff: Sireland calls you, James Joyce! 171pp 17 January 2014

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

238

<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-boldereff-stories.html>

- Vol. 78.** Theoretical Backup Four for the Lexicon of *Finnegans Wake*. Volume 78. **Tatsuo Hamada**: *How to Read FW? Why to Read FW? What to Read in FW?* 271pp 23 January 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-lexicography-hamada.html>
- Vol. 79.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode One. 246pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 80.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Two. 141pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 81.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Three. 238pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 82.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Four. 246pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

239

- Vol. 83.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Five. 168pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 84.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Six. 325pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 85.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Seven. 216pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 86.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Eight. 164pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 87.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Nine. 349pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

240

- Vol. 88.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Ten. 363pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 89.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Eleven Part One. 371pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 90.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Eleven Part Two. 337pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 91.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Twelve. 145pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 92.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Thirteen. 198pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

241

- Vol. 93.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Fourteen. 350pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 94.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Fifteen Part One. 335pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 95.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Fifteen Part Two. 339pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 96.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Sixteen. 316pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>
- Vol. 97.** Clive Hart's **Segmentation** as Exemplified by **Romanian**. FW Episode Seventeen. 311pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-segmentation-romanian.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

242

- Vol. 98.** Alexandru Rosetti *echt rumänisch* Corpus 227pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-rosetti-corpus.html>
- Vol. 99.** Clive Hart **Segmentation Corpus** One (From A to M) 322pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-hart-segmentation-corpus.html>
- Vol. 100.** Clive Hart **Segmentation Corpus** Two (From N to Z) 253pp 11 February 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-hart-segmentation-corpus.html>
- Vol. 101.** Text Exegesis. Excerpts from *Assessing the 1984 Ulysses* (1986), edited by C. G. Sandulescu and C. Hart. 44pp 24 March 2014
<http://editura.mttlc.ro/assessing-1984-ulysses.html>
- Vol. 102.** James Joyce's Word-Poetry: **Context-Free Graphotactics** of FW. 107pp 10 May 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-poetic-graphotactics.html>
- Vol. 103.** **Out-of-the-way** Joyce. 134pp May 2014

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

243

<http://editura.mttlc.ro/out-of-the-way-joyce.html>

- Vol. 104. Long Words** in *Finnegans Wake*. From Episode One to Episode Eight. 195pp 7 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-long-words.html>
- Vol. 105. Long Words** in *Finnegans Wake*. From Episode Nine to Episode Fourteen. 218pp 7 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-long-words.html>
- Vol. 106. Long Words** in *Finnegans Wake*. From Episode Fifteen to Episode Seventeen. 156pp 7 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-long-words.html>
- Vol. 107. Joyce's 'Words'** in *Finnegans Wake*. Letters A to C. 239pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 108. Joyce's 'Words'** in *Finnegans Wake*. Letters D to G. 203pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

244

- Vol. 109.** **Joyce's 'Words'** in *Finnegans Wake*. Letters H to M. 255pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 110.** **Joyce's 'Words'** in *Finnegans Wake*. Letters N to R. 208pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 111.** **Joyce's 'Words'** in *Finnegans Wake*. Letters S and T. 200pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 112.** **Joyce's 'Words'** in *Finnegans Wake*. Letters U to Z. 123pp 23 August 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-joyce-words.html>
- Vol. 113.** *Finnegans Wake* Seen from the Angle of **Mathematics** 58pp 18 February 2015
<http://editura.mttlc.ro/FW-mathematics.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

245

- Vol. 114.** Dan Alexe: 'Romi', români și ceilalți în *Finnegans Wake*! 44pp 15 September 2014
<http://editura.mttlc.ro/FW-dan-alexe.html>
- Vol. 115.** The Table of Contents of A Wake Newslitter, published by Clive Hart and Fritz Senn between March 1960 and December 1980 118pp 11 March 2015
<http://editura.mttlc.ro/awn-contents.html>
- Vol. 116. Spectacular Acrobatics in the field of Rhetoric!** 175pp 18 March 2015
One Hundred Different Devices packed into one single FW Page by James Joyce!
<http://editura.mttlc.ro/rhetoric-joyce.html>
- Vol. 117. Lewis Carroll – His Stories** 224pp 18 May 2015
<http://editura.mttlc.ro/grownup-books-for-children.html>
- Vol. 118. Jonathan Swift – His Travels** 288pp 18 May 2015
<http://editura.mttlc.ro/grownup-books-for-children.html>
- Vol. 119. Oscar Wilde – His Tales** 149pp 18 May 2015
<http://editura.mttlc.ro/grownup-books-for-children.html>

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

246

- Vol. 120** **Rudyard Kipling – His Legends** 149pp 1 June 2015
<http://editura.mttlc.ro/grownup-books-for-children.html>
- Vol. 121** **The ‘Quark’...** 191pp 11 June 2015
<http://editura.mttlc.ro/the-quark.html>
- Vol. 122** **The Sayings of Brancusi, Blake, and Joyce** 99pp 23 July 2015
<http://editura.mttlc.ro/joyce-sayings.html>
- Vol. 123** **Translatability ?** 179pp 12 October 2015
In French, Italian, German, Spanish, and Japanese
<http://editura.mttlc.ro/joyce-translatability.html>
- Vol. 124** **The Devil in Corsica. Work in Progress** 101pp 5 September 2016
<http://editura.mttlc.ro/joyce-the-devil-in-corsica.html>
- Vol. 125** **As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last** 225p 11 October 2016
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

247

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).

<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>

Vol. 126	As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).
http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html	249pp	11 October
2016
Vol. 127	As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).
http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html	222pp	11 October
2016
Vol. 128	As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).
http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html	219pp	11 October
2016
Vol. 129	As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last
Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.	228pp	11 October
2016

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

248

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).

<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>

Vol. 130 As to the Theory of the Novel, the very First & the very Last

316pp 11 October
2016

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum.

Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923).

<http://editura.mttlc.ro/petronius-stayricon.html>

You are kindly asked to address your comments, suggestions, and criticism to the Publisher: lidia.vianu@g.unibuc.ro

The University of Bucharest. 2016
<http://editura.mttlc.ro>

Satyricon, by Petronius Arbiter Elegantiarum
Parallel Texts: Latin, English (1922), Romanian (1921, 1995), and French (1923)

249

Contemporary Literature Press

Bucharest University
The Online Literature Publishing House
of the University of Bucharest

A Manual for the Advanced Study of *Finnegans Wake* in One Hundred and Thirty Volumes

Totalling 5,000 pages
by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>

You can download our books for free,
including the full text of *Finnegans Wake* line-numbered, at
<http://editura.mttlc.ro/>, <http://sandulescu.perso.monaco.mc/>

Director
Lidia Vianu

Executive Advisor
C. George Sandulescu

Holograph list of the
40 languages
used by James Joyce
in writing *Finnegans Wake*